

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
2021-YL-118

TÜRKİYE’DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MESLEKİ VE
TEKNİK EĞİTİME BİR ÖRNEK: SÖKE ZİRAAT OKULU
(1970-2005)

HAZIRLAYAN
Eda ELŞAN ATAĞAN

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Sultan BAYSAN

AYDIN- 2021

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
AYDIN

Bu tezde görsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle, akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

../../2021

Eda ELŞAN ATAĞAN

ÖZET

TÜRKİYE’DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME BİR ÖRNEK: SÖKE ZİRAAT OKULU (1970-2005)

Eda ELŞAN ATAĞAN

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sultan BAYSAN

2021, XVIII+207 Sayfa

1970-2005 yılları arasında hizmet veren ve Türkiye’de sayılı okullardan biri olan Söke Ziraat Teknik Lisesi derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır. Söke Ziraat Teknik Lisesi kuruluşundan kapanmasına kadar geçen süreçte öğrenciler, ders müfredatları ve saatleri, kültürel ve sportif faaliyetleri açısından ele alınmıştır.

Tez araştırmasının amacı, araştırmanın önemi, problem cümlesi ve alt problemler, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın yöntemi, veri kaynakları ve veri toplama araçları hariç beş ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Türkiye’de tarım ve eğitimle ilgili genel bilgiler verilmiştir. Özellikle mesleki eğitimde tarım eğitimi üzerinde durulmuştur. Daha özelde Söke’de tarım ve eğitimle ilgili veri toplanmıştır. İkinci bölümde araştırmada kullanılan yöntem başka bir deyişle araştırmanın metodolojisinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde Söke Ziraat Teknik Lisesi kuruluşu ve idari yapısı, istihdam durumu ifade edilmiştir. Dördüncü bölümde okula öğrenci alımı, okulun masraflarının karşılanma usulleri, statü değişimleri ve okulun eğitim- öğretimi ifade edilirken okutulan dersler ve içerikleri detaylandırılmıştır. Hatta Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık ders saatleri genel lise ve diğer meslek liseleri ile karşılaştırılmıştır. Beşinci bölümde ise Söke Ziraat Teknik Lisesi sportif ve kültürel faaliyetleri ele alınmıştır.

Ayrıca Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin Türkiye ve Söke’ye etkileri ele alınmıştır. Özellikle Söke tarımı ve eğitimine etkileri detaylandırıldığı gibi tarım makineleri imalatçılarına önderlik etmesi üzerinde durulmuştur. Günümüzde TAYEM’e dönüşerek varlığını sürdürmesinin ve okulun kapanmasının Söke’ye etkileri üzerinde durulmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Söke, Eğitim-Öğretim, Okul, Ziraat Teknik Lisesi, Tarım, Tarım Eğitimi, Tarım Makineleri.

ABSTRACT

AN EXAMPLE OF VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION DURING THE REPUBLICAN PERIOD IN TURKEY: SOKE AGRICULTURAL SCHOOL (1970-2005)

Eda ELŞAN ATAĞAN

Master's Thesis, Department of Social Sciences and Turkish Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Sultan BAYSAN

2021, XVIII+207 Pages

Söke Agricultural Technical High School, which served between 1970-2005 and is one of the few schools in Turkey, was tried to be investigated in depth. During the period from the foundation to the closure the Agricultural Technical High School's students, schedules and hours were discussed in terms of cultural and sporting activities.

The thesis consists of four main parts, i.e. the purpose of the research, the importance of the research, the problem sentence and sub-problems, the limitations of the research, the method of the research, data sources and data collection tools. In the first section, general information about agriculture and education in Turkey is given. In particular, the focus was on agricultural education in vocational education. More specifically, data on agriculture and education were collected in Söke. In the second section, the method used in the research is mentioned in other words, the methodology of the research. In the third section, the establishment and administrative structure of Söke Agricultural Technical High School and the employment status are expressed. In the fourth chapter, the acceptance of students to the school, the procedures for covering the costs of the school, status changes and the courses taught while the school's education and training are expressed and their contents are detailed. Even Söke Agricultural Technical High School weekly course hours were compared with general high schools and other vocational high schools. In the fifth section, The sports and cultural activities of Söke Agricultural Technical High School are discussed.

Furthermore, the effects of Söke Agricultural Technical High School on Turkey and Söke were discussed. In particular, as well as the leadership of agricultural machinery

manufacturers, the effects of Söke agriculture and education were detailed,. Today it has evolved into Tayem and the effects of the closure of the school have been focused on Söke.

KEYWORDS: Söke, Education, School, Agricultural Technical High School, Agriculture, Agricultural Education, Agricultural Machinery.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimime başlangıcım, eğitim ve çalışma sürecimde desteğini, bilgisini benden esirgemeyen motivasyonumu yüksek tutan Sayın Prof. Dr. Sultan BAYSAN'A, çalışmamı fikirleri ve bilgileri ile destekleyip güvenini her zaman hissettiren, zamanını hiçbir şekilde esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK'E, tüm eğitim hayatım boyunca bugünlere gelmememde fedakarlıklarıyla varlığını hep hissettiğim annem Esmâ ATAĞAN'A, hayatta olmasa da deneyimlerini bana aktaran ve varlığını hala hissettiğim babam merhum Dinçer ATAĞAN'A, her ümitsizliğe kapıldığımda arkamda duran beni yüreklendiren kardeşim Dinçer Erbay ATAĞAN'A, veri toplamamda ve katılımcılarla iletişime geçmemde yardımcı olan Aysima KOCATÜRK, Kürşat AŞIK ve Necati GÜRHAN'A, lisans döneminde bana emeği geçen ve desteklerini esirgemeyen Ege Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümünde görev yapan hocalarım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Saadet TEKİN, Doç. Dr. Semra SÜTGİBİ ve Dr. Öğr. Gör. İskender DAŞDEMİR'E, Söke Ziraat Teknik Lisesi kapandıktan sonra Söke Ziraat Üretim İşletmesi Tarımsal Yayın ve Hizmetiçi Eğitim Merkezi Müdürlüğü'ne (TAYEM) dönüşerek varlığını hala devam ettiren kurumda çalışan tüm ziraat mühendisleri ve personeline

Teşekkürü bir borç bilirim.

Eda ELŞAN ATAĞAN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
TABLolar DİZİNİ.....	xv
EKLER DİZİNİ	xvii
KISALTMALAR DİZİNİ	xviii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	4
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’de Tarım.....	4
1.2. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’de Eğitim.....	13
1.2.1. İlköğretim	14
1.2.2. Ortaöğretim.....	17
1.2.2.1. Genel ortaöğretim.....	17
1.2.2.2. Mesleki ortaöğretim	20
1.2.2.2.1. Tarım eğitimi	22
1.3. Cumhuriyet Dönemi Söke’de Tarım.....	26
1.4. Cumhuriyet Dönemi Söke’de Eğitim	31
1.4.1. İlköğretim	31
1.4.2. Ortaöğretim.....	32
1.4.2.1. Genel ortaöğretim.....	32
1.4.2.2. Mesleki ortaöğretim	34
2. BÖLÜM	36

2. YÖNTEM	36
2.1. Araştırmanın Yöntemi	36
2.2. Veri Kaynakları ve Verilerin Toplanması	36
3. BÖLÜM	38
3. SÖKE ZİRAAT MESLEK OKULU KURULUŞU VE İDARİ YAPISI	38
3.1. Söke Ziraat Meslek Okulu Kuruluşu	38
3.1.1. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun Kurulma Kararının Alınması	38
3.1.2. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun İnşa Süreci ve Yapılan Eklemeler	38
3.1.3. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun Kuruluş Sürecine Destek Olan Projeler	42
3.2. Söke Ziraat Meslek Okulu İstihdam Durumu	45
3.2.1. İdari Yapısı	45
3.2.1.1. Söke Ziraat Meslek Okulu yönetici ve personel kadrosu	47
3.2.1.2. Söke Ziraat Meslek Okulu öğretmen kadrosu	49
4. BÖLÜM	51
4. SÖKE ZİRAAT MESLEK LİSESİ'NDE ÖĞRENCİ ALIMI VE EĞİTİM	51
4.1. Öğrenci Alımı	51
4.1.1. Okula Alınan Öğrenci Sayısı ve Alım Şartları	55
4.1.2. Okula Giriş Sınavı	59
4.1.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Öğrencilerinin Geldikleri İller	62
4.1.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin Okul Masraflarının Karşılanma Usulleri	68
4.1.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin Statü Değişimleri	71
4.1.6. Zirai Üretim İşletmesi ve Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde Uygulanan Dış Kaynaklı Eğitim ve Uygulama Projeleri	75
4.2. Eğitim- Öğretim	78
4.2.1. Okutulan Dersler ve İçerikleri	78
4.2.1.1. Gıda Teknolojisi 9. sınıf dersi müfredatı	81
4.2.1.2. Hayvancılık 9. sınıf dersi müfredatı	82
4.2.1.3. Meyvecilik 9. sınıf dersi müfredatı	83

4.2.1.4. Kooperatifçilik 10. sınıf dersi müfredatı	83
4.2.1.5. Bilgisayar Kullanımı 11. sınıf dersi müfredatı.....	84
4.2.1.6. Ölçme Bilgisi 11. sınıf dersi müfredatı	86
4.2.1.7. Tarım Makineleri İşletmeciliği 12. sınıf dersi müfredatı	87
4.2.1.8. Teknik Resim 12. sınıf dersi müfredatı	88
4.2.1.9. Temel Elektrik ve Tarımsal Elektrifikasyon 12. sınıf dersi müfredatı	88
4.2.1.10. Zirai İnşaat 12. sınıf dersi müfredatı	89
4.2.1.11. Zirai Yayım 12. sınıf dersi müfredatı.....	90
4.2.1.12. Sulama 11. sınıf dersi müfredatı	91
4.2.1.13. Sulama 12. sınıf dersi müfredatı	92
4.2.1.14. Atölye Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı	92
4.2.1.15. Atölye Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı	93
4.2.1.16. Atölye Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı	93
4.2.1.17. Motor Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı	94
4.2.1.18. Motor Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı	95
4.2.1.19. Motor Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı	96
4.2.1.20. Traktör Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı	97
4.2.1.21. Traktör Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı	98
4.2.1.22. Traktör Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı	99
4.2.1.23. Tarımsal Mekanizasyon 9. sınıf dersi müfredatı.....	101
4.2.1.24. Tarımsal Mekanizasyon 10. sınıf dersi müfredatı.....	102
4.2.1.25. Tarımsal Mekanizasyon 11. sınıf dersi müfredatı.....	103
4.2.1.26. Tarımsal Mekanizasyon 12. sınıf dersi müfredatı.....	104
4.2.1.27. Tarla Ziraatı 9. sınıf dersi müfredatı	106
4.2.1.28. Tarla Ziraatı 10. sınıf dersi müfredatı	107
4.2.1.29. Tarla Ziraatı 11. sınıf dersi müfredatı	108
4.2.1.30. Tarla Ziraatı 12. sınıf dersi müfredatı	108

4.2.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin Haftalık Ders Saatlerinin Genel Lise ve Diğer Meslek Liseleri ile Karşılaştırması.....	111
5. BÖLÜM	149
5. SÖKE ZİRAAT TEKNİKLİSESİ, SPORTİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLERİ	149
5.1. Sportif Faaliyetler	149
5.1.1. Tesisleşme.....	149
5.1.2. Sportif Faaliyetler ve Başarılar	154
5.2. Kültür Sanat Faaliyetleri.....	160
5.2.1. Gezi Faaliyetleri.....	167
6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	169
7. KAYNAKLAR	179
8. EKLER	189
ÖZGEÇMİŞ	207

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. İlkokul Sonrası Tarımsal Eğitim Okulları	23
Şekil 1.2. Lise Seviyesinde Tarımsal Eğitim Okulları	24
Şekil 1.3. Söke’de İlk Ürün Hasat Şenliği.....	31
Şekil 3.1. Söke Ziraat Okulu 2020 Yılı İtibariyle Mevcut Arazi Durumu (dekar)	41
Şekil 3.2. Söke Ziraat Okulu Krokisi	41
Şekil 3.3. Proje Dışı Hediye Edilen Traktör (2020)	44
Şekil 3.4. Stajyer Teknisyenler (1972-1973).....	46
Şekil 4.1. Öğrenci Taahhütnamesi (1986).....	52
Şekil 4.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi Öğrencilerinin Geldikleri İller (öğrenci sayısı) (1970-2005).....	63
Şekil 4.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bugünkü TAYEM Konumu.....	74
Şekil 4.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi Giriş (2018).....	75
Şekil 4.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi Yolun Karşısı (2018).....	75
Şekil 4.6. Ahmet Baki Türkoğlu’nun Yazdığı Ders Kitabı (1997)	80
Şekil 4.7. Traktörün Yağlama İşlemini Yapan Öğrenciler.....	100
Şekil 4.8. Traktörün Yıkama İşlemini Yapan Öğrenciler.....	101
Şekil 4.9. Tarımsal Mekanizasyon Dersinde Öğrencilerle Pullukla Çift Sürümü.....	106
Şekil 4.10. Söke Ziraat Teknik Lisesi Okullar Açılmadan 1 Ay Önce Pamuk Çapası	110
Şekil 4.11. Sol Altta Söke Ziraat Teknik Lisesi Serasından Görünüm	110
Şekil 4.12. Söke Ziraat Teknik Lisesi (4. Sınıf) ile MEB’e Bağlı Teknik Liselerin (9. Sınıf) Ders Oranları (1980-2000).....	122
Şekil 4.13. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bilgisayar Laboratuvarı (1996).....	126
Şekil 4.14. Söke Ziraat Teknik Lisesi (5. Sınıf) ile MEB’e Bağlı Teknik Liselerin (10. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000).....	129
Şekil 4.15. Söke Ziraat Teknik Lisesi (6. Sınıf) ile MEB’e Bağlı Teknik Liselerin (11. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000).....	133
Şekil 4.16. Söke Ziraat Teknik Lisesi (7. Sınıf) ile MEB’e Bağlı Teknik Liselerin (12. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000).....	136

Şekil 5.1. Çim Futbol Sahasının Eski Yeri (1979-1980).....	150
Şekil 5.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Çim Futbol Sahası.....	150
Şekil 5.3. Söke Ziraat Meslek Okulu Basketbol Sahası (2020).....	151
Şekil 5.4. Söke Ziraat Meslek Okulu Kapalı Spor Salonu İçi	153
Şekil 5.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi Kapalı Spor Salonu (2020).....	153
Şekil 5.6. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bazı Kupaları	158
Şekil 5.7. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Programı (1982)	160
Şekil 5.8. Söke Ziraat Teknik Lisesi Cumhuriyet Bayramı Geçit Töreni (1984).....	161
Şekil 5.9. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Söke Ziraat Teknik Lisesi Bando Takımı	162
Şekil 5.10. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Tiyatro	163
Şekil 5.11. Mezuniyet Gecesi Eğlencesinde Öğretmenler	164
Şekil 5.12. Priene Festivali'nde “Grup Ziraat”	165
Şekil 5.13. Öğrenci Bilgi Yarışması.....	165
Şekil 5.14. Söke Ziraat Teknik Lisesi Meşhur Servis Aracı “Mavi Kuş”	168

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Görüşme Yapılan Kişiler.....	37
Tablo 3.1. Okulun Yerleşim ve Peyzaj Alanı.....	39
Tablo 3.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Yönetici ve Personel Kadrosu (1972-1973).....	45
Tablo 3.3. Söke Ziraat Meslek Okulu Yönetici ve Personel Kadrosu (2005-2006).....	47
Tablo 3.4. Söke Ziraat Meslek Okulu Öğretmenleri (1982-2006)	48
Tablo 4.1. Taahhütnamedeki Öğrencinin Masrafı (TL) (1986).....	52
Tablo 4.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Paralı ve Parasız Öğrenci Sayısı (1970-2002)	53
Tablo 4.3. Kurumlara Bağlı Okullar (1987).....	62
Tablo 4.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi Statü Değişimi (1970-2005).....	71
Tablo 4.5. Ziraat Meslek Lisesi Ders Müfredat Programları Kaydı Tutulan Meslek Dersleri (1970-2005).....	78
Tablo 4.6. Ziraat Meslek Okulu'nda Okutulan Dersler (1970-1975).....	112
Tablo 4.7. Bütün Liselerde ve Söke Ziraat Okulu'nda Okutulan Ders Karşılaştırması (1974-1975).....	112
Tablo 4.8. Söke Ziraat Meslek Lisesi 1975-1976 yılı 3. Sınıf Haftalık Ders Saati.....	113
Tablo 4.9. Söke Makinist Ortaokulu'nda Okutulan Dersler (1976-1977).....	113
Tablo 4.10. Söke Ziraat Meslek Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati.....	114
Tablo 4.11. Ziraat Meslek Lisesi 5. Sınıf Haftalık Ders Saati.....	116
Tablo 4.12. Ziraat Meslek Lisesi 6. Sınıf Haftalık Ders Saati.....	118
Tablo 4.13. Ziraat Meslek Lisesi 7. Sınıf Haftalık Ders Saati (1983-1984).....	119
Tablo 4.14. Ziraat Teknik Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati	120
Tablo 4.15. Ziraat Teknik Lisesi 5. Sınıf Haftalık Ders Saati	124
Tablo 4.16. Ziraat Teknik Lisesi 5. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saati İçerisinde Tarım ve Kültür Dersleri Yüzdesi (1981-2000)	128
Tablo 4.17. Ziraat Teknik Lisesi 6. Sınıf Haftalık Ders Saati	131
Tablo 4.18. Ziraat Teknik Lisesi 6. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saatinde Ders Alanları Yüzdesi (1982-2000).....	132
Tablo 4.19. Ziraat Teknik Lisesi 7. Sınıf Haftalık Ders Saati	134

Tablo 4.20. Ziraat Teknik Lisesi 7. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saatinde Ders Alanları Yüzdesi (1984-2000).....	135
Tablo 4.21. Ziraat Teknik Lisesi 1. Sınıf Haftalık Ders Saati	137
Tablo 4.22. Ziraat Teknik Lisesi 2. Sınıf Haftalık Ders Saati	138
Tablo 4.23. Ziraat Teknik Lisesi 3. Sınıf Haftalık Ders Saati	140
Tablo 4.24. Ziraat Teknik Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati	141
Tablo 4.25. Tarım Meslek Lisesi 1. Sınıf Haftalık Ders Saati	143
Tablo 4.26. Tarım Meslek Lisesi 2. Sınıf Haftalık Ders Saati	144
Tablo 4.27. Tarım Meslek Lisesi 3. Sınıf Haftalık Ders Saati	145
Tablo 4.28. Tarım Meslek Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati	147
Tablo 5.1. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na Bağlı Meslek Liseleri Arasında Yapılan Spor Müsabakaları Şampiyon Okulları	155
Tablo 5.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi Kazanılan Kupalar ve Dereceleri.....	159
Tablo 5.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Farklı Nedenle Verilen Kupalar.....	159

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı İçindekiler Bölümü	189
Ek 2. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı Önsözü	193
Ek 3. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı Kaynakçası	194
Ek 4. Haydar Köse İsimli Öğrencinin Noter Onaylı Taahhüt Senedi Örneği	195
Ek 5. Söke Ziraat Teknik Lisesi “Grup Ziraat”	197
Ek 6. Üstteki (Ek 7'deki) Fotoğrafın Arkasında Yazan Not	198
Ek 7. 1970'li Yıllar Çiftçilere John Deere Marka Traktör Eğitimi Tanıtımı	199
Ek 8. 1980'li Yıllar Öğrencilerin Traktör Uygulama Dersi	200
Ek 9. Almanya'dan Gelen Tarım Alet Makinelerinin Bir Bölümü (t.y.)	201
Ek 10. Sulama Projesi Kapsamında Getirilen Tesviye Aletinin Tarladaki Denemesi	202
Ek 11. Söke Ziraat Teknik Lisesi Okul Gezisi (t.y.)	203
Ek 12. Söke Ziraat Teknik Lisesi Konferans Salonu.....	204
Ek 13. Söke Ziraat Teknik Lisesi Tatbikat Elbiseli Öğrenciler.....	205
Ek 14. Türk-Alman Projesi Kapsamında Ziyarete Gelen Alman Temsilcisi Hease Bey	206

KISALTMALAR DİZİNİ

DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TAYEM	: Söke Ziraî Üretim İşletmesi Tarımsal Yayım ve Hizmetiçi Eğitim Merkezi Müdürlüğü
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi
TİGEM	: Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TZDK	: Türkiye Ziraî Donatım Kurumu Anonim Şirketi
TEKEL	: Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü
DP	: Demokrat Parti
LGS	: Liselere Giriş Sınavı
OKS	: Ortaöğretim Kurumları Sınavı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
LGS	: Liseye Geçiş Sınavı
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
DSP	: Demokratik Sol Parti
DTP	: Demokratik Toplum Partisi
K.K.T.C.	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
UTUEM	: Uluslararası Tarımsal Eğitim Merkezi
ANAFİ	: Türk Anafî- Süt Sığırcılığını Geliştirme Projesi

GİRİŞ

Bu başlık altında çalışmanın problem cümlesi ve alt problemleri, amacı, önemi ve sınırlılıkları üzerine bilgi verilecektir.

Problem Cümlesi ve Alt Problemleri: Araştırma problemi, 1970- 2005 yılları arasında eğitim öğretim yapmış olan Söke Ziraat TeknikLisesi'nin Söke'ye ve Söke'nin eğitimine etkileri nelerdir? Bir başka deyişle Cumhuriyet Dönemi'nde Söke'de eğitim ve kültür faaliyetlerinde Ziraat Meslek Okulu'nun rolü nedir? Araştırmanın alt problemleri aşağıda verilmiştir:

- 1) Söke'de eğitimin genel özellikleri nelerdir?
- 2) Söke'de Ziraat Meslek Okulu kuruluş süreci nasıl gerçekleşmiştir?
- 3) Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde uygulanan projeler nelerdir?
- 4) Söke Ziraat Teknik Lisesi'ningeçirdiği statü değişiklikleri nelerdir?
- 5) Söke Ziraat Teknik Lisesiidari yapılanması nasıldır?
- 6) Söke Ziraat Teknik Lisesi'neöğrenci alım şartları nelerdir?
- 7) Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne öğrencileri hangi ülkelerden ve illerden gelmiştir? Bu durum kültürel farklılığa sebep olmuş mudur? Öğrencileri nasıl etkilemiştir?
- 8) Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde görülen derslerin teorik ve uygulaması nasıl olmuştur?
- 9) Tarım Bakanlığı'na bağlı Söke Ziraat Teknik Lisesi ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liseleri ve genel liselerin haftalık ders saatleri arasında fark var mıdır?
- 10) Söke Ziraat Teknik Lisesi öğrencileri sportif, kültürel etkinlikleri ve öğrencilerin sosyal hayatları nasıldır?
- 11) Okulun kapanmasının ve günümüzde TAYEM adı ile varlığını hala sürdürmesinin Söke'ye etkileri nasıl olmuştur?

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı 1970 yılında açılarak Söke'nin eğitim faaliyetlerine hizmet vermiş ve 2005 yılında eğitimine son verilmiş olan Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin özelde Söke'nin eğitim tarihine genelde ise Türk Eğitim Tarihi'ne katkılarını ortaya koymaktır. Ayrıca tarım eğitimi açısından ülkenin sayılı okullarından olan Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin tarım eğitimine ve Söke'nin makine imalatına sağladığı katkıları belirlenmek istenmiştir. Türkiye'de yeteri kadar çalışılmamış olması ile kurum tarihçiliği açısından da katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Önemi: Bu çalışmada Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de tarım eğitimi ile ilgili gelişme ve değişmelerden bahsedilmiştir. Ayrıca bu dönemde tarım eğitimi için açılan tarım okulları ve bu okulların geçirdiği aşamalar ifade edilmiştir. Bu amaçla açılan Söke'deki Ziraat Meslek Lisesi örneği ele alınmıştır. Derinlemesine incelenen bu okulun öğrenci ve öğretmen sayıları, okulun fiziki yapısı, eğitim sistemi ve Söke'ye etkisi gibi çeşitli açılardan önemi ortaya konmuştur.

Ayrıca yöntem bölümünde de ayrıntılı olarak belirtileceği üzere araştırma derinlemesine görüşmelerden yararlanılarak desteklenmiştir. Mezun olan öğrenciler ve okulda öğretmenlik yapmış olan ziraat mühendisleri, idareciler olmak üzere toplam 17 kişi ile yarı-yapılandırılmış soru formu üzerinden görüşmeler yapılmıştır. Tüm görüşmelerin ses kayıtları kelime kelime Word dosyasına aktararak 188 sayfa ham veri elde edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu çalışma sadece Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne ilişkin bilgiler sunmaktadır. Ayrıca okulun 2005 yılında kapanması sonucu son mezunlarının Bursa Ziraat Meslek Lisesi'ne devredilmesi dolayısıyla arşivde bazı eksiklikler mevcuttur. Bu eksiklikten dolayı verilerin bir kısmına ulaşmada sıkıntılar yaşanmıştır. Basın taramasında 1980 darbesi sebebiyle gazete arşivlerinin yakılması sebebiyle bazı yıllara ait gazetelere ulaşamamıştır.

Bunun yanında çalışma görüşme yapılan mezunlar, öğretmen ve idareciler Aydın ve çevresi ile sınırlı olmuştur. Bunun sebebi görüşme yapılması önerilen kişilerden bazılarının çalışma öncesinde vefat etmiş olmalarından dolayı ulaşamamasıdır. Görüşme yapılması önerilen bazı kişilere de farklı şehirlerde yaşamaları sebebiyle ulaşamamıştır. Görüşmeler okulda görev yapmış veya mezun olmuş hatta hem okuldan mezun olan hem de sonrasında okulda görev yapan 4 müdür, 1 müdür yardımcısı ve 12 ziraat mühendisi- öğretmenle

yapılmıştır. Bu kişiler daha çok okulun ilk yıllarında görev yapmış olan müdürler ve ziraat mühendisi- öğretmenlerden oluşmaktadır.

1. BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’de Tarım

Türkiye Büyük Millet Meclisi beşinci dönem üçüncü toplanma yılı açılış konuşmasında “...*Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki, ziraatte kalkınmaya büyük önem vermekteyiz...*” diyen Mustafa Kemal Atatürk ülke ekonomisinde tarımın yerini ve önemini açıkça ifade etmiştir (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 2006: 224). Ayrıca ziraatta kalkınmaya önem verildiğine de vurgu yapmaktadır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında yeni Türkiye’de tarım alanında kalkınmanın bu denli önemli olmasında halkın %80’inden fazlasının geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlaması etkili olmuştur. Ülkede nitelikli işgücü, deneyimli girişimci, sermaye ve altyapı olmadığı gibi, yol gösterecek düzenli çalışan kamu kurum ve kuruluşları da yoktu (Tokgöz, 2012: 317-371). Bu nedenlerden dolayı mevcut olan ekonomik sorunlara acil çözüm yolları aranmıştır.

17 Şubat 1923’te İzmir İktisat Kongresi’nin toplanması ekonomik sorunların belirlenmesi ve çözüm yollarının kararlaştırılması açısından atılan en önemli adımdır. Kongreye çeşitli meslek gruplarını temsil eden 1135 kişi katılmıştır (Ökçün, 1968: 385). Kongre oy birliği ile kabul ettiği on iki maddelik Misak-ı İktisadi Esaslarına ek olarak kongreye ayrı heyetler halinde katılan tüccarlar, sanayiciler, çiftçiler ve işçilerin önerileri karar haline getirilmiştir. Bu kararlar arasında Aşar vergisinin kaldırılması da yer almıştır (Cumhuriyet Ansiklopedisi, 2005: 152).

Cumhuriyetin ilk yıllarında tarım alanında yapılan büyük yenilik toprak ürünlerinin onda birinin alındığı Aşar vergisinin 1925’te kaldırılmasıdır. Bu vergi Osmanlı Devleti’nin en önemli gelir kaynaklarından biri olurken zamanla bozularak halkın feryat etmesine sebep olmuştur (Irmak, 1984: 226-227). Mustafa Kemal’in Aşar vergisinin kaldırılmasından sonraki bir gezisinde köylü halka hatırlar sorarken söylediği “*Biliyor musunuz, Aşar kalkmaz diyenler olmuştur. Hatta Aşar şeriat buyruğudur, onun kalkması şeriatın kalkması demektir, diye propaganda yapanlar bulunmuştu. Görüyorsunuz bu sözlerin ne kadar yalan olduğunu, bunu söyleyenlerin ne kadar yalancı olduğunu...*” (Berkes, 1993: 152-153) sözü bu verginin insanlara şeriatla bağ kurularak yansıtıldığı ve gerçekçi yaklaşılmayarak halka dayatıldığını

vurgulamaktadır. Buna rağmen “*Fakru zaruret içinde yorgun ve bitap düşmüş*” Türk halkının sırtından bu verginin kaldırılmış olması önemlidir (Altuncuoğlu, 2019: 284).

İzmir İktisat Kongresi Çiftçi Grubu İktisadi Esasları konusunda tarımla ilgili önemli olan bir diğer karar da tarımda makineleşmeye gidilmesi ve tarım aletlerinin yapımının sağlanmasıdır. Ayrıca Reji adlı yabancı şirket tarafından yönetilmekte olan tütün tekeli kaldırılarak tütün tarımı ve ticaretinin serbest olması kararı yanı sıra ipekböcekçiliği ve hayvancılığın geliştirilmesi ile ilgili kararın alınması da önem taşımaktadır. 1923’ten 1930-1931’e kadar Türkiye Cumhuriyeti’nin ekonomi politikasını İzmir İktisat Kongresi’nde alınan kararlar oluşturmuştur. (Ökçün, 1981: 387-405).

Ardından 1927’de Doğu’dan Batı’ya nakledilen kişilerin topraklarını topraksız köylülere, aşiretlere, göçebelere verebilecekleri “*Bazı Eşhasın Şark Menatıkından Garp Vilayetlerine Nakillerine Dair Kanun (Bazı Şahısların Şark Bölgesinden Batı İllerine Nakillerine Dair Kanun)*” (T.C. Resmi Gazete, 1927) ve 1929’da “*Şark Menatıkı Dahilinde Muhtaç Zırıraa Tevzi Edilecek Araziye Dair Kanun*” adında yasalar çıkarılmıştır (T.C. Resmi Gazete, 1929). Bunun yanında 1 Kasım 1929’da TBMM üçüncü dönem üçüncü toplanma yılı açılış konuşmasında “...*Kezalik çiftçiye arazi vermek de hükümetin mütemadiyen takip etmesi lazım gelen bir keyfiyettir. Çalışan Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak temin etmek memleketin istihsalatını zenginleştirecek başlıca çarelerdendir...*” sözleri Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak vererek memleketin üretimini zenginleştirecek çare olarak görmektedir (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 2006: 204). Bu uygulamalar ile devlete ait toprakların, topraksız ve göçmen ailelere verilme sürecinde 1923-1934 yılları arasında 711.000 hektar arazi dağıtılmış (Lewis, 2007: 462). Fakat köylüyü topraklandırma çalışmaları çıkarılan bu yasalara ve uygulamalara rağmen 1930’ların ortalarına kadar sınırlı kalmıştır.

1927’de tarımsal yapıyı belirlemek amaçlı yapılan tarım sayımı sonuçlarına göre çiftçi başına düşen ekili alan miktarının yaklaşık 25 dönüm ve ekili arazilerin tüm ülke oranının %4,86’sı kadar olduğu tespit edilmiştir. Ülkenin tahmini ekilebilir arazisi ise toplamın %32’sidir. Yine bu sayıma göre tarım mesleğinde çalışanlar 4 milyondan biraz fazladır. Ayrıca sayımda 15.700 civarında tarım makinesi tespit edilmiştir (Kepenek, 1990: 36-37). Bu tarihlerden itibaren Türkiye’de toprak dağılımı konusu az da olsa tartışılmaya başlansa da 1930’ların öncesinde Türk aydın ve politikacıları tarafından yeterince ilgi görememiştir. 1930’larda bazı aydınlar toprak reformunun zorunluluğunu

vurgulamaktadırlar (İnci, 2010: 353). Ziya Gökalp, Nusret Kemal Köymen gibi aydınlar köycü politikalara önem verilmesi gerektiğini savunarak toprak reformunu zorunlu olarak görmüşlerdir (Çamurcuoğlu, 2009: 165).

Ayrıca devlet tarımı desteklemek için Ziraat Bankası aracılığıyla tarıma açılan kredileri genişleterek 1924'te 17 milyon TL olan kredi miktarını 1930'da 35,7 milyon TL'ye yükseltmiştir. Ayrıca bu yıllarda tarımsal eğitime önem verilmiş ve tarım okulları, deneme istasyonları açılarak yurt dışına uzmanlık eğitimi için öğrenci gönderilmiştir (Şahin, 1995: 41). Ayrıca 1930'lu yıllarda Ziraat Bankası tarım kredilerinin faiz oranları düşürülmüş ve kredi işlemleri kolaylaştırılmıştır. Bankanın teşvikiyle kredi kooperatiflerinin geliştirilmesine de çalışılmıştır (Atasagun, 1943: 131-132). 1929'da 1470 sayılı "*Zirai Kredi Kooperatifleri Kanunu*" ile Tarım Kredi Kooperatifleri ve örnek çiftlikler kurulmuştur (Durmuş, 2016: 155-167).

1923-1929 döneminde liberal bir ekonomi politikası benimseyerek özel kesimden yararlanılmıştır. Fakat tüm dünyayı etkileyen "*1929 Dünya Ekonomik Bunalımı*" Türkiye ekonomisini de etkilemiş ve yeni bir politika arayışına girmesine sebep olmuştur (Tekeli ve İlkin, 1981: 1). Bu dönemde ekonomik gelişmenin özel kesimden beklenmesi yerini devletin bizzat öncülük yaparak özel kesimi yönlendirmesi ve müdahale etmesine bırakmıştır (Tekeli ve İlkin, 1981: 107). 1929 bunalımının etkileri tüm dünyada görülürken Türk tarımının da gelişimine ket vurmuştur. İhraç edilen tarım ürünlerinin fiyatının düşmesine bağlı olarak Türkiye'de toplam ihracat hacmi %30-40 azalmış, ithalat endeksinde de 1929-1936 arasında %40-45 oranında düşüş gözlenmiştir (Kindleberger, 2007: 191). Ayrıca tarımsal teknoloji açısından gelişmeleri engellemesiyle değerlenmeye sebep olmuştur.

Bu bunalımın olumsuz etkilerinden kurtulmak amacıyla 1934'te Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı yapılarak "*planlı bir sanayileşme*" sürecine girilmiştir. Plan kapsamında kimya, seramik, selüloz, dokuma sanayi ve maden sanayinin kurulmasına karar verilmiştir (Kalaycı, 2009: 166-167). Fabrikaların kuruluş yerleri seçilirken bölgelerin gelişmişlik düzeyleri de gözetenmiştir (Özyurt, 1981: 132). Bu plan, özellikle tarıma dayalı sanayinin gelişmesine de büyük katkı sağlamıştır. 1933 ve 1934 yıllarında Eskişehir ve Turhal Şeker Fabrikaları, 1935'te kurulan Kayseri Bez Fabrikası, Isparta Gülyağı Fabrikası ve Nazilli Dokuma Fabrikası takip ederken 1938'de Bursa Merinos Fabrikası, 1939'da Malatya Dokuma Fabrikası hizmete açılmıştır. Bu açılan fabrikalar tarıma dayalı hammaddeleri nedeniyle tarım sektörü ve tarıma dayalı sanayinin de gelişmesine katkı sağlarken özellikle

şeker ve dokuma sanayi ile üretim miktarının artması dışa bağımlılığı azaltmıştır. Bunun yanında ihraç edilen üzüm, incir, fındık ve zeytinin işlenmesi de ekonomik değerlerinin yükselmesine katkı sağlamıştır (Yiğit, 2012: 322-323). Bunlardan örneğin şeker fabrikaları şekerpancarı hammaddesi ihtiyacı gereği kuruldukları yerlerdeki eğitim alanı dahil modern hayat biçimlerinin yerleşmesine katkıları yanında tarım ve hayvancılığa da önemli katkılarda bulunmuştur (Dilek, 2019; Dilek, Öztürk ve Baysan, 2021; Baysan, Dilek ve Öztürk, 2021).

1937’de Mustafa Kemal Atatürk gerçekleştirilen inkılapları tarım inkılapları ile pekiştirmek ve ülkenin temel geçim kaynağı olan tarımı modernleştirip köylü ve çiftçiye refaha kavuşturmak amaçlı bizzat kendisinin öncülük ettiği halka örnek olmasını düşündüğü çiftlikler kurulmasına öncülük etmiştir (Dalay, 1988: 503). Bu çiftlikler, köylüye ve Yüksek Ziraat Enstitüsü’ne gidecek öğrencilere modern tarım tekniklerinin öğretilmesinin yanında teorik ve pratik eğitimi bir arada öğrenmeleri amaçlı staj ve eğitim yeri olmuştur (Kimyon ve Serter, 2015: 47).

1932’de yürürlüğe konan “*Buğday Koruma Kanunu*” ile Ziraat Bankası’na buğday alım görevi verilerek 1929 *Dünya Ekonomik Bunalımı* etkileri hafifletilmeye çalışılmıştır (URL:1). Fakat üretimin artması ve II. Dünya Savaşı ihtimali ile Ziraat Bankası tarafından yürütülen bu işlemlerin başka bir kuruluşa devredilme ihtiyacını doğurmuştur. Bunun sonucunda 3491 sayılı kanun 1938’de kabul edilerek buğday işlerini yürütmeye görevli Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) kurulmuştur. Ofisin kabul edilen kanunda görevleri şu şekilde belirlenmiştir: Buğday fiyatlarına taban fiyatı belirleyerek stok birikimi sağlamak, Dünya buğday piyasalarını takip ederek ihtiyaç olduğunda ithalat ve ihracat yapmak, gerekli görülen yerlerde un ve ekmek fabrikaları tesis etmektir. Başlangıçtaki görevi buğday için destekleme fiyatı belirlerken zamanla yetkileri arpa, yulaf, çavdar, mısır, pirinç, et, balık, hayvansal ve bitkisel yağlar, bakliyat olarak genişletilmiştir (Bacaksız ve Uysal, 2019: 31).

1938-1946 yıllarını kapsayan II. Dünya Savaşı yılları Türkiye ekonomisinde tarım politikasında müdahalelerin ve katı bir devletçilik anlayışının uygulandığı bir dönem olmuştur. Türkiye savaşa katılmamasına rağmen savaşın tüm zorluklarını yaşamıştır. Savaşla birlikte seferberlik ilan edilmesi bir milyona yakın insanın silahaltına alınması üretimi ve tüketimi özellikle tarımsal üretimi olumsuz etkilemiştir. Ayrıca ülke kaynaklarının büyük bir kısmının savunmaya harcanmasına sebep olmuştur. Ülkelerin ekonomik politikaları, büyüme ve gelişmeyi hızlandırmaktan ziyade fiyat artışını

durdurmaya ve karaborsayı engellemeye dönüşmüştür. II. Dünya Savaşı sebebiyle Türkiye'nin dünya devletleri ile ilişkilerinin azalması ihracat ve ithalatının azalmasına neden olmuş ve tarımsal ürünleri ihraç etmek yerine ülke ihtiyaçları için kullanmak bir politika haline gelmiştir (Şener, 2004: 74).

II. Dünya Savaşı zamanı Refik Saydam Hükümeti bulunmaktaydı ve ilk icraat olarak Milli Korunma Kanunu meclise sunulmuş ve TBMM'de 18.01.1940 tarih ve 3780 sayılı "Milli Korunma Kanunu" kabul edilmiştir (Resmi Gazete, Sayı 4417: 1940). Bu kanun olağanüstü dönemlerde milli savunma gücünü arttırmak ve ekonominin olağanüstü hal gereğine göre yürütülmesini sağlamak amaçlı çıkarılan bir kanundur. Milli Korunma Kanunu madencilik, sanayi, taşımacılık, ticaret gibi birçok alanı kapsarken ziraat ile ilgili de birçok hüküm içermektedir.

Kanun ziraat işlerinde çalışabilenleri ihtiyaç duyulduğunda devlete ait ziraat işletmelerinde ücret karşılığı çalıştırmayı; yurttaki arazilerden ziraata elverişli boş duran toprakların devlet eliyle işletilmesini, ziraata elverişli 8 hektar ve daha fazla arazi sahibi olan şahısların bu arazinin yarısı kadar hububat ekmeye devlet tarafından mecbur tutulabilmesini içermektedir. Ayrıca üretilen ürünlerin ihraç ve ithalini izne bağlarken, fiyat kontrolünü devlete bırakmış ve hükümete her türlü ürüne el koyma yetkisi vermiştir (Şener, 2004: 77-78).

11.11.1942 tarihli ve 4305 sayılı "Varlık Vergisi Kanunu" ile savaş döneminde servet ve kazanç sahiplerinin kazançlarından bir defaya mahsus olmak üzere büyük çiftçilerden de alınan bir vergidir (Resmi Gazete, Sayı 5255: 1942). Bu vergi alınırken hem haksız kazançların önüne geçmek hem de kaynak yaratılması amaçlanmıştır. Fakat Varlık Vergisi'nde bir oran ve ölçünün olmaması aynı zamanda yanlış yöntemle uygulanması sosyal ve siyasi huzursuzları da beraberinde getirmiştir. Hatta vergi borçlarını ödeyemeyenlere genel kamu hizmetinde çalışma zorunluluğu getirilmesi bu huzursuzluğun nedenlerinden biridir. 1944'te kaldırılan Varlık Vergisi istenilen sonuç elde edilemese de dönemin Şükrü Saraçoğlu Hükümeti tarafından başarılı görülmüştür (Şener, 2004: 87-88). Varlık Vergisi'nin uygulamasında İstanbul, İzmir gibi şehirlerde sorunlar yaşandığı gibi Aydın gibi bazı illerde de herhangi bir sorun görülmemesi bu duruma örnek gösterilebilir. Hatta Aydın ilinde vergisini ödeyenlerin tamamı olan Türkler hükümete destek dahi vermişlerdir (Güneş, 2018: 645).

“Varlık Vergisi” ve “Milli Korunma Kanunu” mülk sahibi kişileri tedirgin ederken “Toprak Mahsulleri Vergisi” ise kırsal nüfusu tedirgin etmiştir. Hatta kırsal kesimden alınan bu vergi aşar vergisinin tekrar uygulanması olarak görülmüştür. Bu durum Türkiye nüfusunun önemli bir çoğunluğunu oluşturan kırsal kesimin CHP iktidarından uzaklaşmasına sebep olmuştur (Yetim, 2006: 155). Türkiye II. Dünya Savaşı’na doğrudan katılmamasına rağmen savaş dönemi alınan önlemlerden olumsuz etkilendiği için siyasi iktidara karşı güçlü bir muhalefetin oluşmasına ortam hazırlamıştır (Eroğlu, 1990: 20-21). Bu muhalefet CHP içerisinde de baş göstermeye başlamıştır. Hatta “Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu” ile ilgili sert eleştiriler yapan Adnan Menderes’i Refik Koraltan, Celal Bayar ve Fuat Köprülü takip etmiştir. Ardından 7 Haziran 1945 tarihinde CHP Meclis Gruba “Dörtlü Takrir” adı verilen bir belgeyi sunmuşlardır fakat belge reddedilmiştir (Zurcher, 1999, 306 ve Ahmad, 1971: 14).

Dörtler, Tan ve Vatan gazetelerinde hükümete yönelik eleştiri yazıları yazdıklarından dolayı Fuat Köprülü, Adnan Menderes ve Refik Koraltan CHP’den ihraç edilirken Celal Bayar milletvekilliğinden istifa ederek partiden ayrılmıştır. Celal Bayar önderliğinde Refik Koraltan, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Cemal Tunca tarafından 7 Ocak 1946’da “Demokrat Parti” resmen kurulmuştur (Albayrak, 2004: 62-63).

Demokrat Parti hükümetleri, CHP’nin devletçilik politikasıyla köy ekonomisi ve ziraatı da önemli gördüğünü ifade ederek ülke nüfusunun %80’inin köylerde yaşadığı gerçeğiyle ekonominin temelini ziraat olduğunu söylemiştir. Milli ekonominin temeli ziraat görüldüğü için tüm öncelikler ziraat alanına verilmiştir (Şener, 2005: 142). Demokrat Parti hükümetleri 1954 yılına kadar milli kaynağın en büyük geliri olarak zirai üretimi gördükleri için zirai faaliyetleri geliştirmek ve köylülerin refaha kavuşturulması için zirai iktisadı başlıca dava olarak belirlemişlerdir (Şener, 2005: 145). Bu hedefe ulaşmak için Demokrat Parti yönetiminin ilk dört yılında dış yardımların da desteğiyle tarımsal üretimde olumlu gelişmeler gerçekleştirmişti (Oktar ve Varlı, 2010: 9).

Marshall Planı Türkiye Özel Misyonu Başkanı Russel Dorr, 1951’de bir açıklamasında ABD’nin Türkiye’ye yaptığı yardımların amacını şu şekilde açıklıyordu: “Türkiye’nin iktisadi program neticesinde çoğalan buğday mahsulü hür dünyanın ordularını ve savunma fabrikaları işçilerini beslemeye yardım edecektir. ... hür dünyanın kuvvetlenmesi Türkiye’de üretimin artmasıyla dostlarına hayati ihtiyaçları olan gıda maddeleri, kömür ve malzeme ihracatıyla elde edilebilir” (Güven, 1998: 1). Buna göre

Türkiye Batı'nın temel ihtiyaçlarını karşılama, başka bir deyişle tarım ürünleri ihracatçısı olma rolü yüklenmiştir. Birleşik Amerika Marshall Yardımı kapsamında Türkiye'ye büyük ölçüde tarımsal malzeme ve mekanizasyon yardımında bulunmuştur. Bu plan kapsamında Türkiye'ye yapılacak yardım ile tarımsal üretim kapasitesinin artırılması amaçlanmış ve ülkeye büyük miktarda traktör ve pulluk girişi olmuş beraberinde tarım faaliyetlerinde kullanılmaya başlanmıştır (Çavdar, 2003: 337).

1920'li yıllarda traktör sayısı önceki yıllara göre önemli oranda artmasına rağmen 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı ve II. Dünya Savaşı yıllarındaki kıtlıklar mevcut makineleri işe yaramaz hale getirmiş ve hurdaya dönüştürmüştü. 1946'da çalışır haldeki traktör sayısı bini ancak geçerken bu sayı 1955'de 43 bine ulaşmıştır. Makineleşme hareketi kredi ve destekleme fiyatları gibi devlet politikalarıyla da desteklenmiştir. Bu gelişmeyi yeni kurulmuş olan Tarım Satış ve Kredi Kooperatifleri de hızlandırmıştır (Keyder, 2008: 162). Tarım sektöründe önemli gelişmelerin yaşandığı Demokrat Parti hükümetinin iktidarının ikinci yarısından itibaren istikrarsızlık başlamış ve bunalım sürecine girilmiştir. Bu ekonomik bunalım siyasi bunalıma dönüşerek Demokrat Parti iktidarının sonunu getirmiştir (Kanca, 2012: 61).

Çok partili sisteme geçişle birlikte dış destekli yaşanan gelişmelerden sonra askeri darbe ile birlikte siyasal değişimin yanında ekonomi politikalarında da planlı bir döneme geçilmiştir. 1963'ten itibaren Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) uzmanları tarafından 5 yıllık süreçlerle hazırlanan kalkınma planları genel ekonomiye yön verdiği gibi tarımsal alanda da düzenlemeler getirmiştir (Koçtürk, 2008: 47).

1963-1967 yıllarını kapsayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (BYKP) tarımsal üretimde makineleşmenin hız kazanmasına bağlı olarak girdi kullanımını arttırdığı için fiyatlara müdahale yerine üretim girdilerinin desteklenmesi ön plana çıkmıştır. Ayrıca kooperatiflerin desteklenmesi önemsenerek destekleme kapsamına sadece kooperatif üyelerinin alınacağı belirtilmiştir (Yavuz, 2000: 12). Tarım politikasının amaçları I. BYKP'de tarım sektöründe %7 büyüme olarak ifade edilirken aynı zamanda tarım üretimini çoğaltarak sanayi sektörü için hammadde ihtiyacını karşılamak şeklinde belirtilmiştir (DPT, 1963: 145).

1968-1972 yıllarını kapsayan II. BYKP' de teknolojik ilerlemeye ağırlık verilerek tarımda verimliliğin artırılması ana hedef olmuştur. Bu durumu desteklemek amaçlı tarım

kredilerinin kullanımında nakit yerine çiftçilerin eline doğrudan girdilerin geçmesi amaçlanmıştır. Ayrıca tarım yatırımlarının yaklaşık olarak %53'ünü toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi oluşturmuştur (DPT, 1968: 304). Bu süreçte tarımsal desteklemelerin ve fiyat politikalarının öneminin azaldığı görülmüştür.

1973-1977 yıllarını kapsayan III. BYKP' de genel çerçeve sektörün gelişme hızının ekonomide enflasyona yol açmayacak düzeyde tutulması, teknolojik gelişim, nüfus artışına bağlı olarak iç talebin karşılanabilmesi şeklinde çizilmiştir (DPT, 1973: 208). Ayrıca tarımsal üretimde engel oluşturan önceki planlarda da ifade edilen arazi sınırlarına vurgu yapılmıştır. Bu döneme kadar toprak reformu uygulaması başarılı olamamışken 1973'te çıkarılan Toprak ve Tarım Reformu Yasası ile bu çalışmalar sürdürülmek istenmiştir. Bu reformla çiftçinin yaşam düzeyinin yükseltilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve verimlilik amaçlarına uygun olarak topraksız ve az topraklı çiftçi ailelerinin topraklandırılması, uzun dönemde çiftçilerin örgütlendirilip donatılması, insan-toprak ilişkilerinin geliştirilmesi yoluyla üretimin sürekli olarak artırılması amaçlanmıştır (DPT, 1973: 913). Ancak bu yasa Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilince dağıtılan topraklar eski sahiplerine geri verilmiştir (Dernek, 2006: 5).

1979-1983 yıllarını kapsayan IV. BYKP' de verimliliğin artırılması için sulama ve toprak koruma yatırımlarına ağırlık verileceği, başta gübre olmak üzere modern girdi kullanımı ve toprak işleme makinelerinin kullanılmasına destek verileceği, kooperatifleşmenin destekleneceği ve tarımsal desteklemenin tarımsal planlamanın etkin bir aracı olarak kullanılacağı vurgulanmıştır (DPT, 1979-1983: 338). Bu desteklemelerin Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ve kurulması öngörülen tarım Ürünleri Destekleme Kurumu tarafından takip edilerek finansının karşılanması için öz kaynakların arttırılacağı ilkesine planda yer verilmiştir (Yavuz, 2000: 47).

İlk üç plan döneminde tarımsal politikaların üreticilerin gelir seviyelerini arttırarak iç pazarı genişletme ve üreticiyi fiyat dalgalanmalarından koruma gibi ekonomik nedenlerle gerçekleştirildiği söylenebilir (Kepenek ve Yentürk, 2010: 348). 1980 sonrası devletin etkinliği azaltılmak istendiği için desteklemelerde azalmaya gidilmiştir. Çünkü bu dönem serbestleşme ve liberalleşme açısından önem taşımaktadır (Ortaç, Ünsal ve Çaşkurlu., 2006: 108).

1985-1989 yıllarını kapsayan V. BYKP’ de tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi, sulama yatırımlarına ağırlık verilmesi, verimliliğin yükseltilmesi, tarımda teknolojik yeniliklerin takip edilmesi, tarımda makineleşme ve modernizasyona gidilmesi ve üreticiye eğitim verilmesi hedeflenmiştir (DPT, 1985: 37-54). Ayrıca 1985’te Dünya Bankası ile tarım sektörünün yapısal uyumu açısından 300 milyon dolar kredi kullanımının sağlandığı bir anlaşma imzalanmıştır. Buna bağlı olarak tahıl depolama projesi, tarımsal yayım ve uygulamalı araştırma projesi, tarımsal sanayi projeleri hazırlanmıştır. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) ve Türkiye Ziraî Donatım Kurumu Anonim Şirketi (TZDK) modernize edilerek devlet tekeli kırılmaya çalışılmıştır. Ziraat Bankası, Merkez Bankası kaynakları kısılarak TMO ve TEKEL dışında Merkez Bankası’nın doğrudan kredi uygulaması kaldırılmıştır (Yapar, 2005: 28).

1989’da sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve ardından gelen siyasi istikrarsızlık sebebiyle ekonomi üzerinde ciddi dalgalanmalar yaşanmıştır. Bu duruma dış etkenlerin eklenmesiyle 1990’ların başlarında Türkiye ekonomik krizlerle uğraşmak durumunda kalmıştır. Bu sebeplerden dolayı 1994’te “5 Nisan Kararları” adı verilen ekonomik önlemler alınmak zorunda kalınmıştır. Bu kararlarda ekonomik anlamda sektörlerle ilgili önlemlerden bahsedilirken tarım sektörü için de bazı önlemler öngörülmüştür. Tarımsal ürünlere ayrılan kaynağın belirli ürünler için sınırlandırılacağı ifade edilirken ve Kamu İktisadi Teşebbüslerin ve Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri kamu finansmanı üzerindeki yükünün azaltılması için düzenlemeler yapılmıştır (Eğri, 2011: 104).

Ayrıca 1990-1994 yıllarını kapsayan VI. BYKP’ de tarım sektöründe hava şartlarına bağımlılığı azaltmak, ürün kalitesinin yükseltilmesi, artan nüfusun gıda ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmiştir (DPT, 1989: 48). 1996-2000 yıllarını kapsayan VII. BYKP’ de diğer planlarda olduğu gibi artan nüfusun dengeli ve yeterli beslenmesinin yanı sıra karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olunan ürünlerin üretimine ağırlık verilmesi ve verimliliğin artırılarak uluslararası rekabetin uyumlaştırılması, tarımsal destekleme politikalarının düzenlenmesi, modern sulama sistemlerinin kullanılması, tarım ürünleri fiyatlarına devlet müdahalesinin azaltılması, tarım kesiminin eğitilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca yapılan düzenlemelerin Uruguay Round “*Tarım Anlaşması*” ve Avrupa Ekonomik Topluluğu “*Ortak Tarım Politikası*” hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmesine dikkat çekilmiştir (DPT, 1996: 60). Fakat hem Uruguay Round şartları hem de Avrupa Birliği’ne uyum ve

küreselleşme kapsamında dünyaya uyum sağlama açısından alınan önlemler ve yapılan yenilikler istenilen gelişmeleri sağlayamamıştır (URL:2).

2000’li yıllara gelindiğinde Türk tarımı düşük kaliteli ürünler üreten, yıllar itibariyle üretim miktarlarında dengesizlik yaşayan ve pazarlama açısından zayıf bir dönüşüm yaşamıştır. Ayrıca tarımda kullanılan teknolojilerin geri olması ve teknik işgücü eksikliği, verimliliği ve üretimi etkilemekte devletin destekleme alımları ile yükü ağırlaşmaktadır (Şahin, 2006: 303-309).

1.2. Cumhuriyet Dönemi Türkiye’de Eğitim

Cumhuriyet’in ilanı Türk İnkılabı için en önemli hedefti ve gerçekleşti. Fakat ulaşılan sonucun kalıcı olması için eğitim önemli sacayaklarından birisiydi. Bu sebeple Milli Mücadele Dönemi’nde temeli atılan eğitim sistemi gelişimi, askeri zafer ve Cumhuriyet’in ilanından sonra ivme kazanmıştır. Aslında diğer yapılacak inkılapların sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için de eğitim seferberliği şarttı. Mustafa Kemal’e göre Türk Milleti’nin gerilemesinde en önemli sebep, tahsil ve terbiye yöntemlerinin uygun ve istikrarlı olmaması ile milli amaçlar taşımamasıdır. Çoğu ailede, çocuk üzerinde baskı uygulama ve çocuğa güven duygusunun kazandırılmaması eğitimin de bir problemidir. Mustafa Kemal’e göre eğitim; hayatı ve kendisini bilen, üretici ve ihtiyaç sahibi kişiler yetiştirmelidir (Akyüz, 1998: 185). Türk milli eğitiminin amaçlarını da bu doğrultuda belirlemiştir.

Bu amaçla ilk olarak Osmanlı’dan kalan medrese ve mektep iki başlılığı ortadan kaldırılarak ulusal eğitimin birleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Bunu 3 Mart 1924’te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu (eğitimin ve öğretimin birleştirilmesi) ile izlemiştir. Kanun aşağıda yer almaktadır.

Madde 1- Ülkedeki tüm bilim ve öğretim kurumları Maarif Vekaleti’ne bağlanmıştır.

Madde 2- Şer’iye ve Evkaf Vekaleti ya da özel vakıflarınca idare edilen tüm medrese ve mektepler Maarif Vekaletine bağlanmıştır.

Madde 3- Şer’iye ve Evkaf Vekaleti bütçesinde mekteplere ve medreselere ayrılan para, Maarif bütçesine geçirilecektir.

Madde 4- Maarif Vekaleti yüksek din uzmanları yetiştirmek için Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi, imam ve hatip yetiştirmek için de ayrı mektepler açacaktır (Akgün, 1987, s.280).

Bu maddelerden de görüldüğü gibi eğitimde iki başlılık ortadan kaldırılmıştır. Bu açıdan laiklik adına da önemli bir adım atılmıştır. Sadece bu açıdan olmamakla birlikte din eğitimi ile ilgili gelişmenin de yaşanmış olması İslam dininin bilimsel araştırma konusu olarak alınmasının 1923'te başlamış olduğunu göstermektedir (Berkes, 2017: 533).

Ardından Eğitim Bakanı Vasıf Çınar'ın 8 Eylül 1924 tarihli genelgesinde eğitim ve öğretimin temel amaçları özetle şöyle gösterilir:

- Eğitimin milli esaslara ve Batı medeniyeti yöntemlerine dayanması.
- Okulların insan ilişkileri, toplumsal yaşama kuralları, temizlik, düzen vs. gibi konularda medeni ve örnek alınacak bir eğitim yapmaları.
- Çocukların kalplerinde ve ruhlarında Cumhuriyet için fedakâr olmak ülküsünü taşımaları.
- Okulların vicdan ve fikir hürriyeti ve bilinçli bir sorumluluk telkin etmesi,
- Eğitimin uygulamalı ve işe yarar bir hale getirilmesi.
- Okulların ilim ve okuma zevkini vermesi.
- Okulların toplumun ve ailenin ihtiyaçlarını dinleyip göz önünde tutması (Akyüz, 2013: 331).

Yukarıdaki amaçlar göz önünde bulundurulduğunda Cumhuriyet'e bağlı, Cumhuriyeti benimsemiş ve bunu yeni nesillere anlatacak benimsetecek insanlar yetiştirilmesi planlanmıştır. Ayrıca '*Cumhuriyet İnsan Tipi*' hedeflenmiştir. Bir diğer deyişle haksızlığa susmayan, hakkını arayan, sorgulayan, fikir hürriyetine sahip bilinçli bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

1.2.1. İlköğretim

Gelişmelerin çıkış noktasını temel eğitim alanı olan ilköğretim oluşturmaktadır. Cumhuriyet Dönemi önemli gelişmelerinden birisi olan 1924 Anayasası'nın (Teşkilat-ı Esasiye) kabulü de ilköğretimde gelişmeleri yasal olarak desteklenmektedir. Şöyle ki:

Madde 80. Hükümet nezareti ve murakabesi altında ve kanun dairesinde her türlü tedrisat serbesttir.

Madde 87. İptidai tahsil bütün Türkler için mecburi Devlet mekteplerinde meccanidir (URL:3).

Bu 87. madde Cumhuriyet Dönemi'nde ilköğretimin bütün vatandaşlar için zorunlu tutulduğunun kanıtını oluşturmaktadır.

Ardından 22 Mart 1926 tarihli 789 sayılı *Maarif Teşkilatına Dair Kanun*'la şu hüküm getirilmiştir (md.6): “İlköğretim çağındaki çocuklar meslek mekteplerine giremezler. İlköğrenim çağını geçirmiş ve hiç öğrenim görmemiş çocukları alan kurumlar bunlara ilköğrenimini de vermeye mecburdur” (Akyüz, 2013: 346).

İlkokulun hedef ve ilkelerinin belirtildiği bir başka gelişme ise 1926 tarihli ilkokul programıdır. Bu program çok açık ve net olmasa da bir geçiş programı özelliği taşımaktadır. Programda ilk üç sınıfta dersler Hayat Bilgisi dersindeki üniteler etrafında toplanmıştır ve her dersin programı yeni ve canlı esaslara dayandırılmıştır (Arslan, t.y.: 3).

1936 yılında gerçekleşen ilkokul programı 1926'daki programın günün ihtiyaçlarına göre geliştirilmesinin bir sonucudur. Bu program diğer programdan farklı bir öneme sahiptir. Çünkü inkılapların tamamlanması ve yerleşmeye başlaması nedeniyle hazırlanan 1936 ilkokul programları yeni rejimin görüşlerini yansıtıyordu (Fer, 2010: 106).

Atatürk Döneminde başlatılan ilköğretim seferberliği İsmet İnönü döneminde de devam ettirilmiş hatta ilköğretime diğer öğrenim kurumlarından daha fazla önem verilmiştir. Modern bir devlet olmanın ilk şartı olarak bütün vatandaşların okur-yazar hale gelmesi gerektiğini belirten İsmet İnönü, bunu yapamayanların geri kaldığını ifade ederken 20. yüzyılda insanca yaşamının temel şartının okuma-yazma sorununun giderilmesi ile mümkün olacağını dile getirmiştir (URL:4).

Bu dönemde eğitimin sorunları ve süresi sık sık tartışılmıştır. Bununla ilgili İkinci Eğitim Şurası'nda eğitimin niteliği ve en az üç yıl sürmesi yetersiz görülerek ilköğretimin süresinin sekiz yıla çıkarılması kararı alınmış; fakat uygulanamamıştır. Ayrıca İnönü döneminin en güçlü atılımı köy enstitülerinin kurulması ve öğretmen kurslarıyla geliştirilmesi olmuştur. Kırsal kesimde eğitimi yaymak amacıyla bir model olarak benimsenen ve

bulunduğu bölgede Atatürk'ün deyimiyle kültür merkezi niteliği taşıyan yatılı, yatısız “bölge okulları” açılmıştır (Öztürk, 1997: t.y.).

Bu yasa ile Türkiye'nin eğitim bakımından kalkınması ihtiyacının devlet tarafından karşılanamayacak durumda olması sebebiyle her köyün kendi okulunu yapması zorunluluğu getirilmiştir (Öztürk, 1999: 157). Fakat bunun köylüye büyük zorluklar yüklediğini ifade eden Demokrat Parti'nin (DP) seçim vaatleri arasında yer almasıyla seçimle iktidarı ele geçiren DP tarafından kaldırıldı. Fakat bu durum ilerleyen dönemlerde ilköğretimde aksaklıklara yol açmış ve okullaşmada ilerlemeye engel olmuş hatta geri gidişe sebep olmuştur (Taşdöven, 2013: 58).

On yıllık iktidarı döneminde DP yeni model arayışına girmiş; Amerikan modelini örnek alarak görüş ve öneri almak amacıyla Amerikalı uzmanlara ağırlık vererek yaklaşık 154 yabancı uzman ülkemize davet edilmiştir. Bu uzmanların bazıları inceleme, gözlem ve önerilerini Milli Eğitim Bakanlığına rapor olarak vermiştir. 1950-1960 yılları arasında ülkemizin eğitim sistemi ile ilgili incelemeler yapan yabancı uzmanlar ilköğretim süresinin yetersiz olduğunu ifade ederken, ilköğretim sene sayısının arttırılması gerektiği görüşünde birleşmiştir (Öztürk, 1999: 159).

1960'ta devrim sonrası bazı yasal düzenlemeler oluşturulsa da gerçekleştirilememiştir. Fakat 1973 yılı *Milli Eğitim Temel Kanunu* ilköğretimin 8 yıl olarak düzenlenmesi ve 1981-1982'de deneme halinde başlanması eğitim-öğretimde atılan önemli bir adım olarak olmuştur. Bu 8 yıllık eğitim uygulamasının (5 yıl ilkokul ve 3 yıl ortaokul) 1982-1983 öğretim yılında 200 okula yayılacağı açıklanmıştır. İlköğretim uygulaması olarak ülke çapında 8 yıllık eğitimin zorunlu olması ise 1997-1998 eğitim öğretim yılına tekabül etmektedir (Akyüz, 2013: 348).

Kız ve erkek bütün vatandaşlar için ilköğretim zorunluluğu ve devlet okullarında parasız oluşu 1982 Anayasası'nın 42. maddesinde geçerliliğini devam ettirirken bazı eklemeler de yapılmıştır.

- Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.
- Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimini altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılamaz (URL:5).

1989-1990 yıllarına gelindiğinde ilköğretim uygulamasında başlangıçta 5 okulda denenmeye başlamış olan *taşınalı eğitim* gündeme gelmiştir. Taşınalı eğitim, nüfusu az veya dağınık yerlerde ilköğretim okulu bulunmayan veya birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarında öğrencileri günü birlik taşıyarak taşıma merkezi okullara götüren bir uygulamadır (Uslu, t.y.: 4). Taşınalı ilköğretim 1997-1998 yılında kesintisiz sekiz yıllık eğitimin başlaması ve 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 4+4+4 eğitim uygulaması ile yaygınlaşmaya devam etmiştir (Öztürk, 2001: 114).

Eğitim ve öğretimde geline bu noktada öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına sınavlarla alınması sorunsalı da bulunmaktadır. Türkiye’de öğrencilerin 8. sınıfta gerçek anlamda ölçme ve değerlendirme ile karşılaştıkları ve ismi sık sık değişen fakat varlığını koruyan sınavlar bulunmaktadır. 2000’li yıllarda uygulanmaya başlanmış sınavlar şu şekildedir: *Liselere Giriş Sınavı* (LGS), *Ortaöğretim Kurumları Sınavı* (OKS), *Seviye Belirleme Sınavı* (SBS), *Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş* (TEOG) ve en son değişen *Liseye Geçiş Sınavı* (LGS)’dir.

1.2.2. Ortaöğretim

Ortaöğretim genel ortaöğretim ve mesleki ortaöğretim olmak üzere iki şekilde ele alınmıştır.

1.2.2.1. Genel ortaöğretim

İlköğretimin bir sonraki ve onu tamamlayan kademesi ortaöğretimdir. İlköğretimde yapılan yenilikleri ve gelişmeleri ortaöğretimdeki gelişmeler takip etmektedir. İlk olarak ortaöğretimle ilgili gelişmeleri ve sorunları belirlemek amacıyla birincisinin 1923’te toplandığı Heyet-i İlmiye adında üç toplantı; daha geniş katılımlı en sonuncusunun 2014 yılında yapıldığı on dokuz Milli Eğitim Şura toplantısı yapılmıştır. Birinci Heyet-i İlmiye toplantısında milli dil, edebiyat, tarih, coğrafyadan, milli ve okul müzesine kadar birçok konu görüşülmüştür. Ayrıca kız ve erkek öğretmen okullarından Galatasaray Lisesi öğretim programı ve din eğitimine kadar 25 konu başlığı görüşülmüştür (URL:6). Alınan önemli kararlardan biri de “Sultani” adının “lise” olarak değiştirilmesidir (Öymen, 1967: 11).

1924 İkinci Heyet-i İlmiye toplantısında Tevhid-i Tedrisat (Eğitim ve Öğretim Birliği) kapsamında Rüştîye ve İdadileri üç yıllık ortaokul ve üç yıllık lise haline getirmek

görülmüştür. Böylece ortaöğretim ilkokula dayalı üçer yıllık iki kademe şeklinde düzenlenmiştir. Aldığı diğer kararlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- Öğretmen okullarının öğretim sürelerinin dört yıldan beş yıla çıkarılması,
- Kız liselerinin de erkek liseleri gibi tam sınıflı hale getirilmesi,
- Ders kitaplarının yazdırılması,
- Ortaokul, lise ve öğretmen okulu programlarının genişletilerek Sosyoloji derslerinin eklenmesi şeklinde konular toplantının gündemini oluşturmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu, 2020).

1925'te toplanan Üçüncü Heyet-i İlmiye toplantısında ise;

- Liselerin yeniden düzenlenmesi ve belirli merkezlerde kuvvetli liseler açarak yavaş yavaş çoğaltılması,
- Gündüzlü ortaokullarda karma öğretim uygulaması,
- Talim ve Terbiye işleri ile meşgul olmak üzere “Talim ve Terbiye Dairesi” kurulması gibi önemli konular görülmüştür (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu, 2020).

Yine 1926 yılında çıkarılan 822 sayılı yasa ile ortaokul ve liselere gündüzlü öğrenciler ücretsiz alınmaya başlamış, aynı yıl Bilim Kurulu kararı ile yatısız okullarda karma öğretime geçilmiştir (Öymen, 1969: 31). 1927'ye kadar ortaokul ve liselerin öğretim programlarında önemli bir değişim ve yenilik yapılmamıştır. Fakat 1927'de liselerde görülen Din dersi kaldırılmış, 1928 Harf İnkılabı sonrasında Arapça ve Farsça dersleri program dışı bırakılmıştır. Türkçe, Edebiyat ve Tarih programları yeniden düzenlenerek Sosyoloji dersi eklenmiştir (Özkan, 2011: 125-126).

1938-1950 yılları arası ortaöğretimin geliştirilmesi ile ilgili oldukça önemli adımlar atılması kararlaştırılmıştır. 1939'da I. Maarif Şurası'nda konuşulan ilk konu ortaokul ve lise binalarının ayrılmasıdır. Ayrıca ortaokullar, iş hayatına yönelik eğitim ve öğretim verebilmeli, bu nedenle daktilo, muhasebe, atölye ve motor kullanma dersleri verilmesi belirtilirken kız öğrencilere kadın işlerine ait dersler verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında liselere öğrenci alımlarında sınırlandırılmaya gidilmesi kararı alınmıştır (Biton, 2018: 43).

1950’li yıllarda DP’nin iktidara gelmesiyle ortaöğretimde her kazada bir ortaokul her vilayette bir lise açma politikası esas alınmış ancak başarılı olunamamıştır (Öztürk, 1999: 124). Bu dönemde dikkat çeken bir diğer konu ve kamuoyunu en çok meşgul eden konu okullardaki din eğitimi olmuştur. Ayrıca ilk kez 1951’de ortaokul ve lise düzeyinde İmam Hatip okulları açılmaya başlanmıştır. 1956-1957 öğretim yılında ortaokullara din dersi konmuş; fakat çocuklara bu dersin verilmesini istemeyen veliler sene başında yazı ile belirtmeleri istenmiştir (Akyüz, 2013: 352).

Ayrıca 1953’te MEB Talim ve Terbiye Dairesi’ne bağlı Gazi Eğitim Enstitüsü’nde kurulan ve her basamaktaki öğrenciler için pedagojik ve psikolojik testler hazırlayan “*Test ve Araştırma Bürosu*” kurulmuştur. Başlarda Eğitim Enstitüleri ile Galatasaray Lisesi seçme sınavları için testler hazırlayan büronun çalışmaları tüm eğitim sisteminde test sınavlarının yaygınlaşmasına sebep olmuştur (Cıratlı,1991: 6-8). Bu durumu 1962’de toplanan 7. Milli Eğitim Şurası’nda ‘*Çeşitli Olgunluk İmtihanları Sistemi*’nin memnunlukla karşılanması desteklemiştir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu, 2020). Bu sistemle lise ve dengi meslek okullarını bitiren öğrenciler ilgili fakültelere giriş hakkını elde edebilmek için yetiştirildikleri alanlara göre oluşturacakları tek elden idare olunacak bir sınavı kapsamaktadır.

1974-1975 öğretim yılına gelindiğinde “*Ahlak*” dersi CHP-Milli Selamet Partisi koalisyon hükümeti tarafından ortaokul ve liselerin her sınıfına zorunlu ders olarak konarken, 12 Eylül 1980 darbesi sonrası 1982-1983 öğretim yılında Din Bilgisi ve Ahlak dersleri “*Din ve Ahlak Bilgisi*” ismiyle birleştirilerek her sınıf için zorunlu ders olarak liselerde 1 saat okutulması kararı alınmıştır (Oruç, 2005: 28).

1988-1989 öğretim yılında ortaokullarda “*Basamaklı Kur Sistemi*” ismiyle yabancı dil öğretiminde ortaokul 1. sınıfta yabancı dil dersi zorunlu daha sonraki sınıflarda ve liselerde isteğe bağlı olarak aldığı not sınıf geçmeyi etkilemeyecek şekilde değişiklik yapılmıştır. Fakat 1989-1990 öğretim yılında bu sistem kaldırılıp yabancı dil zorunlu dersler arasına alınmıştır (Akyüz, 2013: 355).

1980’li yılların sonunda ortaöğretimin yeniden düzenlenmesi çalışmaları ivme kazanmıştır. Bina ve derslik yetersizliği, sınıf mevcutlarının fazla olması, laboratuvar araç-gereçlerinin ve kütüphanelerin yeterince kullanılamaması, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmesi sıkıntıları gibi sebeplerden dolayı geleneksel “sınıf geçme sistemi”

yerine “ders geçme ve kredi sistemi” getirilmiştir (Bilgen, 1994: 164). Bu sistem de getirdiği ek sorunlardan dolayı 1995’te kademeli olarak kaldırılmıştır.

Haziran 1992’de yaş sınırı aramayan ve kitle iletişim araçlarıyla ğretim yapacak olan “Açık ğretim Lisesi” kurulmuştur. Ayrıca ilerleyen yıllarda 1994-2000 yılları arasındaki önemli gelişme okul tercihleri ve okullaşma ihtiyaçlarında farklılık görülmektedir. Bu dönemde Fen ve Anadolu liselerine talep ve ğrenci sayısının hızla artışı dikkat çekmektedir (Dönmez, 2005: 263). Yine liselerle ilgili Talim Terbiye Kurulu’nun 2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile 2005-2006 yılı itibari ile hazırlık artı 3 yıl olan okulların da dahil olduğu genel ve mesleki ğretim kurumlarının öğrenim süreleri hazırlık sınıfı olmaksızın 4 yıl olacağı kararına varılmıştır (Türk, 2005: 25).

1.2.2.2. Mesleki ortaöğretim

Cumhuriyet’in kurulması ile devlet, mesleki ve teknik eğitimle ilgilenmeye de başlamıştır. Bunun sebebi ise I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele sırasında teknik eleman eksikliğinin açtığı sorunlardır. Atatürk’ün önemle üzerinde durmasına rağmen 1925 yılına kadar bu alanda önemli bir gelişme görülmemiştir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında öğretime açık olan çeşitli meslek okullarının yönetim biçimleri ve eğitim programları, ğretim süreleri birbirinden farklıydı.]Mesleki ve teknik ortaöğretimde il ve belediye yönetimlerinde olan okullar masrafları yine özel btçelerden karşılanmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır. 1927’de Kız Sanat Okullarına “*Kız Enstitüsü*” adı verilmiş ve 1927-1928 eğitim ğretim yılından itibaren “*Akşam Kız Sanat Okulları*” açılmaya başlamıştır (Cicicoğlu, 1982: 251).

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması adına 1931’de çıkarılan bir kanunla ülke ğretim alanı olarak dokuz bölgeye ayrılmış ve bölge merkezleri giderleri bölge içerisinde kalan iller tarafından karşılanmak şartıyla erkek öğrenciler için “*Bölge Sanat Okulu*” kurulmuştur. Fakat beklenen başarı sağlanamadığı için bu okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır (ztrk, 1999: 68).

Cumhuriyet döneminde sayıları çok az olan mesleki ve teknik eğitim-ğretim okullarının durumu ve düzenlenmesi konusunda danışmanlık vermeleri için yurtdışından uzmanlar getirilmiştir. İlk defa 1924’te Kolombiya niversitesi profesörlerinden John Dewey, Alman Dr. Khne, Belçikalı Prof. Dr. Omer Buyse, Alman Dr. Yung gibi uzmanlar

ve öğretmenler ÷lkemize getirilmiştir. 1933'te “Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü” kurulurken 1941’de bunun yerine “Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı” kuruldu (Okçabol, 2005: 26).

DP iktidarının döneminde Milli Eğitim Bakanlarından Tevfik İleri “*Her memleketin mahalli sanatlarının program içine ve kurslar halinde okullara sokulmasına çalışıyoruz. Hem mahalli sanatlar için ehil insan yetişmesi hem de bu okullardan çıkacak insanların iş bulmaları yolunu tuttuk.*” sözleri ile mesleki ve teknik eğitimin yerel koşullar dikkate alınarak yaygınlaştırılmaya çalışıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca DP programında “*Ortaöğretimi memlekete yaymak esasını gözeterek ilçelerde ortaokul ve meslek okulu bulundurmak gerekliliğine inanıyoruz*” ifadesiyle amaçlarını ifade etmiştir. DP’nin iktidarda olduğu on yıllık süreçte eğitim konusunda en çok mesleki ve teknik eğitime önem verildiği gör÷lmektedir. Hatta 1957’de toplanan VI. Milli Eğitim Şurası sadece “*mesleki teknik eğitim*” ve “*halk eğitimi*” konu alınmıştır (Karakök, 2011: 94). Ayrıca bir sonraki bölümde ayrıntılı anlatılacak olan sanayi ve tarım alanındaki eleman ihtiyacı sebebiyle mesleki ve teknik eğitim için Tarım Bakanlığı ile anlaşma imzalayarak mesleki ve teknik eğitimle ilgili çalışmalar yapılacaktır.

1960’lı yıllardan sonrası her alanda Planlı Dönem olarak kabul edilmektedir. Eğitim alanında da 1960’lı yıllardan 1980’li yılların sonuna kadar gerçekleştirilen beş Milli Eğitim Şurası’nda genel olarak mesleki ve teknik eğitimin ve programların yeniden düzenlenmesi için kararlar alınmıştır. Bu kapsamda eğitim kurumlarının nicelik ve nitelik olarak geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. VII. Milli Eğitim Şurası’nda ortaokul düzeyinde öğretimin bütünleşmesi, VIII. Milli Eğitim Şurası’nda ortaöğretim programlarının yeniden düzenlenmesi ve mesleki- teknik eğitim kuruluşlarının üniversiteye açılması, IX. Milli Eğitim Şurası’nda daha çok seçmeli derslerle ilgili, X. ve XI. Milli Eğitim Şurası’nda ise mesleki ve teknik eğitime ağırlık vererek sanayi içinde eğitim ve sanayi ile eğitim arasındaki ilişkileri geliştirme, lise düzeyinde teknik okullar açma konularında yoğunlaşması ile ilgili kararlar alınmıştır (VII. Milli Eğitim Şurası, 1962; VIII. Milli Eğitim Şurası, 1970; IX. Milli Eğitim Şurası, 1974; X. Milli Eğitim Şurası, 1981; XI. Milli Eğitim Şurası, 1982).

1970’li yıllardan sonra imam-hatip okullarında artış olmuş, 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre imam-hatip okulları “*lise*” adını almıştır. 1986’da çıkarılan kanun ile Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu’yla meslek liseleri öğrencilerinin işyerlerinde

uygulama yapmaları sağlanmıştır. 1997’de ANAP- DSP- DTP Koalisyon Hükümeti 18.08.1997 tarihli kanun ile 8 yıllık zorunlu eğitime geçilmiş ve ortaokul düzeyindeki meslek okulları tümüyle kaldırılmıştır. 1999 tarihli YÖK kararı ile mesleki ve teknik okul mezunlarının kendi alanlarındaki yükseköğretim kurumlarına yönelmeleri için özendirici, başka alanlara yönelmelerinde katsayı uygulaması gibi caydırıcı kurallar getirildiği için İmam Hatip liselerine ilgi azalmaya başlamıştır (Akyüz, 2013: 372-373).

1.2.2.2.1. Tarım eğitimi

Araştırmada tarım eğitimi konusunun ayrı bir başlık olarak ele alınma nedeni, ilköğretim ve ortaöğretimi kapsayacak şekilde konunun bir arada verilerek kronolojinin bozulmasına engel olmak istenmesidir. Böylece tarım eğitimi ile ilgili tüm gelişmeler ve bu gelişmelerin kronolojik bilgisine ulaşılabilecektir.

Tanzimat’tan sonra 1846’da İstanbul yakınlarında bir basma fabrikasına pamuk üretilmesi amacıyla açılan İstanbul Ayamama Çiftliği tarımsal eğitim ve öğretimle ilgili atılan ilk adımdır. Sınırlı bir amaca yönelik açılan bu okul çok uzun ömürlü olamadığı için kısa bir süre sonra kapanmıştır. 47 yıl sonra 1893’te veteriner mesleği ile tarımın bir arada okutulduğu “*Halkalı Ziraat ve Baytar Okulu*” açılmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında kapanan okul 1916’da savaş sonrasında tekrar açılmıştır. 1930’da ise 3 yıl süreli orta dereceli okul statüsüyle “*Halkalı Ziraat Mektebi*” olarak yeniden öğrenime açılmıştır. “*Bursa Ziraat Mektebi*” de 1930’dan itibaren orta mektep mezunları ve bunlar arasından da çiftçi çocukları kabul edilmeye başlanmıştır (Koç, 1994: 187).

İlkokul sonrası tarımsal eğitim okulları “*Teknik Tarım (Ziraat) Ortaokulu*”, “*Teknik Bahçıvanlık Okulu*” ve “*Tarım Makinist Ortaokulu*” olmak üzere Ziraat İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak açılmıştır. Teknik tarım ortaokullarının öğrenim süresi üç yıldır. Öğrenciler haftalık 12 saat meslek dersleri ve 25 saat ortak dersler olmak üzere toplam 37 saat ders görmektedirler. Bu okullara ilkokulu bitirmiş erkek öğrenciler sınavla alınır, parasız ve yatılı olarak öğrenimini tamamlar. Ayrıca devletin mecburi hizmet vermem yükümlülüğü yoktur. Bu okullar mezunlarına öğrendiklerini uygulama imkanı vermediği için mezunları tarım dışı sektörde çalışmaya başlamışlardır. Amacı mezunlarının köyüne dönerek kendi tarımsal işletmesinde çalışmak, köyündeki çiftçilere örnek olmak veya kamu sektöründe teknik ihtiyacını karşılamaktır. 1977-1978 eğitim öğretim yılında Türkiye’de toplam 6240 öğrenci eğitim kapasitesine sahip 30 teknik tarım ortaokulu bulunmaktadır

fakat mevcut öğrenci sayısı 1782'dir. Bu okullar mevcut kapasitesinin %72'sini kullanamadığı için kapatılmıştır.

Şekil 1.1. İlkokul Sonrası Tarımsal Eğitim Okulları

Tarım makinist ortaokulları Gökhöyük (Amasya), Söke (Aydın) ve Ceylanpınar (Urfa)'da kurulmuşlardır. Söke hariç diğer iki okul Devlet Üretme Çiftliklerinde kurulmuşlardır. Bu üç okulun toplam öğrenci kapasitesi 660 olduğu halde mevcut 252 öğrenci sayısı ile kapasitesinin %62'sini kullanmamaktadır. Bu okullarda da teknik tarım ortaokullarındaki gibi haftalık 37 ders saati eğitim öğretim yapılmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, 1977: 13-19).

Ortaokul sonrası tarımsal eğitim kurumlarından biri olan “*Bölge Ziraat Okulu*” Cumhuriyet'in kuruluşunu izleyen yıllarda kurulmaya başlamıştır. 1930'lu yıllardan itibaren ülkemizin çeşitli yörelerinde faaliyet gösteren “*Bölge Ziraat Okulları*” 1955'te planlı döneme geçişle birlikte “*Ziraat Meslek Lisesi*” ne dönüştürülmüştür. 1960 yılı itibariyle 12 bölge ziraat okulu faaliyet göstermiştir (Koç, 1994: 193). Bölge ziraat okulları modern ziraat bilgisini öğretmek ve yaymak, teknik eleman yetiştirmek ve teşkilata vermek, okul mezunlarına birer mesleki unvan kazandırmak, serbest teşebbüslere girecek elemanlar yetiştirmek ve okullara Ziraat Koleji adını vermek gibi amaçlar edinmiştir (Öğretim Müesseseleri, 1960: 193).

Lise seviyesinde tarımsal eğitim okulları “*Teknik Tarım Meslek Lisesi*”, “*Ev Ekonomisi Meslek Lisesi*” ve “*Hayvancılık ve Sağlığı Meslek Lisesi*” şeklinde Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı açılmıştır. Tarım meslek liselerine tarım meslek ortaokulu ve genel ortaokul mezunları alınmakta ve eğitim süresi üç yıl olarak belirlenmiştir. 1977'de tarım meslek liselerinin sayısı 11'dir. Tarım meslek liselerine parasız yatılı, paralı yatılı ve

gündüzlü olmak üzere üç şekilde öğrenci alınmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, 1977: 7-8). Bunların yanında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (K.K.T.C.) ve Türk Cumhuriyetlerinden parasız yatılı öğrencilere de eğitim verilmektedir (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2004: 415). Parasız yatılı öğrenciler mezun olduktan sonra üç sene devlette mecburi hizmet yapmakla yükümlü olurken paralı yatılı öğrencilerin bu mecburi hizmeti yoktur. Gündüzlü öğrenciler ise yatılı olmamakla beraber mecburi hizmetleri bulunmamaktadır.

Şekil 1.2. Lise Seviyesinde Tarımsal Eğitim Okulları

1976-1977 eğitim öğretim yılında bu liselere kayıt edilen öğrenci sayısı 1207 iken bu liselerin toplu olarak öğrenci kapasitesi 2700'dür. Buna göre okulların %66 oranında kullanılmayan kapasitesi bulunmaktadır. Bu liselerde 1. sınıflarda haftalık toplam 23 saat genel bilgi, 17 saat meslek bilgisi; 2. sınıflarda haftalık toplam 9 saat genel bilgi, 31 saat meslek bilgi; 3. sınıflarda haftalık toplam 8 saat genel bilgi ve 32 saat meslek bilgi dersleri verilmektedir. Tüm sınıf kademelerinde haftalık toplam 40 ders saati yapılmaktadır. Bunlardan sadece İstanbul Tarım Meslek Lisesi'nde yükseköğretime yönelik ayrı bir program uygulanmıştır. Bu okulda ayrı dersler halinde kimya, fizik, biyoloji programa dahil edilmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1977: 7-8).

Ev ekonomisi meslek liselerinin Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı diğer liselerden farkı ise sadece kız öğrencilerden oluşmasıdır. 1976-1977 eğitim öğretim yılında Ankara'da bulunan ev ekonomisi meslek lisesinde 157 kız öğrencisi ile 180 öğrenci olan kapasitesinin %87'sini kullanarak amacını yerine getirmektedir. Bu okulların da eğitim süresi diğerleri gibi üç yıl ve programları benzer olmakla birlikte haftalık toplam 40 ders saati şeklindedir edilmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1977: 9-10).

Türkiye'de 1977-1978 eğitim öğretim yılında "*Hayvancılık ve Sağlığı Meslek Lisesi*" sayısı 5'tir. Ayrıca lise seviyesinde Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı diğer bir okul Ankara'da açılmış olan "*Laborant Meslek Lisesi*"dir. Bu okullara ortaokullardan

mezun kız ve erkek öğrenciler alınmakta ve okulu bitirenler Genel Müdürlüğün laboratuvarındaki laborant ihtiyacını karşılamaktadır. Hayvancılık ve sağlığı meslek lisesi ve Laborant meslek lisesinde haftalık 40 ders saati ile eğitim öğretim yapılmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı, 1977: 11-12).

1963'e kadar 5 adet olan Ziraat Okulu sayısı aynı yıl 7'ye çıkarılmıştır. 1975'li yıllarda Ziraat Meslek, Ev Ekonomisi Meslek, Veteriner Meslek ve Laborant Meslek Liseleri'nden okulların 50'yi geçmiştir. Bölgenin tarımsal potansiyeli düşünülerek açılan bu okullar daha sonra il düzeyi olarak düşünüldüğünden sayıları bu kadar artmıştır. Başlangıçta belirlenen ilkeler zamanla geçerliliğini yitirerek rastgele okulların açılmasına neden olduğu ve tarımsal eğitimin amacı dışına çıkarıldığı için kalkınma planlarına uygun olarak sayıları 12'ye indirilmiştir (Demirtaş ve Gürler, t.y.: 485). Fakat Koç'un çalışmasında bu sayı 16 okula indirildi ve kapalı olan iki okul eklenerek sayılarının en son 18 okul olduğu ifade edilmektedir (Koç, 1994: 199). 1970-1980 döneminde okulların statü değişiklik olmuş ve bazı okullar eğitim öğretime kapatılmıştır. 1994 yılı itibariyle bir Ziraat Teknik Lisesi, sekiz Ziraat (Tarım) Meslek Lisesi ve üç Ev Ekonomisi Meslek Lisesi bulunmaktadır (Demirtaş ve Gürler, t.y.: 485). Türkiye'de bir tek Ziraat Teknik Lisesi Söke'de bulunmaktadır. Sadece ziraat teknik lisesinde eğitim öğretim süresi dört yıldır.

Koç'un ifade ettiği bu 18 okulda nitelikli ara eleman yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Ancak 2004'te Tarım Meslek Liseleri Milli Eğitim Bakanlığı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı arasında yapılan protokol ile Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının kuruluş ve görevleri hakkındaki 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (11/f) ile tarım eğitim ve öğretim hizmetleri Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü bünyesinde toplanmıştır. Fakat tarım meslek liselerinin Milli Eğitim Bakanlığına devredilmesi ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının tarımsal örgün eğitimdeki etkisinin devamı üzerinde durulması önem taşımaktadır (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2004: 415). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Tarım bölümünde 1996-2000 yıllarını kapsayan VII. BYKP'da tarım kesiminin eğitilmesinin hedeflendiği ifadesi böylece somutlaşmış olmaktadır. Başka bir deyişle tarım sektöründeki eğitim gereksinimi karşılanmaya çalışılmıştır ve bu hedef hayata geçirilmiştir.

1.3. Cumhuriyet Dönemi Söke’de Tarım

Söke, Ege Bölgesi’nde Aydın iline bağlı yüzölçümü 1088 km², deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 23 metre olan bir ilçedir (URL:7). Doğusunda Koçarlı, güneyinde Muğla ili ve Yenihisar ilçesi, batısında Ege Denizi, kuzeybatısında Kuşadası ve kuzeyinde Germencik ilçeleriyle çevrilidir.

Büyük bölümü alçak düzlüklerle oluşan ilçe toprakları ilin batı kesiminde yer alır. Güneydoğu kesiminde Beşparmak Dağı, kuzey ve kuzeybatı kesiminde Aydın Dağları’nın batı uzantısı olan Samsun (Dilek) Dağı engebe oluşturmaktadır. Bu toprakların sularını toplayan Büyük Menderes Irmağı ilçenin batı kıyısından denize dökülür. Menderes Irmağı’nın taşıdığı alüvyonların birikmesiyle Büyük Menderes Ovası oluşmaktadır. Eğimin çok az olması sebebiyle ırmağın sık yatak değiştirdiği bu düzlükler Aşağı Büyük Menderes Ovası, Balat Ovası ve Söke Ovası olarak adlandırılmaktadır.

Söke’de Akdeniz İklimi görülmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçerken yazları hemen hemen hiç yağış almaz. En çok yağışı Aralık, Ocak ve Şubat aylarında almaktadır. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde olup kar yağışı çok nadir görülmektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre ilçe bazında verilere ulaşamadığı için Söke’nin bağlı bulunduğu Aydın ilinin 1941-2020 yılları ölçüm periyoduna göre yıllık ortalama sıcaklık 17,7 (°C), yıllık ortalama en yüksek sıcaklık 24,6 (°C) iken yıllık ortalama en düşük sıcaklık ise 11,9 (°C)’dir. Yıllık ortalama güneşlenme süresi 6,5 saat, yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 91 ve yıllık ortalama aylık yağış miktarı 667,4’mm’dir.

Bu iklim koşulları ve coğrafi şartların elverişliliği sayesinde çok çeşitli tarım ürünleri yetiştirilebilmektedir. Söke’nin bulunduğu Büyük Menderes bölgesinde yetişen ürünlerdeki bu çeşitlilik tarım faaliyetlerinin bütün seneye yayılmasını sağlamaktadır. Haziran sonları ile Temmuz’da yazlık ve kışlık buğday; Ağustos ile Eylül’de incir, mısır ve bazı sebzeler; Eylül, Ekim ve Kasım’da pamuk; Kasım ile Aralık’ta zeytin; Ocak, Şubat ve Mart’ta narenciye ile kışlık sebzeler olgunlaşır ve hasat edilir (Güney, t.y.: 396).

Söke’nin yerşekilleri ve iklim özellikleri göz önüne alındığında geçmişten bu yana insanların süre gelen temel ekonomik faaliyet tarımdır. Tarih boyunca bu topraklarda yaşayan insanlar geçimini genellikle tarımdan sağlamaktadır. Bunun nedeni Söke Ovası’nın sulak ve zengin bir tarım alanı oluşturmasıdır (Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi,

1994: 207). Hatta Cumhuriyet'in ilk yıllarında da Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlayan tarım ürünlerinden incir, pamuk, zeytin, tütün Aydın, Nazilli ve Söke başta olmak üzere Ege Bölgesi'nin kıyı şeridinde üretilmiştir. Ayrıca bu dönemde inşası tamamlanan Aydın-İzmir demiryolu, bu merkezlerde toplanan ürünleri İzmir Limanı'na aktarmıştır (Yılmaz, 2012: 79). Bu durum tarımsal üretimin de artmasına neden olmaktadır.

Söke'den İzmir Limanı'na ihraç edilmek üzere gönderilen en önemli ürünlerden birisi “*meyanbalı*”dır. Tarımı yapılmamakla birlikte tarım alanlarında yetişen meyan bitkisi baklagillerden olan çalimsı yapıda bir kültür dışı bitkidir. Ancak bu bitki tarla yetişen ürünlere zarar verdiği için topraktan temizlenmesi gerekmektedir. Meyan toprak sahiplerinin tuttuğu işçiler tarafından temizlenirken 1860'ta ilçe merkezinde İzmirli Levanten olan David Forbes ve Edward MacAndrews isimli İskoç asıllı iki İngiliz tarafından “*MacAndrews And Forbes Company*” adını verdikleri bir meyanbalı veya meyanbalköğü fabrikası kurulmuştur. Söke Ovası'nda pamuk ekimi ve tarımda makine kullanımının başlamasıyla meyan bitkisinin azalması sonucu fabrika hammadde yetersizliğinden dolayı 1970'te kapanmıştır (Güneş ve Göçmen, 2015: 11; Genç, 2018: 440).

Meyan bitkisinin Söke ekonomisine büyük katkısı olmuştur. Bunun yanında Söke ekonomisine katkısı olan bir diğer önemli bitki pamuktur. Söke'de pamuk tarımı çok eskilere dayanmasına rağmen Selçuklular döneminde önem kazanmıştır. Selçuklu ve Osmanlı zamanında yapılan pamuk ekimi Cumhuriyet'in ilanından sonra da devam etmiştir. Ancak 1993'te yerel basında çıkan bir köşe yazısında Söke'nin pamuk üretiminden vazgeçmeye başladığına hatta bu durumun Ege Bölgesi'ne yayılmaya başladığına yer vermiştir. Şöyle ki “... *Ege Çiftçiler Derneği Başkan Yardımcısı Suat Zeytinoğlu, Ege'de pamuk üreticisinin pamuktan vazgeçerek başka ürünlere yöneldiğini, pamuk arazisinde buğday ve başka ürünler ekmeye başladığını söyledi. Pamukta artan maliyetlerin, çapa ve toplama işçisi bulunmayışının, hastalıklarla mücadelede ve gübre maliyetlerindeki artışın pamuk üreticisinin kazancını azaltacağını belirtti...*” (Söke Ekspres, Sayı 9425: 1993) haberinde yer alan nedenler yapılan görüşmelerde de pamuktan vazgeçilme nedenleri olarak ifade edilmiştir.

Söke'de ekimi çok eskilere dayanan bir diğer ürün tütündür. Tütüncülük Cumhuriyet'in ilanından sonra tüm Ege Bölgesi'nde olduğu gibi Söke'de de küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılmıştır. Söke özellikle Yenihisar ve Akköy tütünleri dünya pazarlarının tercih ettiği tütünler olmuştur. Söke'de bunların yanında buğday, arpa, mısır,

ayçiçeği gibi tarım ürünleri ekimi yapılmıştır. Yem bitkileri içerisinde yer alan fiğ, yonca gibi ikinci ürün olarak ekilen ürünler de tarım ekonomisi ve tarla ıslahı için oldukça önem taşımaktadır (Çağbayır, 1989: 87-89).

Ege Bölgesi denince akla gelen tarım ürünlerinden biri olan zeytin, Söke için oldukça önem taşımaktadır. Girit'ten gelen Türkler Söke'ye yerleştiklerinde çevrelerinde işlenmeyen çok fazla zeytin ağaçlarının olduğunu görüp hükümetten yardım istemişler ve zeytin ağaçlarını ıslah etmeye başlamışlardır. Söke'de zeytincilik kısa zamanda hızla gelişme göstermiştir. Fakat yağını çıkarma konusunda bu işi yapan Yunanlıların “*ayak yağı*” metodu kullanılmıştır. Zeytinyağı konusunda Söke'nin ilerleyemediğini gören ve bu işi fabrika usulü yapmayı kafasına koyan Giritli Sulaki Hasan Ağa, Söke'nin ilk “*Presli Zeytinyağı Fabrikası*”nı kurmuştur. İlerleyen zamanlarda bu fabrika geliştirilerek modern bir fabrikaya dönüşmüştür (Güneş ve Göçmen, 2015: 68). Hatta zeytin posalarından zeytinyağı sabunları bile yapılmaya başlanması sonucu Avrupa ülkeleri tarafından ithal edilmesi nedeniyle sabunlar Söke'de satılmaz olmuştur (Yeni Söke Gazetesi, 1996: 4).

Ayrıca küçük çapta sabun imalathaneleri de kurulmuştur. Hatta sabun yapan kişiler de araç gereçleriyle dolaşarak isteyene sabun yapmışlardır. Bunların yanında yine zeytin yağhaneleri ve zeytinyağı fabrikaları da kurulmuştur. 1989'da bazı zeytin yağı fabrikaları şunlardır: Söke Yağcılar Kollektif Şirketi Zeytin Yağı Fabrikası, Tuntaşlar Kollektif Zeytin Yağı Fabrikası. Bunların yanında çevre köylerde de zeytinyağı fabrikaları kurulmuştur. Bu durumlar Söke'de her geçen gün zeytinin öneminin artmasına neden olmuştur.

Türkiye'de, Ege Bölgesi'nde yer alan Aydın ili ve ilçeleri incirde ön plana çıkmaktadır. Ancak Söke ilçesinde incir alanları azdır. Çünkü incir sulamanın mümkün olmadığı yamaç arazilerde ve rüzgardan korunaklı dağ eteklerinde yetişmektedir (Çağbayır, 1989: 92). Araştırmada ziraat mühendisleri ile yapılan görüşmelerde Söke'de birinci sınıf tarım arazilerinin yaygınlığı ve ticari geliri daha fazla olan pamuk tarımının varlığı bu durumun sebepleri arasında gösterilmiştir. Bunun yanında Söke'de narenciye ürünleri ve üzüm de yetiştirilmektedir. Ancak Söke'de asıl yapılan tarımsal faaliyetler sanayi ürünlerine yöneliktir.

Bu durum sanayinin de tarım ve tarım ürünlerine yönelik olmasına sebep olmaktadır. Bunların başında gelen 1963'te Fırat ailesinin Söke'de yapmış olduğu ilk büyük yatırımlardan birisi “*Söke Değirmencilik A.Ş. (Söke Un)*”, dünyada en saygın değirmen

teknolojisini geliştiren İsviçreli Bühler makinelerini ve teknolojisini kullanarak kurulan 60 ton kapasiteye sahip ilk değirmenle üretimine başlamıştır. Bu fabrika, 1982’de günlük kapasitesini 440 tona çıkaran ikinci değirmeni kurarak Türkiye’de ilk endüstriyel paketleme hattı yatırımını yapmıştır. 1993’te üretim kapasitesini 560 tona çıkaran Söke Un, %100 kapasite kullanımı ile Türkiye’nin önde gelen ilk 5 un fabrikasından biri olmuştur (URL:8). Burada üretilen un ekmeklik, böreklik, kadayıflık ve baklavalık olarak çeşitlenirken yan ürün olarak elde edilen kepek ve kırık buğday hayvan yemi olarak kullanılmıştır.

Bir başka büyük sanayi kuruluşu olan “Söktaş Pamuk ve Tarım Ürünleri Değerlendirme, Ticaret ve Sanayi A.Ş.” 1971’de Kayhan Holding’in yöneticiliğini yaptığı Türkiye’nin önde gelen tekstil kuruluşlarından biridir. Söktaş’da üretilen iplik ve kumaşlar yurt içine olduğu kadar yurt dışına da satılmıştır. Fabrikanın 1987’de ihracat yaptığı tutar 21,5 milyon ABD dolarıdır. İtalya, İngiltere, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri’ne ihracat etmektedir (Çağbayır, 1989: 107). Ayrıca 2008’de Hindistan’da faaliyete geçen tesiste de gömleklik kumaşta bölge pazarına hizmet verecek şekilde üretim gerçekleştirmiştir (URL:9).

Ayrıca Söke’de pamuk çok sayıda çırçır fabrikalarının açılmasında etkili olmuştur. Pamuk tohumu, etrafındaki tüy veya liflere olan bütüne verilen isimdir. Tohumdan pamuk liflerinin ayrılmasına *çırçırlama* denir. Çırçırlamada amaç ham olan pamuğu tohum ve kabuğunu ayırıp temizleyerek iplik ve yem fabrikalarına hammadde sağlamaktır (URL:10). İyi Pamuk Uygulamaları Derneği verilerine göre 2020’de Söke’de faaliyette olan çırçır fabrikaları şöyledir: Birpaş Birlik Pamuk Sanayi A.Ş., DVS Tekstil A.Ş., Nazım-Cem Tuntaş Ltd. Şti., Söke Yağ San. ve Tic. Ltd. Şti., Davas Tekstil San. ve Tic .A.Ş., Hakan-Özbaşlılar Çırçır, Halit-Özbaşlılar Çırçır, Vimtaş A.Ş. Çırçır Fabrikası, Gülpaş Çırçır A.Ş., Yıldırımlar A.Ş., Sökpam (Çağbayır, 1989: 108).

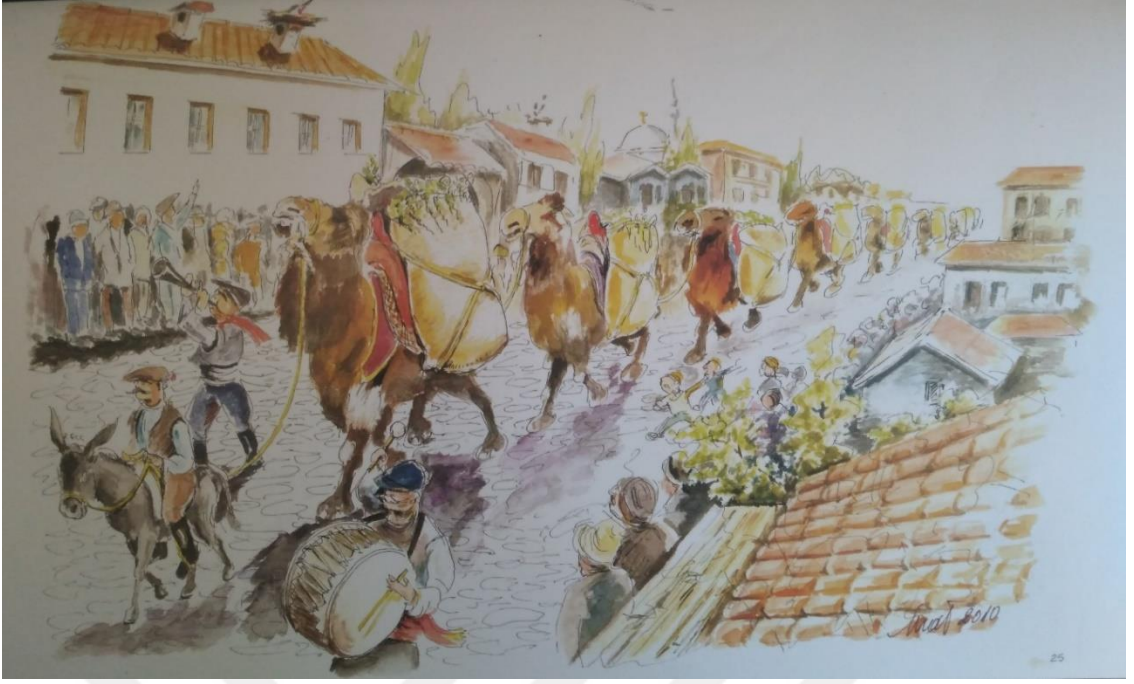
Yukarıda anlatılanlara bakıldığında tüm bunların yapılabilmesi için bazı kuruluşların varlığı ve desteği üretici açısından oldukça önem taşımıştır. Bunların başında Ege Bölgesi üreticilerini kooperatifçilik ilkesi doğrultusunda örgütleyen ilk kuruluş, Milli Aydın Bankası’nın bir kolu olarak kurulan “Kooperatif Aydın İncir Müstahsilleri Anonim Şirketi” adıyla 1915’te kurulan TARİŞ’tir. Bu birliğin kuruluşuna destek olan Tarım Bankası’nın ilk hecesi ile İş Bankası’nın ilk hecelerinin birleşiminden oluşan “TARİŞ” sözcüğü ortak isim olarak kabul edilmiştir (URL:11).

1989'da 3650 ortaklı olan bu kooperatif başta ortakları olmak üzere Söke ve civarında bulunan üreticilerin korunmasını, üretim imkan ve araçlarının gelişmesini, ürünün en iyi şekilde değerlendirilmesini sağlamayı amaçlamıştır. Söke'de başta pamuk alımı yapan TARİŞ incir ve ayçiçeği alımı da gerçekleştirmiştir. Kooperatif Genel Müdürlük kanalıyla çiftçilere uzun vadeli ve düşük faizli olarak tohum, gübre, zirai, ilaç, hayvan yemi yardımları yapmıştır. Çiftçiye kredi veren, tohum, gübre gibi tarımsal ihtiyaçlarını karşılaması için destek olan bir başka kuruluş da "*Tarım Kredi Kooperatifleri*"dir. Söke'de ilk Tarım Kredi Kooperatifi 1931 yılında kurulmuştur.

6964 sayılı kanunla kurulan tarımsal üretimi ve üreticiyi destekleyen bir diğer kuruluş "*Ziraat Odaları*"dır. 1963'ten itibaren çiftçilere hizmet vermeye başlayan "*Söke Ziraat Odası*" meslek hizmetleri görmek, ziraatın her aşamasında mahsul yerini ve kalitesini arttırmak, devletin ziraat politikalarını duyurmak ve yaymak gibi görevleri yerine getirmiştir. Ayrıca çiftçiye pratik ve teknik bilgi vermek, ormanların korunması, ağaçlandırma eğitiminin hazırlanması da ziraat odasının görevleri arasında yer almaktadır. Tarımla ilgili kooperatifler kurmak, kabiliyetli ve muhtaç çiftçi çocuklarını okutmak da Söke Ziraat Odası'nın hizmet sahası içinde yer almaktadır. (Çağbayır, 1989: 103-104).

İlçenin tarım işlerinin bilim ve tekniğin gerektirdiği şekilde yürütülmesi için çiftçilere gerekli bilginin kazandırılması, gerektiğinde de tarımsal mücadele açısından önlemlerin alınması için Tarım ve Köyişleri Müdürlüğü'ne bağlı "*İlçe Tarım Teşkilatı*" adıyla hizmet veren günümüzde İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet vermektedir (URL:12). Ayrıca Sökeli üreticilerin mallarının günün geçerli fiyatları ile işlem görmesi için alım satım tescilin, yürüterek üreticiyi destekleyen "*Söke Ticaret Borsası*" 1966'da kurulmuştur (Çağbayır, 1989: 102).

Kısacası Söke'nin ön plana çıktığı ekonomik faaliyet olan tarım, Söke halkı tarafından oldukça önemli görülmektedir. Şöyle ki; ovada kalkan senenin ilk ürününün deve kervanları ile Söke'ye girişi bir şenlik havasında olmaktadır. Süslenmiş develeri ve devecisi ile kervan, davul zurna eşliğinde Çeltikçi Mahallesi'nden girer, Demirköprü ve Uzun Çarşı'ya geçerek istasyona doğru devam ederdi (Çakmak, 2013: 25). Başka bir deyişle ilk ürün hasadının şenlik havasında kutlamalarla karşılanması Söke'de tarımın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Şekil 1.3.).

Şekil 1.3. Söke’de İlk Ürün Hasat Şenliği

1.4. Cumhuriyet Dönemi Söke’de Eğitim

1.4.1. İlköğretim

Ulusal bağımsızlığın kazanılmasından kısa bir süre sonra 4 Mart 1924 tarihinde çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim denetimi Milli Eğitim Bakanlığı’na geçmiştir. 1926’da Söke’de ikisi kız olmak üzere 4 okul, toplam 800 öğrenciye eğitim öğretim vermiştir (Aydın Vilayeti İstatistik Müdüriyeti, t.y.: 4-5). Bu okullardan biri Söke’nin önde gelen ailelerinden Kocagözoğullarından Ahmet ve Halil (Kocagöz) Beylerin iki katlı olarak 1908’de yaptırdıkları “*Kocagözoğlu Mektebi*”dir. Diğer okul ise Konak Mahallesi’nde Hüseyin Avni Özbaş (1882-1959) tarafından 1922’de kızı Jale Hanım adına yaptırılan “*Jale Tepe*” okuludur (Çağbayır, 1989:74). 1926’da bu okulun beş sınıfında toplam 150 öğrenci öğrenim görmüştür (Anadolu Gazetesi, 1926). Aynı yıl eğitim öğretime devam eden bir başka okul ise “*Gayret Mektebi*”dir. 1927’de Söke merkezde ikisi kız, ikisi erkek olmak üzere toplam 4 okul eğitim öğretim vermektedir (Haftalık Mecmua, 1927: 8). 1928’de Yeni Türk alfabesinin kabulünden sonra Türk Ocağı ve bu okullarda halka ve öğrencilere dersler verilmeye başlanmıştır (Hizmet Gazetesi, 1928).

Söke’de ilköğretim okullarının yapımında Sökeli hayırseverlerin büyük emeği olmuştur. Yukarıda isimleri geçen okulların yanı sıra Sıdika İlkokulu (Sıdika Keskinoglu,

1953), Halk Eğitim Merkezi (Sıdika Kaynak, 1962), Seyda Fırat (Seyda Fırat, 1970), Mehmet Ali Ekener (Mehmet Ali Ekener, 1966), Felekşan (Halil Fırat,1980) İlköğretim okulları Söke'nin önde gelen hayırseverleri tarafından yaptırılmıştır. Söke'de ilköğretimdeki gelişmeler 1953'ten sonra giderek artmıştır. 1931'de toplam 4 okulda 113 öğretmen ve 9034 öğrenci bulunmaktaydı. Bu sayılar daha sonraki yıllarda giderek artmıştır. 1968'de 7 okulda 141 öğretmen ve 5445 öğrenciye eğitim öğretim verilmiştir (Uysal ve Akdoğan, t.y.: 11).

Söke'de eğitim ile ilgili istatistiksel bilgilere 1990 yılından itibaren daha ayrıntılı olarak elde etmekteyiz. Nitekim 1990'da ilköğretim okul sayısı 61 iken öğrenci sayıları az olan okulların daha merkezi bir yerde bulunan başka bir okula öğretmenleri ile birlikte taşınması sonucu bazı okullar kapanmış ve okul sayısı 1991-1992 eğitim öğretim yılında 52'ye, 1998-1999 eğitim öğretim yılında 43'e düşmüştür. 1998-1999 eğitim öğretim yılında Söke'de 32 okul 9 taşıma merkezine taşınmıştır. Taşınan öğrenci sayısı 383'tür. 2001-2002 eğitim öğretim yılında eski okullardan bazılarının tekrar açılması ile okul sayısı 51'e yükselmiş ve 10 okulda taşınalı eğitim yapılmıştır (Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Verileri).

İlköğretimde en önemli artışlar 1998-1999 eğitim öğretim yılında olmuştur. Bu artışta sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesi etkili olmuştur. Öğrencilerin daha yoğun olduğu sınıf ikinci sınıflardır. Söke'de 1998-1999 eğitim öğretim yılında üzerinde sınıf olmayan öğretmen sayısı 48 iken bunların %54,7'si yönetici, %45,3'ü yönetici olmayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Yerleşim yerlerine göre üzerinde sınıf olmayan öğretmen sayısı 20 okul ile şehir okullarında 18 okul olan köy okullarından daha fazladır (AMEM). 2000'li yıllarda bilgisayar ve kullanımı okullara girmiştir. Fakat yeterli düzeyde değildir. 1998-1999 eğitim öğretim yılında Söke'de faaliyet gösteren 43 okulda toplam 12 bilgisayar bulunmasına rağmen bunlardan sadece 9 tanesi kullanılmakta 3 tanesi ise yeterli kullanıcı olmadığı için işlevsel değildir (Söke'de Milli Eğitim Göstergeleri, 1999: 29).

1.4.2. Ortaöğretim

1.4.2.1. Genel ortaöğretim

Ortaöğretim bir toplumun gereksinmesi olan olgun ve yetenekli vatandaşları yetiştirmede önemli bir role sahiptir. İlköğretimin ve yükseköğretimin başarısını yansıtan ortaöğretim kurumları Söke'de çok partili döneme geçişle birlikte çoğalmaya başlamıştır.

Söke’de açılan ilk ortaöğretim kurumu 1942’de “*Söke Orta Okulu*” olmuştur. Bu okulu 1947-1948 eğitim öğretim yılında açılan “*Akşam Kız Teknik Okulu*” takip etmiştir.

Söke Lisesi’nin açılışına kadar Sökeli gençler, okumak için 1948’de açılan Aydın Lisesi’ne veya İzmir, Denizli gibi çevre illerdeki okullara gitmek zorunda kalmışlardır. Pek çok kabiliyetli genç çeşitli olanaksızlıklar sebebiyle öğrenim hayatına devam edememiştir. Bu durum Söke’nin önde gelenleri ve hayırseverlerini harekete geçirmiş 1956’da Kaymakam Mustafa Yörükoğlu önderliğinde “*Lise Yaptırma ve Yaşatma Derneği*” kurulmuştur. Derneğe Söke’nin önde gelen kişileri büyük destek vermişlerdir. İnşa edilecek ilk lise olan Söke Lisesi için gereken arazi Ayşe ve Mehmet Ali Evecan Kardeşler tarafından bağışlanmıştır. Okulun inşa masrafları, satılan her kilo pamuk, her torba un ve çimentodan, satılan her sinema biletinden belirli bir miktar para kesilerek karşılanmıştır. Söke Lisesi ancak 1965-1966 eğitim öğretim yılında ilk defa resmi lise olarak hizmete başlamıştır (Çağbayır, 1989: 257).

Daha sonraki yıllarda Söke Lisesi’ni yeni açılan okullar takip etmeye başlamıştır. Bu okullardan birisi 1970-1971 eğitim öğretim yılında Çeltikçi İlkokulu’nun ikinci katında geçici olarak “*Söke Orta Okulu*” adıyla açılan 1971’de “*Yavuz Selim Lisesi*” adını alan okuldur. Bu okulda 1993-1994 eğitim öğretim yılında yabancı dil ağırlıklı lise bölümü açılmıştır. Daha sonra bu uygulamaya sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi üzerine son verilmiştir. Bu liseyi 1987’de Söke’nin önde gelen ailelerinden Fıratların yaptırmış olduğu “*Hilmi Fırat Anadolu Lisesi*” takip etmiştir.

Söke’de 1990’dan 1999’a kadar okul sayısında en fazla artış 1998-1999 eğitim öğretim yılı (%18), 1997-1998 eğitim öğretim yılı yeni kayıтта (%34), 1996-1997 eğitim öğretim yılı öğrenci sayısında (%61) olmuştur. Söke’de ortaöğretim geçme oranının en fazla olduğu yıl 1998-1999 öğretim yılıdır. Bu yıl ortaöğretime geçme oranı %98,9 olarak gerçekleşmiştir (AMEM).

Ortaöğretimde 1998-1999 eğitim öğretim yılında sınıf geçme oranı liselerde %93,8, Anadolu liselerinde %99,6’dır. Mesleki ve Teknik Eğitim okullarında ise sınıf geçme oranı erkek teknik liselerinde %93,5, Ticaret ve Turizm liselerinde %91, Din Öğretimi %93’tür. Söke ortaöğretimde başarı oranı rakamlardan da anlaşılacağı gibi %90’ın üzerindedir (AMEM).

1998-1999 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde okul türüne göre öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısı; düze liselerde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 12, derslik başına düşen öğrenci sayısı 34'tür. Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının en yüksek olduğu okul "*Erkek Lisesi*"dir. Bu okulda derslik başına düşen öğrenci sayısı 73'tür (AMEM).

Ortaöğretimde burslu öğrencilerin toplam öğrenci içindeki oranı ise %3,6, yatılı öğrencilerin ise %2,9'dur. En çok burslu öğrenci Anadolu Lisesinde, en az burslu öğrenci ise erkek teknik türü okullardır (AMEM).

1.4.2.2. Mesleki ortaöğretim

Söke'de genel liselerin yanı sıra mesleki ve teknik ortaöğretim okulları da ilgi görmüştür. 1998-1999 eğitim öğretim yılında toplam 9 mesleki ve teknik okulda 101 öğretmen tarafından 2025 öğrenciye eğitim öğretim verilmiştir. Söke'de açılan ilk mesleki ve teknik öğretim kurumu olarak açılan okul kız meslek lisesi olmuştur. Okul 1948'de "*Akşam Sanat Mektebi*" adıyla açılmış, 1966'da "*Kız Sanat Okulu*", 1968'de "*Kız Enstitüsü*" olarak faaliyetini sürdürmüştür. 1980'de giyim bölümü, 1981'de el sanatları-çiçek siparişi atölyesi, 1983'te yemek atölyesi faaliyete geçmiştir. Söke'de faaliyet gösteren Söktaş Fabrikası için gerekli olan eleman yetiştirilmesinde bu okulun önemli rolü olmuştur.

Söktaş, 1971'de kurulan ve 1995'te halka arz edilen uzmanlık alanı pamuklu,-pamuk karışımli kumaş tasarımı ve üretimi yapan bir fabrikadır. Hala varlığını sürdüren fabrika yıllardır dünya çapında gömleklik kumaşlarla tanınan bir marka iken ceketlik ve pantolonluk kumaş alanında da tanınmaya başlamıştır. Orijinal ipliklerin geliştirilmesi ve yeni karışımların üretilmesi için Türkiye Pamuk Araştırma Enstitüsü ile ortak proje kapsamında geliştirdikleri tohumlar Mısır Giza pamuk türleri ile rekabet edebilecek kadar ince, ipeksi ama dayanıklı ve özgün pamuk üretmektedir. 2008'den itibaren Hindistan'da faaliyete geçirilen tesis gömleklik kumaşta perakende ve kişiye özel ısmarlama üretim geleneğine sahip bölge pazarlarına hizmet verecek şekilde üretim yapmaktadır. Ayrıca üretimini gerçekleştirirken sürdürülebilir geleceğe önem veren iklim dostu yöntemler seçmeye özen gösteren ve doğal kaynakları korumayı prensip edinen bir fabrika olması açısından da Söke için oldukça önem taşımaktadır. Bunun yanında sosyal sorumluluk projeleri yürüterek kültürel faaliyetlere de destek olmaktadır. Söke'de oldukça geniş istihdam yaratarak önemli bir yer edinmiştir (URL:13).

Tarımsal üretim açısından zengin ve verimli topraklara sahip olan Söke için gerekli olan işletmelerde görev yapabilecek, modern tarım tekniğini uygulayabilecek, bilgi birikimiyle tarımsal üretimin artmasını sağlayabilecek elemanların yetiştirilmesi için 1970'te bölgede en çok bilinen ismi “*Söke Ziraat Teknik Lisesi*” olan tarım eğitim okulu açılmıştır. Bu okuldan ilerleyen bölümlerde detaylı olarak bahsedilecektir.

Söke’de açılan bir başka okul “*Söke Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi*”dir. Okul 1969’da tesviye ve elektrik bölümleri ile eğitim öğretime başlamıştır. 1980’den sonra diğer bölümleri oluşmuştur. 1989-1990 eğitim öğretim yılından itibaren elektrik bölümünde “*Teknik Lise*” uygulaması başlamıştır. Okulda her bölümün kendine ait atölyesi ve öğrencilerin sportif, kültürel çalışmalarını yaptığı çok amaçlı bir salon bulunmaktadır.

Söke’de açılan bir başka okul ise 1977’de açılan “*İmam- Hatip Lisesi*”dir. İlk açıldığı yıllarda Çeltikçi Camii’nin yanındaki Merkez Kur’an Kursu binasında öğretime başlamıştır. 1983’de 16 derslikli bugünkü binasına taşınmıştır. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi ile meslek ve teknik öğretimi bitiren öğrencilerin alanlarının dışında üniversite sınavlarında başka branşlarda sınav kazanmalarının hemen hemen olanaksız hale gelmesi tüm Türkiye’de olduğu gibi bu okula olan ilgiyi de azaltmıştır. 1998’de dokuzuncu sınıfa kayıt yaptıran öğrenci sayısı 12 kişidir. 1998’de uygulanmaya başlayan katsayı farkı Yükseköğretim Kurulu (YÖK) 2010’a gelindiğinde bu uygulamaya son vererek katsayı adaletsizliğine son vermiştir. Meslek lisesinde okuyan öğrencilere genel liselerle aynı şartlarda üniversiteye girme olanağı tanıyan YÖK’ün kararını eğitimciler “mesleki eğitimi şahlandıracak”ı” belirtmiştir (Yeni Şafak, 2009). Bu durumu YÖK üyesi Prof. Dr. Fikret Şenses farklı katsayı kararı uygulamasının asıl amacının haksızlık giderme görüntüsü altında yükseköğretimi iktidar partisinin (AKP) amaçları doğrultusunda biçimlendirmeye yönelik olduğunu ifade etmiştir (NTV, 2009). Meslek ve teknik öğretimi bitiren öğrenciler için olumsuzluk yaratan katsayı farkı, kaldırılmasıyla birlikte ve siyasi teşvikle önem kazanmaya başlamıştır.

Söke’de Ticaret Odası yetkililerinin girişimleriyle Atatürk Mahallesi’nde 1981-1982 eğitim öğretim yılında açılan hala eğitim öğretime devam eden “*Ticaret Lisesi*” açılmış, 1998 yılına kadar okuldan 1513 kişi mezun olmuştur. Mezun olanlardan pek çoğu Söke’de çeşitli işlerde görev almıştır.

2. BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılan yöntemler, veri kaynakları ve verilerin toplanması ile ilgili bilgi verilecektir.

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma sosyal olayları içinde bulunduğu çevre bağlamında araştırmayı, anlamayı ve gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerle elde ettiği bulguları betimsel bir bakış açısıyla ortaya koyar. Doküman incelemesi ise araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). Çalışmadaki dokümanlara okulun arşiv kayıtlarından ulaşılmıştır. Bu dokümanlar araştırılmak istenen konu hakkında bilgi sağlayan her türlü yazılı materyallere verilen addır (Balcı, 2016: 217). Bu araştırmada incelenen arşiv kayıtlarını sınıf geçme defterleri, kütük defterleri, ders müfredat programları, yıllıklar, öğretmen nöbet defterleri, diğer evraklar oluşturmaktadır.

Ayrıca araştırmada doküman incelemesinin desteklenmesi için görüşmeler yapılmıştır. Görüşme, önceden belirlenmiş ciddi bir amaç için yapılan soru sorma ve yanıtlamaya dayalı etkileşimli iletişim sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 129). Görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak önceden hazırlanan sorular katılımcılara yöneltilmiş ve görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

2.2. Veri Kaynakları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle okulun arşivinden faydalanılmıştır. Ancak 2005 yılında okulun kapatılması öğrenim görmekte olan öğrencilerin Bursa Ziraat Meslek Lisesine gönderilmesi ve öğrencilerin evraklarının da oraya devredilmesi ayrıca Halkalı Ziraat Meslek Lisesi'nin arşivinin de bir kısmının Söke'ye getirilmesi arşivde kargaşaya ve eksikliklere sebep olmuştur. Bu nedenle araştırma görüşmelerle desteklenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşme formu okuldan mezun olan öğrencilere, okulda öğretmenlik yapmış olan ziraat mühendislerine ve idarecilere uygulanmıştır. Toplamda 17 kişi ile görüşme yapılmıştır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Görüşme Yapılan Kişiler

Sıra	Görevi	Adı Soyadı
K1	Okul Müdürü	Şekip Kocatürk
K2	Okul Müdürü	Rıfat Köksal
K3	Okul Müdürü	Fethi Ayık
K4	Okul Müdürü	Lütfi Özenç
K5	Okul Müdür Yardımcısı	Adnan Süllü
K6	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Recep Nacaklı
K7	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Necdet Tuncay
K8	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Necati Gürhan
K9	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Mehmet Zaim
K10	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Mehmet Sabah
K11	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Kürşat Aşık
K12	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Hadiye Semerci
K13	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Erkan Toy
K14	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Bircan Akdeniz
K15	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Ahmet Baki Türkoğlu
K16	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	Erdoğan Şaşmaz
K17	Ziraat Mühendisi	Bekir Çelik

Görüşmelerde kurucu müdür başta olmak üzere ilk dönem idarecilerine ve öğretmenlere ağırlık verilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında son dönemlerde mezun olan öğrenci, öğretmen ve idarecilere de yer verilmiştir. Görüşmeler sırasında kurucu müdüre diğer katılımcılardan farklı ek sorular da sorulmuştur. Öğretmenlere 36 soru sorulurken kurucu müdüre bu sorulara ek 7 soru daha sorularak toplamda 43 soru sorulmuştur. Tüm görüşmelerin ses kayıtları kelime kelime Word dosyasına aktarılarak 188 sayfa ham veri elde edilmiştir.

1992’den günümüze (2018) basın taraması yapılmıştır. Özellikle yerel basında Söke Ziraat TeknikLisesi ile ilgili çıkan haberler, söyleşi ve fotoğraflar araştırılmıştır. 1960 darbesi sebebiyle yerel basındaki bazı yıllarda çıkan haberlere ulaşılamamıştır.

Okula ait görsel materyaller de araştırma sırasında taranmıştır. Arşivde çok az sayıda bulunan fotoğrafların yanında okuldan mezun olan kişilerin oluşturduğu “*Söke Ziraat Teknik Lisesi Mezunları*” Facebook grubunda üye olan ve mezun olan kişilerin elinde bulunan fotoğraflardan da izin alınarak faydalanılmıştır. Bunun yanında görüşme yapılan kişilerin elinde bulunan fotoğraflar izinleri alınarak kullanılmıştır. Ayrıca ulaşılabilen yıllıklardan da fotoğraf elde edilmiştir. Bu görsellere de tezde yer verilmiştir.

3. BÖLÜM

3. SÖKE ZİRAAT MESLEK OKULUKURULUŞU VE İDARİ YAPISI

3.1. Söke Ziraat Meslek Okulu Kuruluşu

Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar devam eden tarım alanındaki ekonomi, kurumlaşma ve eğitim alanlarındaki gelişmeleri ziraat okullarının açılması takip etmiştir. 1969-1970 senelerine gelindiğinde Türkiye'de açılması planlanan ziraat okullarından biri de Söke Ziraat Meslek Okulu'dur.

3.1.1. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun Kurulma Kararının Alınması

Söke Ziraat Meslek Okulu, 1968'de oldukça fazla toprağa sahip Söke'nin çiftçilerinden olan Abdullah Azbazdar'ın topraklarından 613 dekarını bağışlaması sonucu kurulmuştur. Bu bağışta Abdullah Azbazdar'ı yüreklendiren Sökeli bir ziraat teknisyeni olan İsmail Köseli'nin etkisi büyüktür. Ayrıca Söke'nin köklü ailelerinden olan ve tarım makineleri imalatı işi ile uğraşan Metin Altınöz'ün de teşviki yadsınamaz. Bunların sonucunda Abdullah Azbazdar bu araziye hibe ederken tapuda sadece tarımsal eğitim verilme şartıyla şerh koydurmuştur. Dolayısıyla Tarım Bakanlığı'na hibe intikal etmiştir. Dönemin Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın amaçladığı her ilde bir ziraat okulu düşüncesi için bu bir fırsat olmuştur. Ayrıca o dönemde Söke'nin Aydın'da siyasi ağırlığı fazladır. Çünkü Söke'den pek çok milletvekili ve bakanlar çıkmıştır. Dönemin milletvekili ve bakanlarının desteğiyle Söke'de bir ziraat okulu açılması böylelikle kararlaştırılmıştır. Kurulacak olan bu ziraat okulunun bir müdüre ihtiyacı vardı. Bunun için bakanlığın uygun gördüğü bir isim vardı. Bu kişi, çalışmaları beğenilen Dalaman Devlet Üretme Çiftliği'nde çalışan ve Dalaman Ziraat Meslek Lisesi'nin de kurucu müdürü olan Şekip Kocatürk'tür. Şekip Kocatürk 1970'de Söke'ye tayin olmuş ve ailesiyle Söke'ye yerleşmiştir.

3.1.2. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun İnşa Süreci ve Yapılan Eklemeler

Şekip Kocatürk Söke'ye geldiğinde ortada bir ziraat okulu yok denebilirdi. Çünkü okul daha inşaat halindeydi. Kurucu müdür Şekip Kocatürk okulun vaziyetini şu sözleri ile ifade etmektedir: “... İki binanın, karşıda gördüğünüz büyük bina yatakhane ve yemekhane binasıdır. Onun yanındaki dersane binası yani şimdi idare binası olarak kullanılıyor galiba onlar daha natamam vaziyette, onlar bitirilmeye çalışılıyor. 2 ay içerisinde

bitirilebilir bir konuma geldi ve 10 Kasım'da okulu açtık ve öğrenciyi yeni bitmiş binalara yatırdık..." Bu sözlerden de anlaşılacağı gibi Tarım Bakanlığı'na bağlı olarak 10 Kasım 1970 yılında okul resmi olarak açılmıştır. Bundan sonraki süreçte ise bir paket program halinde diğer binaların ihalesi yapılmıştır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk'ün belirttiği üzere o dönemde devletin büyük ihalelerini İzmir Bayındırlık Bölge Müdürlüğü üstlenmektedir. Bu durum okulun yapımının hızla bitmesi açısından avantaj sağlamıştır. 1970'ten sonra öncelikle lojmanlar olmak üzere atölye, kümes ve ahırların yapımı tamamlanmıştır. Tarımla ilgili bir eğitim ordusu olmayan okula tayinler gelmeye başlamıştır. Fakat yaşanan sıkıntılar daha bitmemiştir. Yine Şekip Kocatürk yaşanan sıkıntıları şu şekilde dile getirmiştir: "... valla çok zordu ağlatır beni. Çok zor akıl almaz zor. Araba yok, traktör yok, öğretmen yok, arazi bataklık. Ayrıca para yok pul yok; ben buraya geldim 3 ay maaş alamadım. Öğrenciye yemek çıkacak, aşçı yok, tabak çanak alacak para da yok. Söke'den ve Sökelilerden çok büyük destek gördük maddi değil manevi. Servis arabamız yok, benim bir Anadol arabam var Söke'ye onunla personel getirip götürüyorum." Yapılan görüşmelerde bunların yanında o zamanki bakanlardan Nahit Menteşe, İskender Cenap Ege ve İsmet Sezgin'in de ziraat okuluna destekleri oldukça fazladır. Dönemin Belediye Başkanı Metin Çelikez, kaymakam ve Aydın Valiliği'nin de desteklerinden sıklıkla bahsedilmektedir. İlk olarak yatakhane ve dersane olarak iki bina şeklinde eğitim öğretime başlayan okulun tüm bu desteklerle oluşan yapılanması aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.1. Okulun Yerleşim ve Peyzaj Alanı

Yerleşim ve Peyzaj Alanı
Okul Binası
Öğrenci Yatakhane ve Yemekhanesi
Küçük Lokal ve Büyük Lokal
Lojman
Hayvancılık
Tavukçuluk
Test Merkezi
Spor Salonu
Konferans Salonu
Çim Saha
Cami
Atölyeler (Traktör, Tamir, Kaynak)
Garaj
Toplam: 159 dekar *

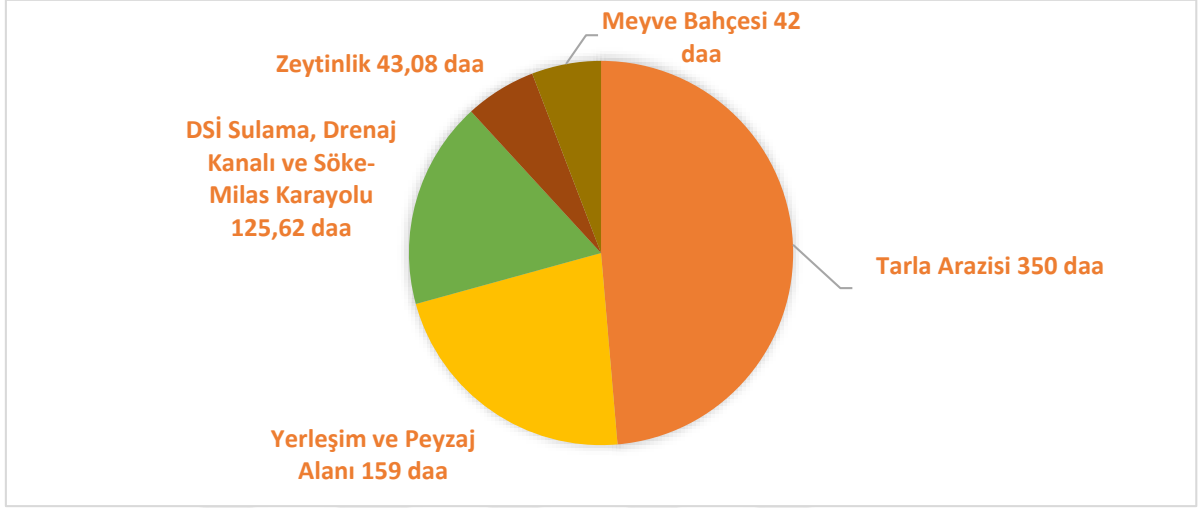
* Okul birimlerinin ayrıntılı alanları bilgisine ulaşılamamıştır.

Okulda bulunan binaların işlevlerine bakıldığında bir üniversite kampüsü gibi daha eski zamanlara gidildiğinde bir külliye gibi olduğu dikkat çekmektedir. 1970'li yıllarda bir okul düşünüldüğünde tabloda yer alan çim saha ve cami dikkat çekmektedir. Okulun üçüncü

müdürü Fethi Ayık çim saha ile ilgili olarak “...Kuşadası’nın hiçbir yerinde çim saha yokken Galatasaray gelip de Fantasia’da kamp yaptığı zaman antrenmanlarını bize gelir yaparlardı, başka yerde maç yapacakları yer yoktu” ifadesini kullanmıştır. Daha Söke, Kuşadası gibi merkez ilçelerimizde çim saha yokken Söke Ziraat Meslek Okulu’nun sahip olması ve Türkiye’nin büyük kulüplerine tesis imkanı sunması dönemin şartları göz önüne alındığında oldukça önem taşımaktadır. Ayrıca yine Fethi Ayık “... bizim camimiz de vardı. Niye? Çünkü tuvaletin önünde koridorda namaz kılınıyordu, Cuma Namazı. Pis kokuyor rezalet bir şekilde. Dedik ki ya yaparız biz bu camiye kendimiz, müftülük dedi ki mendil açalım camilerde para toplayalım. Hayır dedik biz böyle bir şey asla kabul etmeyiz ama biz zenginlere duyururuz yardım etmek isteyen eder. Biri geldi minaresini yaptı biri geldi kumunu gönderdi biri çimentosunu gönderdi bittikçe yine gönderdi. Biz de inşaatını yaptırdık kendi imkanlarımızı kullandık.” sözleriyle caminin yapılışı ve neden ihtiyaç duyulduğundan bahsetmiştir. Okulun Söke’ye bir diğer deyişle merkeze uzak olmasından dolayı bu durum öğrenci, öğretmen ve personele kolaylık da sağlamıştır. Kolsal (2015: 38), (Arıtan’dan 2004, 352 aktararak) Erken Cumhuriyet Dönemi sonrasında yapılarda cami , mescit gibi yapı ve eklentileri şu şekilde yorumlamaktadır: Yerleşkelerin vaziyet planlarında genel anlamda Erken Cumhuriyet Döneminin ortaya koyduğu, dinsel, geleneksel ve yerel değerleri tasfiye edici, seküler bir yapılaşma vardır. Yerleşkelerde cami, mescit gibi dinsel yapılar bulunmaz. Camiler 50’lerden, mescitler ise 70’ler ve 80’lerden sonra inşa edilir”.

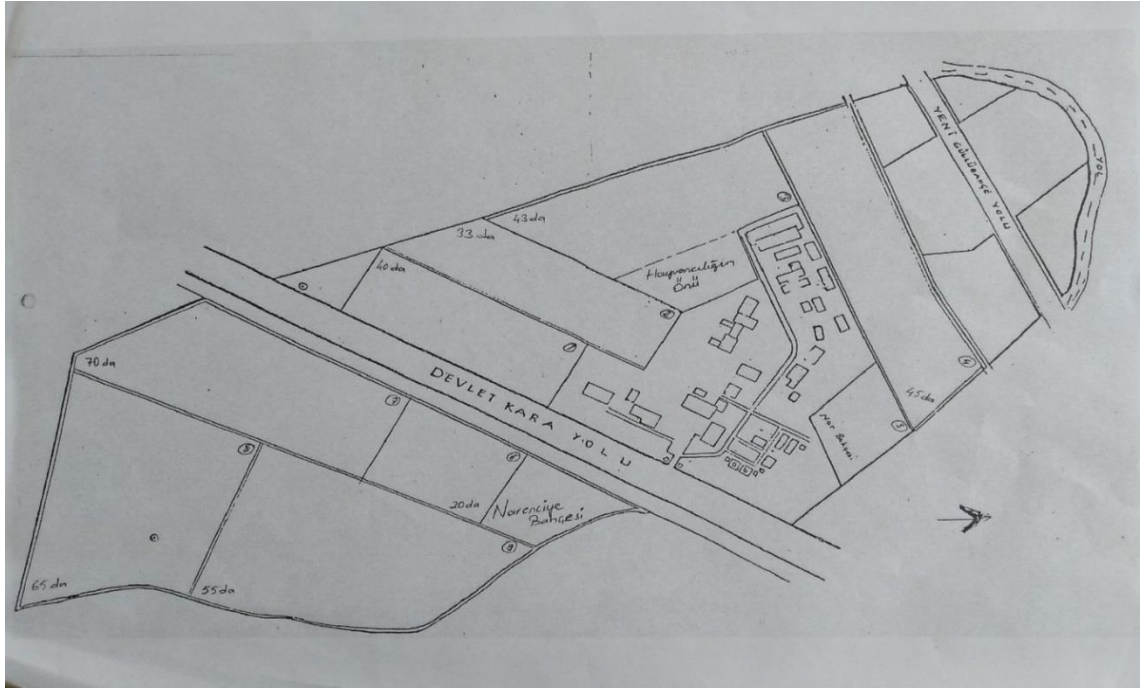
Binalara yapılan eklemeler dışında okulun genel arazisine de ekleme yapılmıştır. Okul 613 dekar arazi üzerine kurulmuştu. Fakat Abdullah Azbazdar’ın vefatından sonra yaklaşık 100 dönüme yakın zeytinlik ve tarla arazisi tapu fazlası olarak çıkmıştır. Okulun kurucu müdürü Şekip Kocatürk dostlukları sayesinde bu tapu fazlası arazinin okula dahil edilmesinde önemli rol oynamıştır ve durumu şu şekilde anlatmaktadır: “... kadastrodan geçtik ve kadastro hakimi Ahmet Ekmekçi benim briç arkadaşımdı. Söke Şehir Kulübü’nde briç oynarken, bunu not alıyor musunuz? Ziraat okuluna 100 dönüme yakın yer vermek istiyorum müdür bey dedi. Sevindik. Bu kadastro sonucu çıkan tapu fazlasıydı, arazi fazlasıydı. Eksik de çıkabilir fazla da çıkabilir ya bunu mal sahiplerine taksim eder veyahut da bir yere mahkeme kanalıyla. Bu mahkeme kanalıyla benim dostluğum sayesinde sağ mı ölü mü bilmiyorum Ahmet Ekmekçi şükranla anıyorum ziraat okuluna bu araziye kazandırmıştır.” Ayrıca okulun ikinci müdürü Rıfat Köksal da “... Abdullah Bey rahmetli olduktan sonra yukarıya doğru zeytinlik vardı orada yaklaşık olarak 100 dönüm tapu fazlası arazi çıktı. Ondan sonra tapu fazlası olduğu çıkınca orada Şekip Bey’in dostu hakimler

demışler ki bunu size verelim. Olur demış Şekip Bey.” sözleriyle konunun üzerinde durmuştur. 1983 yılında hazineye ait bir kısım zeytinlik ve tarla arazisi ilave edilerek arazi varlığı tapu senedine göre 719,7 dekara yükselmiştir. Arazi kullanımının son durumu aşağıda verilmiştir.

Şekil 3.1. Söke Ziraat Okulu 2020 Yılı İtibariyle Mevcut Arazi Durumu (dekar)

Şekil 3.1.’de görüldüğü gibi arazinin yarısına yakını tarla arazisi olarak kullanılmaktadır. Zeytinlik ve meyve bahçeleri toplam arazi içerisinde en az paya sahip arazi olarak görülmektedir.

Şekil 3.2. Söke Ziraat Okulu Krokisi

Yukarıdaki Şekil 3.2.'de Söke Ziraat Okulu'nun arazi dağılımı görülmektedir. Hatta parsellenmiş arazileri ve okulun binalarının bulunduğu yerlerde gösterilmiştir. Bu kroki günümüzde dahi kullanılmaktadır.

3.1.3. Söke Ziraat Meslek Okulu'nun Kuruluş Sürecine Destek Olan Projeler

Okul 1970 yılında açıldıktan çok kısa süre sonra Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın projesi kapsamında oldukça ciddi destekler elde etmiştir. Hatta bu proje Söke Ziraat Meslek Okulu'nun diğer ziraat mesleklerinden farklı olmasına büyük katkı sağlamıştır. Şöyle ki 24.01.1975 gün ve 7/97375 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “*Türk-Federal Alman Teknik İş Birliği Projesi*” çerçevesinde “Makine Personel Eğitim Merkezi Projesi” faaliyete geçirilerek Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Merkezi olarak da hizmet vermeye başlamıştır. Bu hizmet Tarla Tarımı ve Mekanizasyonu, Hayvancılık Mekanizasyonu ve Sulama Mekanizasyonu olarak üç şekilde verilmektedir. Bir diğer deyişle okul olmanın yanında başka hizmetleri de yerine getirmektedir. Şöyle ki eğitim merkezi verimli, faydalı tarım bilgilerini çiftçi ailelere benimsetmek ve ülke düzeyinde yaygınlaştırmak amacıyla tarımsal yayım eğitim sistemi ve programları ile projelerini hazırlamak uygulamaktadır. Çiftçi kadınları ve kızlarına ev ekonomisi, çocukları ve gençlerine teknik- pratik çiftçilik öğretmek üzere tedbirler alarak uygulamalar yapmak, örnek çiftçi yetiştirmek ve tarım yayımı eğitimi için her türlü eğitim merkezi tesisleri kurarak kurslar açmak veya açtırmak gibi hizmetleri de vermektedir.

Tarım Bakanlığı'nın bu projesinin koordinatörlüğünü yapan ve Türkiye'yi çok seven Alman vatandaşı Hease Bey'dir. Yaptığı araştırmalar sonucu Amasya'da çiftlik bünyesinde bir okul açmıştır ve oraya Almanya'dan pek çok tarım makineleri getirmiştir. Orada ziraat meslek lisesi öğrencileri eğitilmiş, makine teknisyen okulundan mezun olanları da öğretmenlik yapması için okula getirilmiştir. Kurucu müdür Şekip Kocatürk iyi eğitim vererek öğrencileri iyi bir şekilde yetiştirdiklerini ama bölgede yeterli seviyede bilinç olmadığı için istedikleri gelişmeyi elde edemediklerin, ifade etmiştir.. Bunun sonucunda Hease Bey ve proje ekibi Şanlıurfa Ceylanpınar'a gitmişler fakat yine bölgenin gelişmişlik durumu sebebiyle istenen başarı sağlanamamıştır. Bunun sonucunda bir okul daha açılması gerektiğini düşünen heyet yer ararken yine bakanlığın desteği ve Şekip Kocatürk'ün daveti üzerine Söke'yi ziyaret etmişlerdir. Hatta okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık karar sürecini şu şekilde ifade etmiştir: “... heyetle gezerlerken burada Şekip Bey'in yanına gelmişler yani makine işbirliği olması açısından ben de o zaman Erzincan Ziraat Okulu'ndaydım ve ben de

Erzincan'a göndermek istedim Alman yardımı oraya gitsin diye. Ama Şekip Bey öyle güzel misafir etmiş ki onları gezdirmiş. Efendim tarım makinelerinin bir nüvesi oluşmuş zaten Söke'de ama yani dünya standartlarında değil. Şekip Bey olumlu not almış buraya Türk-Alman işbirliğinin gelmesi kararlaştırılmış." Buradan da anlaşılacağı gibi bu proje ülke çapında ilgi görmüştür ki bu desteği almaya talep eden kişiler birden fazladır.

Ayrıca bu proje kapsamında Söke'nin tercih edilme sebebi de dikkat çekmektedir. Çünkü tarım makineleri ağırlıklı olan bu proje için uygun ortamın bir kısmı zaten Söke'de mevcuttu. Başka bir deyişle tarım makinelerinde atılan adımlar iyileştirilerek standartları yükseltilecekti. Söke'de Devlet Planlama Teşkilatı'nın desteği ve hükümet kararnamesi şeklinde Almanlar ile işbirliğine gidilmesini okulun kurucu müdürü Şekip Kocatürk "... Niye buraya yapılmıştır? Bu şunun için yapılmıştır bunu bilmenizi isterim; çünkü Söke'de tarım makineleri imalatı bakımından Türkiye'de en yoğun imalat kapasitesi vardır. Gidin Söke sanayisine her türlü aleti bulursunuz. Bugün böyle bir gelişimin sonucu Türkiye'de Söke'den Avusturalya'ya tarım aletleri ihraç edilmiştir." şeklinde ifade etmiştir. Yapılan görüşmelerde bu durum Türkiye'de çok önemli bir aşama ve dönemeç olarak görülmektedir.

Bu işbirliği kapsamında Almanya'dan Alman uzmanlar gelmeye başlamıştır. Yine Söke Ziraat Meslek Okulu'ndan çok sayıda mühendis tarım makineleri konusunda eğitim almak üzere bir buçuk yıl süreyle Almanya'ya gönderilmiştir. Döndüklerinde eğitim verebilmeleri ve makineleri kullanabilmeleri amaçlı eğitim almışlardır. Bunun yanında Almanca da öğrenmişlerdi. Bu proje sayesinde Almanya'dan devamlı olarak tarım makineleri eğitiminde kullanılan traktör, biçer-döver, mibzer gibi çok sayıda makine gelmiştir. Söke Ziraat Meslek Okulu'na gelen bu makineler bırakın Söke'de ilk olmayı Türkiye'de bile ilk olma özelliğine sahiptir. Kurucu müdür Şekip Kocatürk bu durumu "... orada görmüşsünüzdür bir Mercedes traktör vardır 120 beygir. Söke'ye geldiği zaman Türkiye'de 120 beygir traktör yoktu." şeklinde örneklendirmiştir. Hatta Söke Ziraat Meslek Okulubu proje sürecinde Almanlardan o dönemin parasıyla 3 milyon Alman Markı destek almıştır. Hatta bu projenin başarılı bir proje seçilmesi sonucu okula hediye traktör verilmiştir. İkinci müdür Rıfat Köksal "... traktörü gördünüz mü orada hediye olarak o zaman o traktör projenin başarısından. Almanlar yurt içinde çok projeler uygulamışlar proje bitiminde bize o traktörü hediye ettiler, proje dışı olarak hediye ettiler güzel çalışma oldu diye." sözleriyle ifade etmiştir. Hediye traktör günümüzde okulun girişinde Şekil 3.3.'deki şekilde varlığını korumaktadır.

Şekil 3.3. Proje Dışı Hediye Edilen Traktör (2020)

Yapılan görüşmeler sonucunda bu işbirliğinden Söke’de öğrencilerin de büyük kazanç elde ettiği bilgisine ulaşılmıştır. Hatta staja gelen mühendislerin de oldukça istifade ettiğinden bahsedilmiştir. Çünkü öğrencilerin iyi bir tarım eğitimi alabilmeleri ve materyal sağlaması açısından bu Alman işbirliği projesi oldukça faydalı olmuştur.

1983 yılına kadar süren bu proje teknolojik tarım alet ve makinelerini ülkemize getirerek Türk tarımının hizmetine sunulduğu gibi özellikle yörede yaygın olan tarım alet ve makineleri imalatçıların yeni alet ve makineler geliştirmelerinde onlara esin kaynağı olmuştur. Söke Ziraat Meslek Okulu tarım makineleri imalatı konusunda Söke sanayisine rehberlik etmiş ve bu sayede birçok firma kurulmuştur. Bu firmalar şu şekildedir:

- İlgi Tarım Makineleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi,
- Altınöz Tarım Makineleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi,
- Desen Dış Ticaret Limited Şirketi,
- Çekiç kesen Tarım Alet ve Makineleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi,
- Ege Sebat Tarım Makineleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi,
- Karaoğlu Ziraat Aletleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi,
- Tekmen Tekstil Çırçır Fabrikaları Montaj ve İmalî Sanayi Ticaret Limited Şirketi,
- Nergistepe Tarım Makineleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi,
- T-Agro Zirai Ürünler Makine Gıda Sanayi Ticaret ve Limited Şirketi,

- Efe Ziraat Aletleri İthalat İhracat Sanayi Ticaret Limited Şirketi,
- Dönder Tarım Makineleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (URL:14).

3.2. Söke Ziraat Meslek Okulu İstihdam Durumu

3.2.1. İdari Yapısı

Okulun idari yapısının en geniş yetkiye sahip ve okulun bütün işlerinden sorumlu olan kişi müdürdür. Okulun yönetimi, müdürün önderlik ettiği öğretmenler ve memurlar tarafından yürütülmektedir. İdari yapıyla ilgili okulda tutulan net bir kayıt bulunmaktadır bu sebeple yapılan görüşmeler, yıllıklar, nöbet defterleri, kurul defterlerinden edinilen bilgiler aktarılmıştır.

3.2.1.1. Söke Ziraat Meslek Okulu yönetici ve personel kadrosu

Söke Ziraat Meslek Okulu müdür başta olmak üzere iki müdür yardımcısı tarafından yönetilmektedir. İki müdür yardımcısının olma sebebi ise bir tanesinin idari işlerden diğerinin ise öğrenci işlerinden sorumlu olmasıdır. Bu şekildeki görev dağılımıyla müdüre destek olunmaktadır. Diğer görev dağılımları ve kişi sayıları aşağıdaki Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Yönetici ve Personel Kadrosu (1972-1973)

Adı Soyadı	Görevi	Kişi Sayısı
Şekip Kocatürk	Okul Müdürü	1
Osman Dağgezer	Okul Müdür Yardımcısı	2
Mustafa Doker	Okul Müdür Yardımcısı	
Ali İhsan Tekinsal	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	8
Suna Kocatürk	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Nevzat Büyüksağış	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Veysel Yetkin	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Polat Çelik	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Şafak Oktay	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Hadiye Semerci	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Erol Deniz	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Davut Aytekin	Sorumlu Sayman	1
Mehmet İbili	Mutemet	1
Tahsin Ertek	Özlük İşleri	1
Muhammet Özkaya	Ayniyat	1
Ahmet Ermişöz	Ambar	1
v.y.	Stajyer Teknisyenler	14
Toplam		30

v.y.: veri yok

Tablo 3.2.'de okulun ilk yıllığında yer alan idareci ve personel kadrosunun toplam 30 kişi olduğu görülmektedir. Tablo 3.2.'de stajyer teknisyenlerin 14 kişi olması dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun bir sebebi okulda farklı bölümlerin bulunmasından dolayı her bölümün teknisyeninin başka olması ve uygulama derslerinde öğretmenlere yardımcı olmaları şeklinde ifade edilirken, bir diğer sebebi olarak ise tarlaların sürülmesi, hayvanların bakımı gibi öğretmenlere mühendislik görevlerinde de yardımcı olmaları şeklinde ifade edilmiştir. Şekil 3.4.'de isimlerine ulaşılamayan teknisyenlerin yıllıkta yer alan toplu çekildikleri fotoğrafı yer almaktadır.

Şekil 3.4. Stajyer Teknisyenler (1972-1973)

Aşağıda son yıla (2005-2006) ait yılıktan faydalanılarak oluşturulan idareci ve personel kadrosu Tablo 3.3'de yer almaktadır. Okul 2005 yılında kapanmasına rağmen 2006 yılı çıkarılmıştır. Bunun sebebi öğrenciler Bursa Tarım Meslek Lisesi'ne gönderilse de manevi olarak okulun son öğrencileri kabul edilmiştir.

Tablo 3.3. Söke Ziraat Meslek Okulu Yönetici ve Personel Kadrosu (2005-2006)

Adı Soyadı	Görevi	Kişi Sayısı
Nizamettin Opanaoğlu	Okul Müdürü	1
İbrahim Er	Okul Müdür Yardımcısı	2
Adnan Süllü	Okul Müdür Yardımcısı	
Gülseren Barış	Ziraat Yüksek Mühendisi ve Öğretmen	3
Nihat Kurt	Ziraat Yüksek Mühendisi ve Öğretmen	
Ali Haner	Ziraat Yüksek Mühendisi ve Öğretmen	
İnci Akdemir	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	15
Kürşat Aşık	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Mehmet Sabah	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Bircan Akdeniz	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Lütfü Özenç	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Nejdet Tuncay	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Yakup Ezber	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Ersin Akıllı	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Şahin Poyraz	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Ahmet Baki Türkoğlu	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Ahmet Karaca	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Erdinç Şaşmaz	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Erkan Toy	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Ali Nalbantoğlu	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Hatice Turan	Ziraat Mühendisi ve Öğretmen	
Mustafa Çakmakoğlu	Teknisyen	3
Raif Özkan	Teknisyen	
Necati Gürhan	Teknisyen	
v.y.	İdari Personel	7
v.y.	İşçiler	17
Toplam		48

v.y.: veri yok

Tablo 3.3’de ilk yıllara göre çalışan idareci ve personel sayısının 48’e yükseldiği görülmektedir. Görüşmelerde bunun sebebi olarak öğrenci sayılarındaki artış olarak ifade edilmiştir. İlk yıllara göre mühendis sayılarında artış olduğu gibi teknisyen sayılarının azalarak işçilerin kadroya dahil edildiği dikkat çekmektedir. Hatta Ziraat Yüksek Mühendisleri de kadroya dahil olmuştur. Buna göre ülke genelinde eğitimdeki gelişmenin ve alanda uzmanlaşmanın yaygınlaştığı düşünülebilir. Bu yıllarda uygulama derslerinde öğretmenlere yardımcı olmak ve tarla, hayvancılık gibi bölümlerde yapılacak işler için teknisyenlerin yerini işçiler almıştır.

3.2.1.2. Söke Ziraat Meslek Okulu öğretmen kadrosu

Söke Ziraat Meslek Okulu’nun öğretmenleri ile ilgili arşivlenmiş kayıtlar olmadığı için bu bilgilere öğretmen kurul defteri ve öğretmen nöbet defterinden ulaşılmıştır. Arşivde 1982 yılı itibari ile başlayan öğretmen nöbet defteri ve kurul defterlerine ulaşıldığı için daha öncesine ait verilere ulaşılamamıştır, ulaşılan birkaç veri ise yapılan görüşmelerden elde

edilmiştir. Öğretmenlerle ilgili aşağıdaki Tablo 3.4’de bu kaynaklardan faydalanılarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3.4. Söke Ziraat Meslek Okulu Öğretmenleri (1982-2006)

Sıra No	Öğretmen İsimleri	Görev Yılları	Görev Süresi (yıl)
1	Fethi Ayık	1976-2001	26
2	Nihat Kurt	1982- 2006	25
3	Mahmut Nedim Barış	1982- 2005	24
4	İbrahim Er	1983-2006	24
5	Bülent Başarır	1982- 2004	23
6	Rıfat Köksal	1975- 1997	23
7	Recep Nacaklı	1976- 1997	22
8	Abdul Baki Serdar	1984-2004	21
9	Necdet Tuncay	1989- 2006	18
10	Necdet Balçık	1983- 1999	17
11	İsmail Nebioğlu	1984- 2000	17
12	Mehmet Sabah	1989 1991-2006	17
13	Erdinç Şaşmaz	1990- 2006	17
14	Şekip Kocatürk	1970-1986	17
15	Suna Kocatürk	1970- 1983	14
16	Oktay İşyar	1982- 1994	13
17	Osman Akın	1982-1994	13
18	Ali Haner	1994- 2006	13
19	Tevfik Yarıntepe	1982- 1993	12
20	A. Baki Türkoğlu	1995- 2006	12
21	Bircan Akdeniz	1995- 2006	12
22	Adnan Süllü	1995- 2006	12
23	Yakup Ezber	1995- 2006	12
24	Gülseren Barış	1992-2003	12
25	Yusuf Yazıcı	1982- 1992	11
26	Hatice Turan	1994-2003	10
27	Aysima Kocatürk	1996-2005	10
28	Mustafa Eren	1982- 1990	9
29	Halit Civelek	1982- 1983 1991-1997	9
30	Fikret Fırat	1988- 1995	8
31	M. Emin Argın	1995-2002	8
32	Yaşar Daştan	1995- 2002	8
33	Fensal Tekin	1997- 2004	8
34	Lütfi Özenç	1999- 2006	8
35	Erhan Toy	1999- 2006	8
36	Emin Hulusi Şenol	1994- 2000	7
37	Serdar Birgi	1982- 1987	6
38	Tanfer Dinler	1982- 1987	6
39	Kürşat Aşık	2001- 2006	6
40	Ersin Akıllı	2001- 2006	6
41	Ali Nalbantoğlu	2001- 2006	6
42	Şahin Poyraz	2001- 2006	6
43	Yaşar Çağbayır	1993- 1997	5
44	Polat Çelik	1982- 1985	4
45	Göksel Geçgel	1994- 1997	4
46	Alper Taner	1994- 1997	4

Tablo 3.4. Söke Ziraat Meslek Okulu Öğretmenleri (1982-2006) (Devamı)

Sıra No	Öğretmen İsimleri	Görev Yılları	Görev Süresi (yıl)
47	İnci Akdemir	2000-2003	4
48	Ahmet Karaca	2004- 2006	3
49	Evşen Sabah	2001-2003	3
50	Nizamettin Opanoğlu	2003-2005	3
51	Gülnur Opanoğlu	2003-2006	3
52	Hadiye Semerci	1982-1983	2
53	Fikriye Köksal	1982- 1983	2
54	Neyrin Birgi	1982- 1983	2
55	A. Yılmaz	1999-2000	2
56	Salih Işık	2001-2002	2
57	Ergun Toker	1994-1995	2
58	Ahmet Yılmaz	1999-2000	2
59	Asiye Çaylı	1999-2000	2
60	Asiye Karaoğlu	1999-2000	2
61	Saadettin Karaaslan	1982	1
62	Mevlüt Çelik	2006	1
63	Betül Yazıcı	1992	1
64	Musa Serttaş	1994	1
65	Hatice Kırdı	1994	1
66	İsmail Caner Genç	1998	1
67	Fevzi Durmuş	2000	1

Kaynak: Veriler, 1982-2006 yılları arasındaki Nöbet Defterlerinden elde edilmiştir.

Yukarıda görüldüğü gibi ulaşılabilen bilgiler kadarıyla kurulduğundan kapanmasına kadar 12 kadın ve 55 erkek olmak üzere toplam 67 kişi öğretmenlik yapmıştır. Tablo ulaşılabilen yıllarda en uzun görev süresi gözönüne alınarak sıralanmıştır. Verilere göre 26 yılla en uzun süre okulun üçüncü müdürü olan Fethi Ayık görev yapmıştır. Son yıllarda görev sürelerinin kısa olmasının sebebi verilere tam olarak ulaşılamamış olması ile ilgilidir. Ayrıca Tablo 3.4’de dikkat çeken bir diğer durum ise bazı öğretmenlerin okulda eşleriyle birlikte görev yapma durumlarıdır. Okul yatılı olduğu için ve öğretmenlerin birçoğunun lojmanda kalması sebebiyle uzmanlık alanı gereği öğretmen yapabilecek olanlar da görev yapmıştır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk ve eşi Suna Kocatürk, Nizamettin Opanoğlu ve Gülnur Opanoğlu gibi örnek gösterilebilir. Kocatürk ailesinin görev süresi bittikten sonra gelinleri Aysima Kocatürk de ailesinin yolundan devam ederek okulda görev yapmaya başlamıştır.

Yukarıdaki Tablo 3.4’deki ulaşılabilen bilgiler kadarıyla en uzun görev süresine sahip olanlardan itibaren sıralanmıştır. Bu nedenle hem tarım (alan) dersi öğretmenleri hem de kültür dersi öğretmenleri karışık olarak verilmiştir. Ayrıca bazı öğretmenler tarım (alan) derslerine girerken aynı zamanda bazı kültür derslerine de girmişlerdir. Bu durumu okulda öğretmenlik yapan Ahmet Baki Türkoğlu “... ben imam hatip lisesi mezunuyum akabinde

fen fakültesini bitirdim ve matematik öğretmeni olarak göreve başladım. Burada hangi derslere girdim? Tarımsal Yayım ve Haberleşme derslerine girdim, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine girdim, Fizik derslerine girdim.” şeklindeki sözleriyle durumu bizzat kendi deneyiminden örneklendirmiştir.

Öğretmenler gerek tarım (alan) dersleri gerekse kültür dersleri olsun yapabilecekleri ve ihtiyaç duyulduğu alanda derslere girerek okulun işleyişinde etkin rol almışlardır. Fakat öğretmenlerin görevi sadece derse girmekle sınırlı kalmamaktadır. Yapılan görüşmelerden edinilen bilgilere göre öğretmenlerin ders dışındaki görevleri hakkında bilgi edinilmiştir. Bu bilgilere göre tarım (alan) öğretmenlerinin ders dışında şubede faaliyetlerinde de görevi olduğu ifade edilmektedir. Okul öğretmeni Ahmet Baki Türkoğlu “... *şube faaliyetleri derken mesela tarla şubesi dersin dışında tarladaki ekim, biçim, ürünlerin takibi, bakımları, sulanması, gübrelenmesi işte değerlendirilmesi gibi her şeyinden...*” ifadesiyle okul olmanın yanında tarımsal üretim yapma görevinin sorumluluklarının okuldaki öğretmenler tarafından yerine getirildiğini belirtmiştir. Tabi ki bu görevi yerine getirebilmelerinde tarım (alan) dersi öğretmenlerinin aynı zamanda ziraat mühendisi olmalarının da etkili olduğu söylenebilir.

Okul öğretmeni Bircan Akdeniz ile yapılan görüşmelerden edinilen bilgilere göre öğretmenlerin bir başka görevi “... *öğretmenlik görevi ders notları hazırlama vs. derse hazırlık, ders verme ve öğrenciler içinde nöbet, pansiyonda nöbet vs. o vardı. Onun haricinde eğitim, hizmet içi eğitimlerde eğiticilik görevi var Tarım Bakanlığı’ndan gelen personele. Onun haricinde çiftçi projeleri oluyordu, çiftçi eğitimleri de oluyordu onlara da eğiticilik yapma görevi. Bir de kurumun özelliğinden dolayı şubelerin kendi görevleri vardı...*” olarak dile getirilmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak öğretmenlerin ders işleme ve nöbet tutma, tarımsal üretimde ve hizmet içi eğitimlerde öğretmenlik olmak üzere üç ana görevi olduğu bilgisine ulaşılabilmektedir.

Bu görevleri haricinde etütlerde sabah ve akşam etütlerinde ve spor faaliyetlerinde de görevli oldukları bilgisine ulaşılmıştır. Mehmet Zaim ile yapılan görüşmede “... *akşam etütleri olurdu nöbetçi öğretmen uygulaması vardı...*” ve “... *hocaların her birinin bir branşı vardı hepsi çok iyiydi. Güreşte, masa tenisinde, voleybolda, futbolda veya satranç takımları vardı hani bununla ilgilenen çocukları, zaten her çocuğun bir spor kulübüne şey olması gerekiyordu çalışması lazımdı. Ha hocalar da bundan tabi ki de para alıyordu artı ek ders ücreti hatta kendi aralarında sen futbol takımını çalıştır falan filan diyorlardı...*” ifadelerinden bu ana görevi haricindeki sorumluluklarından bahsedilmiştir.

4. BÖLÜM

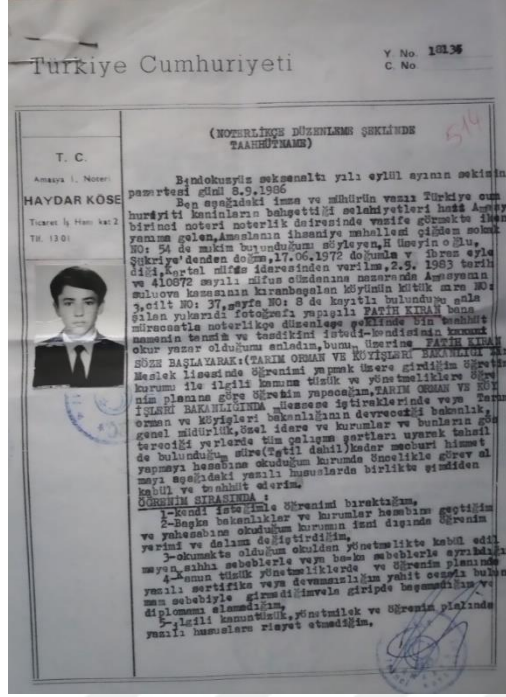
4. SÖKE ZİRAAT MESLEK LİSESİ'NDE ÖĞRENCİ ALIMI VE EĞİTİM

Öğrencilerin okula alımı paralı yatılı/yatısız ve parasız yatılı olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Önceki bölümde okulun gelirlerini karşılama usullerinden biri olarak paralı öğrencilerden bahsedilmiştir. Burada öğrenci alımı konusuna daha ayrıntılı değinilecektir.

4.1. Öğrenci Alımı

1970 yılında kurulan okula öğrenci alımının paralı ve parasız olma şartı maddi durumla ilgili değildir. Bir başka deyişle parasız okuyan öğrencilerin maddi durumu yetersizdir şeklinde bir ifadeye ulaşılmamıştır. Çünkü okula paralı veya parasız kayıt olma durumu tamamen Tarım Bakanlığı'nın verdiği kontenjana, mevzuata göre belirlenmektedir. Bakanlık her sene paralı ve parasız kayıt yaptıracak öğrenci kontenjanını gönderir ve bunun sonucunda okulu kazanma başarısı baz alınarak parasız olarak kayıtlar yapılmaya başlanmaktadır. Başarı sırası listesinin sonlarına doğru olanların kaydı paralı olarak yapılmaktadır.

Parasız yatılı öğrencilerin üç öğün yemeği, giyeceği ve harçlığı devlet tarafından karşılanmaktadır. Fakat bunun karşılığında devlet bakanlık bünyesinde zorunlu görev yapmalarını istemektedir. Eğer bu görevi yerine getirmezse okuduğu süre boyunca devletin öğrenciye yapmış olduğu masrafın bir kısmını karşılamasını istemektedir. Bakanlık bunu noter onaylı taahhütname ile belgelemektedir. Bu taahhütnameyi öğrenci velisinin imzalaması şartıyla öğrencinin kaydı yapılmaktadır. 1986 yılına ait noter onaylı üç sayfalık taahhütnamenin ilk sayfasının örneği aşağıda verilmiştir (Şekil 4.1.).

Şekil 4.1. Öğrenci Taahhütnamesi (1986)

Bu taahhütname sonucu kayıt olan öğrencinin giyecek, yiyecek ve harçlık masraflarının devlete ne kadara mal olduğu yine kütük defterine tutulan kayıtlardan elde edilmiştir. Yukarıda örneği verilen öğrencinin kütük defterindeki masraf tablosu aşağıda verilmiştir (Tablo 4.1.).

Tablo 4.1. Taahhütnamedeki Öğrencinin Masrafı (TL) (1986)

Türü/ Yıllar	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90
Yiyecek Toplam	99,223	255,850	414,230	700,634
Ayakkabı	-	11,400	16,800	22,560
D. Elbise	-	11,200	15,120	17,050
H. Elbise	-	23,520	-	48,400
Giyecek Toplam	10,243	46,120	31,920	88,410
Harçlık	23,075	25,440	37,600	75,600
Toplam	132,541	327,410	483,750	864,644
Genel Toplam	1,808,345 TL			

Yukarıdaki Tablo 4.1. öğrencinin öğrenim gördüğü dört yıl boyunca devletin bir öğrenciye ne kadar harcama yaptığını göstermektedir. Öğrenim süresi boyunca parasız yatılı her öğrencinin yiyecek, giyecek ve harçlık olmak üzere üç ana gideri devlet tarafından karşılanmaktadır. Her geçen yıl öğrenciye yapılan harcamanın genellikle artış gösterdiği görülmektedir. Dört yılın sonunda devletin bir öğrenciye toplamda 1,808,345 lira harcama yaptığı görülmektedir. Bunun karşılığında devlet mezun olan öğrencileri imzaladıkları taahhütnameye bağlı olarak bünyesinde görevlendirmektedir. Bu görevi yerine getirmek

istemeyen öğrenciler ise masrafların %50'den fazlasını nakit olarak ödeyerek muaf olabiliyordu.

Okul açıldığından kapanma sürecine kadar paralı ve parasız öğrenci sayılarına yine kütük defterlerinden faydalanılarak ulaşılmıştır. İlgili tablo aşağıda verilmiştir (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Paralı ve Parasız Öğrenci Sayısı (1970-2002)

Okula Giriş Yılı	Paralı/ Masraf Tablosu Olmayan	Parasız/ Masraf Tablosu Olan	Paralı ve Parasız	Bilinmeyen
1970	9	24	-	1
1971	9	21	-	-
1972	16	14	-	-
1973	17	10	1	2
1974	1	40	-	1
1975	-	18	-	-
1976	-	-	-	-
1977	29	21	-	1
1978	-	-	-	1
1982	-	20	4	-
1983	-	25	9	-
1984	-	49	19	-
1985	-	24	-	-
1986	-	34	-	-
1987	-	55	-	-
1988	16	14	-	-
1989	13	17	-	-
1990	18	6	-	-
1991	1	30	-	-
1992	7	29	-	-
1993	-	30	-	-
1994	1	28	-	-
1995	1	33	-	-
1996	28	-	-	1
1997	29	-	-	1
1998	28	7	-	-
1999	26	1	-	-
2000	34	-	-	-
2001	29	-	-	-
2002	3	-	-	-
Toplam	315	550	33	8
Genel Toplam	906			

Tablo 4.2'de 1978-1982 yılları arasındaki verilere kütük defterinden de ulaşılammıştır. Bu yıllar okulun Makinist Ortaokulu olduğu yıllara denk gelmektedir ve o dönemle ilgili paralı parasız olmaya dair bilgilere ulaşılammıştır. Defterde parasız veya paralı olarak işaretlenmeyen öğrenciler masraf bölümü olan ve olmayan olarak da tabloda yer almaktadır. Çünkü bazı öğrencilerin masraf bölümü boş bırakılmışken bazı öğrencilerin masraf bölümü kayıt altına alınmıştır. Buna istinaden 1988 yılından 1995 yılı dahil olmak

üzere masraf tablosu olan ve olmayan olarak inceleme yapılmıştır. Bunun sonucunda masraf bölümü olmayan öğrencilerin paralı, masraf bölümü kaydı tutulan öğrencilerin ise parasız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.2'ye göre Söke Ziraat Meslek Okulu'na paralı ve parasız öğrenci alımında öğrenci sayılarında düzenli bir artış veya azalış görülmemektedir. Fakat 1995 yılına kadar ağırlıklı olarak parasız öğrenci alımı görülmekte iken 1995 yılından sonrasında paralı öğrenci alımının ağırlıklı olduğu dikkat çekmektedir.

1982-1984 yılları arasında paralı ve parasız öğrenciler var olduğu görülmektedir. Bu durum şu şekilde ifade edilmiştir. Paralı olarak kayıt yaptıran öğrencilerden bazıları bir yıl paralı okuduktan sonra öğrenim hayatının kalan üç yılını parasız olarak tamamlamaktadır. Yine bu duruma bir başka örnek 1973 yılında karşımıza çıkmaktadır. Bir öğrenci önce paralı kaydı yapılmış daha sonra parasız olarak devam etmiştir. Yapılan görüşmelerde bu durumun sebebi paralı kayıt yaptıran öğrencinin merkezi olarak yapılan bursluluk sınavında başarılı olduktan sonraki yıllarda parasız olarak öğrenim görme hakkı kazanması şeklinde açıklanmıştır.

Bu paralı kayıt yaptıran ve sonra eğitimine parasız devam eden öğrencilerle ilgili okulda öğretmenlik yapmış olan Ahmet Baki Türkoğlu şu sözleri ile “... bazı öğrencilerimiz paralı olarak girdiler parasız olarak mezun oldular. Baktılar ki işler yürümüyor yani sıkıntı çekiliyor öğrenciler arasında. Mesela birisine kitabı sen veriyorsun öbürü kitabı kendi alacak ondan sonra iş kıyafetini veriyorsun, harçlık veriyorsun buna öbürüne vermiyorsun belki parasız yatılıda olan çocuk durumu daha iyi paralı okuyana göre ama ona harçlık veriyorsun ona vermiyorsun. Bazı sıkıntılar çıktı. Okula taksitini yatırmakta sıkıntı çekti paralı olanlar. Dolayısıyla bu olumsuzluğu gidermek için de bazı öğrencilerimiz paralı olarak başladılar parasız olarak mezun oldular. Kaldırıldı yani bir müddet sonra” şeklinde yapılan değişikliğin gerekçesini gözlemlediği ve deneyimlediği kadarıyla dile getirmiştir.

1992 yılında masraf tablosu olmayan 7 öğrenci olduğu görülmektedir. Bunun sebebi bu öğrencilerin Özbekistanlı olmasıdır. Değişim programıyla gelen bu öğrencilerin yapılan görüşmelerde maddi durumlarının yetersizliği sebebiyle aslında masraflarının okul tarafından karşılandığı ifade edilmektedir. Okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık dönemine denk gelen bu öğrencilerle ilgili “... Tam benim dönemim. 10 lira 10 dolar karşılığında onlara harçlık parası veriyoruz, kendi öğrencimize veriyoruz onlara da veriyoruz. O parayı

alıyorlar hiç harcamıyorlar. Bir gün çağırdım dedim ki yavrum niye para harcamıyorsunuz? Nasıl harcarım dedi hocam, benim babam mühendis annem öğretmen ayda 10 dolar kazanıyor. Ben o parayı yiyemem dedi. Bir gün de Şadiye Hanım dedi ki Fethi Bey çocuklar geldiler ama hani bunların tatbikat elbisesi? Verdim. Ben çocuklara ders veriyorum dedi bunların çorapları delik efendim gömlekleri yok. Eyvah dedim biz bunu nasıl fark etmedik. Bizim öğrencilerimize her yıl kıyafet de veriyoruz. Aldım onları götürdüm Sümerbank'a kayışlarına atletlerine kadar efendim iç çamaşırlarına her şeylerini, aldık baştan aşağı donattık aldık getirdik..." sözleriyle öğrencilerin durumunu izah etmektedir.

Bilinmeyen öğrenciler sadece okula kaydı yapılmış kısa süre sonra başka bir okula nakil oldukları için kaydı silinmiştir. Ayrıca tabloya göre okul açıldığından kapanışına kadar 906 öğrencinin yetişmesine destek olmuş; bu öğrencilerin 550'sini parasız öğrenciler, 315'ini ise paralı öğrenciler oluşturmuştur. Okul açıldığından kapanma sürecine kadar parasız olarak yetişmesine katkıda bulunduğu öğrenci sayısının paralı öğrenci sayısından daha fazla olduğu, okulun sosyo-ekonomik bakımdan da etki ettiği dikkat çekmektedir.

Son olarak Tablo 4.2'de görüldüğü gibi son yıl olan 2002 'de sadece üç öğrenci paralı olarak kaydedilmiştir. Öğrenciler okula 06.08.2002 giriş tarihli olup daha sonrasında nakil olan öğrencilerin sadece üç tanesinin kaydına ulaşılabilmektedir. Bu yıldan itibaren sonraki yılların kütük defterine okulun kapanması ve öğrencilerin Bursa Tarım Meslek Lisesi'ne nakledilmesi nedeniyle ulaşılamamıştır.

4.1.1. Okula Alınan Öğrenci Sayısı ve Alım Şartları

Her yıl okula yaklaşık olarak 25 ile 35 öğrenci arasında öğrenci alımı yapılmaktadır. Bu sayı bakanlık tarafından belirlenerek okula bilgi verilmesi sonucunda gerçekleşmektedir. Görüşmelerde bu durumun sebebi öğrenim hakkı elde etmesine rağmen kayıt yaptıran öğrenci sayısının değişmesi olarak ifade edilmiştir. Başka bir deyişle her öğrenim hakkı kazanan öğrencinin kayıt yaptırmamasıdır. Okula öğrenci alım şartlarının başında taahhütname şartı vardır. Bu taahhütname Tarım Bakanlığı ve öğrenci velisi/vasisi ile noter onaylı olarak yapılmaktadır. Bu taahhütnamede asgari iki kefil gerekmektedir. Ayrıca bu kefillerin bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Kefillerin mali durumları bursu namına okuduğu kurum tarafından incelenmekte ve uygun görüldüğünde kabul edilmekte; aksi takdirde mali gücü kefalet senedindeki miktarı ödeyebilecek yeni kefiller bulunması

istenmektedir. Bunların yanında kefillerin emekli sandığına, işçi sigortalarına bağlı sigortalı veya BAĞ-KUR üyesi olması ve asgari ücret alan kişiler olması istenmişti. Ticaret veya Sanayi Odası'nda kayıtlı tüccar, sanayici, serbest meslek grubu (avukat, doktor, eczacı, dişiçi...) olması; şirket veya ortaklıklarda çalışmakta olup bu şirket veya ortaklıklara Medeni Kanun'un tesis hakkındaki hükümlerine bağlı kurulmuş emekli aylığı, tesis senedine tabi olması gerekmektedir.

Bu şartları sağlayan öğrenci öğrenim sırasında ve öğrenimden sonra olmak üzere bazı durumları bu taahhütname ile kabul ettiğini beyan etmektedir. Taahhüt senedi örneği incelendiğinde öğrenciler öğrenim sırasında şu maddeleri:

1. Kendi isteğimle öğrenimini bıraktığı,
2. Başka bakanlıklar ve kurumlar hesabına geçtiği veya hesabına okuduğu kurumun izni dışında öğrenim yerii ve dalını değıştirdiğı,
3. Okumakta olduğı okuldan yönetmelikte kabul edilmeyen şahsi sebeplerle veya başka sebeplerle ayrıldığı,
4. Kanun, tüzük, yönetmelik ve öğrenim planında yazılı hususlara riayet etmediğı,
5. Hesabına öğrenim yaptığı kurumun iznini almadan yabancı veya yerli bir müesseseden burs aldığı (karşılıksız burslar hariç), ve
6. Öğrenim sonu meslek stajını yapmakta olduğı müesseseden bu çalışmaların karşılığında öğrenci tahsisatından¹ fazla bir ücret aldığı takdirde bursun tamamen kesilmesini, aldığı ücret öğrenci bursundan tenzil² olduktan sonra geri kalanının adına tahakkuk ettirilmesini³ kabul etmediğı takdirde,

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'nın kendisi için yapmış olduğı bütün masrafların her biri için sarf tarihinden itibaren (yıl sonu hesapları dikkate alınmak kaydıyla) tahakkuk ettirilecek %9 kanuni faizi ve kanuni ödemelerle birlikte ilgili kurum

¹ ödenek

² indirme, azaltma, çıkartma

³ ödemesi gereken miktarı belirlemek

veya hazine emrine hüküm istihsaline⁴ hacet kalmaksızın⁵ nakden⁶ ve defaten⁷ tediye edeceğini⁸ kabul etmektedir.

Öğrenim bittikten sonra ise;

1. Kanun, tüzük, yönetmeliklerle tayin edilmiş müddet içinde vazife talebinde bulunmadığı,
2. Verilen görevi ve ücreti kabul etmediği veya ihtirazi⁹ kayıtla kabulden imtina ettiği,
3. Tayin edildiği görevlerde mecburi hizmet süresini doldurmadan mazeretsiz ve izinsiz işini bıraktığı,
4. Mecburi hizmet süresi sona ermeden meslekten, memurluktan veya çıkacak olan tüm kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uymadığı ve yükleyecekleri mükellefiyetlere rıza göstermediği,
5. Askere çağırılma halinde askerlikte geçirilen sürenin mecburi hizmet müddetinden sayılmayacağını, terhisten sonra en geç iki ay içinde Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'na yazı ile müracaat edip vazife istemediği,

takdirde Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı'nın kendisi için yapmış olduğu bütün masrafların %50 fazlasıyla ve her biri için tediye veya sarf tarihinden itibaren tahakkuk ettirilecek kurum veya hazine emrine hüküm istihsaline hacet kalmaksızın nakden tediye edeceğini ancak mecburi hizmet süresi dolmadan görevden ayrıldığı takdirde bu taahhütname gereğince kendisine tahakkuk ettirilen borcun yekününden (toplam) ifa ettiği¹⁰ mecburi hizmet süresine tekabül eden miktar tenzil olduktan sonra bakiyesini %50 fazlası ve kanuni faiz ödemeleri ile hüküm istihsaline hacet kalmaksızın nakden ve defaten tediye edeceğini kabul ve taahhüt etmektedir¹¹.

⁴ elde etme

⁵ gereği olmamak

⁶ para olarak, peşin

⁷ bir kerede

⁸ ödemek

⁹ çekinme, sakınma

¹⁰ ödemek

¹¹ üstlenmek

Yukarıdaki maddelerden de anlaşılacağı gibi parasız olarak kayıt yaptıran öğrenciler bu şartları sağlaması koşulu ile okulda öğrenim görebilmektedir. Öğrenimi sonunda da devlette alanıyla ilgili memuriyet görevini yerine getirme şartıyla iş sahibi olabilmektedir.

Yapılan görüşmelerde öğrenci alımı ilk yıllarda okulun kendi yaptığı sınav ile gerçekleşirken sonraki yıllarda kurumlara bağlı meslek lisesi sınavları ile yapılmıştır. İlerleyen başlıklarda bu konudan detaylı olarak bahsedilecektir. Daha sonraki yıllarda ise öğrenci alım şekli değişmiştir. Yine yapılan görüşmelerdeki bilgiler ışığında okul Söke Ziraat Teknik Lisesi statüsüne dönüşümüyle Türkiye’de Tarım Bakanlığı’na bağlı diğer liselerinden farklı hale gelmiştir. Şöyle ki, Türkiye’de Tarım Bakanlığı’na bağlı diğer meslek liselerinin ilk yılını birincilikle bitiren öğrenciler Söke Ziraat Teknik Lisesi’ne nakledilerek ikinci sınıftan başlayarak öğrenimini burada tamamlamaktadır. Bir başka deyişle diğer ziraat meslek liselerinin birincileri geri kalan üç yıllık öğrenim sürecini Söke’de tamamlamaktadır. Bu durum seçilmiş öğrenci içerisinde alınan öğrencilerin okula sağladığı bir avantaj olduğunu göstermektedir. Çünkü bu durum okulun seçkin öğrencilere sahip olmasına bunun sonunda da başarısının artmasına etken olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların tam tarih hatırlayamamaları sebebiyle teyit amaçlı incelenen kütük defterlerinde öğrencilerin okula giriş ve çıkış tarihleri incelenmiştir. Bunun sonucunda 1982 yılında okula kayıt yaptıran öğrencilerin okuldan çıkış tarihlerinin 1985 olduğu görülmüştür. Bu tarihlerde okul ziraat teknik lisesi olduğu için öğrenim süresi 4 yıldır. Fakat öğrencilerin kayıtlarının üç yıl tutulmuş olması ilk yılını başka bir okulda okuyup sonraki 3 yılını Söke’ye gelerek okuduğunu düşündürmektedir. Aynı durum 1983 yılında giriş tarihi yazılmış 1986 yılında çıkışı verilmiş öğrenciler için de geçerlidir. İlerleyen yıllarda Tarım Bakanlığı’na bağlı okulların azalması sebebiyle her yıl yaklaşık 30 öğrenci alımını tamamlamak amacıyla Türkiye’deki bakanlığa bağlı her okulun ilk yılını en başarılı bitiren ilk üç öğrencisi Söke’ye seçilmiş öğrenci olarak gelmektedir.

Daha önce de değinildiği gibi okula öğrenci alım kıstaslarından biri de kız öğrenci alınmamasıdır. İncelenen belgelerde de kız öğrenciye rastlanılmamıştır. Durumun belirli bir sebebi olmadığı yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir. Bu durum bazı katılımcılar tarafından bakanlığın prensibi olduğu, çünkü Tarım Bakanlığı’na bağlı sadece kız öğrencilerin alındığı ev ekonomisi okullarının var olduğundan dolayı kız öğrenci alımı yapılmadığını ifade edilmektedir. Yine katılımcılardan birkaçı kız öğrenci olmamasını Türkiye’de alışlagelen bir durum olmasından dolayı ve “daha eğitime odaklı olmak

istenmesine” bağlamaktadır. Aslında toplumdaki belirgin cinsiyet rollerine gönderme olan bu bir durum söz konusudur ve görüşme yapılan kişiler bu durumu teyit etmektedir. Şöyle ki katılımcı Bircan Akdeniz “... ülkenin önceden beri olagelen bir yapısı bu. Sağlık meslek liselerinde kız öğrenciler, işte bu gibi okullarda hep erkek öğrenciler. Daha verimli bir eğitim alınabileceği başka sıkıntılar problemlerle uğraşmadan bir eğitim olacağı için o yöne gidilmiş olabilir...” ifadesiyle dile getirmiştir. Görüşme yapılan Mehmet Zaim “... okul yatılı olduğu içindir...” şeklinde yine şahsi fikirleri doğrultusunda bir yorumda bulunmuştur. Görüldüğü gibi okula alım kıstasından birisi olan kız öğrenci alınmama durumu ile ilgili kesin bir sebep olmamakla birlikte şahsi düşünceler ışığında çeşitli görüşler dile getirilmiştir.

Bu konuda okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık “... ‘Tarımda Türk Kadınının Rolü’ isimli bir konferans verdim Aysima Hanım ile beraber bunun için doküman topladım 1989 veya 1990’lı yıllarda ve şunu gördüm ki; Türk kadını buğdayda bile ekip biçerdöverle hasat etmesinden ekmek olup önümüze gelinceye kadar %72 payı var. Hatta niyetim okul müdürlüğüne benden sonra Aysima’yı getirmektir hatta bizim kız öğrencilerin olduğu ev ekonomisi adıyla okullarımız var orada da hiç erkek öğrenci yok. Ama ben kızlardan kız ziraat teknisyeni olarak yetiştirmek üzere bir okulumuzun mutlaka açılması gerektiğini savunuyorum. Çünkü çiftçi kadınların bu kadar büyük rolü olan kadınlarımızın mutlaka eğitilmesi lazım. Hatta dediler ki biz ev ekonomisi okullarında kurslar veririz sağım kursu falan onlarda köylerde giderler çiftçi kadınlara öğretirler. Ama öyle olmaz o iş...” diyerek bu okullarda kız öğrenci bulunması gerektiği veya kız teknisyenlerin yetiştirileceği okulların olması gerektiğini savunmuştur. Bu durumu okulda ziraat mühendisliği ve öğretmenlik yapan kurucu müdürün gelini Aysima Kocatürk’ü müdür yaparak gerçekleştirmek istemiş fakat gerçekleştirememiştir.

4.1.2. Okula Giriş Sınavı

Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde öğrenim görececek öğrencilerin belirlenme şekli zaman zaman değişiklik göstermektedir. Okula giriş şekli değişse de değişmeyen bazı durumlar olmuştur. Okula öğrenci kabulü sırasında sadece yazılı sınav yapılarak aldığı nota göre kayıt edilmektedir. Hiçbir dönemde ayrıca bir sözlü sınav veya mülakat yapılmamıştır. Bunun yanında yapılan sınavların içeriği dönemin ortaokul müfredatından hazırlanarak öğrencilere uygulanmaktadır. Başka bir deyişle öğrenciler Söke Ziraat Teknik Lisesi’ne girebilmek için o dönemdeki ortaokul konularından sorumlu oldukları sınavı başarılı şekilde geçmeleri

gerekmektedir. Hatta başarılı olan ilk 28-30 öğrenci arasına girmeleri gerekmektedir çünkü okulun Tarım Bakanlığı tarafından belirlenen kontenjanı 28-30 öğrencidir.

Okulun kurucu müdürü Şekip Kocatürk ilk yıllarda öğrenci alımıyla ilgili “*Hazır profil yoktu. Hazır profili biz kurduk. Tarım Bakanlığı’nın bir şeyi var diyor ki, şu tarihte ziraat okullarına giriş sınavı olacak. Bu ziraat meslek liselerinden bahsediyorum daha teknik lise yok ortada. Biz hemen şu tarihte Söke Ziraat Meslek Okulu’nun giriş sınavları yapılacak diye ilan ederiz. İl müdürleri bakanlık görevlendirir. İllerde iller derken Ege Bölgesi’nde benim illerim gidip de Orta Anadolu’dan ben talebe almıyorum. Bir sınav komisyonu kuruyoruz, sınav komisyonu gizlidir kim olduğu belli değildir. Soruları hazırlarlar getirir müdüre teslim ederler ve mühürlenir. Sınav günü oralara görevlendirdiğimiz arkadaşlara sorular verilir sonra gelinir okunur ve kaç kişi alacağız, 30 kişi. 30 kişi ilan edilir 30 da yedeği ilan edilir efendime bu kazananlara duyuru yapılır. Gelen gelir kaydını yaptırır.*” şeklinde ayrıntılı olarak bilgi vermektedir.

Fakat 1974-1977 yıllarında makinist ortaokulu olduğu süreçte de sınavla öğrenci alımı devam ederken buna ek olarak ekstra köylü çocuğu olma koşulu getirilmiştir. Konuyla ilgili olarak kurucu müdür Şekip Kocatürk “... *Tarım Bakanlığı’nda daha önce adları teknik ziraat bazılarının teknik bahçıvanlık gibi olan okulları vardı. Bu okullar ilkokula dayalıydı, ilkokula dayalı ortaokul mezunu olurlardı. Bunlar alınırken sınavla köylü çocuğu olmak koşulu getirilirdi. O okuldan mezun olan öğrenciler bizim sınavlarımıza girebilirlerdi ve hepsi de başarılı olurlardı. Yani bu okullardan gelen öğrenciler de bizim lisemizde okumuşlardır.*” ifadesiyle bu süreçteki öğrenci alımındaki sınava ek olarak istenen koşula dikkat çekmiştir.

1980-1981 eğitim öğretim yılında okul ziraat teknik lisesi statüsünü almasıyla birlikte merkezi sınav sistemi ile öğrenci almaya başlamaktadır. Söke Ziraat Teknik Lisesi için durum biraz farklıdır. Şöyle ki Türkiye’deki diğer ziraat okullarına merkezi sınav sistemi ile giren öğrenciler 1. sınıfın sonunda en başarılı olan öğrenci 2. sınıfta Söke Ziraat Teknik Lisesi’ne gelmektedir. Başka bir deyişle diğer ziraat okulu öğrencilerinin 1. sınıfı en başarılı bitiren öğrencilerin toplandığı seçici bir okula dönüştüğü dikkat çekmektedir. İkinci müdür Rıfat Köksal “... *80’den sonra hep merkezi sınavla alındı. Merkezi sistemle 36 okula öğrenciler alınırdı. Bu 36 okulun birincileri bizim Ziraat Teknik Lisesi’ne gelirdi ikinci yıl, 4 yıl okurdu.*” sözleri durumu açıklamaktadır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... *1. sınıftan 2. sınıfa geçen en yüksek not ortalamalı öğrenci bakanlık talimatıyla bana geldi ve benim*

öğrencim oldu. Her okuldan bir öğrenciydi ama daha sonra bu okullar biraz daha azalınca hani kapatıyorlar ya o zaman 3 öğrenciye kadar aldık ilk 3 öğrenci. Ortaya çok elit bir öğrenci grubu çıktı” ifadesiyle seçilmiş öğrencinin de seçilmişşi Söke Ziraat Teknik Lisesi’ne kabul edildiği bilgisine ulaşılabilmektedir.

Okulun hem öğrencisi olan daha sonraki yıllarda da okulda öğretmenlik yapmış olan Kürşat Aşık yapılan görüşmede okula giriş sınavıyla ilgili bir değişiklik yaşandığına şahit olduğunu dile getirmektedir. Şöyle ki “...eskiden kurumlar sınavıyla burası öğrenci alırdı. Daha doğrusu başka okullardan geliyordu ama bu bakanlıklar kendi yetiştirecekleri personelni bu kurumlar arası sınavla alırlardı. 1985 yılında ilk defa başvurularda buranın ismi de geçiyor yanlışlıkla, o yıl bir grup geliyor buraya kurumlar sınavıyla. 86 yılında tekrar devre dışı bırakılıyor yani tekrardan diğer okulların birincileri gelecek şekilde ayarlanıyor ancak 87’de benim girdiğim sene o baskı hatası mı diyelim ne diyelim kurumlar arası sınava buranın ismi tekrardan yazılıyor. Dolayısıyla biz de tercihte bulunuyoruz buraya.” ifadesinden de anlaşılacağı gibi sebebi bilinmemekle birlikte 1987’den itibaren okul öğrencilerini kurumlar sınavı ile almaktadır. Bu yıldan itibaren okul birincileri alımı bırakılarak doğrudan kurumlar sınavı ile öğrenci alınmaya geçilmektedir.

Hatta yapılan araştırmalarda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Tebliğler Dergisi’nde Tablo 4.3’de görüldüğü gibi 1987’de kurumlara bağlı okullar listesinde Söke Ziraat Teknik Lisesi de bulunduğu görülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı, 1987, t.y.).

Tablo 4.3. Kurumlara Bağlı Okullar (1987)

TABLO — 1 KURUMLARA BAĞLI OKULLAR			
KODU	OKULUN ADI	ÖĞRETİM ŞEKLİ	KONTEN- JAN
01	İstanbul Sefaköy Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	30
02	Bursa Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	20
03	Aydın Söke Ziraat Teknik Lisesi	Erkek	30
04	Manisa Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	30
05	Konya Çumra Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	25
06	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	25
07	Amasya Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	30
08	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	30
09	Van Ziraat Meslek Lisesi	Erkek	25
10	Ankara Ev Ekonomisi Meslek Lisesi	Kız	25
11	Trabzon Ev Ekonomisi Meslek Lisesi	Kız	25
12	Siirt Ev Ekonomisi Meslek Lisesi	Kız	25
13	Konya Veteriner Sağlık Teknisyenliği Meslek Lisesi	Erkek	25
14	Samsun Veteriner Sağlık Teknisyenliği Meslek Lisesi	Erkek	25
15	İstanbul Selimiye Veteriner Sağlık Teknisyenliği Meslek Lisesi	Erkek	25
16	Isparta Şarkikaraağaç Veteriner Sağlık Teknisyenliği Meslek Lisesi	Erkek	25
17	Ankara Laborant Meslek Lisesi	Erkek	30
18	Ankara Maliye Meslek Lisesi	Erkek	59
19	Ankara Maliye Meslek Lisesi	Kız	14
20	İzmir Maliye Meslek Lisesi	Erkek	20
21	İzmir Maliye Meslek Lisesi	Kız	56
22	Eskişehir Demiryolu Meslek Lisesi	Erkek	120
23	Sivas Demiryolu Pratik Sanat Okulu	Erkek	30
24	Ankara Anadolu Meteoroloji Meslek Lisesi	Erkek	80
25	S.S.K. Ankara Sağlık Meslek Lisesi Ana Çocuk Sağlığı	Kız	40

Kaynak: MEB, t.y.

4.1.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Öğrencilerinin Geldikleri İller

Okul arşivinde kütük defterleri incelenerek öğrencilerin okul kurulduğundan bu yana hangi ilden geldikleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucu Şekil 4.2'deki harita Microsoft Excel programı kullanılarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Haritayı oluşturabilmek için elde edilen sayısal verilere göre değer aralıkları oluşturulmuştur ve harita bu değerlere göre oluşturulmuştur.

Şekil 4.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi Öğrencilerinin Geldikleri İller (öğrenci sayısı) (1970-2005)

Şekil 4.2'deki haritaya bakıldığında Türkiye'den okula açıldığından kapanmasına kadar en çok Aydın ilinden öğrenci geldiği ve bu süreçte Aydın ilinden toplam 224 (%21,40) öğrenci kaydı yapıldığı yapılan araştırmalar sonucunda ulaşılmıştır. Bunu 173 (%16,52) öğrenci ile Muğla ili takip ederken Denizli 82 (7,83) öğrenci, Afyon ili 55 öğrenci ile (%5,25) takip etmiştir. Bu illerden sonra sırasıyla Balıkesir, Manisa, İzmir, Edirne illerinden gelen öğrencilerin daha yoğun olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Aydın, Muğla, Denizli ve Afyon hariç diğer illerden toplam 513 (%48,00) öğrenci eğitim öğretim görmeye gelmiştir (Oranlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir).

Haritada da görüldüğü gibi okulun açıldığından sonra ilk yıllarında daha çok Aydın ve ilçelerinden öğrenci kaydı yaptığı dikkat çekmektedir. Zamanla yakın illerden de öğrenci kaydı yaptığı fakat Ege Bölgesi dışına çıkmadığı görülmektedir. Her bakanlık kendi bünyesinde çalışacak elemanı kendi yaptığı sınavla seçtiğinden kendi bakanlığına bağlı olan okullara sınav yapacağının duyurulmasını istediğinde ilgili okul yakın bölgesine duyurabiliyordu bu yüzden başka bölgelerden, illerden öğrenci alma imkânı olmuyordu. Başka bir deyişle ilk yıllarda okul Aydın ilinin Söke ilçesinde olduğundan çevre illerden veya ilçelerden öğrenci alımı yapmıştır. İlerleyen yıllarda okul diğer uzak illerden de öğrenci alımı gerçekleştirmiştir.

Şekil 4.2'deki haritaya bakıldığında okula gri renk ile gösterilen Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Düzce, Iğdır, Kilis, Kırıkkale, Rize, Şırnak ve Yalova'dan 1970'ten 2005'e kadar hiç öğrenci gelmediği görülmektedir. Yapılan arşiv taraması ve görüşmelerde bu durumun bir nedeni olmadığı, tesadüfi olduğu ifade edilmiş/anlaşılmıştır.

Şekil 4.2'deki haritadan yola çıkılarak okula Türkiye'nin farklı bölgelerinden öğrencilerin geldiği görülmektedir. Başka bir deyişle farklı kültürel özelliklere sahip yerlerden öğrencilerin Söke Ziraat Teknik Lisesi çatısı altında eğitim öğretim görmeye geldikleri söylenebilir. Yapılan görüşmelerde okulda kültürel farklılıklar yaşanırken bunların hiçbir zaman çatışmaya dönüşmediği ifade edilmiştir. Hatta bu durumu öğrencilerin kültürel zenginliğe dönüştürdükleri, farklı kültürleri tanıdıkları ve birbirlerine saygı gösterdikleri ifade edilmiştir.

Okuldan mezun öğrenci Mehmet Zaim ile yapılan görüşmede “... *kültürel çatışma hiçbir şekilde yoktu yani Alevi'si, Sünni'si veya Laz'ı, Kürt'ü, Çerkez'i, Zaza'sı, Abaz göçmeni olan vardı mesela ama çatışma yoktu. Ramazan'da sahura kalkıyordu sahurda*

yemek çıkıyordu ama isteyen Ramazan'da oruç tutmuyordu kahvaltıya gidiyordu hiçbir sıkıntı yaşanmadı. Olduğun yerde o ortamda biriyle aranda farklılık yoksa hiçbir çatışma da çıkmıyor çünkü aynı yemeği yiyorsun, aynı sudan içiyorsun, aynı çaydan içiyorsun, aynı ranzayı, aynı odayı bazen aynı dolabı paylaşıyorsun. O senin kardeşin oluyordu yani o yüzden bir sıkıntı yaşamıyorduk. Zamanın zaten çok dolu geçiyor boşluğun yok ki hani onun ırkı ne bunun mezhebi ne düşünemiyorsun ki. Benim en samimi arkadaşım Muş Vartolu yani Alevi'ydi. Yani Türkçesi bile çok kötüydü ama samimiydik ve hala görüşürüz.” sözleriyle okuldaki şartların her öğrenci için aynı olduğu ve bu durumun çatışmaya sebep olmadığı aksine güçlü dostluklar oluşturduğu ifade etmiştir. Ayrıca okulda eğitim öğretim programı ve sosyal faaliyetlerin yoğun olması sebebiyle öğrencilerin birbirini sorgulama/ötekileştirme fırsatı olmadığına da vurgu yapmıştır.

Okulun hem öğrencisi hem de okulda öğretmenlik yapan Kürşat Aşık herkesin kendi yöresine ait alışkanlıkları olmasına rağmen aynı karavanadan yemek yedikleri için herkesin birbirine kenetlendiğini, sorun yaşamadan arkadaşlıklarının hala sürdüğünü dile getirmiştir. Okulun hem öğrencisi hem de okulda öğretmenlik yapan Bircan Akdeniz de “... yani şimdi kültürel farklılıklar mutlaka oluyor ama öğrenci olduğum dönemleri hatırlıyorum da aileden ayrılmanın verdiği burada yeni arkadaşlar, yeni çevre, yeni bir ortam dolayısıyla birbirine ihtiyaç duyma, muhtaç olma, gece gündür burada berabersin bu ortamın verdiği hava belki. Burayı ikinci bir yuva gibi düşünüp o farklılıklar biraz kayboluyor. Ortak potada erimek gibi bir şey oluyor. Daha doğrusu birbirini benimseyip daha toleranslı oluyorsun. Ama hani bu doğruluk batıllık gibi farklılıklar öğretmen olduğum dönemlerde biraz daha ön plana çıktı. Bizim öğrenci olduğumuz zamanlarda o yoktu. Öğretmen olduğum dönemler de belki de ülkede de bu ayrışmanın biraz daha üst seviyeye çıktığı dönemlere denk geliyor sanırım...” diyerek okulda benzer hisleri ve benzer zorlukları yaşadıkları için birbirlerine daha çok bağlandıklarını dile getirmiştir. Öğretmen olduğu ilerleyen dönemlerde ülkedeki çatışmaların okuldaki öğrencilere de yansıdığı ama bunun büyük ve ciddi çatışmalara yol açmadığını ifade etmiştir.

Okulun ikinci müdürü Rıfat Köksal bölge dışından öğrenci almaya başladıkları dönemde Van'dan gelen öğrenci ile İstanbul'dan gelen öğrencilerin farklılıklarının sorun yaratma fikrini düşündüklerini ve sonra tecrübe ettiklerinde okulun bir sisteminin, kurallarının olduğunu, öğrencilerin buna adapte olmada zorlanmadıklarını ve kısa zamanda uyum sağladıklarını dile getirmiştir. Okulun hem öğrencisi hem de öğretmenlik yapan

Adnan Süllü her yıl toplam yaklaşık 30 ğrenci aldıklarını ve yatılı oldukları için öğrencilerin bir üstü olan öğrenciyi örnek alarak davrandıklarını, büyüklerin abilik yaparak onlara bir şeyler öğrettiğini, bu sayede çatışma olmadan öğrencilerin kısa sürede adapte olduklarını ifade etmiştir.

Kütük defteri incelediğinde 1970’ten 2005’e kadar adres kaydı bulunmayan fakat doğum yeri Yunanistan (İskeçe) olan 1 ğrenci ve yine Bulgaristan doğumlu olan 1 ğrenci bulunmaktadır. Adres kaydı bulunmadığı gibi doğum yeri kaydı da bulunmayan toplam 31 ğrenci bulunmaktadır. Ayrıca arşiv taraması sırasında kütük defterinde 7 ğrenci Özbekistan ve 8 ğrenci Kıbrıs’tan ülkemize Aydın’ın Söke ilçesinde bulunan Söke Ziraat Teknik Lisesi’ne eğitim ğretim görmeye gelmişlerdir. Kütük defterlerinden yapılan sayıma göre toplam 17 yabancı ğrenci kaydına ulaşılmıştır.

Özbekistan’dan gelen öğrenciler her iki ülkenin Tarım Bakanlıkları arasındaki ilişkiler sonucunda Türkiye’de eğitim ğretim görmek amacıyla gelmişlerdir. Yapılan görüşmelerde okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık döneminde bu öğrenciler eğitim ğretim gördüklerinden dolayı konuyla ilgili detaylı bilgilere bu şekilde ulaşılmıştır. Fethi Ayık Özbekistan’dan gelen öğrencilerle ilgili “... *tarım teknisyeni olmak üzere iki ülke ilişkileri esnasında demişler ki sizde tarım geri biz size teknisyen yetiştirebiliriz. Onlar da demişler ki bir 7 kişi gönderelim bir görelim. Geldiler çocuklar tabi Türkçe konuşuyorlar ama kendi lisanlarını biz bile birkaç kelime anlayabiliyoruz fazla anlayamıyoruz. Dini açıdan da hiçbir şey yok sıfır yani ne abdest almak ne namaz kılmak bırak onları tek bir dua bilmiyorlar yani İslamiyet hakkında hiçbir şey bilmiyorlar. Biz durumu görünce hemen Milli Eğitim Bakanlığı’na bir yazı yazdık. Dedik ki kültür derslerinde bunlara eğitim vermek üzere bir elemanın görevlendirilmesini istiyoruz. şadiye nr adında bir ğretmen görevlendirildi. şadiye Hanım ile bir araya geldik dedik bunlara ne yapalım? Din dersi öğretmenine dedim bunlara dinlerini gerçekçi bir şekilde ğretelim. Dinlerini güzelce öğrettik hatta camimizde namaz kılmaya başladılar, Türkçe öğrendiler...” ğrenciler Türk olmalarına rağmen bazı eksikliklerinin ve farklılıklarının olduğu ve bunların giderilmesi için okulun özverili bir şekilde çalıştığını ifade etmiştir. Ancak burada bir çeşit aynı kltrlenmeden (asimilasyon) de söz edilebilir. Asimilasyon, “bireyin veya grubun kendi kültürel kimliğinden, kültürel geçmişinden, yaşam tarzından sıyrılarak, başka bir kültürü özümsemesi süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreçte yaşanan değişim ise sadece davranışlarda değil aynı zamanda zihniyette” gerçekteşmektedir (Bilgin, 1994:75).*

Ayrıca öğrencilerle sadece okulda eğitim öğretim açısından birebir ilgilenilmesinin yanında manevi olarak da yakından ilgilenilmiştir. Fethi Ayık öğrencilerle yaşadığı bir anısını şu şekilde anlatmıştır: “... 10 lira yani 10 dolar karşılığı onlara harçlık parası veriyoruz, kendi öğrencilerimize de veriyoruz onlara da veriyoruz. O parayı alıyorlar hiç harcamıyorlar yani diyoruz ki cumartesi Söke’ye çıkıyorsunuz canınız bir şey çeker alın yiye. Bir gün çağırdım dedim ki yavrum niye para harcamıyorsunuz? Nasıl harcarım hocam dedi, benim babam mühendis annem öğretmen ayda 10 dolar anca kazanıyor. Ben buradan kot pantolon gibi şeyler alsam orda bulunmayan şeyler alıp götürsem bu 10 dolar oluyor 30 dolar. Ben o parayı yiyemem dedi.” öğrencilerin maddi durumlarının kötü olduğu ve hatta mühendis baba ve öğretmen annesinin kazançlarının da Türkiye’ye göre ne kadar az olduğu dikkat çekmektedir. Öğrenciler Türkiye’ye okumaya geldiklerinden ailelerinden destek almak yerine onlara destek olmaya çabalamışlardır. Yine Fethi Ayık bir başka anısında “... Bir gün Şadiye Hanım geldi ben bu çocuklara ders veriyorum dedi bunların çorapları delik efendim gömlekleri yok. Eyvah dedim biz bunu nasıl fark etmedik. Bizim öğrencilere her yıl kıyafet te veriyoruz. Aldım bunları götürdüm Sümerbank’a kayışlarına da atletlerine kadar efendim iç çamaşırlarına her şeylerini baştan aşağı donattık aldık getirdik...” öğrencilerin maddi durumlarının yetersizliğini ve okul tarafından bu duruma çözüm bulunmaya çalışıldığı dikkat çekmektedir. Bu anıda olduğu gibi yapılan görüşmelerde öğrenciler arasında fark olmadığından imkânlar ve şartlar eşit olduğundan dolayı öğrencilerin farklı ülkeden olmasının bir soruna yol açmadığı ifade edilmiştir. Görüşmelerde Türk oldukları için kültürel anlamda da çok fazla bir farklılık olmadığı olan farklılıkların zamanla okulun sistemine ayak uydurarak giderildiği ve bu sayede öğrenciler arasında kültürel çatışmaların yaşanmadığı vurgulanmıştır.

Fethi Ayık Özbekistan’dan gelen öğrencilerin bir yıl eğitim gördüklerini siyasi problemlerden dolayı Özbekistan’ın öğrencilerini ülkeye geri çağırdığını ve başka öğrenci göndermediklerini ifade etmiştir. Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde bu öğrenciler bir yıl eğitim öğretim gördükten sonra ülkelerine geri dönmek zorunda kalmışlardır.

Kıbrıs’tan gelen öğrencilerle ilgili ise görüşme yapılan Adnan Süllü dönemin bağlı bulundukları teşkilatları destekleme genel müdürünün Kıbrıs’ta görev yaptığı yıllarda Kıbrıs Tarım Bakanı’nın müdürden rica etmesi üzerine eğitim görmek için Türkiye’ye gönderildiklerini ifade etmiştir. Hatta bu öğrencilerin tam burslu olarak Türkiye’ye gönderildiği ve döndüklerinde Kıbrıs Tarım Bakanlığı’nda çalışacakları dile getirilmiştir.

Yapılan görüşmelerde Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne Kıbrıs'tan gelen öğrencilerin de Türk oldukları için kültürel anlamda bir çatışma yaşamadıkları fakat geldikleri ilk günlerde biraz uyum sağlama konusunda zorlandıkları ifade edilmiştir. Bu zorlanmaya sebep olan durumun Türkiye'de yaşayan Türk öğrencilere göre yaşam tarzı ve okuldaki davranışlar konusunda biraz daha esnek olduğu için disiplin problemi yaşadıkları fakat bunun Kıbrıs'tan gelen her öğrenci için söylenemeyeceği de dile getirilmiştir.

Okulun hem öğrencisi olan hem de okulda öğretmenlik yapmış olan Bircan Akdeniz ile yapılan görüşmede “... *hatta bir dönem okul başkanı seçiliyordu ve başkan olan çocuklardan biri de Kıbrıslı bir çocuktur. Mesela okul başkanı olabilmek için belirli standartların olması lazım yani öğrencilerin ne bileyim karakterinin olgunlaşmış olması lazım iyi karakterli olması lazım, iyi insan olması lazım, öğrencilere diğerlerine örnek kişi olması lazım, öğretmenlerine ve büyüklerine saygılı küçüklerini koruyan kollayan sevgi saygı çerçevesinde hareket eden bir kişi olman lazım. O da öyle örnek bir öğrenciydi mesela. Yani çok bir sıkıntı yaşanmadı.*” sözleriyle bazı öğrencilerle sıkıntılar yaşansa da uyum sağlamanın yanında örnek olan Kıbrıs'tan gelen öğrencilerin olduğu da ifade edilmiştir. Görüşmelerden yola çıkılarak her okulda olabilecek sorunların yaşandığı, genel anlamda bu öğrencilerin uyum problemi yaşamadığı ve Türk oldukları için de kültürel anlamda uyum sağlandığı ifade edilmiştir.

Okul 1970'ten 2005'e kadar 1047 (%95,61) öğrenci ülke içinden, 17 (%1,55) öğrenci ülke dışından ve geldiği il bilinmeyen 31 (%2,83) öğrenci ile toplam 1095 öğrenciye eğitim öğretim vererek eğitime katkı sağlamıştır. Bu öğrencilerin ortak amaç ve benzer hisler yaşadıkları bunun sonucunda çatışmak yerine birbirlerinin kültürlerine saygı göstererek uyumlu bir şekilde Söke Ziraat Teknik Lisesi çatısının altını paylaştıkları söylenebilir.

4.1.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin Okul Masraflarının Karşılama Usulleri

Okul masrafları için iki tane bütçe vardır. Bunlardan ilki genel bütçe ikincisi ise döner sermayedir. Okula bu iki şekilde para gelmektedir. Genel bütçe devlet hazinesinden ve belli projeler adı altında okula gelen paradır. Okulun bazı temel ihtiyaçlarının karşılandığı ve öğretmenlerin maaşlarını da aldığı bakanlığın ödeneğidir. Okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık ile yapılan görüşmede “... *binaların tamiratını yaparsın, boya badana işlerini yaparsın ama efendim tarım makinesi vs. gibi şeyleri demirbaşa girdiği için genel*

bütçeden almak çok zordu. Gübre alınacak tarlaya serpilecek, tohum alacaksın vs. bunlar genel bütçeden alınacak şey değil yani mevzuat o kadar müsait değil, zor...” diyerek genel bütçenin sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Döner sermaye ise kurumda yapılan zirai üretim (tarla bitkileri üretimi, hayvancılık, tavukçuluk vb.) sonucu satılan ürünlerden kuruma gelen paradır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk okul açılır açılmaz Tarım Bakanlığı’nın 969 sayılı Döner Sermaye Kanunu’na göre hemen bir döner sermaye kurulduğundan bahsetmiştir. Çünkü okulun masraflarının karşılanmasında sadece genel bütçe yeterli gelmemektedir. Döner sermaye gelirleri aşağıdaki maddeler halinde verilmiştir.

- Tarla Bitkileri Üretimi
- Bahçecilik Üretimi
- Hayvancılık
- Kumes Hayvancılığı
- Paralı Öğrenci Alımı

Tarla bitkileri üretimi ekilen pamuk, buğday, mısır, ayçiçeği gibi tarım ürünleri ve şeftali, kayısı, nar, narenciye bahçesi gibi üretilen ürünlerin ihtiyaç fazlasının piyasada satılması sonucu döner sermayeye gelir elde edilmesidir. Bu ürünlerin ihale sonucunda en yüksek fiyatı veren kuruma satışı yapılmaktadır. Meyve bahçelerinde üretilen şeftali, nar, narenciye gibi meyveler de toplandıktan sonra piyasadaki rayiç bedeli üzerinden öncelikle okul içerisindeki öğretmen, personele vs. satılıyor ve geri kalanı yine satışa çıkarılarak gelirler yine döner sermayeye kaydediliyordu.

Ayrıca zeytinlik de döner sermaye için oldukça gelir elde edilmesini sağlamaktadır. Şöyle ki üçüncü müdür Fethi Ayık konuyla ilgili şunları dile getirmiştir: “... *oranın da bakımını yapıyorduk zeytinlerin, baya da güzel gelir elde ediyorduk. Zeytinleri satıyorduk onun parasını döner sermayeye kaydediyorduk. Mal müdürlüğü el koymaya kalktı kavga ettik (verdikleri mücadeleyi hatırladığı için gülümsedi). Mal Müdürlüğü’nün de şöyle bir şeyi vardı devlet arazilerinden elde edilecek gelirler Mal Müdürlüğü’nde toplanır gibi onların kanunlarında bir şeyler var. Dedik ki bizim burada döner sermayemiz var biz neyden geçineceğiz size verirse? Kavga dövüş vermedik yani (çekilen zorlukları anımsadığı için gülümsedi).*” Görüldüğü gibi zeytinlik döner sermayeye büyük oranda katkı sağlamıştır.

Hayvancılık döner sermayeye büyükbaş hayvanlarının erkek olanlarının damızlık amaçlı satılması ve süt satışı şeklinde katkı sağlamaktadır. Fakat şöyle bir duruma da rastlanabilmektedir; eğer ki hayvanı keser ve öğrenciye yedirilirse yani yemekhanede öğrenci yemeği olarak verilirse et fiyatının yine rayiç bedeli üzerinden fiyatı belirlenerek genel bütçeden döner sermayeye ödeme yapılabilirdi. Buna benzer durumlarda genel bütçeden döner sermayeye para transferi yapmak mümkündür. Ayrıca kümes hayvancılığı da piliç ve yumurta satışı olarak döner sermayeye gelir sağlıyordu. Okulun ikinci müdürü Rıfat Köksal “... Söke’de satış yerimiz vardı yıktılar dükkanları çayın üzerinde. Adı Ziraat Teknik Lisesi Satış Yeri diye orada yazardı. Yaklaşık olarak dükkanlar yıkılana kadar hemen hemen veyahut ondan biraz önce kalktı orası yani çayın üzerindeki yerler. Orada günlük süt, yumurta satılırdı çok güzel piliç üretirdik...” şeklinde ifadesiyle satış yerinden bahsetmiştir. Burada satılan süt, yumurta ve piliçten elde edilen gelirler döner sermayeye katkıda bulunmuştur. Ancak Söke Belediyesi Belediye Başkanı Süleyman Toyran döneminde 2017’de Söke Çayı’nın üzerindeki dükkanları yıkım kararını uygulamıştır. Bu karar ile Söke Çayı’nın ıslah edilmesi amaçlanmıştır. Görüntü kirliliğine neden olduğu düşünülen dükkanların yerine Belediye Başkanı Süleyman Toyran peyzaj alanları, yürüyüş parkurları oluşturulacağını belirtmiştir (Hürriyet, 2017).

Son olarak paralı öğrenci alımına bakıldığında 1990’lı yıllara kadar ziraat okulları parasız burslu öğrenci alımı yaparken 1990’lı yıllardan sonra paralı öğrenci alımı yapmaktadır. İlerleyen bölümde ayrıntılı olarak bu konudan bahsedilecektir.

Bunların dışında döner sermayeye doğrudan para geliri olarak olmasa da katkı sağlayan durumlar bulunmaktadır. Örneğin, okulda silajlık mısır ve yonca ekimi yapılıyor. Bunlar hayvancılık açısından önemlidir. Çünkü bunlar hayvanlara yem olarak kullanılmaktadır. Bunlar hayvancılık şubesine bedelsiz olarak verildiğinde döner sermayeden yem için ekstra para çıkışı önlenmiş ve döner sermayeye katkı sağlanmıştır. Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin son mezunlarından olan okulun mühendis Mehmet Zaim’in arkadaşlarıyla yaşadığı bir başka örnek, okulun tarlası ve bahçesinde yapılacak olan budama, çapalama gibi işçi gerektiren durumlar uygulama derslerinde öğrencilere öğretilmek amaçlı yapılıyordu. Böylece işçilere yevmiye verilmesine gerek kalmadan bu işler hem yapılmakta hem de öğrenciler için içinde yaparak yaşayarak öğrenmektedir. Bu durum döner sermayeden işçi gereksinimi için para çıkışı olmaması açısından katkı sağlamaktadır.

Okul gelir ve gider dengesi olarak bakıldığında genel bütçe ve döner sermaye desteği ile kendini daim ettirmiş, giderlerini karşılamıştır. Bununla kalmayıp ihtiyacı olan öğrencilere ekstra destek de sağlamıştır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... döner sermaye işletmenin masraflarını karşılamış ve devlete para kazandırmıştır.” ifadesiyle döner sermayenin hem okul açısından hem de devlete olan katkısı açısından önemini vurgulamıştır.

4.1.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin Statü Değişimleri

1970’te eğitim öğretime başlayan okul zaman zaman kuruluşundan kapanmasına kadar bazı statü değişimleri yaşamıştır. Başka bir deyişle okulun ismi, öğrenim süresi, eğitim öğretim verdiği kurum kademesi ve hatta aldığı öğrenci profili de değişmiştir.

Tablo 4.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi Statü Değişimi (1970-2005)

Yıllar	Kurum Adı
1970-1974	Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Meslek Okulu
1974-1977	Zirai Üretim İşletmesi ve Makinist Ortaokulu
1977-1981	Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Meslek Lisesi
1981-2003	Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Teknik Lisesi
2003-2005	Zirai Üretim İşletmesi ve Tarım Meslek Lisesi
2005- ...	Zirai Üretim İşletmesi Tarımsal Yayım ve Hizmet İçi Eğitim Merkezi

Tablo 4.4’de her statü değişiminde zirai üretim işletmesi adının değişmeden kalması dikkat çekmektedir. Bunun sebebi kurumun okul olmanın dışında aynı zamanda tarımsal üretim yapan bir işletme olmasıdır. Başka bir deyişle hayvancılıkta süt üretimi, tavukçulukta yumurta ve piliç üretimi, tarımsal üretimin yapılması bunların ihtiyaç fazlasının ihale usulü ile satılarak gelir elde edilmesinden dolayı zirai üretim işletmesi olarak adlandırılmıştır.

Kurumun okul bölümünü inceleyecek olursak 2005 yılına kadar varlığını sürdüren okul beş kez isim değişikliği yaşamıştır. 1970-1974 yılları arası ziraat meslek okulu ismi ile eğitim öğretim vermeyi sürdürmüştür. Ziraat meslek okulu sürecinde öğrenim süresi 3 yıldır. Söke Ziraat Teknik Lisesi kısa süre bu ismi taşımış olsa da oldukça başarı göstermiştir. Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... o zamanlar Tarım Bakanlığı’nda büyük ölçüde ziraat teknisyeni açığı vardı ve bizim öğrencilerimiz şöyle noktaya gelmişlerdi. Devlet kurumu ilan veriyordu faraza Zirai Donatım Kurumu. Bunların genel müdürlüğü ziraat teknisyeni alacak ilan veriyor gazeteye. Diyor ki ziraat teknisyeni alınacak filan gün sınavla alacak. Bir not yazıyor altına Söke Ziraat Okulu mezunları tercih sebebidir.” sözleriyle okulun öğrencilerinin oldukça başarılı, eğitimine güvenilen ve mezunlarının aranan öğrenciler olduğunu ifade etmektedir.

1974-1977 yılları arasında ise kademe değişikliği sebebi bilinmemekle birlikte öğrenim süresi 3 yıl olan makinist ortaokulu ismini alarak ortaokul mezunu öğrenci vermeye başlamıştır. Hadiye Semerci ile yapılan görüşmede “... 3 sene kadar tarım ortaokulu olarak çalıştık. Yıllarını tam hatırlayamıyorum. Çünkü biz sınav yaptık lise için öğrencilere ama kazanan öğrenciler o sene Beydere Ziraat Okulu’na gönderildi biz ortaokul olduk.” ifadesi okulun bu statüye bir anda geçtiğini ve planlı bir geçiş olmadığını göstermektedir. Bu beklenmedik statü değişikliği sıkıntı yaşanmasına da yol açmıştır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk yaşanan bu sıkıntıyı “... makinist ortaokulu hiç duydunuz mu? Ortaokul mezunu oluyordu öğrenciler. Yani lise 2 terk öğrenci alıyor garip bir şey yaptılar. Yatakhane üç yaş dört yaş farklı öğrenci yatırıyoruz aynı bölümden, bu ters bir şey eğitim. Bu benim sayemde kaldırılmıştır. Gittik konuştuk o tarihlerde müsteşar benim sınıf arkadaşım. Müsteşara anlattım bu yanlış dedim zaten Milli Eğitim Temel Kanunu’na aykırı çünkü Milli Eğitim Temel Kanunu ne diyor? İlkokuldan sonra öğrenci mesleğe yönlendirilemez hala öyledir. Yani ilkokul mezunu gibi alıyor, orta 3 terk alıyor, belgeli aldık bilmem ne aldık bir sürü. Sonra bunların bir kısmı ziraat okullarına kayd. Biz de aldık içlerinden işe yarayanları bir kısmını mezun ettik. Ondan sonra tarım meslek lisesi oldu.” sözleriyle aslında Milli Eğitim Temel Kanuna da uygun olmayan bir duruma dikkat çektiğini ve bu durumun kaldırılmasında ne kadar etkili bir rol oynadığını ifade etmiştir.

Makinist ortaokulu kapandıktan sonra 1977-1981 yılları arasında ise ziraat meslek lisesi ismini alarak eğitim öğretime devam etmiştir. Bu statü değişikliği de kısa sürdü çünkü Söke Ziraat Teknik Lisesi Türkiye’deki diğer ziraat meslek liselerinden farklı bir özellik taşımaktadır. Okulun makine ağırlıklı eğitim veren bir ziraat meslek lisesi olması en önemli kuruluş amaçlarından biridir. Bu amaçlı kurulan bir okulun öğretmen kadrosu ve müdürünün bazı tespitleri ile okulun yine bir statü değişimi gerçekleştirmiştir. Bu defa 3 yıl öğrenim süresine sahip ziraat meslek lisesi öğrenim süresi 4 yıl olacak olan bir teknik liseye dönüşmüştür. Şöyle ki kurucu müdür Şekip Kocatürk “... daha sonraları bizim tarım makineleri eğitiminin 3 yılda bitmeyeceği konusu benim eğitim kadrom tarafından tespit edildi. Bu çok önemlidir. O tarihlerde 4 yıllık lise Milli Eğitim Bakanlığı’nda da yoktu. Tarım Bakanlığı’nı ikna ettik, bakanı ikna ettik. Ankara’ya gittim geldim. Eğitim programları hazırladık biz. Almanya’da şöyle yapılıyor, İngiltere’de böyle yapılıyor Türkiye’de neden olmasın? İşte ortada milli bir servet var, traktör var, alet var, ekipman var ama bunun eğitimini çiftçiye verecek insan yok. Bakan Sebahattin Özbek, Profesör Sebahattin Özbek benim hocamdı. Sağ olsun bakanlığa kabul ettirdik 4 yıllık okulu.”

ifadesiyle okulun öğrenim süresi 4 yıl olan okula dönüşümünü ve bu dönüşümdeki öğretmen kadrosunun ve kendisinin payının büyüklüğünü de belirtmiştir. Öğretmenlerin okulda edindiği tecrübelerden yola çıkarak ve yurtdışı eğitimlerine gittiklerinde orada gördükleri sistemleri dikkatle öğrenerek ülkemize döndüklerinde yansıttıklarını yapılan diğer görüşmelerden yola çıkarak söylemek mümkündür. O dönemde Milli Eğitim Bakanlığı'nda bile öğrenim süresi 4 yıl olan lise bulunmazken öğrenim süresinin 4 yıl olması da dikkat çeken bir başka özelliği olmuştur.

Ayrıca öğrenim süresi yanında ziraat teknik lisesi olmasının bir başka önemli özelliğini oluşturmaktadır. Teknik lise olması meslek ders ve saatlerinin yanında diğer kültür ders ve saatlerinin (Fizik, Edebiyat, Matematik vb.) artışı ile akademik başarının da önem kazanması anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle meslek eğitimi yanında üniversite sınavında başarı da hedeflenen amaçların içerisine dahil edilmiş oldu. Okulun öğrencisi ve öğretmeni olan Kürşat Aşık ile yapılan görüşmede “... *meslek lisesi kavramı ve teknik lise kavramı vardır. Meslek liselerinde daha çok mesleğe yönelik eğitimler verilir, teknik liselerde hem meslek bilgisi verilir bununla beraber Fizik, Kimya, Matematik gibi mühendislik alanlarına yatırım yapılan ya da mühendislik alt yapısını oluşturan dersler de verilir. Dolayısıyla o yıllarda bizim girdiğimiz ya da 80’li yıllarda teknik lise olması dolayısıyla mühendislik ya da tıplara alt yapı yetiştirecek şekilde bir eğitim öğretim vardı.*” sözleri ile meslek lisesi ve teknik lise ayrımını yapmıştır.

Okul uzun yıllar teknik lise olarak eğitim öğretimini sürdürmüştür. Hatta okul bu teknik lise statüsü ve başarısıyla özdeşleştiği için okul Söke ve çevresindeki insanlar tarafından Söke Ziraat Teknik Lisesi adıyla anılmakta ve bilinmektedir. Görüşmelerde de okuldan bahsedilirken eski dönemlerden bile bahsedilse *Ziraat Teknik Lisesi* olarak ifade edilmektedir. Bu sebeple tez boyunca diğer statülerin isimlerinin kullanıldığı yerler dışında her yerde Söke Ziraat Teknik Lisesi ismi kullanılacaktır. Okulun bu şekilde bilinmesi ve anılmasında etkili olan bir başka sebep de Tarım Bakanlığı'na bağlı tüm ziraat liseleri içerisinde teknik lise adına sahip tek okul olmasıdır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... *teknik lise bunu özellikle vurguluyorum bilmeniz lazım bu konuda araştırma yapıyorsanız. Teknik Lise yalnız Söke’de vardı. Yani tüm bu ziraat okullarının sayısı en üst kademeye çıktığı zaman 38’leri 40’ları bulduğu yıllarda da burası ziraat teknik lisesi olarak tek görev yapan kurum olmuştur.*” ifadesiyle Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin diğer ziraat liseleri içerisinde farklı bir yapıda olduğunu dile getirmiştir.

Okul 2003-2005 yılları arasında dönemin politikası sonucu tarım meslek lisesi ismini almıştır. Bu dönemde tüm okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilme durumu söz konusu olduğu için bazı görüşme yapılan kişilere göre böyle bir isim değişikliği olduğu düşünülmektedir. Fakat Söke'de okulun bulunduğu yerin Tarım Bakanlığı'nda kalması fikri ile okul 2 yıl boyunca bu isimle 4 yıl öğrenim süresine sahip meslek eğitimi ağırlıklı bir eğitim vererek öğrencilerini Bursa Tarım Meslek Lisesi'ne devretmiştir. Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi okulun kapanmasından bahsedilirken ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak ifade edilecektir.

Okulun öğrencilerinin Bursa Tarım Meslek Lisesi'ne yani başka bir deyişle öğrencilerin Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmesi ile Söke'de okulun bulunduğu yer Zirai Üretim İşletmesi Tarımsal Yayım ve Hizmet İçi Eğitim Merkezi (TAYEM) ismini almıştır. Zirai üretim özelliğini korumaya devam eden kurum artık hem yaygın eğitim hem de hizmet içi eğitim veren bir kurum özelliğine sahip olmuştur. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Türkiye'de bu şekilde hizmet içi eğitim veren 3 kurumdan birisidir. Bunlar: Adana TAYEM, Söke TAYEM ve Ankara'da UTUEM'dir.

Kaynak: URL:16

Şekil 4.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bugünkü TAYEM Konumu

Şekil 4.4. Söke Ziraat Teknik Lisesi Giriş (2018)

Şekil 4.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi Yolun Karşısı (2018)

4.1.6. Zirai Üretim İşletmesi ve Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde Uygulanan Dış Kaynaklı Eğitim ve Uygulama Projeleri

Bir önceki başlıkta okulun kuruluşuna destek olan Türk- Federal Alman İşbirliği Projesi'nden bahsedilmiştir. Bu proje ile ilgili olarak okulun ikinci müdürü Rıfat Köksal “... Biz 75 yılında geldiğim zaman Almanlarla Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Merkezi olarak çalışmaya başlamıştık. Bu tarımsal mekanizasyon eğitim projesi içerisinde öğrencilerine daha iyi destek vermek için bunu üç safhada Alman projesini tamamladık. Birinci safhasında 3-4 sene tarla tarımının mekanizasyonunu işledik. İkinci safhada hayvancılık mekanizasyonunu işledik hem tavukçulukta olsun hem hayvancılıkta olsun onları görmüşsünüzdür orada ve son safhasında da sulama mekanizasyonlarını gördük...” sözleriyle Alman projesinin aşamalarını ifade etmiştir. Ayrıca yapılan bu görüşmede dikkati çeken bir başka durum ise bu projelerin öğrencilerin eğitimine de fayda sağlayıp destek olmasıdır.

Bu proje çerçevesinde 1975-1983 yılları arası Tarla Tarımı Mekanizasyonu projesi yürütülmüş olup bu süreçte teknolojik tarım alet ve makineleri ülkemize getirilerek Türk tarımının hizmetine sunulduğu gibi özellikle yöremizde ve Söke’de yaygın olan tarım alet ve makineleri imalatçıların yeni alet ve makineler geliştirmelerinde onlara esin kaynağı olmuştur. Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... Şimdi biz Almanya’dan devamlı alet ekipman getiriyoruz yeni aletler Dünya tarımından yani Söke tarımcısı, tarım aletleri yapanlar bir görüyor pat aynısını yapıyor. Müthiş yani inanılmaz. Bu karşılıklı bizimle Söke sanayi demeyeyim de tarım makineleri imalatçıları arasında karşılıklı etkileşimi sağlamıştır...” ifadesi proje kapsamında yapılanları ve projenin etkisini ortaya koymuştur.

1979’da Türk-Alman Teknik İşbirliği Anlaşması kapsamında hayvan çiftliği kurulmuştur. Kurucu müdür Şekip Kocatürk döneminde oluşturulan hayvancılık işletmesi

ile ilgili “... süratle hayvancılık işletmesini kurduk. Manisa Beydere Tarım Meslek Lisesi’nin çok güzel bir montofon sürüsü vardı. Bizzat kendim giderek orada 10 tane sığırı ben seçtim. Boğayı da küçük bir danayı da o zaman ben kucağımda getirdim.” şeklindeki ifadesi ile okul için oldukça önemli adımlardan birinin daha atıldığını göstermektedir. Bu proje kapsamında hala varlığını devam ettiren sağıım ve yem hazırlama nitesi mekanizasyonu kazandırılmıştır.

1983-1984 yılları arası Hayvancılık Mekanizasyonu Projesi yürütülmüştür. Proje kapsamında işletmeye dönemin son teknolojisinin uygulandığı 50 başlık Süt Hayvancılığı nitesi kazandırılmıştır. Bu yönüyle öğrencilerin hayvancılıkla ilgili uygulamalı eğitim görme imkânı olduğu gibi evre çiftçilere modern hayvancılık üniteleri kurmaları konusunda rehberlik de etmiştir.

Türkiye’de soy kütüğüne katkı sağlayacak nitelikte kayıt tutma alışmaları İtalya ve Almanya hükümetleri ile ortak yürütülen projelerle başlamıştır. İtalya hükümetinin desteklediği Türk Anafi- Süt Sığırcılığını Geliştirme Projesi (ANAFİ) 1989-1994 yılları arasında 9 ilde (Aydın, Balıkesir, Burdur, Isparta, İzmir, Denizli, Manisa, Muğla ve Uşak) yürütülmüştür. Türkiye’de sığırlarda Ulusal Islah Programı Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkezi tarafından yürütülmektedir. Bu Ulusal Islah Programı’nın amacı ise sağlam yapılı ve sağlıklı şekilde beklenen yüksek verimi verebilecek beden kapasiteli, makineyle sağıma elverişli ve kolay sağılabilen kapasiteli bir memeye sahip genotip elde etmenin yanında popülasyonu yaygınlaştırmaktır (URL:15).

Rıfat Köksal’ın müdür olduğu Fethi Ayık’ın müdür yardımcısı olduğu yıllarda Fethi Ayık hayvancılık şubesinde 50 başlık modern bir işletme kurma amacının olduğunu yapılan görüşmede ifade etmiştir. Bunu ANAFİ projesi ile gerçekleştirdiğini de ifade etmiştir. şöyle ki “... ANAFİ projesi diye bir proje vardı. Tarım İl Müdürü dedi ki ya böyle böyle İtalyanların fazla hayvanı varmış onları bize vermek istiyorlar işimize yarar mı? Rıfat Bey’e dedim ki bak öyle bir gelir ki bize onlar 50 baş alırsınız yalnız siyah beyaz alaca hoştayn yani gelecek olan hayvanlar. Bizimkiler montofon normalinde et süt ırkı ama hoştaynlar sadece süt ırkı fazla süt veriyorlar. Ben hoştayn ineklerden 60-65 kilo bir inekten sağdım. Ayrıca dedim ki biz o hayvanları buraya bedava alacağız bizim elimizdeki hayvanları satışa çıkaracağız döner sermayeye acayip bir gelir ve iyi kaliteli olanları da çağırırız çiftçileri damızlık olarak kendileri alır devam ettirirler. Kaliteli hayvan hani dişi hayvan satılmaz diyarduk ya ama şimdi öyle birisine verelim ki kesmesin bunu.” ifadesi hem okulun

hayvancılık işletmesinin kapasitesinin artması, modernleşmesi ve süt verimin artması açısından projenin etkisini ortaya koymaktadır. Bunun yanında döner sermaye açısından da oldukça önemli bir katkısı sağlaması beklenirken dönemin Tarım İl Müdürü Musa Bakan'ın istediği montofon ırkı hayvanlar Erzurum'a gönderilmiştir. Okula 1991'de İtalya'dan ANAFİ projesi ile gelen 30 baş Holstein seçkin hamile ırk tahsis edilmiş ve hala daha günümüzde de onlarla devam edilmektedir.

1994 yılından itibaren Söke ve Adana Eğitim Merkezleri'nde yürütölmek üzere Türkiye ile Almanya arasındaki teknik işbirliği kapsamında *Sulu Tarım Alanlarında Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Merkezi Projesi* uygulama konulmuştur. Bu proje kapsamında Sulama Yayımcısı Temel Eğitimi ve Sulama Metot kursları Söke Eğitim Merkezi'nde verilmektedir. Kurum bünyesinde sulama teknolojilerine yönelik eğitim altyapısı (sulama eğitim parkı, doğrusal hareketli yağmurlama makinesi, toprak ve su laboratuvarı vb.) mevcuttur.

Okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık “... proje ile ilgili bize burada yardımcı olan Almanların sayısı üç taneydi. Birisi Mayer vardı, o sulama konusunda uzmandı. Dedi ki Türkiye'nin buna ihtiyacı var damla sulama, yağmurlama sulama bunu mutlaka yerleştirmemiz lazım. E dedi bunların ne hortumu var ne makinesi var. Dedi ki kolay hallederiz Alman yardımıyla Hease Bey'in de desteğiyle. Biz arkadaşlarımızı İsrail'e gönderdik, Portekiz'e gönderdik ve Almanya oradan onların kullandıkları hortumları efendim makineleri almak suretiyle bize bağış olarak geldi. Biz damla sulama ve yağmurlama sulamayı kurduk.” ifadesiyle projenin sulama safhasının nasıl başladığını dile getirmiştir.

Bu sulama sistemleri daha piyasada yokken Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne kurulması hem çiftçilerin öğrenmesi hem de bir okul olduğu için öğrencilerin öğrenmesi açısından oldukça faydalı olmuştur. İkinci müdür Rıfat Köksal görüşmesinde “... ne yaptık sulama mekanizasyonunda çok güzel bir damla sulama tesisi kurduk o zaman arka tarafa suyumuzu rüzgar güliyle çekerdik havuzumuzu gördünüz mü orada bahçe kısmında orada sistemi kurduk. O zaman şeftalilere biz otomatik olarak su verdik 80'li yıllarda. O dönemde çiftçilerde yok tabi ama gelirlerdi biraz acemi görürlerdi ama o zaman damla sulama piyasada yoktu. Bu sulama sistemi içerisinde pivot sulama sistemini yaptık hemen misafirhanenin arka tarafında biz ona beton bir yer yaptık, kanal yaptık, su kanalı suyu basan pitonlar su orada giderdi. Yağmurlama sistemi şeyi yağmurlama tabancısı vardı

onunla da zaman zaman yonca'yı suladık. Yani çok güzel tabi bunları öğrenciler göre göre bunların hepsini öğrendi.” sözleriyle okulun sulama konusunda önderlik etmesi ve öğreticiliği açısından önemini ortaya koymaktadır.

4.2. Eğitim- Öğretim

4.2.1. Okutulan Dersler ve İçerikleri

Arşiv taramasında okulun 1970-2005 yılına kadar açıldığından kapanmasına kadar eğitim öğretim yapıldığı yıllarda okutulan derslere ulaşılmıştır. Fakat okutulduğu yıllara açık bir veriye ulaşamadığından elde edilebilen veriler ışığında yer verilecektir. Ayrıca bu yıllar arasında okutulan tüm derslerin içeriğine ulaşamadığı için kaydı tutulmuş, dosyalanarak saklanmış olan ders müfredatları ve programlarından elde edilen verilere göre aşağıdaki Tablo 4.5. oluşturulmuştur.

Tablo 4.5. Ziraat Meslek Lisesi Ders Müfredat Programları Kaydı Tutulan Meslek Dersleri (1970-2005)

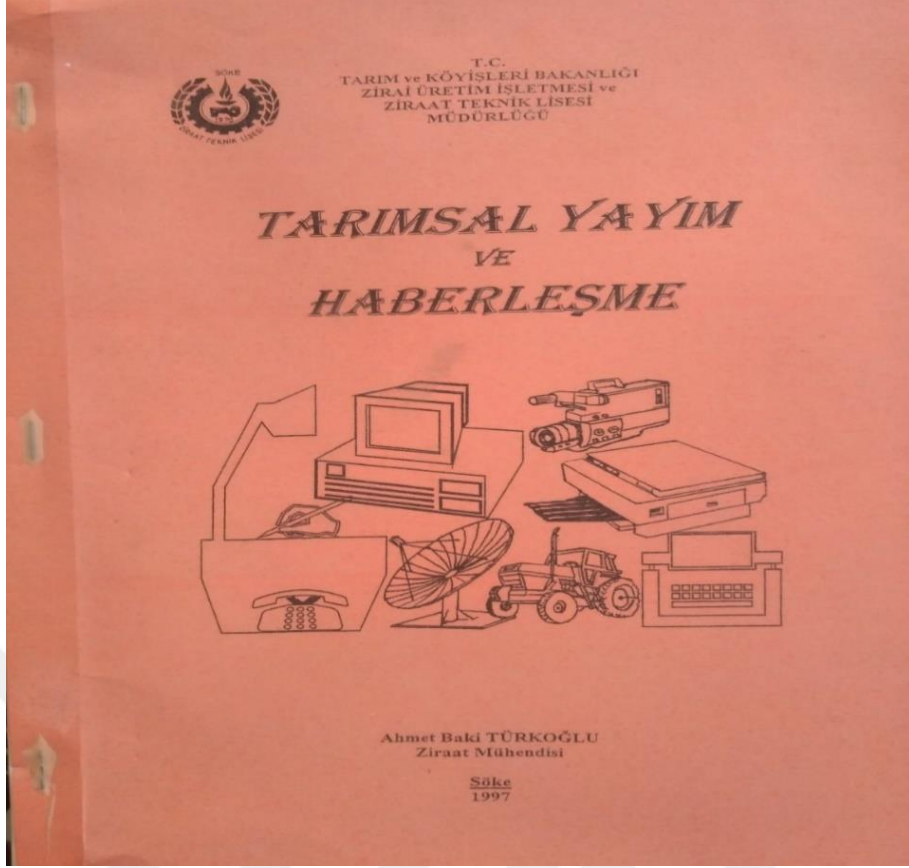
Dersin Adı	Sınıflar
Gıda Teknolojisi	9
Hayvancılık	9
Meyvecilik	9
Kooperatifçilik	10
Bilgisayar Kullanımı	11
Ölçme Bilgisi	11
Tarım Makineleri İşletmeciliği	12
Teknik Resim	12
Temel Elektrik ve Tarımsal Elektrifikasyon	12
Zirai İnşaat	12
Zirai Yayım	12
Sulama	11, 12
Atölye Tekniği	10, 11, 12
Motor Tekniği	10, 11, 12
Traktör Tekniği	10, 11, 12
Tarımsal Mekanizasyon	9, 10, 11, 12
Tarla Ziraatı	9, 10, 11, 12

Tablo 4.5’de ulaşılabilen derslerin içerikleri incelenmiştir. Yapılan görüşmelerden yola çıkılarak alan dersleri ile ilgili genel bilgi verilecek olursa Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde öğretim programlarının okulun öğretmenleri tarafından yazıldığı ifade edilmiştir. Okulun kurucu müdürü Şekip Kocatürk “... sonraları biz tarım makineleri eğitiminin 3 yılda bitmeyeceği konusu benim eğitim kadrom tarafından tespit edildi. Bu çok önemlidir. O tarihlerde 4 yıllık lise Milli Eğitim Bakanlığı’nda da yoktu. Tarım Bakanlığı’nı ikna ettik, bakanı ikna ettik, Ankara’ya gittim geldim. Eğitim programlarını hazırladık biz.

Almanya’da şöyle yapılıyor, İngiltere’de böyle yapılıyor, Türkiye’de neden olmasın? İşte orada milli bir servet var, traktör var, alet var, ekipman var ama bunun eğitimini çiftçiye verecek insan yok. Makine ağırlıklı programlarını biz kendimiz yaptık.” ifadesinden de anlaşılacağı gibi yurt dışında tarım eğitimi alma fırsatları olduğu için bu hocaların oradaki tarım eğitimi ve teknik eğitimle ilgili kıyaslama yaparak programlardaki eksikleri gidermeye çalıştıkları görülmüştür. Tecrübe ve deneyimleri sayesinde kendi eğitim programlarını oluşturmuşlardır.

Ayrıca kurucu müdür Şekip Kocatürk, üçüncü müdür Fethi Ayık bununla da yetinmeyerek materyal yetersizliğinden dolayı ders kitaplarını bile kendileri yazdıklarını ifade etmiştir. Konuyla ilgili okulun üçüncü müdürü olan Fethi Ayık okulun kapanmasıyla öğrencilerin Bursa Tarım Meslek Lisesi’ne nakledilmesi sonucu öğretmenlerin yaşadığı bir durumu anlatmıştır. “... *tamam demişler bu makineleri dört kamyon dolusu bizim kamyon Bursa’ya sefer yapmış götürmüş onlar da orada eğitime başlayacaklar. Bu şeylerin derslerin notlarını getirin ki öğrencilere dağıtalım. Nasıl notları dediler. Kitapları yok mu bu biçerdöverin, balya makinesinin bilmem neyin şunun bunun. Eee o nerde? Demişler ki biz kendimiz yazıyorduk. Hakikaten yazarları da bizim öğretmenlerimiz. Bütün öğretmenlerimiz ders kitaplarını kendileri yazdılar ve bunu o zaman ben Tarım Makineleri Vakfı’nın da genel müdürüydüm vakfa bağışladılar bütün telif haklarını. Sonuç bizim minofset makinemiz vardı fotokopiyle değil burada basıp dağıtılıyordu...*” bu durumdan da anlaşılacağı gibi materyal eksikliğinden dolayı Söke Ziraat Teknik Lisesi öğretmenleri alan ders içeriklerini kendileri oluşturuyordu. Hatta Bursa’da da materyal eksikliği yaşandığının ve bir süre Söke’deki öğretmenlerin kitaplarının orada okutulduğu düşünülmektedir.

Materyal eksikliğinden dolayı kitap yazan öğretmenlerden biri olan Ahmet Baki Türkoğlu görüşme sırasında yazmış olduğu Şekil 4.6’daki Tarımsal Yayım ve Haberleşme ders kitabını müfredata uygun bir şekilde hazırladığını ifade etmiştir. Öğrencilere yayım konusunda yardımcı olacağına inandığı için literatürdeki eserlerden derlediğini ve eksiklerini meslektaşlarının önerileriyle gidermeyi planlayarak bu kitabı oluşturduğunu belirtti. Kitabın içindekiler, önsöz ve kaynakça bölümü ekte verilmiştir.

Şekil 4.6. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Ders Kitabı (1997)

Alan dersleri için bir başka genel bilgi vermek gerekirse bu derslerin içerikleri teorik ve uygulama olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Çünkü bir meslek okulu olduğu için alan bilgi ve becerilerinde uygulamanın da rolü oldukça büyüktür. Bu uygulama derslerinin işlenişi ile ilgili olarak okulun öğrencisi, öğretmeni ve şu anki TAYEM'in müdür yardımcısı olan Adnan Süllü şu şekilde örneklendirmiştir: “... *Son sınıfta diyelim ki 2 saat tarla dersim varsa ya da sulama dersim varsa yaklaşık 12 saati uygulama olurdu yani haftada 2 saat teorik oluyordu karşılığında da en az 8 saat ile 12 saat arası uygulama oluyordu. Sistem şöyleydi yani bir öğrenci derse girdiğinde işte tarla dersini alıyor, makine dersini alıyor, atölye dersini alıyor, traktör dersini alıyor. Öğleden sonra 4 saat 6 birime ayrılıyordu, 6 üniteye ayrılıyordu. Sınıfta 30 kişi var ve her hocaya her birime beşer altışar tane öğrenci gidiyorduk. Ben sulama tarlaya bakıyorsam sulama ve tarla üzerine öğrenci uygulama yapıyordu, atölyede atölye hocasıyla, makinede makine hocasıyla, hayvancılıkta hayvancılık hocasıyla ve bu dönüşümlü oluyordu. Sırayla işte 1. hafta bir gün bana gelmişse 2. gün ikinci grup oluyordu, 3. gün üçüncü grup geliyor dolayısıyla 4. gün hemen hemen herkes bütün hocalardan eşit miktarda uygulama dersi alıyordu.*” Bu örneğe bakıldığında uygulama dersinin teorik dersten fazla olduğu ve her öğrencinin uygulama dersinde aktif

şekilde uygulama dersinin içinde olmak zorunda olduğu bir sistem geliştirildiği görülmektedir.

Uygulama dersinin işlenişi ile ilgili olarak kurucu müdür Şekip Kocatürk “... öğrenciler bizzat işin içinde olmuşlardır. Sağıma girmişlerdir, kümes temizliğine gitmişlerdir, salça yapmışlardır, tarhana yapmışlardır. Hedefimiz şuydu: Söke Ziraat Okulu’ndan mezun olan öğrenci aç kalmayacaktır devlette iş bulamasa da.” sözleriyle öğrencilerin uygulama eğitiminde neler yaptıklarını ve uygulamada aktif rol oynadıklarını ifade etmiştir. Başka bir deyişle okulda yapılandırmacı yaklaşım özelliklerine göre eğitim öğretim verildiği çıkarımı yapılabilmektedir.

Bu bilgiler ışığında sırasıyla Tablo 4.5’deki dersler ve içeriklerine bakılacak olursa;

4.2.1.1. Gıda Teknolojisi 9. sınıf dersi müfredatı

Gıda Teknolojisi 9. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Gıda teknolojisinin teknik yararları ve ülke ekonomisindeki önemini bilir.

2) Tarımın ana üretim kollarında yetiştirilen bitkisel ve hayvansal ürünleri teknik ve pratik yollardan işleyerek besin maddeleri elde etme becerisini kazanır.

3) Gıda maddelerinin çeşitli usullerle (ısıtılarak, soğutularak, kurutularak, şeker katılarak, koyulaştırılarak, tuz katılarak ve ekşitilerek, radyasyonla vb.) dayanıklı hale getirilmesi yollarını öğrenir.

4) Gıda maddelerinin işleme artıklarının değerlendirilmesi yollarını tanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Bitkisel ve hayvansal ürünler değerlendirerek aile ve ülke ekonomisine katkıları sağlanacaktır.

2) Gıda maddelerinin çeşitli usullerle dayanıklı hale getirilmesi öğretilecektir.

3) Gıda maddeleri değerlendirilirken yörenin ve mevsimlerin ürünlerinden yararlanılacaktır.

Bu dersin uygulama ile ilgili bölümünde okulun öğrencisi olan ve sonraki süreçte okulda öğretmenlik yapmış olan Kürşat Aşık ile yapılan görüşmede “... bizim o zamanlar sağda solda meyve bahçesinden tut sebzeçiliğe kadar bir sürü bölümlerimiz vardı, biz de içerisinde vardık. Öğrenciler okulda yetişen şeftaliden kendi marmelatlarını yapmışlardır. Ayrıca zeytinleri toplayıp kendi ilgili bölüm öğretmenleri eşliğinde zeytinlerini yapmışlardır, tarhanalarını, salçalarını yapmışlardır.” şeklinde ifade ederken bir başka görüşülen kişi olan okulun öğrencisi Bekir Çelik “...turşu, reçel yapmayı öğrendik. Sonraları Gıda Fermantasyon Teknolojisi dersi oldu. Bunların yapıldığı böyle değişik son teknoloji şeyler vardı alet olarak söylüyorum. Alet ekipmanlar vardı, ölçü tartı kapları vardı işte ekşiliğini tatlılığını ölçmeye yarayacak aletler vardı o zaman için.” diyerek dersin teorik ve uygulama aşamalarında neler öğrendiklerini ve teknolojik açıdan okulun üstünlüğünü ifade etmişlerdir.

4.2.1.2. Hayvancılık 9. sınıf dersi müfredatı

Hayvancılık 9. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Hayvancılığın bölümlerini bilir.
- 2) Hayvancılığın tarım, yurt ve dünya ekonomisindeki yerini bilir.
- 3) Evcil hayvanları bilir.
- 4) Tür ve ırkları tanır.
- 5) Çiftlik hayvanlarında üreme usullerini bilir.
- 6) Hayvan ıslah usullerini bilir.
- 7) Damızlık seçiminin nasıl yapıldığını bilir.
- 8) Hayvancılıkta tutulan kayıtları bilir.
- 9) Hayvan barınaklarını tanır.
- 10) Hayvancılığı geliştirme yollarını bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Hayvancılık şubesindeki günlük işleri öğrenip uygulayacaktır.
- 2) Derslerdeki konular tatbiki olarak bölümde yapılacaktır.
- 3) Tatbikat faaliyetlerinin yürütülmesinde diğer bölümlerle koordineli çalışılacaktır.

4.2.1.3. Meyvecilik 9. sınıf dersi müfredatı

Meyvecilik 9. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Meyveciliğin memleket ekonomisindeki önemini bilir.
- 2) Meyvelerin insan beslenmesindeki önemini bilir.
- 3) Meyve bahçeleri ve fidanlıkların kurulmasında dikkat edilecek hususları bilir.
- 4) Meyvecilik bakımından memleketimizin iklim bölgelerini tanır.
- 5) Meyve ağaçlarında üretme usullerini bilir.
- 6) Fidanların ambalajlanmasını bilir.
- 7) Fidan gönderilmesini yapar.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Uygulama için yeterli arazi ayrılacak.
- 2) Uygulamada seradan yararlanılacak.
- 3) Ders konuların diğer eğitim araçları ile desteklenecek.
- 4) Dersler gerekli durumlarda uygulama yerlerinde yapılacak.

4.2.1.4. Kooperatifçilik 10. sınıf dersi müfredatı

Kooperatifçilik 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Kooperatifçiliğin kapsamı ve amaçlarını bilir.

- 2) Kooperatifçilik ilkelerini bilir.
- 3) Kooperatifçiliğin önemini bilir.
- 4) Zirai kooperatiflerin memleketimiz için önemini bilir.
- 5) Zirai kooperatif çeşitlerini bilir.
- 6) Zirai kredi çeşitlerini bilir.
- 7) Memleketimizdeki zirai kredi kooperatiflerini tanır.
- 8) Ziraat Bankası'nın kredi programı ve verdiği kredileri bilir.
- 9) Zirai kooperatiflerin gelişmesi için alınacak tedbirleri bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Çevredeki zirai kooperatifler incelenecektir.
- 2) Ziraat Bankası'nın kredisi ile bölgeye yapılan plan projeler incelenecektir.

4.2.1.5. Bilgisayar Kullanımı 11. sınıf dersi müfredatı

Bilgisayar Kullanımı 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Bilgisayarı ve çevre birimlerin, kullanır.
- 2) İşletim sistemini kavrar ve kullanır.
- 3) Yazılım kavrama ve çeşitli yazılımlar hakkında bilgi edinir.
- 4) Bilgisayar çalışma ortamını ve personelini tanır.
- 5) Editör programlarının gerekliliğini kavrayıp en az bir editör programını verimli kullanır.
- 6) Veri tabanını bilir ve bir veri tabanı yönetim programını kullanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Dersler teorik, uygulamalı veya hem teorik hem uygulamalı olarak işlenecektir.
- 2) Teknoloji/ bilgisayar konusu görerek yaparak uygulama tekniği ile öğrenci üzerinde daha etkili olacağından uygulamalı derslere mümkün olduğunca daha çok yer verilecektir.
- 3) İmkânlar ölçüsünde bütün konuların bilgisayar laboratuvarında uygulamalı olarak yapılması tavsiye edilecektir.
- 4) Uygulama saatleri toplamı bir dönemdeki toplam ders saatinin yarısından az olmayacaktır.
- 5) Teorik derslerde öğrencilerin konuyla ilgili her türlü soruyu sorabilmelerine imkân verilecek ve öğrenciler soru sordukları konularda araştırmaya yönlendirilecektir.
- 6) Uygulamalı derslerde öğretmen gösterip yaptırma tekniğine önem verecektir.
- 7) Uygulamalı derslerde öğrencilerin bilgisayar ortamında sessiz ve disiplinli çalışmaları sağlanacaktır. Bilgisayarı serbestçe kullanmalarına izin verilecektir.
- 8) Editör kullanımı ve veri tabanı yönetimi konuları işlenirken öğrenciler küçük projeler geliştirmeye yönlendirilecek, proje yapılırken eksik bilgileri tamamlanacak veya takıldıkları yerlerde alternatifli çözüm yolları gösterilerek seçme hakkı öğrenciye bırakılacaktır.
- 9) Dersler işlenirken öğretmen;
 - a) Gösterip yaptırma tekniğini
 - b) Soru cevap yaptırma tekniğini
 - c) Problem yaptırma tekniğini
 - d) Ev ödevi uygulamasını
 - e) Daha önce yapılmış uygulamaları gösterme tekniğini
 - f) Laboratuvar uygulaması tekniğini yeri geldikçe kullanacaktır.

10) Bilgisayar derslerinin ilgi, bilgi ve beceri alanlarında öğrenciye gereken ilerlemeyi kazandırıp kazandırmadığı kontrol edilecektir.

11) İmkânlar ölçüsünde her konu işlendikten sonra öğrencilerin durumu aşağıdaki ölçme araçlarıyla kontrol edilecektir.

a) Öğrenci üzerinde yapılan gözlemler

b) Hazırlık çalışmaları

4.2.1.6. Ölçme Bilgisi 11. sınıf dersi müfredatı

Ölçme Bilgisi 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Ölçme bilgisinin tarımdaki önemi bilir.
- 2) Arazi ölçme ve çizim aletlerini tanır.
- 3) Arazi ölçümlerini yapar.
- 4) Arazi planlarını çizebilir ve alanlarını hesaplar.
- 5) Plan büyütme ve küçültmelerini yapar.
- 6) Sulama projelerin, yapar.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Ölçüm aletleri ile arazide çalışılacaktır.
- 2) Ölçüm aletlerinin doğru kullanılmasına dikkat edilecektir.

Bu dersin uygulama bölümü ile ilgili deneyimlerini paylaşan okulun öğrencisi olan Bekir Çelik şunları dile getirmiştir: “... bu ders ile ilgili olarak aklımda kalan şeyler nivo ve mira (hatırladığına gülümsedi). Bunlar araziye ölçmek için kullanılan alet ekipmanlardan ikisi. Biz elimizdeki arazileri ölçmeyle alakalı birden fazla alet ekipman vardı. Biz bunları kullanarak işte arazinin genişliğini, uzunluğunu, tesviye durumu, engebe durumu nedir gibi şeyleri gözlemleyebilip ona göre de tesviye yani araziye düzeleme yapıyorduk.”. Buradan

yola çıkarak her derste olduğu gibi bu derste de uygulamaya önem verildiği dikkat çekmektedir.

4.2.1.7. Tarım Makineleri İşletmeciliği 12. sınıf dersi müfredatı

Tarım Makineleri İşletmeciliği 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Tarım makineleri işletmeciliğinin amacını bilir.
- 2) Tarımsal üretim çeşitlerini ve özelliklerini bilir.
- 3) Tarımsal mekanizasyonun faydalarını ve devrelerini bilir.
- 4) Tarım makinelerinin sınıflandırılmasını bilir.
- 5) Tarım alet ve makinelerinin iş kapasitelerini tespit eder.
- 6) Tarım alet ve makinelerinin çeki dirençlerini ve çalışma hızlarını tespit eder.
- 7) Zamandan faydalanma katsayısını tespit eder.
- 8) Motor gücü ve karakteristiklerini okur.
- 9) Traktörün güç bilançosunu ve çeki gücünü hesaplar.
- 10) Tarım alet ve makinelerinin seçim usullerini bilir.
- 11) Tarımsal işletmelerde makine kullanma masraflarını bilir.
- 12) Masraf hesaplaması yapar.
- 13) Yöntem ve masraf karşılaştırmasını yapar.
- 14) Ortaklaşa makine kullanma sistemlerini bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) İşletme içindeki her bir faaliyetin incelemesi, sonuçlarının irdelenmesi sağlanacaktır.

2) Tarla tarımında çalışma çizelgesi hazırlanacak, makinenin günlük iş verimi tespit edilecektir.

3) Tarım makinelerinin kullanım masraflarını işletme içinde, çevre işletmelerde ve köy işletmelerinde hesaplanması yapılacaktır.

4) Elde edilen hesap örneklerinin sonuçları değerlendirilecektir.

5) Ortak makine kullanımı sistemlerinin çevresindeki uygulamaları tespit edilecektir.

4.2.1.8. Teknik Resim 12. sınıf dersi müfredatı

Teknik Resim 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Sanat dalları ile ilgili teknik resmin temel ilkelerini bilir.
- 2) İş parçalarının kesimlerini okur.
- 3) Kroki veya yapı resimlerini çizer.
- 4) Tarım makineleri konstrüksiyonu ile ilgili resimlerin temel ilkelerini bilir.
- 5) Standart makine elemanlarını kitap ve kataloglardan seçimlerini yapar.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Resim takımları ve gereçleri tanınacak, kullanım alışkanlıkları sağlanacaktır.
- 2) Resim yapma ve okuyabilme alışkanlığı sağlanacaktır.
- 3) Resimler çizilirken model ve makine elemanlarından faydalanılacaktır.

4.2.1.9. Temel Elektrik ve Tarımsal Elektrifikasyon 12. sınıf dersi müfredatı

Temel Elektrik ve Tarımsal Elektrifikasyon 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Elektrik enerjisinin özelliklerini bilir.
- 2) Elektrik ile ilgili temel kavramları bilir.

- 3) Elektriğin temel kanunlarını bilir.
- 4) Elektrik enerjisinin nasıl üretildiğini kavrar.
- 5) Transformatörleri tanır.
- 6) Almaçların güçlerinin hesaplamasını yapar.
- 7) Elektrik enerjisinin yaptığı işin nelere bağlı olduğunu ve nasıl ölçüldüğünü bilir.
- 8) Elektriğin ziraattaki uygulama alanlarını tanır.

9) Zirai elektrifikasyon tatbikatları sırasında yapılması gereken elektriksel emniyet düzenlerini tanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Konuların işlenmeleri sırasında mümkün olduğu kadar fazla deney yapılmak suretiyle öğrencilerin görerek öğrenmeleri sağlanacak.
- 2) Diğer meslek derslerini ilgilendiren elektrik konularına ağırlık verilecek.

4.2.1.10. Zirai İnşaat 12. sınıf dersi müfredatı

Zirai İnşaat 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Çiftlik merkezlerinin planlanmasını bilir.
- 2) Zirai yapılarda çevre şartları ile ilgili prensipleri öğrenir.
- 3) Yapı malzemelerini tanır.
- 4) Zirai yapı özelliklerini bilir ve planlamasını yapar.
- 5) Zirai işletmelerde su temini yollarını bilir.
- 6) Zirai yapılardaki havalandırma ve aydınlatma tesislerinin planlamasını yapar.
- 7) Zirai yapılarda ilgili ekonomik hususları bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Çevredeki zirai yapılar incelenecek.
- 2) Zirai inşaatla ilgili pratik çalışmalar yapılacak.

4.2.1.11. Zirai Yayım 12. sınıf dersi müfredatı

Zirai Yayım 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Zirai yayımın özellikleri, amaçları ve önemini bilir.
- 2) Zirai yayımın temel ilkelerini bilir.
- 3) Zirai yayım programını yapar.
- 4) Zirai yayımda modern ders araç- gereçlerini tanır ve kullanılmasını bilir.
- 5) Zirai yayımda önderlik eder.
- 6) Tarımsal yayımda öğretim teknikleri ve eğitimini bilir.
- 7) Haberleşmenin önemini bilir.
- 8) Grup haberleşme metot ve amaçlarını bilir.
- 9) Kitle haberleşme metotlarını bilir ve araçları kullanır.
- 10) Tarımsal yasaları bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Öğrencilerin her birine 15-20 dakikalık bir demonstrasyon çalışması yapılacaktır.
- 2) Haberleşme araçlarının kullanılması ve bakımı yaptırılacaktır.
- 3) Öğrencilerle çiftçiler arasında iletişim sağlamak amacıyla çalışmalar izlenecektir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde okulun kurucu müdürü Şekip Kocatürk “... ben meslek hayatım boyunca zirai yayım derslerine girdim. Zirai yayım dersi ziraat teknisyeninin yapması gereken şeyleri kapsar. Ben hep bu derslere girdim. Haftada bir saattir bu ders ben bir saat derse girmek için her defasında beş saat derse hazırlanırdım ve

belki müdür olduğumdan. Ziraat teknisyeni kim? Gelecek devletin makamında oturacak çiftçinin derdini dinleyecek telefonuna cevap verecek. Çocuk geliyor telefon bilmiyor telefonla konuşmasını bilmiyor. İki sınıfa öğrenciyi bölerim ve iki sınıfa telefon çektiririm bakın bunları hocalarınız duysun. Eğitimin aslı budur. Ben geçerim sıranın birine iki telefonun başında birisi çiftçi olur birisi teknisyen işte benim pamukta şu hastalık var efendim napayım diğer teknisyene sorar. Teknisyenin cevabı beni ilgilendirir, tavrı, anlatması, mimikleri, şivesi. Bunları ben kontrol altında tutarım...” şeklinde bu dersin uygulamasının nasıl gerçekleştiğini ifade etmesinin yanı sıra Zirai Yayım dersinin önemine de dikkat çekmektedir. Bunun yanında uygulamalı ve kalıcı bir eğitimin öğrencilerin gelişimine olan katkısını da vurgulamaktadır.

4.2.1.12. Sulama 11. sınıf dersi müfredatı

Sulama 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Tarımda sulama suyunun kalitesi ve kaliteye etki eden faktörleri bilir.
- 2) Bitkilerin su ihtiyaçlarının tespitini yapar.
- 3) Sulama yönünde toprak nem sabitelerini bilir.
- 4) Sulama yöntemlerini bilir ve bu yöntemleri tarla tarımında kullanır.
- 5) Toprak ve su muhafazasının önemini bilir.
- 6) Erozyonun tanımını bilir.
- 7) Erozyon çeşitlerini tanır.
- 8) Arazinin toprak-su muhafaza önlemlerine uygun olarak kullanımını yapabilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Konular işlenirken alet ve traktör bölümleri ile bağlantı kurulacaktır.
- 2) Sınıftaki öğretimde beraberlik olacaktır.
- 3) Dersler gerekli durumlarda tarlada yapılacaktır.

- 4) Ders konuları video, folye, tablolar ve slaytlarla işlenecektir.
- 5) Laboratuvar çalışmaları konularla ilgili yapılacaktır.
- 6) Uygulama için “Deneme Tarlası” ayrılacaktır.

4.2.1.13. Sulama 12. sınıf dersi müfredatı

Sulama 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Toprak- bitki- su ilişkilerini bilir.
- 2) Toprak neminin tayinini yaparak toprağa verilebilecek su miktarını hesaplar.
- 3) Bitki su tüketiminin hesaplanmasını ve sulama aralığının hesaplanmasını bilir.
- 4) Arazinin sulamaya hazırlanmasını bilir.
- 5) Sulama yöntemlerinin proje yapma unsurlarını bilir ve uygular.
- 6) Sulama yöntemlerinde karşılaşılan sorunları bilir ve çözümler.
- 7) Sulamadaki pompa çeşitlerini bilir ve gerekli pompa gücünü hesaplar.
- 8) Sulamada tuzluluk problemlerini ve giderilmesini bilir.
- 9) Drenajın tanımını ve drenaj sistemlerini bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise 11. sınıftaki maddeler aynen geçerli olup “Çevredeki sulama ile ilgili kurumlarla işbirliği yapılacaktır.” maddesi eklenmiştir.

4.2.1.14. Atölye Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı

Atölye Tekniği 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Metre, kumpas, mikrometre, komparatör (ölçme saati) gibi ölçü ve sentil gönye kontrol aletlerini tanır.
- 2) Markalamayı bilir, markalama aletlerini kullanır.

3) Keski, el testeresi ve eğe gibi el aletlerini iş kazalarına meydan vermeyecek bir şekilde kullanmasını bilir.

4) Zımpara taşı ve matkap gibi makineleri doğru ve usulüne uygun olarak kullanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Uygulamada çok karşılaşılan pratik bilgilere yer verilmesine özen gösterilmelidir.

2) Derste dershaneye taşınabilecek ölçü ve kontrol aletleri, eğe, testere, keski gibi el aletleri sınıfa getirilerek görerek öğrenme sağlanmalıdır.

3) Özellikle iş kazalarıyla ilgili film, slayt, fotoğraf ve resimlerden yararlanılarak konunun önemi belirtilecektir.

4) Öğrencilere verilen bilgilerin uygulanmasını sağlamak, el alışkanlığı ve mahareti kazandırmak uygulamalarda esas alınacaktır.

4.2.1.15. Atölye Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı

Atölye Tekniği 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Makine malzemelerini bilir.

2) Demir ve çeliğin kullanım yerlerini bilir.

3) Döküm işlerini öğrenir.

4) Demir dışındaki makine elemanlarında kullanılan malzemeleri tanır.

5) Makine elemanlarını, hareket elemanlarını bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise 10. sınıfların ilk iki maddesi müfredata eklenmiştir.

4.2.1.16. Atölye Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı

Atölye Tekniği 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Makine elemanlarını tanır ve özelliklerini bilir.
- 2) Vida yapımı ve perçin yapımını bilir.
- 3) Lehim yapım tekniğini bilir.
- 4) Kaynak metotlarını ve kaynatma tekniğini bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise 10. sınıfların uygulama maddeleri aynen müfredata eklenmiştir.

Genel olarak Atölye Tekniği 10. sınıf, 11. sınıf ve 12. sınıf müfredatının uygulama ile ilgili bölümünde Mehmet Zaim ile yapılan görüşmede “... *bir makinenin bakımı mı geldi atölyenin önüne çekiyorsun, atölye dersi vardı atölye dersi sırasında çocuklar makineyi parçalıyorlar tamamen bütün vidaları pullarına kadar bakımını yapıyorlar yağlamalarını, gres basmalarını yapıp tekrardan birleştiriyorlar. Tarla okumama rağmen birçok biyosistem, tarım makineleri, sulama okumuş öğrenciden üniversite okumuş öğrenciden daha fazla bilgiye sahibim. Çünkü ben bunu lise döneminde yani en verimli dönemimde 14-18 yaş aralığımda yaptım hepsini ve hiçbirini unutmuyorum yaparak öğrendim.*” sözleriyle dersin uygulama bölümünde öğrencilerin aktif rol oynadığını dile getirirken makine ağırlıklı olan Ziraat Teknik Lisesi mezunu olmanın öğrenciye avantaj sağladığına da vurgu yapmaktadır. Ayrıca yaş olarak lise yıllarında öğrendiklerinin kalıcılığını da ifade etmiştir.

Yapılan bir başka görüşmede okulun öğrencisi olan Bekir Çelik “...*Atölye dersinde uygulamada mesela tenekeyi kıvrıp huni yapmıştık, ölçü aleti yaptık, demiri eğeliyerek kendi ismimizin baş harfini yaptık demir levhalarla.*” şeklinde derste yaptıklarından bahsetmiştir.

4.2.1.17. Motor Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı

Motor Tekniği 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Motorların tarımdaki önemini bilir.
- 2) Motorların çalışma prensiplerini öğrenir.
- 3) Motor tiplerini tanır.

- 4) Motorlarda güç ve moment kavramlarını bilir.
- 5) Motor parçalarını tanır.
- 6) Motor donanımlarını ve parçalarını tanır.
- 7) Motor donanımlarının görevlerini bilir.
- 8) Dizel motorlarını tanır ve özelliklerini bilir.
- 9) Motorlara yapılacak bakımları bilir ve bakım yapar.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Motorların çalışma prensiplerinde ders modelleri, folye, slayt ve tablolardan faydalanılacaktır.
- 2) Atölyede çalışma ve emniyet önlemleri alınacaktır.

4.2.1.18. Motor Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı

Motor Tekniği 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) İki zamanlı motorların bakım ve ayarlarını yapar, arızalarını giderir.
- 2) Motorun ana parçalarını söker ve kontrollerini yapar.
- 3) Motorun ana parçalarından meydana gelebilecek arızaları bilir ve tamir eder.
- 4) Motor donanımlarının kontrollerini yapar.
- 5) Motor donanımlarının arızalarını bilir ve tamir eder.
- 6) Modern test cihazlarını kullanarak gerekli kontrollerin yapılabilmesi için kullanma tekniklerini bilir.
- 7) Motorların bakımlarını yapar.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Motorların çalışma prensiplerinde ders modelleri, folye, slayt ve tablolardan faydalanılacaktır.

2) Motorun ana parçaları tekniğine uygun şekilde ve gerekli alet edevat kullanarak sökülüp takılacaktır.

3) Modern test aletleri yardımıyla motorların bakım ve kontrolleri yapılacaktır.

4.2.1.19. Motor Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı

Motor Tekniği 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Dizel motoru yakıt donanımını bilir.
- 2) Güç aktarma organlarının ödevini bilir, parçalarını ve çeşitlerini tanır.
- 3) Güç aktarma organlarının ödevini, parçalarını, çeşitlerini bilir; ayar, bakım ve arızalarını yapar.
- 4) Şasinin ödev ve arızalarını bilir.
- 5) Dümenleme düzeninin görevini bilir.
- 6) Dümenleme düzeni çeşitlerini bilir.
- 7) Dümenleme düzeni parçalarını tanır.
- 8) Dümenleme düzeni bakımını yapar.
- 9) Fren çeşitlerini bilir.
- 10) Fren parçalarını tanır.
- 11) Frenlerin bakım ve ayarlarını bilir.
- 12) Süspansiyon sistemlerini bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Motorların çalışma prensiplerinde ders modelleri, folye, slayt ve tablolardan faydalanılacaktır.

2) Motorun ana parçaları tekniğine uygun şekilde ve gerekli alet edevat kullanarak sökülüp takılacaktır.

3) Atölyede çalışırken emniyet önlemleri alınacaktır.

Genel olarak Motor Tekniği 10. sınıf, 11. sınıf ve 12. sınıf müfredatının uygulama ile ilgili bölümünde okulun öğrencisi Bekir Çelik “...motor dersinde bir motorun parçaları nedir, neyin nesidir, ne işe yarar olarak öğrendik. Motorun söküp takma işini bize yaptırmadılar ama sadece basit içi görülebilen şeyler vardı maket şeklinde motorlarımız vardı. Bildiğiniz tıpkı motor gibi çalışıyordu çok harika yapılmıştı dışardan içi görülebilecek şekilde yapmışlardı. Biz onun üzerinde uygulama dersleri yapardık yani motorun çalışma prensipleri, motorun dişlemeleri.” dersin uygulamasının içi görülebilen maket eşliğinde işlendiğini ve öğrenciler birebir uygulamanın içinde olmasalar da öğrencilere görsel olarak öğrenmenin kalıcı hale getirilmeye çalışıldığı dikkat çekmektedir.

4.2.1.20. Traktör Tekniği 10. sınıf dersi müfredatı

Traktör Tekniği 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Traktörün çalışma prensiplerini bilir.
- 2) Traktörlerin komuta kollarını tanır.
- 3) Traktörün kısımlarını tanır.
- 4) Traktörün kuvvet verme organlarını tanır.
- 5) Traktörün kuvvet verme organlarının tarımda kullanılmasını bilir.
- 6) Traktörün işletmedeki fayda ve önemini bilir.
- 7) Traktörün uzun zaman üretimde nasıl kullanılabileceğini bilir.
- 8) Trafik işaretlerini tanır.
- 9) Trafik kazalarını azaltma yollarını bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Derslerde traktör, kesit model veya tablolarından faydalanılacak.
- 2) Dersler traktör dershanesinde yapılacaktır.
- 3) Konular işlenirken atölye, motor, alet bölümleri ile işbirliği yapılacaktır.
- 4) Her 4 öğrenciye 1 traktör verilecektir.
- 5) Uygulamalarda öğrencinin mümkün olduğu ölçüde bağımsız çalışması sağlanacaktır.
- 6) Bakım ve ayarların yapılmasında öğrencilerin katkısı sağlanacaktır.

4.2.1.21. Traktör Tekniği 11. sınıf dersi müfredatı

Traktör Tekniği 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Traktörün motor ve aktarma organları dışında kullanımla ilgili organların görevini, parçalarını, çeşitlerini bilir; ayarlarını ve arızalarını yapar.
- 2) Traktörün periyodik bakımlarının önemini ve nasıl yapılacağını öğrenir.
- 3) Yükleyicilerin çeşitleri, bakım, özellikleri ve kullanımını bilir.
- 4) Kayış ve kasnak tertibatlarının bağlanması, ayarlanması, emniyet kurallarını ve kullanılmasını bilir.
- 5) Römorkların çeşitlerini, bakımlarını, emniyet kurallarını ve traktörle beraber her çeşit kurallarını bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Traktörün kullanımla ilgili her çeşit ayarları, tekniğine uygun şekilde gerekli aletleri kullanarak yapılacaktır.
- 2) Bakımlar bakım kullanma kitaplarına uygun olarak ve zamanında yapıp sicil defteri ve bakım tablosuna işlenecektir.

- 3) Çalışmalar traktör dershanesi ve eğitim pistinde gerekli ekipmanlarla yapılacaktır.
- 4) Konular işlenirken slayt, folye, film, tablo ve maketlerden faydalanılacaktır.
- 5) Çalışmalarda emniyet kurallarına uyulacaktır.
- 6) Çalışmalarda motor, atölye, tarımsal mekanizasyon bölümü ile işbirliği yapılacaktır.
- 7) Uygulamalarda her 4 öğrenciye traktör verilecektir.
- 8) Uygulamalarda öğrencinin öğretmen nezaretinde mümkün olduğu ölçüde bağımsız çalışması sağlanacaktır.

4.2.1.22. Traktör Tekniği 12. sınıf dersi müfredatı

Traktör Tekniği 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Traktörlerde anormal ses ve işaretleri tanır.
- 2) Traktörleri çalıştırma usullerini bilir.
- 3) Yeni bir traktör alırken nelere dikkat edileceğini bilir.
- 4) Traktörlerin çeki, yakıt donanımı hava tahliyesi tertibatlarını bilir.
- 5) Patinajın önemi ve sebeplerini bilir.
- 6) Patinajı önleyici tedbirleri bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Derslerde traktör kesit modelleri, tablolardan faydalanılacaktır.
- 2) Dersler traktör dershanesinde yapılacaktır.
- 3) Uygun havalarda dersler eğitim sahasında ve tarla şartlarında yapılacaktır.
- 4) Motor, Atölye, Tarımsal Mekanizasyon bölüm öğretmenleri ile işbirliği yapılacaktır.

5) Uygulamalarda her 4 öğrenciye 1 traktör verilecektir.

6) Uygulamalarda öğrencinin öğretmen veya usta nezaretinde mümkün olduğu kadar fazla bağımsız çalışması sağlanacaktır.

7) Gerek okul içinde ve gerekse okul dışındaki iş yerlerinde öğrencilere bakım ve ayarların öğretilmesine imkân sağlanacaktır.

Genel olarak Traktör Tekniği 10. sınıf, 11. sınıf ve 12. sınıf müfredatının uygulama ile ilgili bölümünde okulun öğrencisi Necati Gürhan ile yapılan görüşmede “... arıza yaptığında bir traktör bakımı yağlamasını öğrenci yapardı. Tabi üzerimizde tatbikat elbiselerimizle yapardık bütün bu dersleri disiplinliydi herkes giymek zorundaydı. Mesela tatbikat sonrası traktörler iş dönüşünde yıkayıp traktör hangarına teslim etme konusunda da sıkı bir disiplin vardı.” uygulamada belirli bir disiplin içerisinde öğrencilerin işin içerisinde olduklarını ifade etmektedir (Şekil 4.7. ve Şekil 4.8.).

Şekil 4.7. Traktörün Yağlama İşlemini Yapan Öğrenciler (Okul Arşivi, v,y)

Şekil 4.8. Traktörün Yıkama İşlemini Yapan Öğrenciler (Okul Arşivi, v.y.)

4.2.1.23. Tarımsal Mekanizasyon 9. sınıf dersi müfredatı

Tarımsal Mekanizasyon 9. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Tarımsal Mekanizasyonun önemi ile ülke tarımındaki rolünü bilir.
- 2) Traktörün tarımdaki önemini bilir.
- 3) Traktörün bakım ve kullanmasını öğrenir.
- 4) Toprak işlemenin amacı ve bu amaçla kullanılan tarım alet makinelerinin çalışma şartlarını, kullanmasını bilir.
- 5) Sürüm tekniğini uygular.
- 6) Toprak işlemede kullanılan tarım alet ve makinelerini bakım ve ayarlarını yapabilir.
- 7) Toprak tesviyesi ve drenajın bitkisel üretimde önemi, faydaları ve ülke tarımına katkılarını bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Ders konuları işlenirken film, slayt, folye, model, tablo gibi eğitim araçları kullanılacaktır.

2) Konu ile ilgili makinenin aslı var ise derste bundan yararlanılacaktır.

3) Traktör kullanılması, pulluk ayarları ile motorun parçalarının tanıtılması için traktör, motor ve tarla bölümleri ile işbirliği yapılacaktır.

4) Arazi tesviyesi ve drenaj makinelerinin işe hazırlanması ile arazide kullanılması, ayar ve bakımlarının yapılması sağlanacaktır.

5) Uygulamada her öğrencinin yeteri kadar yararlanması için konulara uygun gruplar teşkil edilecektir.

6) Gerek ders gerekse uygulama öncelikle iş güvenliği sağlanacaktır.

4.2.1.24. Tarımsal Mekanizasyon 10. sınıf dersi müfredatı

Tarımsal Mekanizasyon 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Gübre çeşitlerini, tarımdaki önemini bilir.

2) Gübre dağıtma makinelerinin dağıtma prensiplerini öğrenir.

3) Gübre dağıtma makinelerinin çeşitlerini bilir.

4) Gübre dağıtma makinelerinin ayar ve bakımlarını yapar.

5) Gübre dağıtma makinelerini kullanır.

6) Ekim makinelerinin elle ekime nazaran faydalarını bilir.

7) Ekim makinelerinin çeşitlerini ve çalışma prensiplerini bilir.

8) Ekim makinelerinin parçalarını tanır, ayarlarını yapar.

9) Dikim makinelerinin parçalarını tanır ve ayarlarını yapar.

10) Ekim ve dikim makinelerini kullanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

- 1) Dersler tarımsal mekanizasyon bölümü dershanesinde yapılacaktır.
- 2) Derste genel sistem ve prensiplerin açıklanmasında; film, slayt, folye, kesit, model ve tablo gibi gözle eğitim araçlarından yararlanılacaktır.
- 3) Konu ile ilgili makinenin aslı var ise iş yerinde açıklamalı olarak gerektiğinde tarlaya çıkararak yapılacaktır.
- 4) Ders ve uygulamalar tarla, atölye, traktör bölümleri ile işbirliği ile yürütülecektir.
- 5) Uygulamalarda öğrenciler konu ile ilgili makinede çalışırken konunun özelliğine uygun gruplara ayrılacaktır.
- 6) Makine ile çalışmalarda gerekli emniyet tedbirleri alınacaktır.
- 7) İşletmede çalışan alet ve makinelerin bakım, tamiri konular elverdiğinde öğrenciler tarafından yapılacaktır.
- 8) Makineler tarla şartlarında veya uygulama parsellerinde öğrenciler tarafından kullanılacaktır.

4.2.1.25. Tarımsal Mekanizasyon 11. sınıf dersi müfredatı

Tarımsal Mekanizasyon 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Tarımsal üretimde bitki bakım ve korumasının önemi, ülke tarımına sağlayacağı faydaları bilir.
- 2) Bitki sıra aralarının çapalanmasında en verimli makineyi kullanmayı bilir.
- 3) Tarımsal savaş tekniklerini öğrenir.
- 4) Tarımsal savaşta kullanılan alet makinelerin seçimini ve kullanılmasını bilir.
- 5) Çeşitli tip bakım, koruma alet makinelerin seçimini ve kullanılmasını bilir.
- 6) Sulamanın ve sulamada kullanılan makinelerin çeşit ve önemini bilir.

- 7) Pompaj hesaplarını yapabilir.
- 8) Yeşil yem hasat makinelerinin ödevini bilir.
- 9) Tamburlu çayır biçme makinelerinin parçalarını tanır.
- 10) Diskli çayır biçme makinelerinin parçalarını tanır.
- 11) Parmaklı çayır biçme makinelerinin bakım ve ayarlarını yapar.
- 12) Çayır biçme makinelerinin bakım ve ayarlarını yapar.
- 13) Ot dağıtma çevirme ve namlu yapma makinelerinin parçalarını tanır.
- 14) Balya makinelerinin çeşitlerini ve parçalarını tanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise bir önceki yılın uygulama maddeleri aynen müfredata eklenmiştir.

4.2.1.26. Tarımsal Mekanizasyon 12. sınıf dersi müfredatı

Tarımsal Mekanizasyon 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Hububat hasadında kullanılan makineleri tanır.
- 2) Hububat hasadında kullanılan makinelerin parçalarını, ayar ve bakımlarını yapar.
- 3) Hububat hasat makinelerini randımanlı şekilde kullanılır.
- 4) Biçerdöverle ikinci ürün hasat tekniğini ve dane tespiti bilir.
- 5) Harman makinelerini tanır.
- 6) Harman makinelerinin çeşitlerini, parçalarını, çalışmasını, ayar ve bakımlarını yapar.
- 7) Özel hasat makinelerini tanır.
- 8) Patates hasat makinesinin çeşitlerini, parçalarını, çalışmasını, ayar ve bakımını bilir.

9) Pancar hasat makinesinin çeşitlerini, parçalarını, çalışmasını, ayar ve bakımını bilir.

10) Mısır hasat makinesinin çeşitlerini, parçalarını, çalışmasını, ayar ve bakımını bilir.

11) Tohum temizleme ve sınıflandırma makinelerini tanır.

12) Tınaz makinesinin çeşitlerini, kısımlarını, çalışmasını, ayar ve bakımlarını bilir.

13) Triyörlerin yapısını, çeşitlerini, çalışmasını, ilaçlama tertibatını, ayar ve bakımını bilir.

14) Selektörlerin çeşitlerini, kısımlarını, çalışmasını, ayar ve bakımlarını bilir.

15) Tohumların temizlemesi ve tohumluk olabilecek danelerin tespitini yapar.

16) Tohum kurutma ve depolama sistemlerinin özelliklerini bilir.

17) Tohum kurutma sistemlerinin ikinci ürün yetiştirme tekniği içindeki yerini bilir.

18) Hayvancılık işletmelerinde kullanılan makineleri tanır ve çalışma prensiplerini bilir.

19) Tarım alet ve makinelerindeki yeni gelişmeleri takip eder.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise (Şekil 4.8);

1) Parsel çalışması yapılacaktır.

2) Özellikle hububat hasadında değişik tip biçerdöverlerin işletme tarlasında yeterli değilse komşu çiftçilerin tarlasında öğrencinin kullanarak dane kayıplarının en alt seviyeye indirilmesi sağlanacaktır.

3) Hasat sonrası elde edilen tohumun kurutulması gerektiğinde nelerin yapılabileceği uygulama gruplarına teker teker yaptırılacaktır.

4) Tohum temizleme makineleri işletmede ya da çevrede bulunan makine ve tesisler üzerinde çalışması, ayarı, bakımları uygulama gruplarına gösterilecektir.

5) Hayvancılık işletmelerinde kullanılan alet makinelerinden işletmede ve çevrede bulunanlar uygulama gruplarına teker teker çeşitleri, parçaları, çalışma prensipleri gösterilecektir.

Genel olarak Tarımsal Mekanizasyon 10. sınıf, 11. sınıf ve 12. sınıf müfredatının uygulama ile ilgili bölümünde yapılan görüşmelerde tarım alet ve ekipmanlarını tanıdıklarını, incelediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca döneminde Türkiye’de bulunmayan alet ve ekipmanların Alman işbirliği projesi sayesinde okulda bulunduğu ve bunları inceleme fırsatı bulduklarını da ifade etmişlerdir.

Şekil 4.9. Tarımsal Mekanizasyon Dersinde Öğrencilerle Pullukla Çift Sürümü (Okul Arşivi, t.y.)

4.2.1.27. Tarla Ziraatı 9. sınıf dersi müfredatı

Tarla Ziraatı 9. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

- 1) Tarla ziraatının önemi ile ülke ve dünya ekonomisindeki yerini bilir.
- 2) Toprağın oluşu, yapısı, özelliklerini tanır.
- 3) Toprak işlemini bilir.
- 4) Gübrenin tarımdaki önemini öğrenir.
- 5) Tohumluğun önemini ve temin yollarını bilir.

6) Kùltür bitkilerinin ekimi, bakımı ve korunması yöntemlerini bilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Konuların tablo ve folyelerle görölerek işlenecektir.

2) Birçok konuların öğretiminde okulun olanaklarıyla basit araçlardan faydalanma yoluna gidilecektir.

3) Kavanozlar içerisinde tohum, gübre, toprak numuneleri gösterilecektir.

4) Sınıftaki öğretimde beraberlik olacaktır.

4.2.1.28. Tarla Ziraatı 10. sınıf dersi müfredatı

Tarla Ziraatı 10. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Tarımda sulama suyunun kalitesi ve kaliteye etki eden faktörleri bilir.

2) Bitkilerin su ihtiyaçlarının tespitini yapar.

3) Sulama metotlarını bilir ve bu metotları tarla tarımında kullanır.

4) Toprak ve su muhafazasının önemini bilir.

5) Erozyonun tanımını bilir.

6) Erozyon çeşitlerini tanır.

7) Arazinin toprak- su muhafaza tedbirlerine uygun olarak kullanımını yapabilir.

8) Tahıl yetiştirme tekniğini bilir ve tahıl yetiştiriciliğini yapabilir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Konular işlenirken alet ve traktör bölümleri ile bağlantı kurulacaktır.

2) Sınıftaki öğretimde beraberlik olacaktır.

3) Dersler gerekli durumlarda tarlada yapılacaktır.

4) Ders konuları folye, tablolar ve filmlerle işlenecektir.

5) Uygulama için “Deneme Tarlası” ayrılacaktır.

4.2.1.29. Tarla Ziraatı 11. sınıf dersi müfredatı

Tarla Ziraatı 11. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Yemelik dane baklagiller ve endüstri bitkilerinin ekonomik önemini bilir.

2) Yemelik dane baklagiller ve endüstri bitkilerinin bitkisel özelliklerini bilir ve tanır.

3) Yemelik dane baklagiller ve endüstri bitkilerinin adaptasyonlarını tanır.

4) Yemelik dane baklagiller ve endüstri bitkilerinin yetiştirme tekniklerini bilir, hastalık ve zararları tanır.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Sınıftaki öğretimde beraberlik olacaktır.

2) Okulun arazisi tanıtılacak ve özellikleri anlatılacaktır.

3) Ders konuları folye, tablo ve filmlerle işlenecektir.

4) Kavanozlara konmuş ders ile ilgili bitki tohumları gösterilecektir.

5) Uygulama için bir “Deneme ve Uygulama Tarlası” ayrılarak çevre de yetiştirilmesi mümkün olan tarla bitkileri bizzat öğrenciler tarafından yetiştirilecektir.

4.2.1.30. Tarla Ziraatı 12. sınıf dersi müfredatı

Tarla Ziraatı 12. sınıf dersi genel amaçları açısından incelendiğinde bu dersi başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1) Yem bitkilerini tanır.

2) Yem bitkileri yetiştirme tekniklerini bilir.

3) Nadas alanlarının hangi uygulamalarla daraltılacağını bilir.

4) İkinci ürün yetiştirmesini öğrenir.

Dersin uygulama ile ilgili bölümünde ise;

1) Uygulama için “Uygulama Parselleri” yapılacaktır.

2) Ders konuları folye, tablo ve filmlerle işlenecektir.

3) Dersler gerekli durumlarda tarlada yapılacaktır.

Yapılan görüşmelerde arşivdeki ulaşılabilen ders müfredatlarından başka diğer bazı derslerin içerikleri ile ilgili bilgiler alınmıştır. Okulda öğretmenlik yapmış olan ve aynı zamanda bağ-bahçe bölümünün sorumlu öğretmeni olan Hadiye Semerci ile yapılan görüşmede kendisi bağcılık, meyvecilik, sebzecilik gibi girdiği derslerinde neler yaptıklarından şu şekilde bahsetmektedir: “... biz öğrencilere uygulamalarda bağ-bahçe ben olarak kendi adıma söyleyeyim budamayı öğretiyordum gayet güzel budama yapıyordu çocuklar yani bitki dikimi öğretiyordum, tohum ekmesini öğretiyorduk. Konu bitki tohumu ekmeysen tohum ekmeği yaptıırıyorsun, yapıyor; budamaysa budamayı yapıyor; ilaçlamaysa ilaçlamayı yapıyor yani mevsimine göre tarım mevsimine göre değıştikçe bu işleri yapıyordu uygulamalar böyleydi. Sebze çapası nasıl yapılır, nasıl dip doldurulur bunlar hep öğrenciye yaptırdığımız şeylerdi. Bunları biliyor bunları çiftçiyle birebir olduğu zaman çok güzel onlara destek oluyordu. Aa bi de pamuk toplama zamanı öğrenci yeni gelmişti o zaman geçici uygulamaya erken alıyorduk okullar açılmadan 1 ay önce geliyorlardı, öğrenciye göstermek amacıyla bunu yapıyorduk (Şekil 4.10). Başka bir ticari amacı yoktu.”. Buradan da anlaşılacağı gibi öğrenciler uygulamanın içinde olarak eğitim öğretim görmelerinin yanında çiftçilerle birebir kaldıklarında onlara da bildiklerini aktararak oldukça faydalı oldukları ifade edilmiştir.

Şekil 4.10. Söke Ziraat Teknik Lisesi Okullar Açılmadan 1 Ay Önce Pamuk Çapası (Bekir Çelik, 1990)

Yine Hadiye Semerci görüşmesi sırasında “... bir küçük lokalimiz vardı önceleri orada toplanırdık yanında bir deneme serası vardı öğrencilere bu konuları göstermek için küçük bir sera yaptık öyle öğrenciler onu da görsün tanısın tabi ki bizim onu çok ısıtma imkanımız şey olmadı ama onları da gösterdik. Birkaç dönem bu serada yetiştirdiğimiz maydanoz vs. manavlara verirdik onu yetiştirme amacımız bizim kâr amacı değildi öğrenciye göstermek amaçlıydı.” Öğrencilere uygulama imkânı sağlamak için imkânlar kısıtlı olmasına rağmen sera kurulduğu ve öğrencileri her alanda donanımlı hale getirmek amaçlandığı dikkat çekmektedir (Şekil 4.11).

(Sol üstte: Yatakhane ve Yemekhane, Ortada: İdari Bina ve Derslikler, Sağda İki Bina: Derslik ve Lokal)

Şekil 4.11. Sol Altta Söke Ziraat Teknik Lisesi Serasından Görünüm (Okul Arşivi, t.y.)

Okulun öğrencisi ve sonraki süreçte öğretmeni olan Bircan Akdeniz ile yapılan görüşmede “... okulda derslerin teorik kısmı veriliyordu bir o kadar da uygulaması yapılıyordu bu yüzden öğrenci gördüğü dersin uygulamasını da yaptığı için eğitimi kalıcı oluyordu. Üniversiteye gittiğimizde hocalar bile bizim farkımızı görüyorlardı. Ne anlamda şöyle mesela üniversitede burada gördüğümüz uygulamanın %1’i yoktu. Üniversitede bile teorik ders çok uygulama az, altyapı yok bir tane biçer-döver vardı mesela çalışmıyordu hurdaydı göstermelik yani. Ki biz burada biçer-döver belgesini alarak mezun olmuştuk onu kullanarak, uygulamasını yaparak, traktör sürücü belgesini alarak mezun olduk. Üniversite hocaları bizi bildiği için ya diyordu benim işim var işte siz şu biçer-döveri arkadaşlara uygulamada gösterin anlatın deyip bize bırakıp gidiyordu o derece. O yüzden özellikle makine bölümü için söyleyebilirim burası makine ağırlıklı bir liseydi eğitim adına üniversitede biz çok kolaylık yaşadık orada gördüğümüz derslerin çoğunu biz burada görmüştük zaten. Lisede olmasına rağmen üniversitede görülen dersler seviyesine yakın işte Teknik Resim, Traktör dersi, Makine dersi, Proje dersi vs. bunları biz burada lise seviyesindeyken üniversite seviyesine yakın şekilde görmüştük yani...” diyerek genel anlamda bütün görülen meslek derslerini üniversite seviyesine yakın şekilde öğrendiklerini ve bu durumun üniversitede kolaylık sağladığına dikkat çekmektedir. Ayrıca Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin makine ağırlıklı bir okul olmasının da bu duruma etki ettiği öğrencilere buna rağmen her anlamda donanımlı bir teknisyen olmaları amacı doğrultusunda eğitim vermeyi önemsedikleri bilgisine ulaşılabilmektedir. Böyle bir eğitim öğretimin teorik ağırlıklı bir eğitimle verilemeyeceğinden dolayı Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde uygulama ağırlıklı bir okul olmasında etkili olmuştur.

4.2.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin Haftalık Ders Saatlerinin Genel Lise ve Diğer Meslek Liseleri ile Karşılaştırması

Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde öğretim süreleri okulun geçirdiği statü değişimine göre değişmektedir. Buna bağlı olarak okulda okutulan dersler ve saatleri de değişim göstermektedir. Tablolar oluşturulurken ziraat meslek lisesi olduğu için tarım (alan) dersleri ve kültür dersleri olarak ayrılarak oluşturulmuştur. Okulda okutulan dersler ve saatleri ile ilgili bilgilere öğrenci sınıf geçme defterlerinden ulaşılmıştır.

Tablo 4.6. Ziraat Meslek Okulu'nda Okutulan Dersler (1970-1975)

Tarım (Alan) Dersleri	Kültür Dersleri
Tarla Ziraatı	Türk Dili ve Edebiyatı
Ziraat Alet ve Makineleri	Tarih
Meyvecilik	Coğrafya
Bağcılık	Fizik
Sebzecilik ve Süs Bitkileri	Kimya
Hayvancılık	Matematik
Küçük Evcil Hayvanlar	Yabancı Dil (İngilizce)
Gıda Mühendisliği ve Kıymetleri	Beden Eğitimi ve İnsan Sağlığı
Zirai Yayım	Milli Güvenlik
Zirai Ekonomi ve İşletmecilik	Biyoloji
Arazi Ölçme Bilgisi	Kompozisyon

Tablo 4.6'da sadece tarım (alan) ve kültür derslerine yer verilmiştir. 1970 yılında Söke Ziraat Meslek Okulu olarak açılan okul kayıtlarında ders saatlerine ulaşılamamıştır. Öğrenci sınıf geçme defterleri incelendiğinde 1974 yılına kadar 1. sınıf, 2. sınıf ve 3. sınıfların her sene aynı dersleri okuduğu görülmüştür. Öğrencilerin 11 tane tarım (alan) dersleri ve 11 tane de kültür derslerinden sorumlu oldukları ifade edilmiştir.

1974-1975 eğitim öğretim yılında 2. sınıflarda bir değişiklik görülmektedir. Sebzecilik ve Süs Bitkileri dersinin adı sadece Sebzecilik dersi olurken Türk Dili Edebiyatı ve Kompozisyon dersi Türk Dili ve Edebiyatı, Kompozisyon olmak üzere farklı iki derse dönüşmüştür. Ayrıca ders programına Ahlak dersi eklenmiştir. Bu değişimin okulun statü değişikliğinden olduğu düşünülmektedir. Okulun tarihçesinde 1974-1975 yılında makinist ortaokulu olduğu ifade edilmektedir. Diğer bütün sınıf kademelerinde ve 1975 yılına kadar tablodaki dersler haftalık saatleri bilinmemekle birlikte okutulmaya devam etmiştir.

Tablo 4.7. Bütün Liselerde ve Söke Ziraat Okulu'nda Okutulan Ders Karşılaştırması (1974-1975)

Aynı Olan (Ortak) Dersler	Ziraat Okulunda Olmayan Bütün Liselerde Görülen Dersler	Bütün Liselerde Olmayan Ziraat Okulundaki Dersler
Türk Dili ve Edebiyatı	Sanat Tarihi	Beden Eğitimi ve İnsan Sağlığı
Tarih	Psikoloji, Felsefe, Mantık, Sosyoloji	Biyoloji
Coğrafya	Ahlak	Kompozisyon
Fizik	Tabiat Bilgisi	
Kimya	Seçmeli dersler (Müzik, Resim)	
Matematik	Din Bilgisi	
İngilizce		
Beden Eğitimi		

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi (1974: 115) yayımlanan haftalık ders çizelgesi incelendiğinde yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi 1974-1975 eğitim öğretim yılında Söke Ziraat Okulu'nda okutulan kültür dersleri ile bütün liselerde (Modern Matematik ve Fen programı uygulayan liseler hariç) okutulan haftalık dersler karşılaştırıldığında bütün liselerdeki Beden Eğitimi dersinin adı ziraat okulunda Beden

Eğitimi ve İnsan Sağlığı olarak okutulmaktadır. Okutulan temel derslerin çoğunun aynı olduğu sadece bazı derslerde farklılıklar olduğu görülmektedir (Tablo 4.7).

Tablo 4.8. Söke Ziraat Meslek Lisesi 1975-1976 yılı 3. Sınıf Haftalık Ders Saati

Tarım (Alan) Dersleri	Haftalık Ders Saati	Kültür Dersleri	Haftalık Ders Saati
Tarla Ziraatı	3	Edebiyat	2
Meyvecilik	3	Kompozisyon	1
Süs Bitkileri	2	Yabancı Dil (İngilizce)	1
Hayvancılık	2	Beden Eğitimi	1
Sütçülük	2	Milli Güvenlik	1
Zirai Yayım	2		
Zirai İşletmecilik	2		
Arazi Ölçme Bilgisi	2		
Toplam	18	Toplam	6

1975-1976 eğitim öğretim yılı okulun tarihçesinde makinist ortaokulu şeklinde ifade edilmekte fakat aynı bu eğitim öğretim yılı sınıf geçme defterleri incelendiğinde ziraat meslek lisesi şeklinde kayda geçmiştir. Okuldan mezun öğrenci ve okulda öğretmenlik yapan Kürşat Aşık ile yapılan görüşmelerde bu durumun sebebi “...bu yıllarda makinist ortaokulu tarafı da var. Ortaokula da öğrenci alınıyor. İki kademesi var dolayısıyla aynı defteri kullanıyorsun yani. Ortaokuldan başlıyorsun öğrenmeye. Bu kısım tarım meslek lisesi olan kısmı...” ifadesiyle açıklanmıştır.

Tablo 4.8’e bakıldığında haftalık tarım (alan) ders saatlerinin kültür derslerinin yaklaşık 2 katından daha fazla olduğuna ulaşılmaktadır. Başka bir deyişle 1975-1976 eğitim öğretim yılında 3. sınıfların haftalık toplam 24 ders saatinin %75’ini tarım (alan) dersleri oluştururken %25’ini kültür dersleri oluşturmaktadır.

Tablo 4.9. Söke Makinist Ortaokulu’nda Okutulan Dersler (1976-1977)

Tarım (Alan) Dersleri	Kültür Dersleri
Zirai Kuvvet Makineleri	Türkçe
Ziraat Aletleri	Matematik
Teknoloji	Sosyal Bilgiler
Tarla Ziraatı	Fen Bilgisi
Teknik Resim	İngilizce
	İş Bilgisi (Resim)
	Müzik
	Beden Eğitimi
	Ahlak Bilgisi
	Din Bilgisi

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi 1976-1977 yılında okul ortaokul statüsüne sahip olduğu için 1. sınıf, 2. sınıf ve 3. sınıflarda kültür derslerinin tarım (alan) derslerinden daha fazla

olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 5 tane tarım (alan) dersi ve 10 tane kültür dersinden sorumlu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu derslerin haftalık saatleri bilinmemektedir.

Ayrıca Tebliğler Dergisi 1976-1977 eğitim öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokulların haftalık ders dağıtım çizelgeleri incelendiğinde (MEB, 1976: 350) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görülen ortak derslerin tümünün Söke Makinist Ortaokulunda görülen kültür dersleri ile aynı olduğuna ulaşılmıştır. Bunun yanında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda isteğe bağlı olan Din Bilgisi dersi Söke Makinist Ortaokulu'nda tüm öğrencilere okutulduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

Tablo 4.10. Söke Ziraat Meslek Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1977-78	1978-79	1079-80	1980-81
Tarım (Alan) Dersleri	Ziraat Aletleri	2	2	-	-
	Tarla Ziraatı	3	2	2	3
	Gıda Muhafaza	2	-	-	2
	Meyvecilik	2	-	-	2
	Sebzecilik	2	1	1	-
	Hayvancılık	2	-	-	2
	Küçük Evcil Hayvanlar	2	-	-	-
	Motor ve Traktör	-	2	3	-
	Traktör Bakımı	-	2	2	-
	Elektrik Temel Bilgisi	-	2	2	-
	Atölye Temel Bilgisi	-	2	2	-
	Tarım Alet Makineleri	-	-	3	2
	Toplam	15	13	15	11
Kültür Dersleri	Edebiyat	3	5	5	5
	Kompozisyon	2	-	-	-
	Tarih	2	2	2	2
	Matematik	4	4	4	4
	Coğrafya	2	2	2	2
	Fizik	v.y.	-	-	-
	Kimya	v.y.	-	-	-
	Fiziksel Bilgiler Giriş/ Fen Bilimlere Giriş (1980-81)	4	4	4	4
	Yabancı Dil (İngilizce)	4	4	4	4
	Beden Eğitimi	2	2	2	2
	Ahlak	1	1	1	1
	Din	1	1	1	1
	Turizm ve Sanat Eğitimi	-	2	-	-
	Toplam	25	27	25	25
	Genel Toplam	40	40	40	36

v.y.: veri Yok (verilere ulaşılamamıştır).

Yukarıdaki verilere bakıldığında 1977-1981 yılları arasındaki dört yıllık öğretim sürecinde 4. sınıfların haftalık ders saatleri görülmektedir (Tablo 4.10). Ziraat meslek lisesi statüsü ile eğitim öğretim veren bu okulda kültür ders saatlerinde bu dört yılda fazla bir değişim söz konusu değildir. Meslek lisesi statüsüne dönüşme sürecinde öğretim programı

yeni düzenlenmeye çalışıldığı için tarım (alan) ders saatlerinde az da olsa bir değişim söz konusudur.

1979-1980 eğitim öğretim yılında ziraat aletleri dersi yerine 3 saatlik Tarım Alet Makineleri adındaki içeriği genişletilmiş olan ders eklenmiştir. Motor ve Traktör ders saatinin süresi 3 saate çıkarılmıştır. Sebzeçilik dersi her geçen yıl ders saati azalarak 1980-1981 yılında kaldırılmıştır.

Kültür derslerinde ise ders saatlerinde ciddi bir değişim olmazken 1978-1979 yılında 2 saatlik turizm ve sanat dersi eğitimi verilmiştir. 1980-1981 yılında Fiziksel Bilimlere Giriş dersi Fen Bilgisi dersi adını almıştır. Diğer derslerin saatlerinde değişim yoktur. Fakat kültür ders saatlerinin tarım (alan) ders saatlerinden fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Haftalık toplam ders saatinin 40 saatten 36 saate düştüğü görülmektedir (Tablo 4.10.). Ayrıca 1977-1978 eğitim öğretim yılında derslerin %37,50'ini tarım (alan) dersleri oluştururken %62,50'sini ise kültür dersleri oluşturmaktadır. Bunu 1978-1979 eğitim öğretim yılında %32,50 tarım (alan) dersleri ile %67,50 kültür dersleri takip ederken 1979-1980 eğitim öğretim yılında tekrar %37,50 tarım (alan) dersleri ile %62,50 kültür derslerine geri dönmüştür. 1980-1981 eğitim öğretim yılında düzenli bir azalış olmamasına rağmen haftalık toplam 40 saatlik dersler 36 saate düşerken tarım (alan) dersleri de %30,55'e düşmüş kültür dersleri ise %69,45'e yükselmiştir.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı erkek öğrenci ağırlıklı bir okul olan endüstri meslek lisesi 1978-1979 ders dağıtım çizelgeleri incelenerek Söke Ziraat Meslek Lisesi ders dağıtım çizelgesi karşılaştırılmıştır. Endüstri meslek liselerinin bölümlere ayrıldığı ve her bölüm ders saatlerinin birkaç saatle değişiklik gösterdiği için taramada ilk karşılaşılan Değirmencilik Bölümü ele alınmıştır. Buradan hareketle ilk sınıf kademesi olan 9. sınıfların haftalık toplam ders saati 42/43 saat olarak değişim göstermektedir (MEB, 1978: 97). Bu eğitim öğretim yılına ait haftalık toplam ders saatinin %41,87'sini meslek dersleri oluştururken %58,13'ünü genel bilgiler dersleri oluşturmaktadır.

1978-1979 eğitim öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı endüstri meslek lisesi 9. sınıfları ile Tarım Bakanlığı'na bağlı Söke Ziraat Meslek Lisesi 4. sınıfları karşılaştırıldığında toplam ders saatlerinde ciddi oranda fark görülmemektedir. Meslek ders oranlarında da ciddi bir fark görülmemekle birlikte meslek ders oranlarının Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde daha az olduğu dikkat çekmektedir. Şöyle ki 1978-1979 eğitim öğretim

yılında endüstri meslek lisesinde meslek dersleri %41,87 iken Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde tarım (alan) dersleri %32,50'dir. Endüstri meslek lisesindeki genel bilgi dersleri %58,13 iken Söke Ziraat Meslek Lisesi'ndeki %67,50 ile kültür ders oranlarına bakılarak Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde kültür derslerinin oranının endüstri meslek liselerinden daha fazla olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

1978-1979 eğitim öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan genel liselerin haftalık ders saatleri çizelgesi incelendiğinde 9. sınıfların haftalık toplam ders saatinin 32/33 saat olduğu bilgisine ulaşılmıştır (MEB, 1978: 456). Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde ise haftalık toplam 40 ders saati ile genel liseden yaklaşık 7-8 saat daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.11. Ziraat Meslek Lisesi 5. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1978-79	1979-80	1980-81
Tarım (Alan) Dersleri	Tarla Ziraatı	2	2	2
	Gıda Muhafaza	1	-	-
	Meyvecilik	2	1	1
	Sebzecilik	2	-	-
	Hayvancılık	2	1	1
	Küçük Evcil Hayvanlar	2	-	-
	Z. Kuvvet Makine	2	-	-
	Bağcılık	2	-	-
	Zirai Ekonomi	1	-	-
	Ölçme Bilgisi	1	1	1
	Tarım Alet Makineleri	-	4	4
	Motor ve Traktör Bilgisi	-	3	3
	Traktör Bakımı ve Kullanımı	-	2	2
	Atölye Temel Bilgisi	-	2	2
	Teknik Resim	-	2	2
	Tarım Makineleri İşletmeciliği	-	1	1
	Toplam	17	19	19
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	5
	Matematik	2	2	2
	Yabancı Dil (İngilizce)	2	2	2
	Beden Eğitimi	2	2	2
	Din	1	1	1
	Kooperatifçilik	1	1	1
	Ahlak	1	1	1
	Turizm ve Sanat Eğitimi	2	-	-
	Milli Güvenlik	1	1	1
	Toplam	17	15	15
	Genel Toplam	34	34	34

1977-1978 eğitim öğretim yılında 5. sınıf ve 6. sınıflara ait veriler bulunmamaktadır. Çünkü okul ziraat meslek lisesi statüsü ile öğrenci alımına yeni başlamıştır. Bu sebepten dolayı Tablo 4.11'de 1978-1979 yılından başlamaktadır. Tabloda tarım (alan) ders saatleri

ile kültür ders saatlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kültür derslerindeki çeşitlilik tarım (alan) derslerindeki çeşitlilikten daha azdır. Ayrıca yıllar arasında da ders saatlerinde önemli bir artış veya azalış görülmemektedir.

Tablo 4.11.'e bakıldığında 5. sınıfa gelindiğinde üç yıl boyunca haftalık toplam ders saatinin 34 saat olduğu dikkat çekmektedir. 1978-1979 eğitim öğretim yılında derslerin %50'sini tarım (alan) dersleri oluştururken %50'sini kültür dersleri oluşturmaktadır. Fakat takip eden iki yıla bakıldığında %55,66 tarım (alan) dersleri ile %44,12 kültür dersleri takip etmektedir. Başka bir deyişle az da olsa tarım (alan) derslerinin kültür derslerinden fazla olduğu bilgisine ulaşılabilmektedir.

Yine bir üst başlıkta incelenen Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan endüstri meslek lisesinin ikinci kademesi olan 10. sınıflar ile Söke Ziraat Meslek Lisesi'nin ikinci kademesi olan 5. sınıflar karşılaştırılacaktır. 1978-1979 eğitim öğretim yılında endüstri meslek lisesinin haftalık toplam ders saatinin 42/43 saat olduğu bilgisine ulaşılmıştır (MEB, 1978: 97). Haftalık bu toplam ders saatinin %67,45'inin meslek dersleri oluştururken %32,55'ini ise genel bilgi dersleri oluşturmaktadır.

Söke Ziraat Meslek Lisesi 5. sınıfların haftalık toplam ders saati 34 saat ile endüstri meslek liselerinin haftalık toplam ders saatinden oldukça azdır. Ayrıca Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde tarım (alan) dersleri (%50,00) endüstri meslek lisesindeki meslek derslerinden (%67,45) daha az olduğu ve yine 4. sınıflarda olduğu gibi 5. Sınıflarda da kültür derslerinin (%50) endüstri meslek liselerindeki genel bilgi derslerinden (%32,55) fazla olduğu dikkat çekmektedir.

1978-1979 eğitim öğretim yılında genel liselerin ikinci kademesi olan 10. sınıfların haftalık toplam ders saatinin 32/33 saat olduğu bilgisine ulaşılmıştır (MEB, 1978: 456). Buradan hareketle Söke Ziraat Meslek Lisesi haftalık toplam ders saati ile genel liselerin haftalık toplam ders saatlerinin birbirine yakın olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.12. Ziraat Meslek Lisesi 6. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1979-80	1980-81	1981-82
Tarım (Alan) Dersleri	Tarla Ziraatı	1	-	-
	Gıda Muhafaza	2	-	-
	Meyvecilik	2	-	-
	Hayvancılık	1	-	-
	Süs Bitkileri	1	-	-
	Ziraat İşletmeciliği	1	-	-
	Zirai Yayım	2	-	-
	Ziraat Alet ve Makine	-	2	2
	Traktör Bakımı ve Kullanımı	-	2	2
	Ziraat Elektrifikasyonu	-	2	2
	Motor ve Traktör Bilgisi	-	2	2
	Toplam	10	8	8
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	4
	Tarih	3	3	2
	Türkiye Coğrafyası	1	1	-
	Yabancı Dil (İngilizce)	2	2	2
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Din	1	1	1
	Ahlak	1	1	1
	Turizm	2	2	1
	Milli Güvenlik	1	1	1
	Coğrafya	-	-	1
	T.C. İnkılap Tarihi	-	-	2
	Toplam	14	14	16
	Genel Toplam	24	22	24

1977-1978 ve 1978-1979 eğitim öğretim yıllarına ait veriler bulunmamaktadır. Okul ziraat meslek lisesi statüsüyle öğrenci alımı yaptığı için bu yıllarda 6. sınıf öğrencisi henüz yetişmemektedir. 6. Sınıflar incelendiğinde kültür ders saatlerinin tarım (alan) ders saatlerinden fazla olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 4.12.).Kültür derslerinde 1981-1982 eğitim öğretim yılında Coğrafya ve T.C. İnkılap Tarihi dersinin programa eklendiği görülmektedir. Ayrıca Tablo 4.12’ye bakıldığında haftalık ders saatlerinin toplam 24 saat ile 22 saat arasında değiştiği dikkati çekmektedir. 1979-1980 eğitim öğretim yılında derslerin %41,66’sını tarım (alan) dersleri, %58,34’ünü kültür dersleri oluşturmaktadır. Bunu %36,36 tarım (alan) dersleri ve %63,64 kültür dersleri ile 1980-1981 yılı takip ederken sonraki yılda %33,33 tarım (alan) dersleri ile %66,67 kültür dersleri takip etmektedir. Görüldüğü gibi önceki yıllara göre hem haftalık toplam ders saati hem de tarım (alan) ders saatleri azalmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı önceki başlıklarda incelenen endüstri meslek lisesinin son kademesi olan 11. sınıflar ile Söke Ziraat Meslek Lisesi’nin son kademesi olan 6. sınıflar karşılaştırıldığında haftalık toplam ders saatlerinin endüstri meslek lisesinde oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir. Şöyle ki Söke Ziraat Meslek Lisesi haftalık

toplam ders saati 24 saat ile 22 saat olarak değişim gösterirken endüstri meslek lisesinde ise bu 42/43 saat ile yaklaşık olarak 2 katı olduğu görölmektedir (MEB, 1978: 97).

Ayrıca 1979-1980 eğitim öğretim yılında Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde tarım (alan) derslerinin oranının %41,66 ile endüstri meslek liselerindeki meslek derslerinden %72,10 oranı ile oldukça az olduğuna ulaşılmıştır. Söke Ziraat Meslek Lisesi kültür ders oranları ise %58,34 ile endüstri meslek liselerindeki genel bilgi derslerindeki %27,90 oranı ile oldukça fazla olduğu görölmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin 11. sınıflarının da haftalık toplam ders saatinin 33/34 saat ile Söke Ziraat Meslek Lisesi'nden oldukça fazla olduğu görölmüştür (MEB, 1978: 456).

Tablo 4.13. Ziraat Meslek Lisesi 7. Sınıf Haftalık Ders Saati (1983-1984)

Tarım (Alan) Dersleri	Haftalık Ders Saati	Kültür Dersleri	Haftalık Ders Saati
Tarla Ziraatı	1	Beden Eğitimi	1
Tarımsal Mekanizasyon	3	-	-
Motor Tekniği	2	-	-
Traktör Tekniği	2	-	-
Zirai Ekim ve İşletmesi	3	-	-
Zirai Yayım	2	-	-
Zirai İnşaat	2	-	-
Zirai Mücadele	2	-	-
Atölye Tekniği	1	-	-
Toplam	18	Toplam	1

Okul 1982-1983 eğitim öğretim yılında öğrenci mezun etmemiştir. Bunun sebebi ise okulun öğrenim süresi üç yıl olan ziraat meslek lisesi statüsünden öğrenim süresi dört yıl olan ziraat teknik lisesine dönüşmüş olmasıdır. 1982-1983 eğitim öğretim yılı mezun olması gereken öğrenciler üç yıl öğrenimini tamamladıktan sonra bir yıl daha öğrenim görerek 1983-1984 eğitim öğretim yılında ziraat teknik lisesi mezunu öğrenciler olmuşlardır. Bu nedenle yukarıdaki Tablo 4.13. ayrı olarak yapılmıştır. Tablonun isminin ziraat meslek lisesi olması sınıf geçme defterlerinde kayıtların bu şekilde tutulmasıyla ilgilidir.

Ziraat teknik lisesine dönüşen okul, öğrencilerin daha da uzmanlaşmaları açısından haftalık toplam ders saatlerinin hemen hemen tamamını tarım (alan) dersleri oluşturmaktadır. 1983-1984 eğitim öğretim yılında 7. sınıfların haftalık toplam 19 ders saatinin %94,7'sini tarım (alan) dersleri ile %5,3'ünü sadece Beden Eğitimi dersi oluşturmaktadır.

Tablo 4.14. Ziraat Teknik Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati

Tarım (Alan) Dersleri	Dersler/ Yıllar	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000
	Ziraat Alet ve Makineleri	2	v.y.				-	v.y.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tarla Ziraatı	3					3		3	3	3	2	2	2	2	2	2	2			
	Gıda Muhafaza	2					-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	Hayvancılık	2					2		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
	Meyvecilik	2					2		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Tarımsal Mekanizasyon	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	Gıda Bilgi ve Ferm. Teknolojisi/ Gıda Teknolojisi *	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Toplam	11	0	0	0	0	11	0	11	11	11	11	11	10	10	10	10	10	10	8	8
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	5	v.y.				4	v.y.	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Matematik	4					4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
	Tarih	2					2		2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3		
	Coğrafya	2					2		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
	Fen Bilgisi	4					-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	Yabancı Dil (İngilizce)	4					4		4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4
	Beden Eğitimi	2					2		1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	
	Din/ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi**	1					1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Ahlak	2					-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
	Fizik	-	-	-	-	-	2	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Kimya	-	-	-	-	-	2	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Sağlık Bilgisi/ Biyoloji ve Sağlık Bilgisi***	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	
Spor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
	Toplam	26	0	0	0	0	25	0	25	24	24	24	24	24	24	24	24	24	26	26	
	Genel Toplam	37	0	0	0	0	36	0	36	35	35	35	35	34	34	34	34	34	34	34	

* Gıda Bilgi ve Fermantasyon Teknolojisi dersi yerine 1992-1993 ve 1998-1999 yıllarında geldi.

** 1985-1986'dan itibaren Din dersi ve Ahlak Dersi yerine geldi.

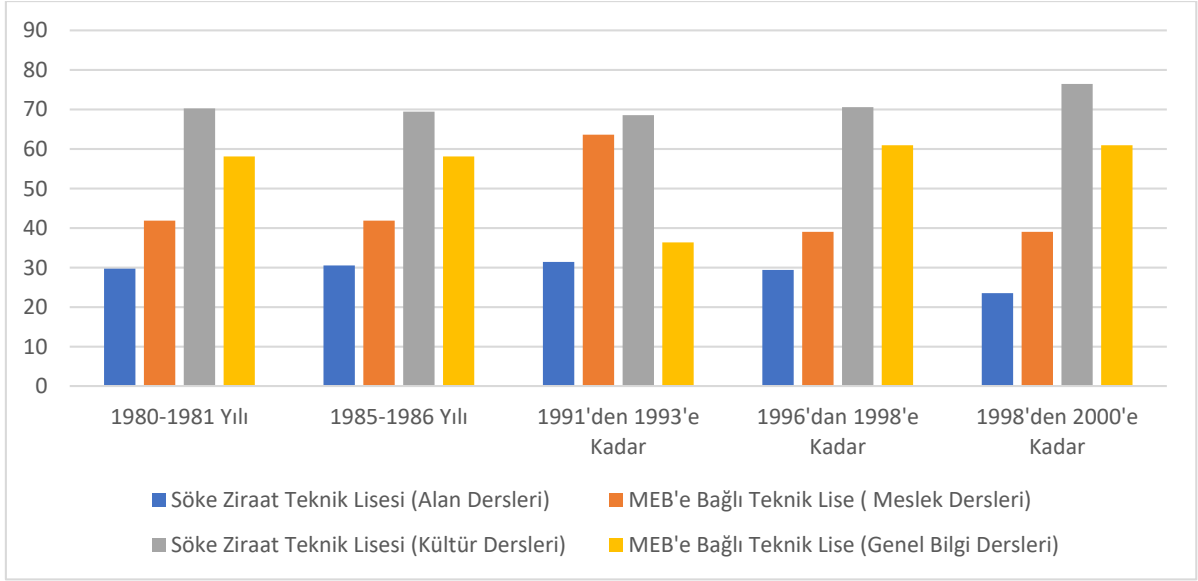
*** 1988-1989'dan itibaren Sağlık Bilgisi dersinin yeni adı.

Yukarıda Tablo 4.14’de de görüldüğü gibi okul yine bir statü değişikliği yaşayarak Söke Ziraat Teknik Lisesi adını almıştır. Tabloda da görüldüğü gibi teknik lise olduğu sürede kültür dersleri ağırlıklı olarak eğitim verilmiştir. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, İngilizce gibi derslerin saatlerinin 3 saat ve üzeri olduğu görülmektedir. Çünkü yapılan görüşmelerden de ulaşılan bilgilere göre teknik lise olduğu dönemde amaçlardan biri de üniversite sınavına öğrenci hazırlamak olarak belirlenmiştir.

1981’den 1985 yılına kadar dört yıllık 4. sınıf verilerine ulaşamamıştır. 1986-1987 eğitim öğretim yılına ait verilerde elde edilememiştir. Ayrıca Söke Ziraat Teknik Lisesi yıllar arasında ders saati dağılımlarına bakıldığında ne tarım (alan) dersleri ne de kültür derslerinde ciddi bir değişim gözlenmemiştir.

1998-1999 yılına gelindiğinde 1993-1994 yılından beri devam eden derslerin isimleri ve saatleri aynı kalmış sadece ders isimlerinin yanına Matematik 1, Tarih 1 gibi rakamlar eklenmiştir. Fakat 1999-2000 yılında yine derslerin isimlerindeki 1’ler kaldırılmıştır ve yine saatler ve isimler aynı devam etmiştir.

Ayrıca Tablo 4.14 incelendiğinde haftalık toplam ders saatlerinin 37 saatten 34 saate kadar düştüğü dikkat çekmektedir. 1980-1981 eğitim öğretim yılında derslerin %29,72’sini tarım (alan) dersleri oluştururken %70,28’sini kültür dersleri oluşturmaktadır. 1985-1986 ve 1987-1988 eğitim öğretim yıllarında derslerin %30,55’ini tarım (alan) dersleri ile %69,45’ini kültür derslerinin oluşturduğu görülmektedir. 1988-1989 eğitim öğretim yılından 1992-1993 eğitim öğretim yılına kadar tarım (alan) dersleri %31,42 ve kültür dersleri %68,58 olarak devam etmiştir. Fakat 1992-1993 eğitim öğretim yılına gelindiğinde %29,41 ile tarım (alan) dersleri azalırken %70,59 ile kültür dersleri artış göstermektedir. Bu durumu 1998-1999 eğitim öğretim yılında %23,52 tarım (alan) dersleri ile %76,48 kültür dersleri takip etmektedir.

Şekil 4.12. Söke Ziraat Teknik Lisesi (4. Sınıf) ile MEB'e Bağlı Teknik Liselerin (9. Sınıf) Ders Oranları (1980-2000)

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerin ders dağılım çizelgeleri incelenerek Söke Ziraat Teknik Lisesi ders dağıtım çizelgeleri karşılaştırılmıştır (Şekil 4.12.). Teknik liselerin çeşitli bölümlere ayrıldığı ve her bölüm ders saatlerinin birkaç saatle değişiklik gösterdiği için tarama sırasında ilk karşılaşılan Mikroteknoloji Bölümü ele alınmıştır. Buradan hareketle ilk sınıf kademesi olan 9. sınıfların haftalık toplam ders saati 42/43 saat olarak değişim göstermektedir (MEB, 1980: 225). 1980-1981 eğitim öğretim yılına ait haftalık toplam ders saatinin %41,87'sini meslek dersleri oluştururken %58,13'ünü genel bilgi dersleri oluşturmaktadır.

1980-1981 eğitim öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik lise 9. sınıfları ile Tarım Bakanlığı'na bağlı Söke Ziraat Teknik Lisesi 4. sınıfları karşılaştırıldığında toplam ders saatlerinin ziraat teknik lisesinde teknik liseye göre daha az olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca Söke Ziraat Teknik Lisesi tarım (alan) dersleri oranının (%29,72) teknik lise meslek dersleri oranından (%41,87) daha az olduğu görülmektedir. Söke Ziraat Teknik Lisesi kültür dersleri oranının (%70,28) teknik lisedeki genel bilgi derslerinden (%58,13) fazla olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'na ait 1980-1981 eğitim öğretim yılına ait bilgiye ulaşılamamıştır. Bu nedenden dolayı Söke Ziraat Teknik Lisesi ile genel lise karşılaştırması yapılamamıştır.

Tabloya göre 1996-1997 eğitim öğretim yılından 1999-2000 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim sınıf geçme yönetmeliğini uygulayan ortaöğretim kurumlarından teknik liseler haftalık ders çizelgesi incelendiğinde 9. sınıfların haftada toplam 41 saat ders gördükleri bilgisine ulaşılmıştır (MEB, 1996: 336). Buna göre haftalık toplam ders saatlerinin %39,03'ünü bölüm dersleri oluştururken %60,97'sini kültür dersleri oluşturmaktadır.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'ndeki tarım (alan) ders oranının (%29,41) MEB'e bağlı teknik liselerdeki ders oranından (%39,03) daha az olduğu görülmektedir. Fakat Söke Ziraat Teknik Lisesi'ndeki kültür ders oranı (%70,59) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerdeki genel bilgi ders oranından (%60,97) fazladır. Bu durum 1999-2000 eğitim öğretim yılında oranlar arasındaki fark biraz daha artarak devam etmiştir.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin 9. sınıflarının haftalık toplam ders saatleri incelendiğinde 1985-1986 eğitim öğretim yılında 35 saattir (MEB, 1985: 399). Bu durum 1991-1992 eğitim öğretim yılında 30 saate düştüğü bilgisine ulaşılmaktadır (MEB, 1991: 4). Fakat 1996-1997 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin 9. sınıflarının ders saatleri 33 saate çıkarılmıştır (MEB, 1996: 281-288). Bu verilere dayanarak 1985-1986 eğitim öğretim yılından 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saatinin genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazla olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

Tablo 4.15. Ziraat Teknik Lisesi 5. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000
Tarım (Alan) Dersleri	Tarım Alet Makineleri	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tarla Ziraatı	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Gıda Muhafaza	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Hayvancılık	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Küçük Evcil Hayvanlar	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Sebzecilik	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Bağcılık	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ölçme	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tarımsal Mekanizasyon	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4
	Motor Tekniği	-	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	2	2	2
	Traktör Tekniği	-	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2
	Atölye Tekniği	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Teknik Resim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2
	Toplam	18	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12	12	12	12	12	12	14

Tablo 4.15. Ziraat Teknik Lisesi 5. Sınıf Haftalık Ders Saati (Devamı)

Dersler/ Yıllar		1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	2
	Matematik	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2
	İngilizce	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	-
	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	3	3	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
	Din/ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ahlak	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Milli Güvenlik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	T.C. İnkılap Tarihi/ T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Tarih	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	-
	Coğrafya	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	-
	Fizik	-	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
	Kooperatifçilik	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
	Sağlık Bilgisi/ Biyoloji ve Sağlık Bilgisi***	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Kimya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-
	Geometri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Bilgisayar Kullanım Tekniği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Psikoloji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Spor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	İlk Yardım	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	İş Güvenliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam		12	22	22	23	23	24	24	22	21	21	21	21	22	22	22	22	22	22	19
Genel Toplam		30	35	35	36	36	37	37	35	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	33

* 1982-83 yılından itibaren Din dersi ve Ahlak dersi birleşmiştir.

**1985-86 yılında T.C. İnkılap Tarihi dersine Atatürkçülük eklendi.

*** 1988-89 yılından itibaren Sağlık Bilgisi dersinin yeni adı.

Şekil 4.13. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bilgisayar Laboratuvarı (1996) (İsmail Caner Genç Arşivi)

Tablo 4.15’de görüldüğü gibi sadece 1981-1982 yılında tarım (alan) ders saatleri kültür ders saatlerinden fazladır. Diğer yıllarda ise teknik lise statüsü ve amacı gereği kültür ders saatleri tarım (alan) ders saatlerinden fazladır.

Yukarıda Tablo 4.15’de dikkat çeken bir başka durum ise Bilgisayar Kullanım Tekniği dersinin eklenmiş olmasıdır. 1999-2000 eğitim öğretim yılına gelindiğinde Söke’de hiçbir okulda bilgisayar yokken ilk defa Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde ilk defa bilgisayar kullanıldığı hatta bir bilgisayar dersliği oluşturulduğu bilgisi yapılan görüşmelerle de desteklenmiştir.

Okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık’ın müdür yardımcılığı döneminde okuldaki test merkezi bölümü sebebiyle gelen bir bilgisayarla başlamıştır. Durumu Fethi Ayık “... 1982 yılında Rıfat Bey, Şekip Bey bir de ben varken bizim test merkezine Hamnatpakıt diye bir bilgisayar geldi. Ekranı 10 santime 10 santim ne olacak bu dedik. Türk- Alman test merkezi bu bilgisayara bağlanacak aküyle çalışan bilgisayara ve değerler buraya aktarılacak. Rıfat Bey dedi ki Fethi herkesten önce buraya bir dersane kuralım. Okula da bir bilgisayar dersi koyalım çocuklarımıza bilgisayar öğretilim bir de kendimiz öğrenelim. O zaman demirbaş alımı çok zor. Hep bakanlıktan izin alınacak falan ben İzmir’e gittim şu bu formülle üç beş bilgisayar derken 30 tane bilgisayar aldım geldim. Bizim sınıflarımız 30 kişilikti. 30 tane bilgisayarla bilgisayar dershanesi açtık ve bilgisayar dersini koyduk. Öğrencilerimiz de bilgisayarı kullanmaya başladı bir de hoca tuttuk piyasadan Caner Bey, İngilizce öğretmeni bilgisayarla ilgili bir yer açmışlardı Söke’de geldi öğretti. Sonra bakanlık da duydu biz dediler mühendis, teknisyen gönderelim orada eğitin. Diğer teşkilatlarda çalışan mühendis ve teknisyenler de buraya gelip bilgisayar eğitimi almaya başladılar ve öyle oldu ki hızlı bir

şekilde bilgisayar kullanımı bizim bakanlığımızda arttı...” sözleriyle dersin konulmasını ifade etmiştir. Hatta Söke Ziraat Teknik Lisesi’nde kurulan bu bilgisayar dershanesinin bırakın okulun öğrencilerini bakanlıktaki mühendis ve teknisyenlere bile fayda sağladığını ve etkisinin oldukça geniş olduğunu göstermektedir.

Bilgisayar konusunda Söke’de hızla ilerleyen okullar arasında yer alması yerel basına şu şekilde yansımıştır: “... *Söke Ziraat Teknik Lisesi kendi maddi imkânları ile bilgisayar laboratuvarını kuran ve öğrencilerine bu konuda eğitim veren eğitim öğretim işlerinde Söke’de ilk defa bilgisayarı kullanmaya başlayan bir okuldur. Bu liseden sonra diğer okullarımızda bilgisayar kullanılmaya başlanılmıştır. Ziraat Teknik Lisesi’nin kullandığı bütün programları kendi bünyesinde hazırlanmıştır ve kendi programlarını kendi hazırlayıp kullanan tek okul olmuştur. İsmail Caner Genç’e verdiği bilgilerden dolayı teşekkür ederim.*” (Yeni Söke Gazetesi, Sayı 655: 1996). Bu haberden de anlaşılacağı gibi Söke’de bilgisayar konusunda öncülük etmiştir.

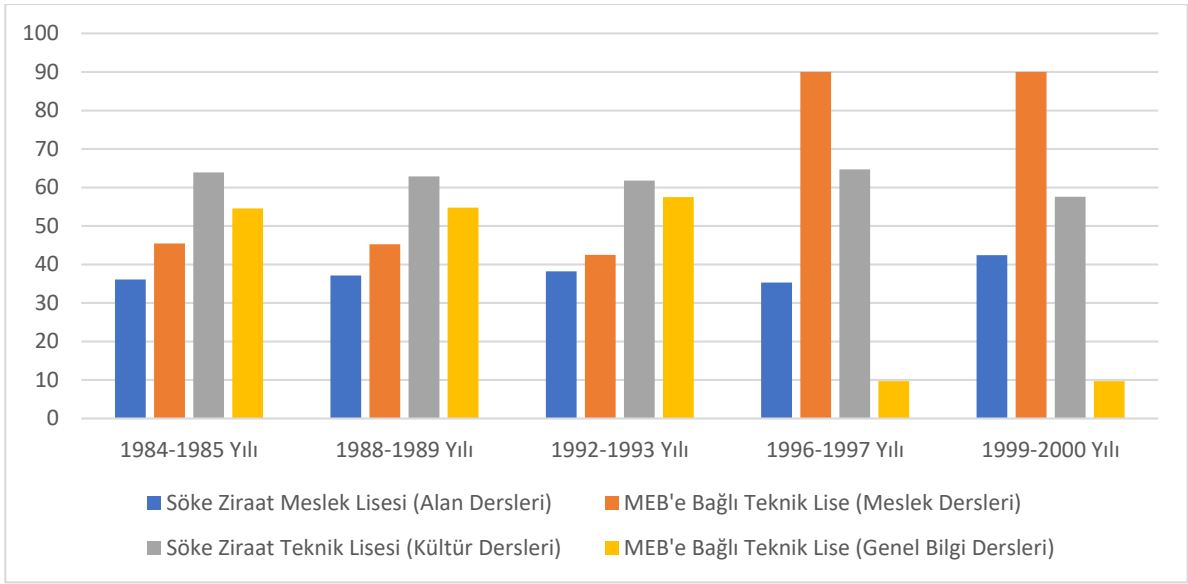
Tablo 4.15’e bakıldığında 1998-1999 eğitim öğretim yılında 1993-1994 yılından beri devam eden derslerin isimleri ve saatleri aynı kalmış sadece ders isimlerinin yanına Matematik 2, Tarih 2 gibi rakamlar eklenmiştir. Fakat 1999-2000 yılında yine derslerin isimlerindeki 2’ler kaldırılmıştır ve yine saatler ve isimler aynı devam etmiştir.

Ziraat teknik lisesi 5. sınıflara bakıldığında haftalık toplam ders saatlerinin düzenli artış ve azalış olmamakla birlikte yıllara göre 30 saat ile 37 saat arasında değişim gösterdiği dikkati çekmektedir. Haftalık toplam ders saatleri içerisinde tarım (alan) dersleri ve kültür derslerinin oranı aşağıdaki Tablo 4.15’de verilmiştir.

Tablo 4.16. Ziraat Teknik Lisesi 5. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saati İçerisinde Tarım ve Kültür Dersleri Yüzdesi (1981-2000)

Yıllar/ Ders Alanı	Tarım (Alan) Dersleri (%)	Kültür Dersleri (%)
1981-1982	60,00	40,00
1982-1983	37,14	62,86
1983-1984		
1984-1985	36,11	63,89
1985-1986		
1986-1987	35,13	64,87
1987-1988		
1988-1989	37,14	62,86
1989-1990	38,23	61,77
1990-1991		
1991-1992		
1992-1993		
1993-1994	35,29	64,71
1994-1995		
1995-1996		
1996-1997		
1997-1998		
1998-1999		
1999-2000	42,42	57,58

Haftalık toplam ders saati içerisinde ders alanlarının oransal değişimini daha iyi görebilmek için yapılan bu tabloda 1981-1982 eğitim öğretim yılında haftalık toplam ders saatleri içerisinde %60,00 orana sahip olan tarım (alan) derslerinin ilerleyen yıllarda yaklaşık olarak yarı yarıya düştüğü dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun sebebinin okulun teknik liseye dönüşmüş olmasıyla ilgili olduğu ifade edilmiştir. Çünkü Talim Terbiye Kurulu'na göre teknik liselerin özelliği olarak kültür derslerinin haftalık ders saatlerinin meslek derslerinin haftalık ders saatlerinden fazla olması şeklinde belirtilmektedir. 1982-1983 eğitim öğretim yılından itibaren kültür derslerinin oranında artış görülmektedir. Fakat 1999-2000 eğitim öğretim yılına bakıldığında tarım (alan) dersleri oranı %42,42'ye yükselirken hala daha %57,58 ile kültür dersleri oranının daha ağırlıklı olduğu görülmektedir (Tablo 4.16). Ayrıca ders oranlarındaki 1980'li yıllarda daha kısa süreli ve sık değişim gözlenirken 1990'lı yıllarda daha istikrarlı olduğu gözlenmektedir. Hatta ziraat meslek lisesi statüsüne sahip olduğu yıllardaki 5. sınıflar ile karşılaştırıldığında tarım (alan) derslerinin oranının yaklaşık %50,00'lerde olduğu Tablo 4.11. hatırlanırsa ziraat teknik lisesi statüsüne geçişte 5. sınıflar tarım (alan) dersleri oranı azalırken kültür derslerinin oranının arttığı dikkat çekmektedir.

Şekil 4.14. Söke Ziraat Teknik Lisesi (5. Sınıf) ile MEB'e Bağlı Teknik Liselerin (10. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000)

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre hazırlanan yukarıdaki Şekil 4.14'deki grafiğe göre 1984-1985 eğitim öğretim yılından 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi'ndeki tarım (alan) ders oranı MEB'e bağlı teknik liselerin meslek dersleri oranından daha az, kültür ders oranı (genel bilgi dersi) ise daha fazla olmuştur. 1996-1997 eğitim öğretim yılından 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Okulu'ndaki tarım (alan) ders oranı ile MEB'e bağlı teknik liselerdeki meslek ders oranları arasındaki fark yaklaşık 2 katı kadar artış göstermiştir.

Ayrıca 1983-1984 eğitim öğretim yılından 1985-1986 eğitim öğretim yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerdeki haftalık toplam ders saatlerini 37 saat olduğu bilgisine ulaşılmıştır (MEB, 1983: 363). Bu yıllar arasında Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saatlerinin (35-36 saat) genel liselerin haftalık toplam ders saatlerinden daha az olduğuna ulaşılmaktadır. 1985-1986 eğitim öğretim yılında genel liselerin ders saatleri 35 saate indirilmiştir (MEB, 1985: 399). Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saatlerinin genel lise haftalık toplam ders saatlerinden 1988-1989 eğitim öğretim yılına kadar yüksek (36-37 saat) olduğu fakat 1988-1989 eğitim yılında aynı (35 saat) ve 1991-1992 eğitim öğretim yılına kadar da düşük (34 saat) olduğuna ulaşılmaktadır. Genel liselerin haftalık toplam ders saati 1991-1992 eğitim öğretim yılında 30 saattir (MEB, 1991: 4). 1996-1997 eğitim öğretim yılına gelindiğinde ise 33 saat olmuştur (MEB, 1996: 281-288). 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati (34

saat) genel lisenin haftalık toplam ders saatinden hep yüksektir. 1998-1999 eğitim öğretim yılında genel liselerin haftalık toplam ders saati 33 saat olarak devam etmiştir (MEB, 1998: 1128-1134). Bu bilgiden hareketle Söke Ziraat Teknik Lisesi 1999-2000 eğitim öğretim yılında ise genel lise haftalık toplam ders saatinden düşüktür.

Tablo 4.17. Ziraat Teknik Lisesi 6. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000
Tarım (Alan) Dersleri	Ziraat Alet ve Makineleri	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Motor ve Traktör Bilgisi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Atölye Tekniği	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Traktör Bakımı ve Kullanımı	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tarım Makineleri İşletme	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Tarımsal Mekanizasyon	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Motor Tekniği	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Traktör Tekniği	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Atölye Tekniği	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Tarla Ziraatı	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	2	2	-	2	2
	Ölçme Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
	Toplam	5	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	12	12	10	12	12
Kültür Dersleri	Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Tarih	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
	T.C. İnkılap Tarihi/ T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük*	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
	Türkiye Coğrafyası	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fizik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	-	-	-	-	-	-
	Kimya	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
	İngilizce	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
	Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Milli Güvenlik	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kooperatifçilik	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Türk Dili ve Edebiyatı	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Coğrafya	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
	Bilgisayar Kullanma Tekniği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
	Toplam	22	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	16	16	16	16	16	16
	Genel Toplam	27	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	26	28	28	26	28	28

* 1989-90 yılında T. C. İnkılap Tarihi dersine Atatürkçülük eklendi.

Tablo 4.17'ye bakıldığında 1994-1995 eğitim öğretim yılından itibaren tarım (alan) ders saatlerinin arttığı görülürken aynı tarihten itibaren kültür derslerinin saatlerinin azaldığı görülmektedir. Yine 5. sınıflarda olduğu gibi 6. sınıflarda da Bilgisayar Kullanım Tekniği dersi olduğu dikkat çekmektedir. Bilgisayar dersi 6. sınıflarda 1994-1995 eğitim öğretim yılından itibaren okutulmaya başlandığı görülmektedir.

Tablo 4.17'nin geneline bakıldığında kültür ders saatlerinin 6. sınıflarda da tarım (alan) ders saatlerinden fazla olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Haftalık toplam ders saatindeki değişim 26 saat ile 32 saat arasında değişim göstermektedir. Haftalık toplam ders saatinde ders alanlarının oransal değerlerini daha kolay inceleyebilmek için aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

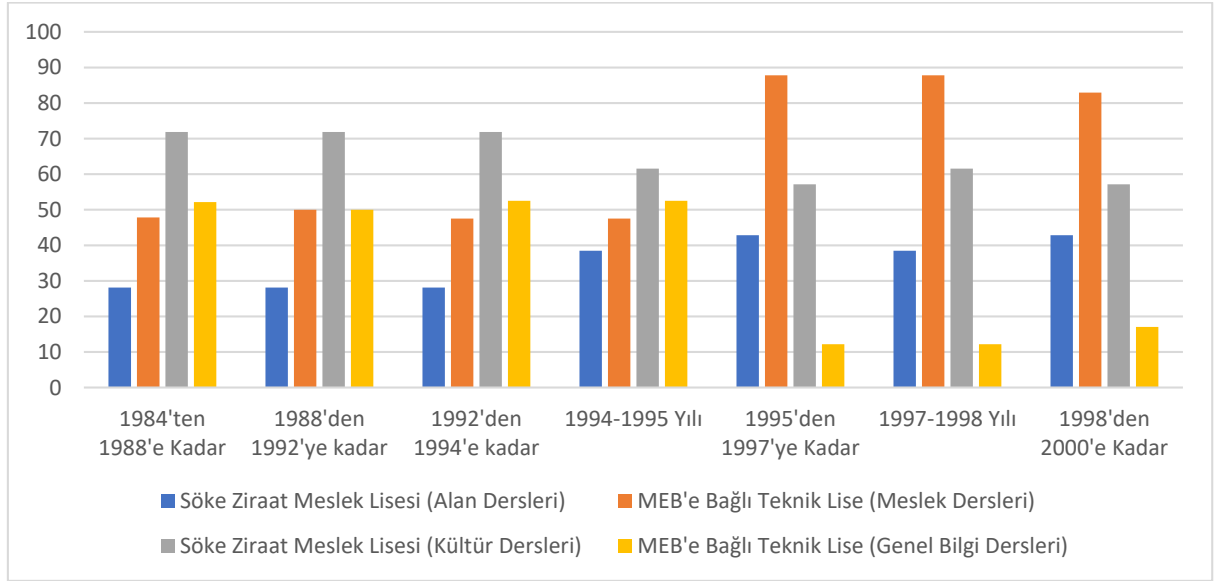
Tablo 4.18. Ziraat Teknik Lisesi 6. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saatinde Ders Alanları Yüzdesi (1982-2000)

Yıllar/ Ders Alanı	Tarım (Alan) Dersleri (%)	Kültür Dersleri (%)
1982-1983	18,51	81,49
1983-1984	28,12	71,88
1984-1985		
1985-1986		
1986-1987		
1987-1988		
1988-1989		
1989-1990		
1990-1991		
1991-1992		
1992-1993		
1993-1994		
1994-1995	38,46	61,54
1995-1996	42,85	57,15
1996-1997	38,46	61,54
1997-1998		
1998-1999		
1999-2000	42,85	57,15

Tablo 4.18.'e bakıldığında 1982-1983 eğitim öğretim yılında 6. sınıfların haftalık toplam ders saatleri içerisinde tarım (alan) derslerinin %18,51 kültür derslerinin ise %81,49 olduğu görülmektedir. Fakat ilerleyen yıllarda düzenli bir artış olmamasına rağmen tarım (alan) derslerinin oranının arttığı fakat hala daha kültür derslerinin oranının tarım (alan) derslerinin oranından fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Ziraat meslek lisesi olduğu yıllardaki ders oranları hatırlanırsa ziraat teknik lisesi statüsüne sahip olduğunda oranların çok fazla değişim göstermeden yaklaşık olarak devam ettiği görülmektedir. Başka bir deyişle 6. sınıfların ziraat meslek lisesi statüsü ve ziraat

teknik lise statüsünde de kültür dersleri ağırlıklı olarak eğitim gördüğü bilgisine ulaşılmaktadır.

Şekil 4.15.Söke Ziraat Teknik Lisesi (6. Sınıf) ile MEB'e Bağlı Teknik Liselerin (11. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000)

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre hazırlanan yukarıdaki Şekil 4.15'teki grafiğe göre 1984'ten 2000'e kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi üçüncü kademesi olan 6. sınıf alan dersleri oranları MEB'e bağlı teknik liselerin üçüncü kademesi olan 11. sınıf meslek ders oranlarından az fakat kültür dersleri (genel bilgi dersleri) oranları ise fazladır. Bu durum 1994-1995 eğitim öğretim yılında yaklaşık 2 katından fazla bir fark açılarak devam etmiştir.

Ayrıca 1983-1984 eğitim öğretim yılından 1985-1986 eğitim öğretim yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerdeki haftalık toplam ders saatlerini 38 saat olduğu bilgine ulaşılmıştır (MEB, 1983: 363). 1985-1986 eğitim öğretim yılında genel liselerin ders saatleri 35 saate indirilmiştir (MEB, 1985: 399). Genel liselerin haftalık toplam ders saati 1991-1992 eğitim öğretim yılında 30 saattir (MEB, 1991: 4). Söke Ziraat Teknik Lisesi 1983'ten 1994'e kadar haftalık toplam ders saati genel liselerdeki haftalık toplam ders saatinden azdır. 1996-1997 eğitim öğretim yılına gelindiğinde ise 33 saat olmuştur (MEB, 1996: 281-288). 1994'ten 1997'ye kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazladır. 1998-1999 eğitim öğretim yılında genel liselerin haftalık toplam ders saati 33 saat olarak devam etmiştir (MEB, 1998: 1128-1134). Bu bilgilerden hareketle 1998'den 2000'e kadar Söke Ziraat

Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati genel liselerin haftalık toplam ders saatinden daha azdır

Tablo 4.19. Ziraat Teknik Lisesi 7. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000
Tarla (Alan) Dersleri	Köy Sos. ve Tarım Makineleri İşletmeciliği / Tarımsal Makineler İşletmeciliği*	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
	Tarımsal Mekanizasyon	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	2	2
	Motor Tekniği	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Traktör Tekniği	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
	Atölye Tekniği	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
	Tarla Ziraatı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
	Temel Elektrik ve Tarım Elektrifikasyonu	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Teknik Resim	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
	Ölçme Bilgisi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
	Ziraat İnşaatı	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Zirai Yayımlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
	Toplam	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	18	18	18	18	16
Kültür Dersleri	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2
	Kimya	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	-	-	-	-	-
	İngilizce	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Psikoloji ve Yayımlar	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
	Milli Güvenlik	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Turizm	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
	Beden Eğitimi	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	1	-	1
	Türk Dili ve Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
	Toplam	15	15	15	14	14	14	14	14	14	14	12	8	8	9	8	9
	Genel Toplam	35	35	35	34	34	34	34	34	34	34	32	26	26	27	26	25

*1994-95 yılından itibaren dersin adı sadece Tarımsal Makineler İşletmeciliği oldu.

Tablo 4.19.'da görüldüğü gibi Söke Ziraat Teknik Lisesi 7. sınıf kademesinde tarım (alan) ders saatlerinin kültür ders saatlerinden fazla olduğu görülmektedir. Tarım (alan) ders saatleri diğer 4. sınıf ve 5. sınıf kademeleri ile kıyaslandığında da 7. sınıfta daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Son sınıf öğrencilerinin daha çok tarım (alan) dersleri gördüğü bilgisine ulaşılmaktadır.

Ayrıca ders çeşitliliği açısından da tarım (alan) derslerinin çeşitliliğinin kültür dersleri çeşitliliğinden fazla olduğu dikkati çekmektedir. Fakat buna rağmen Matematik,

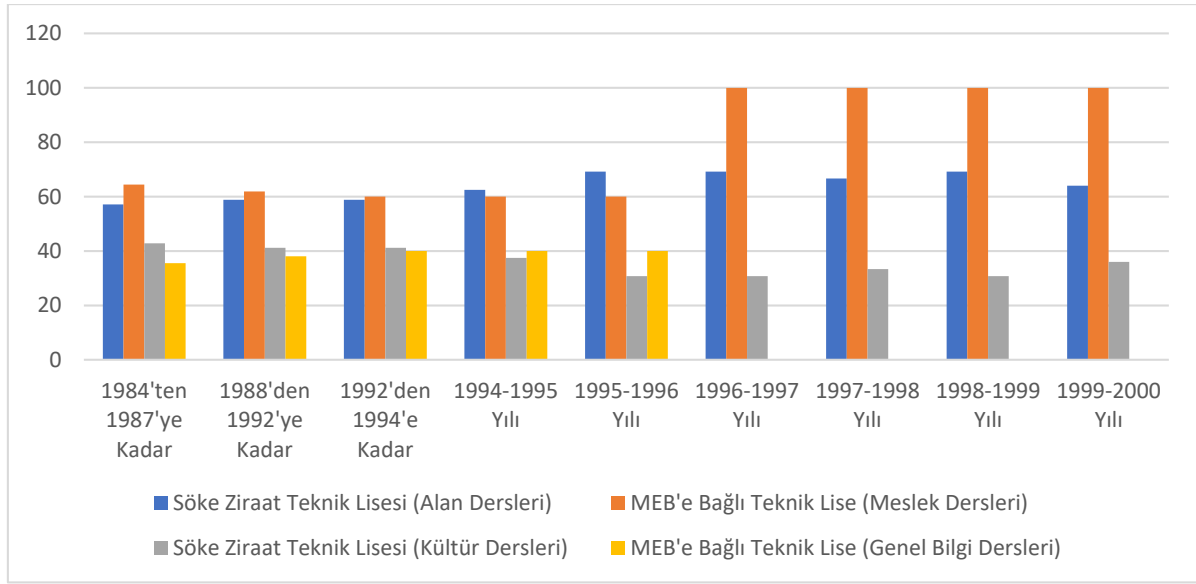
Kimya derslerinin saatlerine bakıldığında üniversite sınavı amacının devam ettiği fark edilmektedir.

Haftalık toplam ders saatinin tablodaki ilk yıllarda 35 saat ile başlayarak her geçen yıl azalarak en son 25 saate kadar düştüğü görülmektedir. Haftalık toplam ders saatinde ders alanlarının oransal değerlerini daha kolay inceleyebilmek için aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 4.20. Ziraat Teknik Lisesi 7. Sınıf Haftalık Toplam Ders Saatinde Ders Alanları Yüzdesi (1984-2000)

Yıllar/ Ders Alanı	Tarım (Alan) Dersleri (%)	Kültür Dersleri (%)
1984-1985	57,14	42,86
1985-1986		
1986-1987		
1987-1988	58,82	41,18
1988-1989		
1989-1990		
1990-1991		
1991-1992		
1992-1993		
1993-1994	62,50	37,50
1994-1995		
1995-1996	69,23	30,77
1996-1997		
1997-1998	66,66	33,34
1998-1999	69,23	30,77
1999-2000	64,00	36,00

Tablo 4.20. incelendiğinde son sınıfa gelindiğinde tarım (alan) ders oranlarında düzenli bir artış olmamakla birlikte her geçen yıl tarım (alan) ders oranının arttığı ve kültür ders oranından fazla olduğu görülmektedir. Fakat ziraat meslek lisesi statüsündeki oran hatırlandığında tarım (alan) ders oranı %94,70 kültür ders oranı sadece Beden Eğitimi dersi ile %5,30 iken ziraat teknik lisesi olduğunda değişim olduğu görülmektedir. Şöyle ki ziraat teknik lisesi statüsünde tarım (alan) ders oranı azalırken kültür ders oranında artış görülmektedir. Bunda ziraat teknik lisesi statüsünde okulun üniversite sınavını hedef edinerek öğrencilere bu yönde eğitim öğretim verilmesinin önemsenmesi olmuştur.

Şekil 4.16. Söke Ziraat Teknik Lisesi (7. Sınıf) ile MEB'e Bağlı Teknik Liselerin (12. Sınıf) Ders Oranları (1984-2000)

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre hazırlanan yukarıdaki Şekil 4.16'daki grafiğe göre 1984'ten 1994-1995 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi son kademesi olan 7. sınıf alan dersleri oranları MEB'e bağlı teknik liselerin son kademesi olan 12. sınıf meslek ders oranlarından daha az kültür dersleri (genel bilgi dersleri) oranlarının fazla olduğuna ulaşılmaktadır. 1994-1995 eğitim öğretim yılından 2000'e kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi alan ders oranı teknik liselerden fazla olmaya başlamıştır. Bu durum 1996-1997 eğitim öğretim yılından itibaren Söke Ziraat Teknik Lisesi ve teknik liseler meslek dersleri arasındaki fark daha da artmıştır.

Ayrıca MEB'e bağlı genel liselerin öğrenim süresi 3 yıl olduğu için Söke Ziraat Teknik Lisesi öğrenim süresi 4 yıl olduğu için bu kademedeki karşılaştırma yapılamamıştır.

Tablo 4.21. Ziraat Teknik Lisesi 1. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
	Tarla Ziraatı	2	2	2	3
Tarım (Alan) Dersi	Tarımsal Mekanizasyon	2	2	2	6
	Meyvecilik	1	1	1	2
	Hayvancılık	2	2	2	3
	Gıda Teknolojisi	1	1	1	2
	Toplam	8	8	8	16
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4	4	4	4
	Matematik	4	4	4	4
	Tarih	3	3	3	3
	Coğrafya	1	1	1	1
	Fizik	2	2	2	2
	Kimya	2	2	2	2
	İngilizce	4	4	4	4
	Beden Eğitimi	1	1	1	1
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	2	2	2
	Spor	1	1	-	-
	Toplam	25	25	24	24
	Genel Toplam	33	33	32	40

Tablo 4.21'in ayrı oluşturulma nedeni sınıf geçme defterlerinde bu yıllarda okul ziraat teknik lisesi statüsünü korumasına rağmen sınıf kademesi olarak 4. sınıf yerine 1. sınıf olarak kayıt tutulmasıdır. Buna rağmen ders saat ve içerikleri bakımında da çok ciddi bir fark görülmemektedir. Sadece ders saatlerinde ufak tefek artış-azalış görülmektedir. Tarımsal Mekanizasyon ders saatinin bir anda 6 saate çıkarıldığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun nedeni Talim Terbiye Kurulu kararı olduğu şeklinde ifade edilmiştir.

Haftalık toplam ders saatinin 33 saat ile 40 saat arasında yıllara göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca haftalık toplam ders saati içerisinde tarım (alan) ders oranına bakıldığında 2000-2001 ve 2001-2002 eğitim öğretim yılında %24,24 olduğu görülürken kültür ders oranının ise %75,76 olduğu görülmektedir. Bu durum 2002-2003 yılında %25,00 tarım (alan) dersi ve %75,00 kültür dersi şeklinde artarak devam ederken 2003-2004 yılına bakıldığında bir anda tarım (alan) derslerinin %40,00'a ve kültür derslerinin %60,00'a yükseldiği dikkat çekmektedir.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerde meslek dersleri oranı %39,03 iken kültür ders oranları %60,97'dir (MEB, 1998: 1155). Bu bilgidен hareketle 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi birinci sınıf kademesinin tarım (alan) ders oranlarının teknik liselerin

birinci kademesi olan 9. sınıf meslek dersleri oranından daha az olduğuna ulaşılmaktadır. Fakat 2003-2004 eğitim öğretim yılına gelindiğinde ise çok büyük bir farkla olmasa da Söke Ziraat Teknik Lisesi alan ders oranı teknik liselerin meslek dersleri oranından fazla olduğu görülmektedir.

Ayrıca Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saatleri ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel lise haftalık toplam ders saati ile karşılaştırıldığında 2000-2001 ve 2001-2002 eğitim öğretim yıllarında haftalık toplam ders saatlerinin 33 saat ile genel liseler ile aynı olduğu fakat 2002-2003 eğitim öğretim yılında 32 saat ile bir saat daha az olduğu ve 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise 40 saat ile genel liseden daha fazla olduğuna ulaşılmaktadır.

Tablo 4.22. Ziraat Teknik Lisesi 2. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Tarım (Alan) Dersi	Tarımsal Mekanizasyon	4	4	4	7
	Motor Tekniği	2	2	2	3
	Traktör Tekniği	2	2	2	3
	Atölye Tekniği	2	2	2	3
	Teknik Resim	2	2	2	2
	Tarla Ziraatı	2	2	2	3
	Dış Mekan Bitkileri	-	2	2	2
	Toplam	14	16	16	23
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	2	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Matematik	2	2	2	2
	Geometri	2	2	2	2
	Fizik	2	2	2	2
	Beden Eğitimi	1	1	1	1
	Milli Güvenlik	1	1	1	1
	Bilgisayar Kullanım Tekniği	2	2	2	2
	Psikoloji	2	2	2	2
	Spor	1	1	-	-
	İlk Yardım	2	-	-	-
	İş Güvenliği	1	1	1	1
	İnsan İlişkileri	-	-	1	1
	Toplam	19	17	17	17
	Genel Toplam	33	33	33	40

Tablo 4.2.2'nin de ayrı oluşturulma sebebi 1. sınıflarda olduğu gibi burada da kayıtların 5. sınıflar yerine 2. sınıflar şeklinde tutulmuş olmasıdır. Tablonun geneline bakıldığında tarım (alan) ders saatleri ile kültür ders saatlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Burada da Tarımsal Mekanizasyon ders saatinin bir anda 7 saate çıkarıldığı dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun nedeni Talim Terbiye Kurulu kararı olduğu şeklinde ifade edilmiştir.

Haftalık toplam ders saati tablodaki ilk üç yıl 33 saat iken son yılda 40 saate yükseldiği görülmektedir. Ayrıca haftalık toplam ders saati içerisinde tarım (alan) ders oranının 2000-2001 eğitim öğretim yılında %42,42 olduğu görülürken kültür ders oranı %57,58 olduğu görülmektedir. 2001-2002 ve 2002-2003 eğitim öğretim yıllarında tarım (alan) ders oranının %48,48 olduğu kültür ders oranının ise %51,52 ile arttığı dikkati çekmektedir. 2003-2004 eğitim öğretim yılına gelindiğinde tarım (alan) ders oranındaki artışın ve kültür ders oranındaki azalışın devam ettiği görülmektedir. Tarım (alan) ders oranı %57,50 ve kültür ders oranı %42,50 olmuştur.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerde meslek dersleri oranı %90,25 iken kültür ders oranları %9,75'dir (MEB, 1998: 1155). Bu bilgiden hareketle Söke Ziraat Teknik Lisesi ikinci kademesi olan 2. sınıf ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerin ikinci kademesi olan 10. sınıf ders dağıtım çizelgesi karşılaştırılmıştır. Buna göre oranları 2000-2001 eğitim öğretim yılında teknik lisenin meslek ders oranı Söke Ziraat Teknik Lisesi alan ders oranının yaklaşık 2 katından daha fazladır. 2001-2002 ve 2002-2003 eğitim öğretim yılında ise teknik lisenin meslek ders oranının (%90,25) Söke Ziraat Teknik Lisesi tarım (alan) ders oranının (%48,48) yaklaşık 2 katı olmuştur. 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise bu fark biraz daha kapanmıştır. Fakat hala Söke Ziraat Teknik Lisesi tarım (alan) ders oranı teknik lisenin meslek ders oranından düşüktür.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin 10. sınıf haftalık toplam ders saati 33 saat ile Söke Ziraat Teknik Lisesi 2. sınıf haftalık toplam ders saati 2000-2001 eğitim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar aynıdır. Fakat 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise 40 saat ile Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati genel liselerin haftalık ders saatlerinden oldukça fazladır.

Tablo 4.23. Ziraat Teknik Lisesi 3. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Tarım (Alan) Dersi	Atölye Tekniği	2	2	2	3
	Motor Tekniği	2	2	2	3
	Ölçme Bilgisi	2	2	2	2
	Standardizasyon ve Kalite	1	1	1	1
	Sulama Teknikleri	2	2	2	3
	Tarımsal Mekanizasyon	2	2	2	5
	Traktör Tekniği	2	2	2	3
	Tarla Ziraatı	2	2	2	3
	Toplam	15	15	15	23
Kültür Dersleri	Beden Eğitimi	1	1	1	1
	Bilgisayar Kullanım Tekniği/Bilgisayar*	2	2	2	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Felsefe	2	2	2	2
	Fizik	2	2	2	2
	Matematik	4	4	4	4
	Spor	1	1	1	1
	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	2	2
	Trafik Bilgisi	1	1	1	1
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2	2	2	2
	Toplam	18	18	18	18
	Genel Toplam	33	33	33	41

* 2002-2003 yılından itibaren sadece bilgisayar dersi adını aldı.

Tablo 4.23.'ün geneline bakıldığında tarım (alan) ders saatleri ile kültür ders saatlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Fakat 2003-2004 eğitim öğretim yılına bakıldığında tarım (alan) derslerinin bir anda arttığı dikkati çekmektedir. Bunda 2. sınıfta önceki yıllara göre Tarımsal Mekanizasyon ders saatinin bir anda 5 saate çıkarılması ve diğer tarım (alan) ders saatlerinin de birer saat artırılması etkili olmuştur. Yapılan görüşmelerde bunun nedeni Talim Terbiye Kurulu kararı olduğu şeklinde ifade edilmiştir.

Haftalık toplam ders saatinin tablodaki ilk üç yıl boyunca 33 saat olduğu son yıla gelindiğinde 41 saate kadar yükseldiği görülmektedir. Ayrıca tablodaki ilk üç yılda tarım (alan) ders oranı %45,45 ve kültür ders oranı %54,55'tir. 2003-2004 yılında ise tarım (alan) ders oranının %56,09'a kültür ders oranının yükseldiği kültür ders oranının ise %43,91'e düştüğü dikkat çekmektedir.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerde meslek dersleri oranı %82,93 iken kültür ders oranları %17,07'dir (MEB, 1998: 1155). Bu bilgidan hareketle Söke Ziraat Teknik Lisesi tarım (alan) dersleri oranı 2000-2001 eğitim öğretim

yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerin meslek ders oranlarından yaklaşık yarısı kadardır. Bu durum 2003-2004 eğitim öğretim yılında Söke Ziraat Teknik Lisesi meslek ders oranında ciddi azalış olmamakla birlikte farkın açılması ile devam etmektedir.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin üçüncü kademesi 11. sınıf haftalık toplam ders saati 33 saat ile tablodaki ilk üç yıl Söke Ziraat Teknik Lisesi üçüncü kademesi olan 3. sınıf haftalık toplam ders saati ile aynıdır. 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati 41 saat ile genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazladır.

Tablo 4.24. Ziraat Teknik Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Tarım (Alan) Dersi	Tarla Ziraatı	2	4	4	5
	Tarımsal Mekanizasyon	2	2	2	8
	Motor Tekniği	2	2	2	3
	Traktör Tekniği	2	2	2	3
	Temel Elektrik ve Tarım Elektrifikasyonu	2	2	2	2
	Tarım Makineleri İşletme	2	2	2	2
	Zirai Yayımlar	2	1	1	2
	Zirai İnşaat	2	2	2	2
	Atölye Tekniği	2	2	2	3
	Sulama Tekniği	-	2	2	3
	Toplam	18	21	21	33
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	2	2
	Matematik	2	4	4	4
	İngilizce	2	-	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	1
	Spor	1	1	1	1
	Toplam	8	8	8	8
	Genel Toplam	26	29	29	41

Tablo 4.24'ün geneli incelendiğinde tarım (alan) ders saatlerinin kültür ders saatlerinden fazla olduğu dikkati çekmektedir. Son sınıf öğrencilerinin tarımsal ağırlıklı bir eğitim gördüğü bilgisine ulaşılabilmektedir. Özellikle 2003-2004 yılına gelindiğinde Tarımsal Mekanizasyon ders saatinin bir anda 2 saatten 8 saate çıkarıldığı ve bunun sonucunda tarım (alan) dersleri kendi içerisinde önceki yılları ile kıyaslandığında bir anda 33 saat olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun nedeni Talim Terbiye Kurulu kararı olduğu şeklinde ifade edilmiştir.

Fakat buna rağmen kültür derslerinin sadece dil, edebiyat, matematik ve spor alanıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Hatta önceki yıllarda olduğu gibi Beden Eğitimi ve

Spor dersi olarak fiziksel aktivite dersinin iki ayrı şekilde okutulmaya devam ettiği dikkat çekmektedir.

Haftalık toplam ders saatinin tablodaki ilk yıllarda 26 saat ile başlayıp son yıla gelindiğinde 41 saate yükseldiği dikkat çekmiştir. Ayrıca her geçen yıl tarım (alan) ders oranlarının arttığı kültür ders oranlarının ise azaldığı görülmektedir. Şöyle ki 2000-2001 yılında tarım (alan) ders oranı %69,23 iken kültür ders oranı %30,77'dir. Takip eden iki yılda toplam derslerin %72,41'ini tarım (alan) dersleri oluştururken %27,59'unu kültür dersleri oluşturmaktadır. 2003-2004 yılında ise tarım (alan) dersleri %80,48'e yükselirken kültür dersleri %19,52'ye düşmüştür.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerde haftalık toplam 41 saat olan ders saatinin tamamını meslek dersleri oluşturmaktadır (MEB, 1998: 1155). Bu bilgiye göre 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi tarım (alan) ders oranları teknik liselerin meslek ders oranlarından daha azdır. Fakat Söke Ziraat Teknik Lisesi ve teknik liselerin meslek ders oranları arasındaki fark her geçen yıl azalmıştır.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin haftalık toplam 33 ders saati ile Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saatleri tablodaki ilk üç eğitim öğretim yılında genel liselerden daha azdır. Fakat 2003-2004 eğitim öğretim yılında Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati 41 saat ile genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazladır.

Tablo 4.25. Tarım Meslek Lisesi 1. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	04 - 20	05 - 20
Tarım (Alan) Dersi	Tarımsal Mekanizasyon	6	-
	Tarla Ziraatı	3	-
	Meyvecilik	2	-
	Hayvancılık	3	-
	Gıda Teknolojisi	2	-
	Toplam	16	0
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4	-
	Matematik	4	-
	Tarih	3	-
	Coğrafya	2	-
	Fizik	2	-
	Kimya	2	-
	İngilizce	4	-
	Beden Eğitimi	1	-
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	-
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	1	-
	Spor	1	-
	Toplam	25	0
	Genel Toplam	41	0

Okul 2004-2005 yılında Söke Ziraat Teknik Lisesi'nden Söke Tarım Meslek Lisesi'ne dönüşmüştür. Fakat tablo incelendiğinde gerek tarım (alan) ders saatleri gerekse kültür ders saatleri ve okutulan dersler olarak teknik lise olduğu dönemle bir fark görülmemektedir. Tarım meslek lisesi olduğunda ders saatleri ve okutulan dersler değişmeden devam etmiştir.

Tablo 4.25.'e bakıldığında 2005-2006 eğitim öğretim yılında veriler yazılmadığı dikkat çekmektedir. Bu durumun sebebi ise tarım meslek liselerinin Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmesi durumu söz konusu olduğundan Söke Tarım Meslek Lisesi'nin Bursa Tarım Meslek Lisesi'ne nakledilme durumudur. O yüzden 2005-2006 eğitim öğretim yılında öğrenci alımı yapılmamıştır.

Haftalık toplam ders saatinin 41 saat olduğu görülmektedir. Bunun içerisinde %39,02'sini tarım (alan) dersleri oluştururken %60,98'ini kültür dersleri oluşturmaktadır. Tarım meslek lisesi statüsünde haftalık 41 saatlik derslerin kültür dersleri ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Söke Tarım Meslek Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin 9. sınıf meslek dersleri oranı %39,03 iken kültür dersleri oranı %60,97'dir. (MEB, 1998: 1152). Bu

bilgiden hareketle 2004-2005 eğitim öğretim yılında Söke Tarım Meslek Lisesi birinci kademesi olan 1. sınıf meslek ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liseleri meslek dersleri oranıyla yaklaşık olarak aynıdır.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin haftalık toplam ders saati 33 saattir (MEB, 1998: 1128-1134). Söke Tarım Meslek Lisesi haftalık toplam 41 ders saati ile genel liselerin haftalık toplam ders saatinden oldukça fazladır.

Tablo 4.26. Tarım Meslek Lisesi 2. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	04 - 20	05 - 20
Tarım (Alan) Dersi	Tarımsal Mekanizasyon	8	8
	Motor Tekniği	5	5
	Traktör Tekniği	5	5
	Atölye Tekniği	3	3
	Tarla Ziraatı	4	4
	Teknik Resim	2	2
	Ölçme ve İnşaat Bilgisi	2	2
	Dış Mekan Bitkileri	2	2
	Toplam	31	31
Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1
	Beden Eğitimi	1	1
	Milli Güvenlik	1	1
	Matematik	2	2
	Fizik	2	2
	İnsan İlişkileri	1	1
	Toplam	10	10
	Genel Toplam	41	41

Tarım meslek lisesi 2. sınıf öğrencilerinin tarım ağırlıklı bir eğitim gördüğü bilgisine ulaşılmaktadır. Tarım (alan) derslerinin toplamda 31 saat ve kültür derslerinin ise toplamda 10 saat olduğu dikkat çekmektedir. Ders saatlerinin kıyaslanan iki yılda değişim göstermediği sistemli bir şekilde korunduğu görülmektedir. Ayrıca Tablo 4.26'da en fazla ders saati olarak son yıllarda olduğu gibi haftada 8 saatle Tarımsal Mekanizasyon dersi olduğu dikkat çekmektedir.

Öğrenciler haftalık toplam 41 saat ders gördüğü ve bunların %75,60'ının tarım (alan) derslerinden oluşurken %24,40'ının kültür derslerinden oluştuğu dikkat çekmektedir. Tarım meslek lisesi statüsünde 2. sınıfa geçen öğrencilerin tarım (alan) dersi ağırlıklı eğitim gördüğüne ulaşılmaktadır.

Söke Tarım Meslek Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim

öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin 10. sınıf meslek dersleri oranı %90,03 iken ortak derslerin oranı %9,70'tir (MEB, 1998: 1152). Bu bilgiye dayanarak 2004-2005 eğitim öğretim yılında Söke Tarım Meslek Lisesi ikinci kademesi olan 2. sınıf meslek ders oranları (%75,60) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek lisesi meslek ders oranlarından (%90,03) azdır. Fakat 2005-2006 eğitim öğretim yılında değişiklikle ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinde alan dersleri oranı %51,42 olurken ortak derslerin oranı %48,58 olmuştur (MEB, 2005: 567). Bu değişimle Söke Tarım Meslek Lisesi ders oranları (%75,60) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liseleri meslek ders oranlarından (%51,42) fazla olmuştur.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin haftalık toplam ders saati 2004-2005 eğitim öğretim yılında 33 saattir (MEB, 1998: 1128-1134). 2005-2006 eğitim öğretim yılında ise genel liselerin haftalık toplam ders saatleri 30 saat olmuştur (MEB, 2005: 543). Bu iki eğitim öğretim yılında da Söke Tarım Meslek Lisesi haftalık toplam ders saati genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazladır.

Tablo 4.27. Tarım Meslek Lisesi 3. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	04 - 20	05 - 20
Tarım (Alan) Dersi	Standardizasyon ve Kalite	1	1
	Ölçme Bilgisi/ Ölçme ve İnşaat Bilgisi*	2	1
	Tarımsal Mekanizasyon	5	9
	Tarla Ziraatı	3	5
	Sulama Teknikleri	3	3
	Motor Tekniği	3	3
	Traktör Tekniği	3	3
	Atölye Tekniği	3	3
	Toplam	23	28
Kültür Dersleri	Beden Eğitimi	1	1
	Bilgisayar	2	-
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1
	Felsefe	2	2
	Fizik	2	2
	Matematik	4	4
	Spor	1	1
	Türk Dili ve Edebiyatı	2	2
	Trafik Bilgisi	1	1
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2	2
	İş Güvenliği	-	1
	Toplam	18	17
	Genel Toplam	41	45

* 2005-2006 yılında Ölçme dersi Ölçme ve İnşaat Bilgisi dersi adını almış.

Tablo 4.27'ye bakıldığında 3. Sınıf kademesindeki öğrencilerin bir önceki seneye göre kültür ders saatlerinde artış olduğu dikkati çekmektedir. Fakat hala tarım (alan) ders

saatleri kültür ders saatlerinden fazladır. Başka bir deyişle tarım meslek lisesi öğrencileri ağırlıklı olarak tarımsal eğitim görmektedir.

Tarım meslek lisesi statüsünde 3. sınıflara bakıldığında haftalık toplam ders saatinin 41 saatten 45 saate yükseldiği dikkat çekerken bunun içerisinde tarım (alan) ders oranının da artış gösterdiği görülmektedir. Şöyle ki 2004-2005 eğitim öğretim yılında tarım (alan) dersi oranı %56,09 iken kültür dersi oranı %43,91'dir. 2005-2006 yılına gelindiğinde ise tarım (alan) dersi oranı %62,22'ye yükselirken kültür dersi oranı %37,78'e düşmüştür. 2. sınıflarda olduğu gibi 3. sınıflarda da tarım (alan) ders oranının kültür dersi oranından fazla olduğu görülmektedir.

Söke Tarım Meslek Lisesi'nin verilerinin yılları baz alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde ulaşılabilen ders dağıtım çizelgesi tarihlerine göre 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin 11. sınıf meslek dersleri oranı %82,93 iken ortak derslerin oranı %17,07'dir (MEB, 1998: 1152). Bu bilgiye dayanarak 2004-2005 eğitim öğretim yılında Söke Tarım Meslek Lisesi tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liseleri meslek dersleri oranından daha azdır. 2005-2006 eğitim öğretim yılında ise bir değişiklik ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinde alan dersleri oranı %74,28 olurken ortak derslerin oranı %25,72 olmuştur (MEB, 2005: 567). Bu değişimle Söke Tarım Meslek Lisesi tarım (alan) dersleri oranı ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liseleri alan dersleri oranı arasındaki fark azalsa da durumu değiştirmemiştir. Başka bir deyişle Söke Tarım Meslek Lisesi tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin meslek dersleri oranından hala azdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin ders saatleri 2004-2005 eğitim öğretim yılında haftalık toplam ders saati 33 saat ile Söke Tarım Meslek Lisesi'nin haftalık toplam ders saatinden (41 saat) daha azdır (MEB, 1998: 1128-1134). Bu durum 2005 2006 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin haftalık toplam ders saatlerinin 30 saate indirilmesi ve Söke Tarım Meslek Lisesi'nin haftalık toplam ders saatinin 45 saate çıkarılması ile aradaki fark daha da artmıştır (MEB, 2005: 543).

Tablo 4.28. Tarım Meslek Lisesi 4. Sınıf Haftalık Ders Saati

	Dersler/ Yıllar	04 - 20	05 - 20
Tarım (Alan) Dersi	Temel Elektrik ve Tarım Elektrifikasyonu	2	2
	Tarım Makineleri	2	2
	Zirai İnşaat	2	2
	Tarımsal Mekanizasyon	8	8
	Tarla Ziraatı	5	5
	Motor Tekniği	3	3
	Traktör Tekniği	3	3
	Atölye Tekniği	3	3
	Zirai Yayım	2	2
	Sulama Tekniği	3	3
	Toplam	33	33
Kültür Dersleri	Beden Eğitimi	1	1
	Spor	1	1
	Bilgisayar	2	2
	Matematik	4	4
	Toplam	8	8
	Genel Toplam	41	41

Tarım meslek lisesi öğrencileri sadece 1. sınıfta kültür dersi ağırlıklı bir eğitim görmüştür. Diğer sınıf kademelerinde tarım (alan) dersi ağırlıklı bir eğitim gördükleri dikkati çekerken bu kademeler içinde haftada toplam 33 saatle en fazla tarım (alan) dersini 4. sınıf öğrencilerinin gördükleri bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 4.28.).

Tüm bu program değişikliklerinde Matematik dersinin saatinin kültür dersleri içinde 3 saatten aşağı hiç düşmediği dikkat çekmiştir. Bunun sebebi ise Söke'deki okulun her ne statüde olursa olsun makine eğitimi ağırlıklı bir okul olduğu için Matematik bilgisinin gerekli olduğudur.

Tarım meslek lisesi statüsünde öğrenciler haftalık toplam 41 saat ders görürken bunun içerisinde tarım (alan) ders oranının kültür ders oranından fazla olduğu görülmektedir. Hatta diğer sınıf kademeleri olan 1,2 ve 3. sınıflardan daha yoğun bir tarım eğitimi gördüğü de söylenebilmektedir. Şöyle ki son sınıfa gelindiğinde tarım (alan) ders oranı %80,48 iken kültür ders oranı %19,52'dir.

2004-2005 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin öğrenim süresi üç yıl olduğu için bu eğitim öğretim yılında karşılaştırma yapılamamıştır. Fakat 2005-2006 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin de öğrenim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Buna bağlı olarak meslek liselerinde alan ders oranları %82,85 iken ortak ders oranları %17,15'tir. Söke tarım Meslek Lisesi tarım (alan) ders oranları ile karşılaştırıldığında oranların birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'na baēlı genel liselerin haftalık toplam ders saatleri 2004-2005 eğitim öğretim yılında 33 saat ile Söke Tarım Meslek Lisesinin haftalık toplam ders saatinden azdır (MEB, 1998: 1128-1134). 2005-2006 eğitim öğretim genel liselerin haftalık toplam ders saatinin 30 saate indirilmesi ile Söke Tarım Meslek Lisesi ile genel liselerin haftalık toplam ders saati arasındaki fark artarak devam etmiştir (MEB, 2005: 543).

5. BÖLÜM

5. SÖKE ZİRAAT TEKNİKLİSESİ, SPORTİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLERİ

Bu bölümde Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin akademik başarısının yanında sportif ve kültürel faaliyetleri ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır. Okulun tesisleşme süreci ve bu süreçte yaşananlar, okulun sahip olduğu tesis imkanlarının yanında ayrıntılı olarak sportif başarılarına da değinilecektir. Ayrıca kültür sanat faaliyetleri ve etkinliklerinden de bahsedilecektir. Örneğin, öğrencilerin ve öğretmenlerin yaptığı kutlamalar, anma günleri, tiyatrolar, konserler, yarışmalar ve geziler detaylandırılacaktır.

5.1. Sportif Faaliyetler

5.1.1. Tesisleşme

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde derslerdeki akademik başarının yanında sportif faaliyetler oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen ve öğrenciler Beden Eğitimi dersi konusunda çok özenli ve özverili olmuşlardır. Beden Eğitimi veya Spor dersi ders programında mutlaka yer almış hatta bazı yıllar Beden Eğitimi dersi olmasına rağmen Spor dersi eklenmiştir. Bu dersler dönemin koşullarında ya sınıflarda ya da okul bahçesinde yapılmaktadır. Zaten öğrenci sayısı az olduğu için bu durum bir sorun yaratmamıştır. Hatta bazı zamanlar belediye otobüsü ile beden eğitimi öğretmeni gözetiminde Söke Spor Salonu'na giderek öğrenciler orada çalıştırılmıştır.

Fakat okulun şehir merkezine uzak olması başka bir deyişle okulun Söke dışında kalması sebebiyle okulda bir salona ihtiyaç duyulmuştur. Fakat salonun inşa edilmesi planlanan alanda okulun çim futbol sahası yanında da basketbol sahası bulunmaktaydı. Öncelikle onların başka bir yere yapılması gerekmektedir. Şöyle ki Kürşat Aşık ile yapılan görüşmede “... eskiden işte şu anki kapalı spor salonunun olduğu yer futbol sahasıydı, o futbol sahası şuandaki futbol sahasının olduğu yere taşındı yer olarak yani hatta bizim son sınıfımıza denk geliyor oradaki yapım tesviyesi yani toprağın bir yerden bir yere nakledilmesi lazım gelmişti biz öğrenciydik o işler yapılırken.” öğrencilik yıllarına denk gelen tesviye işlemini anlatmaktadır.

Kaynak: Facebook Söke Ziraat Teknik Lisesi Mezunları Grubu

Şekil 5.1. Çim Futbol Sahasının Eski Yeri (1979-1980)

Söke ve Kuşadası'nda o dönemin şartlarında daha çim saha yokken Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde yapılmış olması ayrıca bir okul bahçesinde olması da oldukça dikkat çekmektedir. Hatta yerel basın taramasında 1992'de bir haberde bir dönem Söke Spor'un kamp yeri olarak bile Söke Ziraat Meslek Lisesi tesisleri düşünülmüştür (Söke Ekspres, Sayı 9246: 1992). Buradan da anlaşılacağı gibi Söke Ziraat Meslek Lisesi dönemine göre oldukça iyi tesis imkânlarına sahiptir.

Daha sonra çim saha aşağıdaki Şekil 5.2'de kırmızı renkle işaretlenen alana tesviye edilmiştir. Ayrıca aynı şekilde sahanın yanında traktörün olduğu alan traktör eğitim pisti olarak kullanılmıştır.

Şekil 5.2. Söke Ziraat Meslek Okulu Çim Futbol Sahası (Okul Arşivi, 1982)

Yine yerel basında çıkan bir başka habere göre “*Kırmızı-lacivertli futbolcular pazar günü Ayvalıkgücüspor ile Söke’de oynayacakları maç öncesinde lojmandaki kamp yerini*

Ziraat Okulu tesislerine taşıma hazırlığındalar. Yöneticiler bugün Ziraat Okulu idarecileri ile görüşerek olumlu cevap alınırsa, futbolcuların lojman inşaatı tamamlanana kadar burada kamp yapacaklarını söylediler.” 1995’te gündeme gelen bu haber dönemin özelliklerine göre kamp için uygun koşullara sahip olduğunu desteklemektedir (Söke Ekspres, Sayı 9801: 1995).

Okulun girişinde solda caminin önünde basketbol sahası da bulunmaktadır. Eskiden çim saha ile yan yana olan basketbol sahası çim sahanın tesviyesinden sonra aynı yerinde kalmıştır. Çim saha ve basketbol sahasında dersler işlenmeye devam etmektedir. Fakat yine de zamanla kapalı spor salonuna duyulan ihtiyaç yadsınmamaktadır (Şekil 5.3.).

Şekil 5.3. Söke Ziraat Meslek Okulu Basketbol Sahası (2020)

Okulun merkeze uzaklığı ve açık olan sahalarının hava şartlarına bağlı olarak bazı zamanlar kullanılamaması bir kapalı spor salonuna da ihtiyacı beraberinde getirmiştir. İkinci müdür Rıfat Köksal’ın müdürlüğü döneminde 1992’de bir kapalı spor salonu inşa edilmiştir (Şekil 5.4.). Dönemin müdürü Rıfat Köksal ve müdür yardımcısı Fethi Ayık’a okulun atölyesi, mükemmel bir marangozu, kaynakçı, demirci işçilerinin bulunduğunu ve spor salonu yapmak için bir avantaj olduğunu başka bir deyişle kendi spor salonunu kendilerinin yapabilme imkânlarının olduğunu dile getirmiştir.

Hatta aralarında geçen konuşmayı Rıfat Köksal’ın dediklerini yapılan görüşmede Fethi Ayık şu şekilde anlatmıştır: “... kadromuz var bir spor salonu yapabiliriz. Ama önce şey yapmak lazım dedi oluruna getirmek lazım. Rıfat Bey bakanlığa telefon açtı 1000 lira ödenek koyar mısınız diye? Ya 1000 liraya olmaz dediler. Siz koyun dedi belki ilerde üstüne gelir bir şey olur. Arkasından bakanlıktan telefon ediyorlar ya şu fasıldan biraz para var gönderelim mi? Gönderin diyoruz (hatırladığı için gülümsedi). Öyle öyle, öyle öyle spor

salonunu da tamamladık. Bütün kereste işlerini şeyde yaptık okulda, demir işlerini de okulda yaptık sadece işte beton işleri şu işleri bu işleri döner sermayeden, genel bütçeden de tırtıkladık. Ha başımız derde girmedi mi girdi...”. Görüşmeden de anlaşılacağı gibi okulun kapalı spor salonu döner sermaye ve genel bütçeden maddi destekle inşa edilmiştir. Özellikle işçilik gerektiren durumlarda okulun bünyesinde bulunan kendi işçileriyle, elindeki kendi imkânlarıyla spor salonu yapılması önemlidir.

Fakat inisiyatif kullanılan bazı durumlar sonraki dönemlerde şahsi meseleler yüzünden olumsuz olarak kullanılmakta müdürlerin karşısına çıkabilmektedir. Fethi Ayık konuşmasının devamında “... Ha başımız derde girmedi mi girdi. Mesela bir gün spor salonunun tabanı şey masif parkeler, kullana kullana çünkü Söke’deki okullar da gelip kullanıyorlar. Biraz aşındı sistre makinesi lazım yani zımparalamak lazım ve demirbaş alımı yasak. Öğrencinin yiyecek faslından ucu açık sınırsız gelir para, aç bırakacak halleri yok ya oradan 4000 liraya o zaman bir sistre makinesi aldık. Bir de Sayıştay Murakıbı gelecekmiş mal müdürü dedi yer verebilir misiniz? Tabi ki veririz dedim. Öyle bir zamanda geldi ki bizim misafirhane olduğu gibi dolu ama küçük lokalde yerimiz var, üç dört gün sonra misafirhanede oda vericem. Vaay kaç paralık adam oluyor o müdür nasıl orada oda vermez. Tüm memurlara elinizdeki işleri bırakın ve Fethi Ayık isminin olduğu bütün dosyaları bana getirin demiş. İncelemiş sistre makinesini bulmuş efendim zimmet çıkarmış bana göndermiş. Ben de hemen Bayındırlık Müdürlüğü’ne gittim birim fiyatlarına göre şu kadar metrekairelik bir spor salonunun sistreleme tutarı ne kadar? Mühendis raporu oradaki arkadaşlardan bayındırlık birim fiyatlarına göre bakmışlar ki 6000 lira tutuyor bir seferlik sistreleme. Halbuki ben bu makineyi yıllarca kullanıcam 4000 lira. Ben de savunmada dedim ki böyle böyle devletin kârı olduğu için uygun olmayan fasıldan aldım ve kullandım gereğini arz ederim. Sayıştay’da çok akıllı insanlar vardı üst makamlarda hiçbir sorun çıkarmadılar...” diyerek başına gelen bir durumu anlatmıştır. Görüldüğü gibi zor şartlarla yapılanlar okulun faydasına olmasına rağmen şahsi durumlar sebebiyle farklı yönde kullanılabilmektedir.

Şekil 5.4. Söke Ziraat Meslek Okulu Kapalı Spor Salonu İçi (Okul Arşivi, 1994)

Şekil 5.5. Söke Ziraat Teknik Lisesi Kapalı Spor Salonu (2020)

Yerel basında yapılan araştırmalarda 2004’te çıkan bir habere göre il ikincisi olan Hilmi Fırat Lisesi Kız Basketbol Takımı bazı zamanlarda Ziraat Okulu salonunu kullandıklarından bahsedilmiştir. Şöyle ki “... Öğrencilerimiz zor olan derslerinden zaman ayırıp bir gün kapalı spor salonu bir gün Ziraat Okulu salonu bir gün de Endüstri Meslek Lisesi salonunda çalışarak bu başarıyı elde ettiklerini ifade ettiler...” haberin bu kısmından okulun başka okulların kullanımına açılarak başka okullara da katkı sağladığı bilgisine ulaşılabilmektedir (Söke Ekspres Gazetesi, Sayı 12807: 2004). Ayrıca okulun gelişimini bir adım daha ileri taşıyan kapalı spor salonu, fikrini ortaya atan ve öncülük eden Rıfat Köksal’ın ismi ile salon varlığını sürdürmektedir (Şekil 5.).

Rıfat Köksal, 1967’de Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi’nden ziraat mühendisi olarak mezun olmuş ve daha sonra ziraat yüksek mühendisi olarak görevine devam etmiştir. Van Ziraat Okulu ve Erzincan Ziraat Okulu’nda görev yaptıktan sonra bakanlığın uygun görmesiyle Devlet Lisan Okulu’na giderek Türk-Alman Tarım Makineleri Eğitim Projesi

yurt dışına gitmek üzere görevlendirildi. Bu proje Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde uygulanmaya başlayınca Söke'ye gelerek görevine burada devam etmiştir. Okulun öğretmeni, Ziraat mühendisi ve müdür yardımcısı olarak 23 yıl görevin ardından emekli olmuştur.

5.1.2. Sportif Faaliyetler ve Başarılar

Söke Ziraat Teknik Lisesi spor faaliyetleri olarak oldukça ön plana çıkmıştır. Özellikle sporun hemen her alanında oldukça başarılı bir spor geçmişine sahip olan okulda spora önem verilmiştir. Gerek Beden Eğitimi ve Spor dersi olarak gerekse okulda dersten sonra etüt saatine kadar her öğrenci ve her öğretmen mutlaka bir spor branşıyla ilgilenmiştir. Okuldaki her öğretmen de spor kulübünde bir branşı çalıştırmakla görevlidir. Ayrıca her öğrencinin de bir spor branşına dahil olması zorunludur.

1980'li yıllara gelindiğinde her bakanlığın kendine bağlı olan okullarının kendi içerisinde spor müsabakaları düzenlenmektedir. Örneğin Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık meslek liselerinin kendi aralarında Türkiye genelinde spor karşılaşmaları finalleri düzenlenmektedir. Aynı durum Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nda da geçerlidir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı Türkiye geneli okulların kendi arasında düzenlenen spor müsabakalarının finallerinin birçoğunda sahip olduğu spor tesisi imkânları sebebiyle Söke Ziraat Teknik Lisesi ev sahipliği yapmıştır.

Yerel basından ve okul arşivindeki tutulan kayıtlardan elde edilen bilgilere göre aşağıdaki tabloda Söke Ziraat Meslek Lisesi'nin bakanlığın final müsabakasinda edindiği başarılar ve katılan okullar ifade edilmiştir.

Tablo 5.1. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na Bağlı Meslek Liseleri Arasında Yapılan Spor Müsabakaları Şampiyon Okulları

Yer	Yıl	Futbol	Voleybol	Masa Tenisi	Atletizm (1500m)	Güreş	Satranç
Ankara	1986	-	Van Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	-	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	-
Çayırova	1987	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	-	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	-
Çayırova	1988	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Van Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Meslek lisesi	-	Bursa Ziraat Meslek Lisesi	-
İçel	1989	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Van Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Bursa Ziraat Meslek Lisesi	-
Manisa	1990	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Van Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	Bursa Ziraat Meslek Lisesi	-
Halkalı	1991	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Van Ziraat Meslek Lisesi	Çumra Ziraat Meslek Lisesi	Erzincan Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	-
Söke	1992	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Selimiye Veteriner Sağlık Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Beydere Ziraat Meslek Lisesi
Samsun	1993	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	Selimiye Veteriner Sağlık Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Ankara Laborant Meslek Lisesi
Söke	1994	Malatya Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Erzincan Ziraat Meslek Lisesi	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Selimiye Veteriner Sağlık Meslek Lisesi
Söke	1995	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Çumra Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Bursa Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi
	1996	Yapılmadı					
Söke	1997	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Van Ziraat Meslek Lisesi
Söke	1998	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Konya Veteriner Sağlık Meslek lisesi	Beydere Ziraat Meslek Lisesi	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Ankara Laborant Meslek Lisesi
Söke	1999	Sonuçlanmadı		Çankırı Ziraat Meslek Lisesi	Tefenni Ziraat Meslek Lisesi	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Beydere Ziraat Meslek Lisesi
	2000	Yapılmadı					
	2001	Yapılmadı					
Söke	2002	Söke Ziraat Meslek Lisesi	Gökhöyük Ziraat Meslek Lisesi	Erzincan Laborant Meslek Lisesi	Samsun Veteriner Sağlık Meslek Lisesi	Halkalı Ziraat Meslek Lisesi	Tefenni Ziraat Meslek Lisesi
Malatya	2003	Sonuçlandırılmadı					
Selimiye	2004	Söke Tarım Meslek Lisesi	Selimiye Tarım Meslek Lisesi	Samsun Tarım Meslek Lisesi	Çumra Tarım Meslek Lisesi	Bursa Tarım Meslek Lisesi	Ankara Tarım Meslek Lisesi

Tablo 5.1'e göre futbol, voleybol, masa tenisi, atletizm (1500 m), güreş ve satranç branşlarında yıllara göre şampiyonlukları verilmiştir. Tabloya bakıldığında atletizm (1500 m) branşının 1989 yılından itibaren ve satranç branşının ise 1992 yılından itibaren karşılaşmalarının gerçekleştiği görülmektedir. Söke Ziraat Meslek Lisesi'nin futbol ve güreş branşlarında ön plana çıktığı başka bir deyişle şampiyonluk kazandığı dikkat çekmektedir.

Tablo 5.1.'e göre 1996, 2000 ve 2001 yıllarında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı okullar arasında spor müsabakaları yapılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde herhangi bir sebebi olmadığı ifade edilmiştir. Fakat 1999 yılında müsabakalar devam ederken futbol ve voleybol karşılaşmasının sonuçlanmadığı dikkat çekmektedir. Bu durumun sebebine yerel basın arşivlerinin taranması sonucunda ulaşılmıştır. Spor müsabakalarının final karşılaşmaları için Söke'ye gelen Bursa Ziraat Meslek Lisesi ğrencileri arşamba ve perşembe günü çeşitli dallarda müsabakalar yaptıktan sonra cuma günü dinlenmek amacıyla Didim'e gitmişlerdir. Altınkum'da denize giren Bursa Ziraat Meslek Lisesi sporcu öğrencilerinden 17 yaşındaki Burhan Atık ile 18 yaşındaki Emrah elik'in üzerinde gneşlendiği deniz yatağı enginlere açılınca aşırı rüzgardan alabora olmuş; paniğe kapılan öğrenciler boğularak yaşamlarını yitirmişlerdir. Öğrencilerin cenazeleri Bursa'ya gönderilirken karşılaşmalar da iptal edilmiştir (Söke Ekspres, Sayı 111256: 1999).

2000 ve 2001 yıllarında müsabakaların yapılmadığı dikkat çekmektedir. Yapılan görüşmelerde bunun sebebi 1999 yılında hayatını kaybeden öğrencilerden dolayı olay günü nöbetçi öğretmenin, okul müdür ve yardımcılarının mahkemede davalık olduğu için askıya alındığı şeklinde ifade edilmiştir. Yapılan görüşmelerde 2003 yılında sonulandırılmama sebebi ise turnuvanın yapıldığı yerde gıda zehirlenmesi yaşanması olarak dile getirilmiştir.

Söke Ziraat Meslek Lisesi bakanlığa bağlı okulların müsabakaları dışında da spor müsabakalarına katılmıştır. Yerel basın taramasında 17-18 Yaş Gençler Serbest Güreş Msabakasında 50 kg kategorisinde yarışan mer Sağ adlı ğrenci Söke Ziraat Teknik Lisesi'ni temsil ederek ilçeler arasında ikinci olmuştur (Söke Ekspres, Sayı 9310: 1992). Bir başka güreş yarışmasında ise 1995 yılında Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Güreş il Temsilciliği'nin faaliyet programına göre Söke İlçesi'nde yapılan 15-16 Yaş Serbest Güreş Msabakasında takım halinde Ziraat Teknik Lisesi nc olmuştur. Bunun yanında 60 kg kategorisinde Ramazan Eren okulunu üçüncü olarak temsil ederken 65 kg kategorisinde İsmail Yeşil de üçüncü olarak başarıyla temsil etmiştir (Söke Ekspres, Sayı 9782: 1995).

Ulaşılan bilgilere göre bir başka spor faaliyeti 1993 yılında Söke İlçesi'nde yapılan Atatürk Koşusu'dur. İlk, orta ve lise düzeyinde 535 öğrencinin yanında Sökeli gençlerin de katıldığı Atatürk Koşu'sunda Söke Ziraat Teknik Lisesi'ni temsil eden Hasan Deniz adlı öğrenci Genç Erkekler 5000 m kategorisinde üçüncü olarak okuluna başarı kazandırmıştır (Söke Ekspres, Sayı 9321: 1993).

Söke Ziraat Meslek Okulu Söke yerel basınında spor alanında başarılarıyla oldukça ön plana çıkmaktadır. Örneğin, yerel basında Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü İl Okullar Tertip Komisyonu Başkanlığı'nın düzenlediği 1995-1996 yılı okullar arası Futbol İl Birinciliği yarışmasında finallere kalarak ilçeyi temsil eden Ziraat Teknik Lisesi, lise kategorisinde il üçüncüsü olmuştur, şeklinde haberler çıkmıştır (Söke Ekspres, Sayı 10137: 1996).

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın bağlı okullarıyla kendi aralarında geleneksel hale dönüşmüş spor müsabakaları haricinde de oldukça başarılı bir spor hayatı olan okul girişinde sağda bulunan idari binanın ilk katında tüm bu başarılarını sergilemektedir (Şekil 5.6).

Şekil 5.6. Söke Ziraat Teknik Lisesi Bazı Kupaları

Yapılan görüşmelerde okulun sportif faaliyetlere çok önem verdiği ifade edilmiştir. Hatta şu an okul olarak işlevi olmamasına rağmen okul olduğu süreçteki kazanılan başarılar kupalar, plaketler idare binasının girişinde hala sergilenmektedir (Şekil 5.6). Bu kupa ve plaketler tek tek incelendiğinde okulun sportif başarılarının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu bilgilere göre aşağıdaki Tablo 5.2 oluşturulmuştur.

Tablo 5.2. Söke Ziraat Teknik Lisesi Kazanılan Kupalar ve Dereceleri

Turnuva İsmi	Yıllar	Branş	Başarı Derecesi
Tarım Meslek Liseleri Türkiye Şampiyonası	1982	Güreş	üçüncü
	1988	Futbol	ikinci
		Masa Tenisi	üçüncü
	1989	Voleybol	üçüncü
		-	birinci
Aydın Liseler Arası	1990	Satranç	birinci
		Masa Tenisi	ikinci
Tarım Meslek Liseleri Türkiye Şampiyonası	1991	Futbol	üçüncü
	1992	Futbol	birinci
		Satranç	üçüncü
		-	birinci
	1993	Futbol	üçüncü
		-	-
	1994	Futbol	üçüncü
		Güreş	
		Voleybol	
Lise Genç Erkekler İl	1995	Voleybol	ikinci
	1996	Futbol	üçüncü
		Masa Tenisi	
	1997	Futbol	üçüncü
		Voleybol	
Tarım Meslek Liseleri Türkiye Şampiyonası	1998	Futbol	birinci
		Güreş	
	2001	Futbol	birinci
	2002	Futbol	birinci
		Voleybol	ikinci
	2004	Masa Tenisi	ikinci
		Güreş	

Yukarıdaki Tablo 5.2 incelendiğinde okulda bulunan kupaların Söke Ziraat Teknik Lisesi olduğu döneme ait olduğu dikkat çekmektedir. Okulda futbol, güreş, masa tenisi, voleybol ve satranç branşlarının önemli olduğu görülmektedir. Genellikle Tarım Meslek Liseleri Türkiye Şampiyonası'nda başka bir deyişle Türkiye'deki ziraat okullarının kendi aralarındaki turnuvalarda başarı elde ettiği dikkat çekmektedir. Fakat başka nedenlerle verilen kupalar bulunduğu için aşağıdaki Tablo 5.3 oluşturulmuştur.

Tablo 5.3. Söke Ziraat Teknik Lisesi Farklı Nedenle Verilen Kupalar

Yıllar	Verilme Nedeni	Derecesi
1979	Atatürk Koşusu 4800 metre	birinci
1986	Tarım Meslek Lisesi Spor Karşılaşmalarında Disiplinli ve Örnek Davranışlı Centilmen Takım	-
t.y.	Tarım Meslek Lisesi Spor Karşılaşmalarında Disiplinli ve Örnek Davranış	-
2011	Söke Belediye Başkanlığı Halı Saha Turnuvası	üçüncü
	Eğitim-Sen Söke Temsilciliği Halil Özmen Halı Saha Futbol Turnuvası	birinci

Tablo 5.3 incelendiğinde çeşitli kurumlar tarafından halı saha turnuvalarından başarı elde ettiği ve Tarım Meslek Liseleri arasındaki turnuvada örnek ve disiplinli davranışları

sebebiyle de kupalar verildiği dikkat çekmiştir. Ayrıca 1979'da Atatürk Koşusu'ndaki başarısında okulun statüsü Ziraat Meslek Lisesi'dir. Tablo 5.3'te görülen 2011 başarısı ise okul olmadığı süreçte kazandığı bir başarıdır.

Yapılan incelemelerde tarih ve branş bulunmayan dört kupa daha bulunmaktadır. Ayrıca bir tenis ve bir satranç madalyası da dikkat çekmiştir. Ayrıca Söke Belediyesi'nden okula teşekkür plaketi, spor müsabakalarından Söke öğretmenler arası voleybol yarışması ikincilik plaketi bulunmaktadır. Bunların yanında Söke Ticaret Odası tarafından okula teşekkür amaçlı verilen teşekkür plaketi de yer almaktadır.

5.2. Kültür Sanat Faaliyetleri

Söke Ziraat Teknik Lisesi daha çok spor faaliyetlerine yoğunlaşmış ve orada başarıları ile ön plana çıkmıştır. Fakat kültür sanat faaliyetleri açısından da oldukça faal bir okuldur. Ancak bu faaliyetlerde eğitsel kol çalışmalarının etkisi oldukça büyüktür. Şöyle ki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda da olan anma günleri, belirli gün ve haftaların kutlanması, milli bayramlar gibi günlerin hazırlıkları edebiyat kolunun sorumluluğunda olduğu gibi Tarım Bakanlığı'na bağlı olan Söke Ziraat Meslek Okulu'nda da bu günlerin hazırlıkları edebiyat kolunun sorumluluğundadır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Programı (1982) (Okul Arşivi, 1982)

Hatta okulun milli bayramlarda Söke’de stadyumda her okulun gelip temsil ettiği geçit törenlerinde disiplin ve düzen açısından dikkat çektiği yapılan görüşmelerde birçok defa ifade edilmiştir. Ayrıca diğer okullardan farklı olarak Söke halkı tarafından oldukça sevilen bazı durumların olduğu da ifade edilmiştir. Okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık “... Çanakkale, İstiklal Marşı’nın Kabulü, belirli gün ve haftalar muhteşem kutlanırdı. Hatta Cumhuriyet Bayramı’nda ben en başta iki tekerlekli traktörü kullanarak en önce giderdim (hatırladığı için gülümsedi). Şimdi benim büyük oğluma arkadaşlarından bir tanesi demiş ki adama bak ayı gibi adam ufacık traktöre binmiş, o da demiş ki o benim babam (espriye gülümsedi). Öyleydi ben de traktörün üzerinde giderdim benim arkadaşlarım da traktöre binerlerdi beraber giderlerdi öğrenciyle beraber. Kolonya serperdik biz Söke’de Cumhuriyet Bayramı’nda.” milli bayramlardaki geçit töreninde diğer okullardan farklı etkinlikleri olduğunu ifade etmiştir.

Bir başka görüşülen kişi Necati Gürhan bu kolonya serpme olayının Söke halkının çok hoşuna gittiğini Söke Ziraat Teknik Lisesi’nin geçit töreninde sabırsızla beklendiğini ifade etmiştir. Söke Ziraat Teknik Lisesi’nden mezun olan ve hala TAYEM’de çalışan Necati Gürhan “... askeriyeden sonra en son biz geçerdik 19 Mayıs bayramlarında falan ilaçlama makinesine büyük tank ve tankın içi olduğu gibi kolonya halkın üzerine kolonya sıkardık böyle. Bizi seyretmek için Söke halkı beklerdi yani özellikle.” kolonya serpme durumunun Söke halkı için oldukça hoş gittiğini ifade etmiştir (Şekil 5.8.).

Şekil 5.8. Söke Ziraat Teknik Lisesi Cumhuriyet Bayramı Geçit Töreni (1984) (Okul Arşivi, 1983-1984)

Ayrıca bu geçit törenlerinde Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin bando takımının da oldukça dikkat çekici ve başarılı olduğu ifade edilmiştir. Okulda öğretmenlik yapan Hadiye Semerci konuyla ilgili “... mesela okulun bando takımı çok süperdi. Şöyle ki askeriye onu hazırlamıştı. 57. Piyade Alayı'nın askerleri tarafından hazırlanmıştı. Gerçekten hani liseler törenlerde geçerler ya en şey geçen gayet disiplinli böyle geçen bizim okuldu.” bilgisini vererek bando takımının askerler tarafından hazırlandığı için bu kadar disiplinli ve törenlerde dikkat çeken bir bando takımı olmasının sebebini dile getirmiştir (Şekil 5.9).

Şekil 5.9. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Söke Ziraat Teknik Lisesi Bando Takımı (Bircan Akdeniz, 1984)

Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... çok iyi bir bando takımı ve müzik takımı vardı folklor grubu vs. faraza bir gün Tarım Bakanı okulumuza geldi. Folklor grubuyla karşıladık adam bayıldı...” bando takımının iyi olmasının yanında bir de folklor grubunun da olduğuna dikkat çekmiştir. Hatta bu ifadeden okulu ziyaret eden bakanların önemli bir hazırlıkla karşılandığı da anlaşılmaktadır. Yerel basın taramasındaki habere göre “...Söke Kız Meslek Lisesi'nin yılsonu gösterisinde Söke Kız Meslek Lisesi ve Ziraat Teknik Lisesi öğrencilerinin ortaklaşa oluşturdukları halkoyunları ekibi birbirinden güzel Ege Zeybeklerini başarılı bir şekilde sergiledikten sonra yılsonu sergisi açıldı...” halkoyunları ekibinin ilçedeki başka okullarla işbirliği yaparak gösterilerde yer aldıkları bilgisine de ulaşılmıştır (Söke Ekspres Gazetesi, Sayı 12038: 2002).

Yine bir başka kültür sanat faaliyeti olarak sayılabilecek olan tiyatro etkinlikleri okul için oldukça önem taşımaktadır. Hatta konferans salonu yapılmadan önce kendi imkânları çerçevesinde bu etkinliği gerçekleştirdikleri yapılan görüşmelerde ifade edilmiştir. Okulun üçüncü müdür Fethi Ayık “... traktörün römorkunun üzerine balyaları koyardık orası

olurdu sahne ve tiyatro yaparlardı. Müzik, eğlence, milli oyunlar yani bunların hepsini öğrencilerimize yaptırırdık çok da güzel olurdu.” ifadesiyle şartları kendileri için iyileştirmeye çalışarak çözümler ürettiklerini başka bir deyişle sahne veya salon olmaması etkinliklerin yapılmasında bir engel teşkil etmediğini düşündürmektedir.

Ayrıca yapılan görüşmelerde bu faaliyetleri gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin önemseyerek, ciddiye alarak yaptıklarına dikkat çekilmiştir. İkinci müdür Rıfat Köksal “... çok güzel şeyler yaparlardı önemli görürlerdi. Ben o işlerin başındaydım devamlı olarak. Hatta ben köpeklerin arkasında bir temsilde kullanmak için köpek sesi almak için uzun müddet gezdiklerini biliyorum kayıt için (hatırladığı anıya gülümsedi). Çok güzel şeyler yaparlardı hatta Söke’den gelirlerdi, askerler çok gelirdi bize. Askerlerle ilişkilerimiz de olurdu çok güzel gelirlerdi yakın ya. Bir Çanakkale, İstiklal Marşı programı çok güzel olurdu.” sözleriyle önemsenerek yapıldığının yanında etkinliklerin okul dışından da izleyicilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Bando takımında olduğu gibi bu etkinliklerde de okulun askeriye ile ilişki içerisinde olduğu bilgisine ulaşılabilmektedir. Bu durumun yaşanmasında idarecilerin bireysel ilişkileri yanı sıra konum olarak da birbirine yakın olması da etkili olmuştur (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü Tiyatro (Bekir Çelik, 1988)

Bu faaliyetlerin dışında müzikle ilgili eğilimi olanlar müzik kolunu seçerek de oradaki çalışmalara dahil olmaktadır. Enstrüman çalmayı bilmeyen öğrenciler burada

enstrüman çalmayı öğrenmekte; sesi güzel olan öğrenciler şarkı söylemektedir. Müzik kolundan sorumlu hocaların önderliğinde öğrencilerden oluşan bir müzik grubu bulunmaktadır. Hatta bazı zamanlar hocaların da katılımıyla müzik grupları oluşturulmaktadır (Şekil 5.11).

Şekil 5.11. Mezuniyet Gecesi Eğlencesinde Öğretmenler (Okul Arşivi, 1984-1985)

Bu müzik grupları okulun kutlamalara dahil olduğu festivallere de katılmaktadır. Okulun öğrencisi olan Bircan Akdeniz konuyla ilgili bir anısından bahsetmektedir: “...hatta bir tane festival vardı Priene Festivali burada Güllübahçe Priene Antik Kenti biliyorsunuz. Orada festivaller oluyordu oraya katıldık benim öğrenci olduğum dönemde yarışma olmuştu. Dereceye de girdik ikinci olduk. Şey yaptık festivalde şarkı söyledik. Yani solistimiz vardı işte saz çalan arkadaşlarımız vardı darbuka bilmem ne, tam bir ekip halinde oraya katıldık yani okulu zaten herkes tanırды bilirdi Söke’de...”. Buradan da anlaşılacağı gibi okul müzik faaliyetlerinde de faaldir ve başarı göstermektedir. Ayrıca çevredeki sosyal yaşantıya da katkıda bulundukları görülmektedir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12. Priene Festivali'nde "Grup Ziraat" (Bircan Akdeniz, 1985)

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde ön plana çıkan bir başka faaliyet de münazaralardır. Yapılan münazaralar öğrencilerin düşünebilme, muhakeme edebilme yeteneklerini geliştirmeleri ve karşısındaki görüşlere saygı duyabilmeleri açısından da oldukça önem taşımaktadır. Yapılan görüşmelerde münazaraların okulda sınıf içerisinde, sınıflar arasında olduğu gibi liseler arasında da yapıldığı ve bunlara Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin katılım sağladığı ifade edilmiştir. Katılımcı Kürşat Aşık "... tarım makinelerine göre mi traktör seçilir yoksa traktöre göre mi makine seçilmelidir? Münazara konularından aklıma gelen bir tanesi mesela..." ifadesiyle münazara konularından bir tanesine örnek vermiştir.

Şekil 5.13. Öğrenci Bilgi Yarışması (Okul Arşivi, 2003)

Ayrıca yerel basında yapılan taramalarda okulun öğrencilerinin başka bir sosyal faaliyet yönü olarak resim, şiir, kompozisyon ve bilgi yarışmalarına katıldığı bilgisine ulaşılmıştır (Şekil 5.13). 24 Kasım Öğretmenler Günü dolayısıyla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından ilk ve orta dereceli okullar arasında yapılan resim, şiir ve kompozisyon dalında dereceye giren öğrenciler arasında Söke Ziraat Teknik Lisesi'nden M. Koray Şimşek şiir yarışmasında ilçe ikincisi olmuştur (Söke Ekspres Gazetesi, Sayı 9304: 1992).

Yerel basın taraması sırasında bir başka habere göre 1996 yılında dönemin Söke Belediye Başkanı Mehmet Belig Azbazdar imzası ile Söke ilçesindeki başta Tarım Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Turizm ve Otelcilik Lisesi, Çıraklık Eğitim Merkezi, Sağlık Meslek Lisesi, Ticaret Borsası, Ticaret Odası, SÖĞİAD, Meslek Odaları, Basın Kuruluşları, EÇD, Ziraat Odası, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlığı ve daha pek çok yere bir yazı gönderilerek 6 Eylül günü bir şenlik yürüyüşü planladığı belirtilmiştir. Mehmet Belig Azbazdar babasının arazi bağışlayarak ziraat eğitimine öncülük etmesine belediye başkanlığı döneminde bu sayede katkı sağlamıştır. Gönderilen yazıda özetle; *“Bilindiği gibi Söke özellikle son yıllarda kendisini kuşatan geri kalmışlık ve hareketsizlik çemberini kırmış ve hamleci bir hüviyet kazanmıştır. Gelişmede sağlanan bu ivmede çok sayıda kurum, kuruluş ve meslek odasının fonksiyonu vardır. Bu kuruluşların her biri Söke'mizin kalkınmasında önemli görevler üstlenmektedir. Şehrimizin ekonomik ve sosyal hayatında beliren bu zenginliğin bu yılki kutlama törenlerinde sembolik olarak yansıtılmasını düşünmekteyiz. Bunun için kuruluş ve odalarımızın her birinin, kendi çalışma konularını yansıtacak ve sembolize edecek şekilde araçlar veya gösteri hazırlamaları, kurtuluş günü törenlerinde bu şekilde resmi geçide katılmaları ve önceden belirlenecek bir güzergah üzerinde gösteri yürüyüşü yapmaları düşünülmektedir.”* denilmektedir (Söke Ekspres Gazetesi, Sayı 10263: 1996).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 80. yılı kutlama programı çerçevesinde Kız Meslek Lisesi spor sahasında sergilenen Söke'deki meslek liselerinin ortaklaşa organize ettikleri el sanatları ve el işi ürünleri sergisinde Söke Ziraat Teknik Lisesi öğrencileri de okulunu temsil etmek için katılmışlardır (Söke Ekspres Gazetesi, Sayı 12481: 2003).

5.2.1. Gezi Faaliyetleri

Okulda spor müsabakaları kadar önemli olan bir diğer faaliyet gezilerdir. Özellikle son sınıf öğrencileri için yapılan geziler okulda bir gelenek haline gelmiştir. Yapılan görüşmelerde öğrencilerin birçoğu görmediği yerleri okulda yapılan geziler sayesinde gördüklerini ifade etmişlerdir. Okulun öğrencisi olan Mehmet Zaim ile yapılan görüşmede “... gezi grubu gezi düzenliyordu para topluyordu, maddi durumu olmayanlar için de öğretmenlerden istiyordu öğretmenler şey yapıyordu geziye gider gibi veriyorlardı. Ben burada öğrenciyken Priene, Milet, Didim, Selçuk böyle gezdim. Beni bu gezi kulübü gezdirdi. Durumu kötü öğrenciler öğretmenlerin desteğiyle gezilere gidebiliyorlardı...” gezilerin önemli bir yer tuttuğunu durumu olmayan öğrenciler için de çözüm yolları bulunarak geziye katılımının sağlandığı ve görmedikleri yerleri bu geziler sayesinde gördükleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca yapılan görüşmelerde genellikle Söke’ye yakın olan yerlere gezilerin düzenlendiği ifade edilmiştir. Gezi faaliyetinin önemli olmasının yanında bu yerlerin tercih edilme nedenlerinden biri de Söke’nin bulunduğu coğrafi konumudur. Söke’nin bulunduğu konum gereği birçok tarihi, doğal ve kültürel yerlere yakın mesafede olması ulaşım açısından da zorlu koşulların olmaması sahip olunan tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerin öğrencilerin gelişimine katkısı oldukça fazladır. Okul öğrencileri gezi kolu Priene Antik Kenti, Efes Antik Kenti gibi birçok yere günübirlik geziler düzenlemişlerdir. Bunun haricinde son sınıf olan öğrencilere yatılı olarak Çanakkale ve İstanbul gibi yerlere de geziler düzenlenmiştir.

Okulun kurulduğu ilk yıllarda araç sıkıntısı yaşandığı için önceki başlıkta Şekil 5.2.2’de Cumhuriyet Bayramı geçidindeki Ford kamyon okulun aynı zamanda ilk servis aracı olarak kullanılmıştır. Hatta Necati Gürhan ile yapılan görüşmede “... Ford kamyonun arkasına doluşurduk biz gezilere giderdik. Tozun içinde Efes gezisi ne bileyim Burdur’a falan teknik gezilere bu kamyonla giderdik. Bunun tentesi vardı üzerinde kapalı onu biz bilerek çıkardık çünkü içine toz girdiğinde çıkamıyor ondan. O Ford kamyon aynı zamanda okulun ilk servis aracı.” bu zor şartlar altında bile gezilerin düzenlendiği ve öğrencilerin hevesle bu gezilere katıldığı şimdilerde anı olarak hayatlarında yer aldığını ifade etmektedir. Sonraki dönemlerde ise okula öğrencilerin “Mavi Kuş” adını verdikleri bir otobüs alınmış ve gezilere artık o otobüsle gidilmiştir (Şekil 5.14).

Şekil 5.14. Söke Ziraat Teknik Lisesi Meşhur Servis Aracı “Mavi Kuş” (Okul Arşivi, 1991)

Kurucu müdür Şekip Kocatürk “... ziraat okulunun dersleri çok ağırdı özellikle teknik lise olduğu zaman öğrencilere bunalım geliyordu. Bunun için öğrencilere çok sık gezi düzenliyorduk. İşte bir otobüs almıştık bilmem ne almıştık o zamanlar, o otobüsle öğrenciyi Selçuk’a müzelere falan oraya buraya götürüyorduk...” sözlerinden yola çıkarak okulun yoğun olan eğitim öğretim sürecinde öğrencilere nefes alacakları başka bir deyişle ders yoğunluğundan uzaklaşacakları bir faaliyet olarak görülen gezilere idareci ve öğretmenlerin oldukça önem verdiklerine ulaşılabilmektedir.

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

10 Kasım 1970'te resmi olarak açılan ve Tarım Bakanlığı'na bağlı olan Söke Ziraat Meslek Okulu Söke için oldukça önem taşımaktadır. Tarım eğitimi verilen bir okulun Söke'de açılma kararının alınması tesadüf değildir. Çünkü hem Söke'nin coğrafi koşullarının tarıma elverişli olması hem de o dönemde Söke'den pek çok milletvekili ve bakanların çıkması etkili olmuştur. Söke Ziraat Meslek Okulu kurucu müdürü bile bakanlığın uygun gördüğü ve çalışmalarının bakanlık tarafından beğenildiği birisi olarak Şekip Kocatürk bilinçli olarak atanmıştır. Kurucu müdür Şekip Kocatürk okulun çok zor şartlarda kurulduğunu fakat kısa sürede adından söz ettiren ve Söke'de fark yaratan bir okul olduğunu ifade etmiştir.

Okul açılışından kısa bir süre sonra bakanlık tarafından “*Türk-Federal Alman Teknik İş Birliği Projesi*” ile Türkiye'deki diğer ziraat meslek okullardan farklı olmuştur. Ayrıca okulun bu proje kapsamında seçilme sebebi de tesadüf değildi. Çünkü tarım makineleri odaklı olan bu proje için uygun ortamın bir kısmı Söke'de mevcuttu. Şöyle ki proje kapsamında Almanya'dan Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne gelen tarım makineleri bırakın Söke'de ilk olmayı Türkiye'ye gelen ilk makineler olmuştur. Ayrıca gelen bu tarım makinelerini Söke sanayisindeki üreticiler inceleyip örnek alarak yeni alet ve makineler geliştirmişlerdir. Hatta o kadar ilerleme kaydedilmiştir ki başta Avustralya olmak üzere diğer ülkelere Söke'de üretilen tarım aletleri ihraç edilmiştir. Söke Ziraat Teknik Lisesi Türkiye'ye sadece eğitim olarak katkı sağlamakla kalmamış tarım alet ve makineleri üretimi açısından da ülke ekonomisine katkı sağlamıştır.

Türk-Alman İşbirliği projesinin bir başka yönü ise hayvan çiftliği kurulması olmuştur. Bu proje kapsamında Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde hayvancılık işletmesi kurularak hem uygulama derslerinde öğrencilere fayda sağlarken hem de üretim yapılarak okulun döner sermayesine katkı sağlamıştır. Sonraki yıllarda ANAFİ projesi kapsamında da hayvancılık işletmesinin kapasitesi ve süt verimi arttırıcı yeniliklerle modernleşmiştir. Türk-Alman İşbirliği projesinin diğer yönü de “*Sulu Tarım Alanlarında Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Merkezi Projesi*” ile sulama konusunda hem çiftçilerin öğrenmesi hem de öğrencilerin öğrenmesi açısından katkı sağlanmıştır. Ayrıca okul Söke ve çevre ilçeleri, köyleri açısından da modern anlamda sulama konusunda başı çekerek örnek olmuştur. Tüm bu projeleri uygulayabilmek ve eğitimlerini verebilmek için okulun aynı zamanda ziraat mühendisi olan öğretmenleri yurtdışına eğitim almaya gitmiştir.

Ayrıca istihdam sağlaması açısından da ülke ekonomisine katkısı yadsınamaz. Şöyle ki okulda bir müdür, biri idari işlerden bir de öğrenci işlerinden sorumlu olan iki müdür yardımcısı bulunmaktadır. Kuruluş yıllarında yönetici ve personel sayısı 30 iken son yıllarında bu sayı 48'e çıkmıştır (Tablo 3.2. ve Tablo 3.3). Yapılan görüşmelerde bunun sebebi öğrenci sayılarındaki artış olarak ifade edilmiştir. Okulda ziraat mühendisleri öğretmenlik yapmaktadır. Fakat bakanlığın bu okullarında ziraat mühendisleri formasyon eğitimi almak zorundadır. Tablo 3.2. ve Tablo 3.3. incelendiğinde 1972-1973 yıllarında öğretmen sayısı 8 iken 2005-2006 yıllarında öğretmen sayısı 15'e yükselmiştir. Hatta yüksek lisans yaparak yüksek ziraat mühendisi unvanı alan 3 mühendis-öğretmen kadroya dahil edilmiştir (Tablo 3.3). Bu durumun da sebebi olan öğrenci sayısındaki artış aynı zamanda uygulama derslerinde öğretmenlere yardımcı olmak için işçilerin alınmasına sebep olmuştur.

Yine nöbet defterinden ulaşılabilen verilere göre okulda 1970-2005 yılları arasında toplamda 12 kadın ve 55 erkek olmak üzere toplamda 67 kişi öğretmenlik yapmıştır (Tablo 3.4). Öğretmenler tarım (alan) derslerine girmenin yanında ihtiyaç olduğunda kültür derslerine de girmişlerdir. Bunların yanında öğretmenler derslerin dışında tarımsal ve hayvansal üretimde, hizmet içi eğitimde de etkin rol oynamıştır. Ayrıca spor faaliyetleri ve etütler öğretmenlerin sorumluluğunda olup öğretmenler öğrencilerle çok yakından ilgilenmişlerdir. Yapılan görüşmelerde bir aile gibi olduklarını ifade etmişlerdir.

Uygun fiziki ortam, yönetici ve öğretmen kadrosu sağlanmasıyla beraber öğrenci seçiminde de oldukça titiz olduklarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin okula alım şekli paralı yatılı/yatısız ve parasız olmak üzere iki şekilde yapılmıştır. Açıldığı yıllarda okula alımın paralı ve parasız olma şartı maddi durumun iyi veya kötü olması ile ilgili değil bakanlığa bağlı tüm tarım okullarında maddi durumu ne olursa olsun parasız olarak alınmaktadır. 1995'e kadar olan öğrenci alımında ağırlıklı olarak parasız öğrenci alımı yapılırken bu tarihten sonraki yıllarda paralı öğrenci ağırlıklı öğrenci alındığı görülmektedir (Tablo 42). Ayrıca öğrenciler merkezi olarak yapılan bursluluk sınavına girerek paralı olan öğrenimlerini parasız öğrenime dönüştürebilmektedir. Okula alınan öğrenci sayısı ise 25-35 öğrenci şeklinde değişiklik göstermektedir. Bunun sebebi yapılan görüşmelerde öğrenci sayısının bakanlık tarafından belirlenmesi ve öğrenim hakkı kazanmasına rağmen kayıt yaptırmayan öğrenciler olarak ifade edilmiştir. Bu öğrenciler noter onaylı taahhütname ile okula kabul edilmektedir. Bu taahhütname ile öğrencilerin öğrenim süreci boyunca tüm

masrafları bakanlık tarafından karşılanır. Dört yılın sonunda devletin bir öğrenciye toplamda 1,808,345 lira harcama yaptığına ulaşılmıştır (Tablo 4.1). Bu harcama karşılığında mezun öğrenciler ya imzaladıkları taahhütname kapsamında devlet bünyesinde mecburi hizmetini yerine getirmekte ya da masrafların %50'den fazlasını nakit olarak bakanlığa ödemektedir. Ayrıca okulda hiç kız öğrenci bulunmamaktadır. Bunun sebebi ise Tarım Bakanlığı'na bağlı sadece kız öğrenciler için ev ekonomisi okullarını açılmış olması gösterilmektedir. Fakat okulun üçüncü müdürü Fethi Ayık ile yapılan görüşmeden kadın teknisyenlerin de yetiştirilmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır. Hatta *“Tarımda Türk Kadının Rolü”* isimli bir konferans vererek farkındalık yaratmayı amaçladığına önceki bölümlerde değinilmiştir.

Öğrenciler okula bakanlığın ziraat okuluna almak amaçlı duyurduğu ortaokul müfredatlarından sorumlu olduklarından bir yazılı sınavla alınmaktadır. 1980'li yıllara kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi'ne öğrenci alımı sınavla yapılırken 1980-1981 eğitim öğretim yılında okul teknik lise statüsünde diğer ziraat okullarına merkezi sınav ile giren öğrenciler 1. sınıfın sonunda en başarılı olan öğrenciler 2. sınıfı Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde okuma hakkı kazanmaktadır. Bu sebeple Söke Ziraat Teknik Lisesi diğer ziraat okullarından farklı olarak seçkin öğrencinin kabulünü sağlamaktadır. Bu da okulun başarısının artmasına yol açmaktadır. Fakat 1985'te okul ilk defa kurumlar sınavı ile öğrenci alımı yapmış 1986'da kurumlar sınavı listesinden çıkarılmıştır. 1987'de tekrar kurumlar sınavı listesine eklenmiş ve bu tarihten itibaren her yıl bu şekilde öğrenci alımı yapmaya devam etmiştir (Tablo 4.3).

Kütük defterlerinden elde edilen sonuçlara göre okul açıldığından kapanmasına kadar en çok Aydın (%21,39) ilinden öğrenci gelmiştir. Bunu Muğla (%16,52), Denizli (%7,83) ve Afyon (%5,25) takip ederken diğer illerden (%47,99) öğrenci eğitim öğretim görmüştür. Başka bir deyişle yakın illerden öğrenciler okula kayıt yaptırmış öğrenim görmüştür. Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Düzce, Iğdır, Kilis, Kırıkkale, Rize, Şırnak ve Yalova'dan hiç öğrenci gelmemiştir (Şekil 3.3.). Görüldüğü gibi Türkiye'nin farklı bölgelerinden öğrencilerin gelmesi farklı kültürlerin de bir araya gelmesi demektir. Yapılan görüşmelerde okulda kültürel farklılıkların olmasının hiçbir zaman çatışmaya sebep olmadığı aksine farklı kültürleri tanıma fırsatı sağladığı ve saygı görüldüğü ifade edilmiştir. Araştırma sonucunda bakanlığın Özbekistan ve Kıbrıs'tan öğrenci alımı yaptığı buna bağlı olarak Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde de buralardan gelen öğrencilerin olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Yine kültürel anlamda bazı farklılıklar olsa da genel anlamda benzer kültürel

özelliklere sahip olunduğu için bu durum kültürel bir çatışmaya sebep olmamış birbirini tanıma fırsatı sunmuştur.

Söke Ziraat Teknik Lisesi sadece öğrencilere eğitim vermemiş bunun yanında çiftçilere de eğitim vermektedir. Ayrıca okul olma özelliğinin yanında tarımsal ve hayvansal üretim de yapmaktadır. Bu üretimlerden gelen para sayesinde devlet hazinesinden gelen genel bütçe oluşturulmasına ek olarak döner sermaye oluşturulmuştur. Başka bir deyişle okula iki şekilde para gelmektedir. Okul genel bütçe ve döner sermaye sayesinde kendi masraflarını karşılamakla kalmamış devlete de maddi olarak katkı sağlamıştır.

Eğitim öğretim sürecinde pek çok statü değişimlerine uğrayan Söke Ziraat Teknik Lisesi ülkenin eğitimine ve özellikle tarım eğitimine oldukça katkı sağlamıştır. 1970’te eğitim öğretime başlayan okul zaman zaman kuruluşundan kapanmasına kadar bazı statü değişimleri yaşamıştır (Tablo 4.4). Okulun ismi, öğrenim süresi, eğitim öğretim verdiği kurum kademesi ve hatta okula kabul ettiği öğrenci profili de değişmiştir. Aynı zamanda tarımsal ve hayvansal üretim yaptığı için zirai üretim işletmesi adı her yıl değişmeden kalmıştır. Hatta 1974-1977 yılları arasında ortaokul statüsünde ilkokul sonrası ortaokul düzeyinde eğitim vermiştir. Bu yıl aralığı harici 1970-2005 yılları arasında okul lise düzeyinde eğitim vermiştir. Okul en uzun süre Söke Ziraat Teknik Lisesi statüsünde eğitim vermiştir. Ayrıca bu statüye sahipken hem akademik olarak hem de spor faaliyetleri olarak başarılı olduğu için Söke ve çevresinde bu isimle özdeşleşmiştir. Okulun eski yıllarından bile bahsedilse Söke ve çevresinde herkes “*Ziraat Teknik Lisesi*” şeklinde ifade edilmektedir.

Tarım Bakanlığı’na bağlı olan Söke Ziraat Teknik Lisesi ve ülke genelinde tarım eğitimi veren pek çok okulun statü değişimlerinin sebepleri okullardaki öğrenci sayılarının kapasitelerinin çok altında kalmasına bağlanabilir. Hatta sahip oldukları kapasitelerin altında öğrenci sayısı ile amaçlanan eğitim verilemediği için bu okullar zaman içerisinde kapanarak sayıları azalmıştır. Oysa ki Türkiye’nin coğrafi şartları ve temel ekonomik faaliyeti göz önüne alındığında tarımsal üretim için elverişli bir ülke konumundadır. Bu neden tarım faaliyetinin eğitilmiş ve bilinçli insanlar tarafından yapılması ülkeyi tarımsal üretim anlamında ileriye taşıırken ülke ekonomisine de katkı sağlayacaktır. 2005’te kapanan Söke Ziraat Teknik Lisesi ve diğer tarım okulları eğitim öğretim verdiği dönemde tarımsal eğitimi temelden vermiştir. Bunun kanıtı olarak ziraat fakültesine giden öğrencilerin uygulama derslerinde üniversite hocalarının destek alarak bu öğrencilerden faydalandığı

hatta çoğu kez uygulamaları bu öğrencilerin önderliğine verdikleri görüşmeler sırasında ifade edilmiştir. Bu okulların kapanmasının ardından ziraat fakültelerine traktör kullanmayı bilmeyen, tarlaya bir kere bir bile girmeden ziraat mühendisliği okuyan öğrencilerin sayılarının arttığı da görüşmeler sırasında dile getirilmiştir. Bu nedenlerden dolayı iyi bir örnek teşkil eden başta Söke Ziraat Teknik Lisesi olmak üzere kapanan diğer tarım okulları da Türkiye için kayıp olmuştur. Bu okulların kapatılması yerine devamlılığının sağlanması ülke ekonomisine ve eğitimine oldukça katkı sağlayacaktır.

Hatta 1998’de meslek liselerine teşvik amaçlı kaldırılan katsayı farkının kaldırılması gibi uygulamalarla tarım eğitimi veren okullara öğrenciler teşvik edilmelidir. Bunun yanında bu okulları tercih eden öğrencilere ek puan veya burs verilerek de okulların önü açılmalıdır.

Arşiv taramasında kaydı tutulan ders müfredat programları kapsamında okulda Tablo 4.5’de sayılan derslerin hem teorik hem uygulama şeklinde okutulduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca meslek derslerine çok önem verildiği özellikle uygulama bölümündeki titizlikle üzerinde durulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hatta meslek derslerinde materyal yetersizliği sebebiyle öğretmenlerin tecrübe ve deneyimleri sayesinde kendi eğitim programlarını oluşturup ders kitabı yazdıkları bilgisine ulaşılmıştır (Şekil 4.6). Bu kitapların okulda çoğaltılarak öğrencilere dağıtıldığı da yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler arasında yer almaktadır.

1970-1975 eğitim öğretim yılında Söke Ziraat Meslek Okulu olduğu dönemde ders saatlerine ulaşamamakla birlikte 1. ve 2.sınıflarda diğer liselerde olmayan ziraat okulunda olan Beden Eğitimi ve İnsan Sağlığı, Biyoloji ve Kompozisyon dersleri okutulmaktadır (Tablo 4.7). Fakat 3. sınıfların haftalık ders saatlerine baktığımızda ise tarım (alan) derslerinin (%75) kültür derslerinde fazla olduğu görülmektedir. Bu durum meslek derslerine önem verildiğini göstermektedir. 1974-1977 yılları arasında Makinist Ortaokulu statüsünde iken Milli Eğitim Bakanlığı’nda okutulan derslerin aynısının okutulduğu bilgisine ulaşılmıştır.

1977-1981 yılları arasında Söke Ziraat Meslek Lisesi statüsüne sahip olduğu dönemde lise 1. sınıf olarak ifade edilen 4. sınıfta haftalık toplam ders saatinin Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı diğer meslek liseleriyle yaklaşık olarak aynı, genel liselerde ise haftalık toplam ders saatinden fazla olduğu bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 4.10). Söke Ziraat Meslek

Lisesi 5. sınıfların haftalık toplam ders saatinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer meslek liselerinden az, genel liselerle birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 6. sınıflar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer meslek liseleri ve genel liselerle kıyaslandığında haftalık toplam ders saatinin Söke Ziraat Meslek Lisesi'nde oldukça az olduğuna ulaşılmıştır (Tablo 4.12.). Söke Ziraat Meslek Lisesi 1982-1983 eğitim öğretim yılında teknik liseye dönüştüğü için mezun vermemiş, öğrenciler 7.sınıf olarak bir yıl daha öğrenim görerek dört yıllık eğitim sonunda teknik lise mezunu olmuşlardır.

Söke Ziraat Teknik Lisesi statüsüne dönüştüğü dönemde (1980-1981) okulun öğrenim süresi üç yıldan dört yıla çıkarılmıştır. Söke Ziraat Teknik Lisesi 4. sınıfları haftalık toplam ders saatleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer teknik liselerdeki haftalık toplam ders saatleri ile kıyaslandığında 1980-1981 eğitim öğretim yılında daha az olduğu sonucuna ulaşılrken 1985-2000 yılları arasında genel liselerin haftalık toplam ders saatinden fazla olduğu sonucuna ulaşılr (Şekil 4.12). Söke Ziraat Teknik Lisesi 5. sınıflar ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer teknik liseler kıyaslandığında 1996-1997 eğitim öğretim yılından 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerdeki meslek ders oranlarından 2 katı kadar fazladır (Şekil 4.14). Genel liselerin haftalık ders saatleri ile kıyaslandığında ise 1999-2000 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi haftalık toplam ders saati hep yüksek iken 1999-2000 eğitim öğretim yılında ise düşmüştür. 6. sınıflarda 1984'ten 2000'e kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi meslek ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer meslek liselerinin meslek ders oranlarından az iken bu oran 1994-1995 eğitim öğretim yılında yaklaşık 2 katından fazla farkla artarak daha da açılmıştır (Şekil 4.15). Söke Ziraat Teknik Lisesi 6 sınıf haftalık toplam ders saatleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerin haftalık toplam ders saatinden 1983'ten 1994'e kadar az iken 1994'ten 1997'ye kadar fazla olmuş; 1998'den 2000'e kadar tekrar azalmıştır. Söke Ziraat Teknik Lisesi'nin 7. sınıflarının tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı teknik liselerdeki meslek ders oranlarından azdır. 1994-1995 eğitim öğretim yılından 2000'e kadar fazla olmaya başlamıştır (Tablo 4.20). Bu sınıf kademesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerle kıyaslanamamıştır çünkü genel liselerin öğrenim süresi üç yıldır.

Araştırmada dikkat çeken bir başka durum ise Ziraat Teknik Lisesi statüsüne sahip olduktan sonra 5 ve 6. sınıflarda bilgisayar kullanımı derslerinin eklenmiş olmasıdır. Okul kendi imkanları ile Söke'de diğer okullarda olmayan bir bilgisayar laboratuvarı oluşturmuş

ve öğrencilere bilgisayar kullanmayı öğretmiştir. Hatta Söke Ziraat Teknik Lisesi bir başka deyişle bilgisayar konusunda Söke’de öncülük etmiştir.

2000’den 2004’e kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi statüsü değişmese de sınıf kademesinin ifade edilişi değişmiştir. Şöyle ki 2000’den itibaren lise 1. kademesi 4. sınıf yerine 1. sınıf olarak ifade edildiği için ayrı tablolar oluşturulmuştur fakat ders saat ve içeriklerinde ciddi bir fark görülmemiştir. Buna göre 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar Söke Ziraat Teknik Lisesi 1. sınıf tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı meslek dersleri oranından azdır. Söke Ziraat Teknik Lisesi Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı genel liselerle kıyaslandığında ise 2000’den 2003’e kadar genel liselerin haftalık toplam ders saatinden az veya eşit olduğu fakat 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise genel lisenin haftalık toplam ders saatinden fazla olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Söke Ziraat Teknik Lisesi 2. sınıf tarım (alan) ders oranı 2000’den 2004’e kadar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı teknik liselerin meslek ders oranlarında az olmuş, genel liselerle kıyaslandığında ise 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar haftalık ders saatleri aynı; 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise fazla olmuştur (Tablo 4.22). Söke Ziraat Teknik Lisesi 3. sınıf tarım (alan) ders oranının 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı teknik liselerin yaklaşık yarısı kadar olduğu bilgisine ulaşılmış, 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise bu farkın açılması devam etmiştir. Genel liselerle kıyaslandığında ise 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar haftalık ders saatleri aynı, 2003-2004 eğitim öğretim yılından itibaren fazladır. Söke Ziraat Teknik Lisesi 4. sınıf tarım (alan) ders oranları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı teknik liselerdeki meslek dersler oranlarından azdır. Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı teknik liselerde son sene derslerinin tamamını meslek dersleri oluşturmaktadır. Genel liselerle kıyaslandığında ise 2000-2001 eğitim öğretim yılından 2003-2004 eğitim öğretim yılına kadar genel liselerden daha az iken 2003-2004 eğitim öğretim yılında genel liselerden fazladır.

Okul, 2004-2005 eğitim öğretim yılından 2005-2006 eğitim öğretim yılına kadar iki yıllık süreçte Tarım Meslek Lisesi statüsüne dönüşmüştür. Tarım Meslek Lisesi 1. sınıf tarım (alan) ders oranları ile Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı meslek liselerinin meslek ders oranları kıyaslandığında yaklaşık olarak aynı olduğu söylenebilmektedir. Tarım Meslek Lisesi haftalık ders saati Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı genel liselerin haftalık ders saatinden ise fazladır. 2004-2005 eğitim öğretim yılında Söke Tarım Meslek Lisesi 2.

sınıfların tarım (alan) ders oranları ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin meslek ders oranları kıyaslandığında Söke Tarım Meslek Lisesinin tarım (alan) ders oranlarının az, 2005-2006 eğitim öğretim yılında ise fazla olduğuna ulaşılmaktadır. İki eğitim öğretim yılında da genel liselerin haftalık ders saatinden fazla olduğu ifade edilebilmektedir. Söke Tarım Meslek Lisesi 3. sınıfların tarım (alan) ders oranları iki eğitim öğretim yılında da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin meslek ders oranlarından az, genel liselerin haftalık toplam ders saati açısından ise genel liselerden haftalık toplam ders saati fazladır. Söke Tarım Meslek Lisesi 4. sınıflar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinin öğrenim süresi üç yıl olduğu için karşılaştırma yapılamamıştır. Söke Tarım Meslek Lisesi 4. sınıfların haftalık toplam ders saati iki eğitim öğretim yılında genel liselerin haftalık ders saatinden fazladır.

Tüm bu ders saatlerindeki değişimler Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Talim Terbiye Kurulu'nun uygun görmesi sonucunda oluşmuştur. Her ne kadar Tarım Bakanlığı'na bağlı bir okul olsa da programlar, ders saatleri vb. Milli Eğitim Bakanlığı'nın gönderdiği ders dağıtım çizelgelerine göre oluşturulmakta ve uygulanmaktadır. Tarım Bakanlığı Milli Eğitim Bakanlığı'nın gönderdiği işleyişe uymak durumundadır.

Ayrıca okul açıldığından kapanma sürecine kadar pek çok sportif başarılarla imza atmıştır. Özellikle Futbol, Voleybol, Masa Tenisi, Atletizm, Güreş ve Satranç gibi branşlarda ön plana çıkan okul pek kupa ve madalya kazanmıştır. Bunun yanında bilgi yarışmaları, münazaralar, tiyatrolar, müzik grupları ve konserler, geziler gibi faaliyetlere önem veren aktif bir okul olma özelliğiyle de ön plana çıkmıştır. Yerel Basın taramasında Söke Belediye Başkanı Mehmet Beliş Azbazdar 6 Eylül yürüyüşü için Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer okulların yanında Tarım Bakanlığı'na bağlı Tarım Meslek Lisesi'ni davet etmesi Mehmet Beliş Azbazdar'ın babasının arazi bağışlayarak ziraat eğitimine öncülük etmesine belediye başkanlığı döneminde bu sayede katkı sağladığını göstermiştir.

Okulun 2005-2006 yılına kadar eğitim öğretim vermesinin sebebi tüm bakanlık bünyesindeki okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilecek olması şeklinde ifade edilebilir. Çünkü Tarım Bakanlığı bu okulun olduğu yeri Milli Eğitim Bakanlığı'na vermek istemediği için öğrencilerini Bursa Tarım Meslek Lisesine devretmiş ve kurumu TAYEM'e dönüştürmüştür. Bunun sonucunda okul olarak eğitim öğretime devam edemese de zirai üretim yapmaya devam eden, hizmet içi ve çiftçi eğitimleri veren bir kurum olarak varlığını

sürdürmektedir. Türkiye için önemli olan tarım faaliyetinin bilinçli olarak yapılmasına bu okulların kapanması ket vurmuştur.

Kurum okul da olsa TAYEM'e dönüşüp hizmet içi eğitim merkezi de olsa Söke'ye etkisi yadsınamaz. Söz konusu okul olduğu dönemde Türkiye'nin her yerinden insanların gelmesi kültürel etkileşimin gerçekleşmesine sebep olurken farklı kültürlerin tanınması açısından da katkı sağlamıştır. Ayrıca okul olduğu süreçte yürütülen projeler sayesinde oldukça avantaj sağlamış ve bakanlığın desteğini almıştır. Projelerin bir başka katkısı mekanizasyon ağırlıklı bir okul olduğu için döneminde sadece Söke değil Türkiye'de olmayan birçok tarım alet makinelerinin gelmesi olmuştur. Şöyle ki bu gelen tarım alet makineleri Söke sanayisindeki imalatçılara esin kaynağı olmuş ve Söke'nin tarım alet makineleri imalatında Türkiye çapında ön plana çıkmasını sağlamıştır. Hatta bu üretilen bu makineler Avustralya'ya dahi ihraç edilmiştir.

Söke Ziraat Teknik Lisesi gerek kültürel gerekse ekonomik anlamda Söke'ye ve Türkiye'ye oldukça büyük katkı sağlamıştır. Bunların yanında Söke'nin eğitimine de katkı sağladığı ifade edilebilmektedir. Çünkü bu okulun açılma yerinin Söke olması ve müdür seçiminin dahi Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından belirlenmesi dikkat çekmektedir. Söke'nin coğrafi şartları, ekonomisi ve öğretmen kadrosu Türkiye'de tarım eğitimi veren diğer okullardan farklı olduğunun kanıtıdır. Okul hem Söke'ye hem de Türkiye'ye büyük katkısı sağlamıştır.

Tarım eğitimiyle ilgili yapılacak diğer çalışmalarda Söke Ziraat Okulu'nun ekonomik anlamda etkisi derinlemesine incelenebilir. Hatta ön plana çıktığı tarım alet makineleri konusunda bir çalışma yapılması önerilmektedir. Sadece tarım alet ve makineleri değil pamuk üretimi açısından da önemli bir yere sahip olan Söke ve Söke Ziraat Teknik Lisesi Söktaş gibi önemli tekstil fabrikaları oluşmasına ortam hazırlamıştır. Bu fabrikalar üzerine derinlemesine incelemeler yapılabilir.

Ayrıca literatür taramasında tarım eğitimi veren okullarla ilgili çalışmaların yetersiz oluşu dikkat çekmiştir. Bu nedenle Söke Ziraat Teknik Lisesi ile ilgili yapılan bu araştırma Türkiye'de diğer tarım okullarıyla ilgili çalışmalar yapılmasına öncülük etmektedir. Literatür taramasından okullarla ilgili yapılan çalışmalarda da mezun öğrencilerin takibi ile ilgili arşiv kayıtlarının yetersizliği dikkat çekmiştir. Yapılacak çalışmalarda mezun

öğrencilerle iletişime geçilerek ortaöğrenimin devamı olan yükseköğrenime etkileri incelenebilir.

Söke Ziraat Teknik Lisesi'nde Türkiye'de sayılı olan test merkezi ile ilgili araştırma yapılabilir. Bunun yanında okulun kapanması sonucu TAYEM'e dönüşmesinin Söke'ye etkileri ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Tüm bunların temelinde yatan arşiv kayıtlarının daha düzenli tutulması önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

Kitaplar

- Ahmad, Feroz (1971). *Türkiye’de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Akgün, Seçil (1987). *Halifeliğin Kaldırılması ve Laiklik (1924-1928)*. Ankara: Temel Yayınları.
- Akyüz, Yahya (2013). *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000- M.S. 2013)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyüz, Yahya. (1998). “Atatürk ve Eğitim”, *Atatürkçü Düşünce El Kitabı*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Albayrak, Mustafa (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti*. Ankara: Phoenix Yayıncılık.
- Atasagun, Yusuf Saim (1943). *Türkiye’de Zirai Kooperatifleri, Cilt: II, İstanbul*.
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi (2006). *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri I-III*. Divan Yayıncılık Ltd. Şti.
- Balcı, Ali (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Berkes, Niyazi (1993). *Atatürk ve Devrimler*, İstanbul: Adam Yayınları.
- Berkes, Niyazi (2017). *Türkiye’de Çağdaşlaşma*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bilgen, H. Nihat. (1994). *Çağdaş ve Demokratik Eğitim*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Cicioğlu, Hasan (1982). *Türkiye Cumhuriyeti’nde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Çağbayır, Yaşar (1989). *Söke*. İzmir: Ayma Matbaası.
- Çakmak, Suat Çakmak (2013). *Söke 1930*. İstanbul: Söke Belediyesi Kent Arşivi ve Müzesi Yayınları.
- Çavdar, Tevfik (2003). *Türkiye Ekonomisinin Tarihi 1900-1960*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Eroğlu, Cem (1990). *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi
- Genç, İsmail Caner (2018). *Söke Bir Güzel Anadolu I*. Ankara: İlksan Matbaası.
- Güneş, Günver ve Göçmen, Alper Tunga (2015). *Yakın Tarihte Söke ve Sökeliler*. Söke: Şafak Ofset Matbaacılık, Gazetecilik, Reklamcılık, Yayıncılık.
- Güven, Sami (1998). *1950’li Yıllarda Türk Ekonomisi Üzerinde Amerikan Kalkınma Reçeteleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

- Irmak, Sadi (1984). *Atatürk Bir Çağın Açılışı*, İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- İlkin, Selim ve Tekeli İlhan (1981). *Türkiye Belgesel İktisat Tarihi 1: Savaş Sonrası Ortamında 1947 Türkiye İktisadi Kalkınma Planı*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- İzmir İktisat Kongresi. *Cumhuriyet Ansiklopedisi*, C.I / 1923-1940, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kepenek, Yakup (1990). *Türkiye Ekonomisi*. Ankara: Verso Yayıncılık.
- Kepenek, Yakup ve Yentürk Nurhan (2010). *Türkiye Ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Keyder, Çağlar (2008). *Türkiye’de Devlet ve Sınıflar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kindleberger, Charles Poor (2007). *Cinnet, Panik ve Çöküş- Mali Krizler Tarihi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Lewis, Bernard (2007), *Modern Türkiye’nin Doğuşu*, Çev: Metin Kırıatlı, Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Okçabol, Rıfat (2005). *Türk Eğitim Sistemi- Tarihsel Gelişim Sistemin Betimlenmesi, Çözümlemesi ve Yeniden Yapılanması-*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ortaç, Rıfat; Ünsal, Hilmi ve Çaşkurlu, Eren (2006). *Türkiye’de Uygulanan Tarımsal Fiyatlandırma Politikaları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ökçün, Gündüz (1968). *Türkiye İktisat Kongresi*. Ankara: SBF Yayınları.
- Ökçün, Gündüz (1981). *Türkiye İktisat Kongresi: 1923 İzmir, Haberler- Belgeler- Yorumlar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Öymen, Hıfzırâhman Raşit (1969). *Türkiye’nin Ana Eğitim Problemleri, Devrimler ve Reformlar Açısından*. Cilt:1, Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Özkan, Salih (2011). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Öztürk, Adil Adnan (1999). *Cumhuriyet Mektebinden Adnan Menderes Üniversitesine: Türkiye’de Modern Eğitimin Gelişimi ve Aydın İli*. Aydın: Başkar Ofset.
- Öztürk, Hüseyin. (2001). *Belçika’da ve Türkiye’de Zorunlu Eğitim*, Nobel Dağıtım
- Şahin, Hüseyin (1995). *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişimi Bugünkü Durumu*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Şahin, Hüseyin (2006). *Türkiye Ekonomisi: Tarihsel Gelişimi Bugünkü Durumu*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Tokgöz, Erdinç (2012). *Cumhuriyet Döneminde Ekonomik Gelişmeler Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Zurchrer, Eric Jan (1999). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Makaleler

- Altunçoğlu, Neslihan (2019). “Atatürk’ün Söylev ve Demeçlerinde Tarım Politikası”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 62, s.284-289.
- Arslan, Mehmet (t.y.). Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri.
(https://www.researchgate.net/publication/334808467_Cumhuriyetten_Gunumuze_Sosyal_Bilgiler_Programlari_nin_Sosyal_Bilgiler_Ogretim_Yaklasimlarina_Gore_Incelenmesi#fullTextFileContent)
- Bacaksız, Mehmet Ali ve Sezgin Uysal (2019). Tarımsal Kalkınmada Devletçi Politikaların Önemi: Türkiye’de 1930-1939 Dönemi İçin Bir Değerlendirme. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 3(1), s.19-36.
- Baysan, S., Dilek, A. ve Öztürk, A.A. (2021). Türkiye’de Şeker Endüstrisi: Politik Ekoloji Açısından Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Ege Coğrafya Dergisi*.
- Cıratlı, Hüsni (1991). Eğitimin Bilimselleşmesi. *Milli Eğitim Vakfı Dergisi*, Sayı 23, s. 6-8.
- Çamurcuoğlu, Gülden (2009). Türkiye Cumhuriyeti’nin Toprak Reformu ve Milli Burjuvazi Yaratma Çabası. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Cilt: 13, Sayı: 1-2, s. 161-178.
- Dalay, Fazıl (1988). Atatürk, Ankara Orman Çiftliğini Nasıl ve Niçin Kurdu?. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 4(11), s.503-509.
- Demirtaş, Muhammet ve Gürler A. Zafer (t.y.). Türkiye’de Tarımsal Eğitim ve Öğretimin Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. s. 483-489.
- Dernek, Zeynep (2006). Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Tarımsal Gelişmeler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 1 (1), s. 1-12.
- Dilek, A. (2019). Yaygın Eğitim Kurumu Olarak Şeker Fabrikaları. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Dilek, A. Öztürk, A.A. ve Baysan, S. (2021). Türkiye’de kurulan ilk şeker fabrikalarının yaygın eğitim kurumu olarak işlevi: Sözlü Tarih Araştırması. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(1): 32-74.
- Dönmez, Cengiz (2005). Atatürk ve Cumhuriyet Döneminde Ortaöğretim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 14, s. 255-268.
- Durmuş, Savaş ve N. Kemal Aydemir (2016). Atatürk Dönemi Türkiye Ekonomisi (1923-1938). *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı: 12, s. 155-167.
- Güneş, Günver (2018). Savaş Ekonomisi Uygulamaları İçinde II. Dünya Savaşı Yıllarında Aydın’da Varlık Vergisi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. Cilt: 18, Sayı:37, s.645-646.

- Güney, Süha (t.y.). Büyük Menderes Bölgesi, *İstanbul Üniversitesi Yayınları*, Sayı: 1895, s.395-403.
- İnci, İbrahim (2010). Atatürk Dönemi Türkiye’inde Toprak Mülkiyet Dağılımı ile İlgili Bazı Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 44, s.345-359.
- Kalaycı, İrfan (2009). Atatürk’ün Kalkınma Modeli (AKM): Günümüz Sanayisi İçin Kazanımlar. *Maliye Dergisi*, 156, s.152-176.
- Kanca, Osman Cenk (2012). 1950-1960 Arası Türkiye’de Uygulanan Sosyo-Ekonomik Politikalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (19), s.47-63.
- Karakök, Tunay (2011). Menderes Dönemi’nde (1950-1960) Türkiye’de Eğitim. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, s. 89-97.
- Kimyon, Deniz ve Gencay Serter (2015). Atatürk Orman Çiftliği’nin ve Ankara’nın Değişim ve Dönüşümü, *Planlama Dergisi*, 25(1), s. 44-63.
- Koç, Hakan (1994). Türkiye’de Örgün Tarımsal Eğitimin Durumu ve Bu Konudaki Politik Yaklaşımlar, Cilt:2, Sayı: 2, s. 179-225.
- Koçtürk, Osman Murat (2008). Cumhuriyet Döneminde Hükümetlerin ve Siyasi Partilerin Tarım ve Çiftçi Örgütlenmesine Yaklaşımlar. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15 (2), s. 35-54.
- Oktar, Suat ve Varlı, Arzu (2010). Türkiye’de 1950-54 Döneminde Demokrat Parti’nin Tarım Politikası. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 28 (1), s.1-22.
- Öymen, R. Hıfzırrahman, Sultanilerden Liseye Geçişin Anlamı, *Pedagoji Cemiyeti Dergisi*, C.I, Ankara: Maarif Vekaleti Yayını, 1967, s. 11-15.
- Özyurt, Hasan (1981). Atatürk Dönemi Birinci ve İkinci Beş Yıllık Sanayileşme Planları ve Türk Ekonomisindeki Yapı Değişikliğine Etkileri 1933-1938. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları*, s.119-148.
- Şener, Sefer (2004). İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Tarım Politikası Anlayışı. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), s. 73-92.
- Şener, Sefer (2005). Türkiye Ekonomisinde İkinci Dönem Liberal İktisat Politikaları. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), s. 139-146.
- Yapar, Sinem (2005). Türkiye’de Tarımsal Ekonomi ve “Desteklememe” Politikasının Bir Aracı Olarak Doğrudan Gelir Desteği Sistemi, 5 (2), s. 21-37.
- Yavuz, Fahri (2000). Türkiye’de Tarım Politikası. *Atatürk Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, t.y. (31), s. 9-22.
- Yiğit, Ali Ata (2012). Türkiye’nin Tarıma Dayalı Sanayi Politikası (1923-1938). *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13(2), s. 315-326.

Tezler

- Arıtan, Ö. (2004), Kapitalist/Sosyalist Modernleşme Modellerinin Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığının Biçimlenişine Etkileri- Sümerbank KİT Yerleşkeleri Üzerinden Yeni Bir Anlamlandırma Denemesi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Biton, Özten (2018). Artvin Eğitim Tarihi (1923-2015). (Yüksek Lisans Tezi), Artvin Çoruh Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Artvin.
- Eğri, Taha (2011). 2000 Yılı Sonrası Türk Tarım Politikalarının Değişimi ve Bir Alan Çalışması: Kırklareli İli Örneği. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolsal, F. (2015). Cumhuriyet Dönemi Modernleşmesinin Bir Sanayi Yapısı Üzerinden Okunması: Aydın Tekstil Yerleşkesi. Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Oruç, Memet (2005). Adıyaman Eğitim Tarihi (1923-2004). (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Öztürk, Adil Adnan (1997). Türkiye’de Milli Eğitimdeki Gelişmeler (1950-1960). (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Taşdöven, Zehra (2013). Demokrat Parti Dönemi Eğitim Anlayışı (1950-1960). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yetim, Gül (2006). 1939-1950 Yılları Arası Türkiye’deki Sosyo-Ekonomik Durumun Çok Partili Hayata Etkileri. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Duygu (2012). Demokrat Parti’nin Tarım Politikasının Aydın Ölçeğinde Değerlendirilmesi (1950-1955). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Gazeteler

Anadolu Gazetesi, 24 Şubat 1926.

Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Verileri

Haftalık Mecmua, 4 Temmuz 1927, s.8.

Hizmet Gazetesi, 30 Ağustos 1928.

Hürriyet (18 Şubat). “Söke’de Kent Estetiğini Bozan Dükkanlar Yıkılıyor”, <https://www.hurriyet.com.tr/sokede-kent-estetigini-bozan-dukkanlar-yikiliyor>, 40369664 , Erişim Tarihi: 21.07.2021.

- Söke Ekspres Gazetesi (10 Temmuz). “Söke Sporda Teknik Direktörlüğe Kadir Özcan Getirildi.” Sayı: 9246.
- Söke Ekspres Gazetesi (13 Haziran). “Kız Meslek Lisesi’nin Yıl Sonu Etkinliği İlgi Gördü”. Sayı: 12038.
- Söke Ekspres Gazetesi (13 Kasım). “İlçemizdeki Meslek Liselerinin Ortak Sergisi Açıldı”. Sayı: 12481.
- Söke Ekspres Gazetesi (14 Haziran). “Meslek Liseleri Yasa Büründü”. Sayı: 111256.
- Söke Ekspres Gazetesi (18 Aralık). “17-18 Yaş Gençler Serbest Güreşleri Yapıldı”. Sayı: 9310.
- Söke Ekspres Gazetesi (20 Aralık). “Hilmi Fırat Anadolu Lisesi Kız Basketbol Takımı İl İkincisi Oldu”. Sayı: 12807.
- Söke Ekspres Gazetesi (20 Eylül). “Ege Çiftçiler Derneği Başkan Yardımcısı Suat Zeytinoğlu: ‘Pamuk’tan vazgeçiyoruz”. Sayı: 9425.
- Söke Ekspres Gazetesi (25 Kasım). “Resim-Şiir ve Kompozisyon Yarışmasında 1. 2. ve 3. Olan Öğrenciler”. Sayı: 9304.
- Söke Ekspres Gazetesi (26 Ocak). “Kamp Ziraat Okulu’na Taşınıyor”. Sayı: 9801.
- Söke Ekspres Gazetesi (4 Ocak). “15-16 Yaş Grubu Serbest Güreş Müsabakaları Yapıldı Sökeli Güreşçiler Üstündü”. Sayı: 9782.
- Söke Ekspres Gazetesi (6 Ağustos). “Şenlik Yürüyüşü Hazırlıkları”. Sayı: 10263.
- Söke Ekspres Gazetesi (6 Ocak). “Atatürk Koşusu Yapıldı”. Sayı: 9321.
- Söke Ekspres Gazetesi (7 Mart). “Futbolda Ziraat Teknik Lisesi 3. Oldu”. Sayı: 10137.
- Söke’de Milli Eğitim Göstergeleri, 1999, s.29
- T.C. Resmi Gazete (1927). “Bazı Eşhasın Şark Menatıkından Garp Vilayetlerine Nakillerine Dair Kanun”. Sayı: 1079. 19 Haziran.
- T.C. Resmi Gazete (1929). “1505 Sayılı Şark Menatıkı Dahilinde Muhtaç Zürraa Tevzi Edilecek Araziye Dair Kanun”. Sayı: 1213. 8 Haziran.
- T.C. Resmi Gazete (1940). “Milli Korunma Kanunu”. Sayı: 4417. 26 Kanunusani (Ocak).
- T.C. Resmi Gazete (1942). “Varlık Vergisi Kanunu”. Sayı: 5255. 12 Teşrinisani (Kasım).
- Yeni Söke Gazetesi (13 Nisan 1996). “Söke’de Zeytinyağı Çıkarılışının Öyküsü”. Sayı: 619.
- Yeni Söke Gazetesi (30 Mayıs). “Söke’de Bilgisayar Eğitimi Veren Kurumlar”. Sayı: 655.
- Yeni Şafak (22 Temmuz). “10 Yıllık Katsayı Zulmü Sona Erdi”, <https://www.yenisafak.com/egitim/10-yillik-katsayi-zulmu-sona-erdi-200108>. Erişim Tarihi: 22.07.2021.

İnternet Kaynakları

- URL:1 <https://www.karasaban.net/bugdayin-ve-insanligin-halleri-abdullah-aysu/>
- URL:2 https://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/99d193b66a65429_ek.pdf?tipi=14
- URL:3 (<https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/>)
- URL:4 (<https://www.ismetinonu.org.tr/inonunun-cumhurbaskanligi-doneminde-ilkogretim/>)
- URL:5 (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>)
- URL:6 (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf)
- URL:7 (<http://www.soke.gov.tr/soke-genel-bilgiler>)
- URL:8 (<https://www.soke.com.tr/hakkimizda/tarihce>)
- URL:9 (<https://shop.soktas.com/about-us/?lang=tr>).
- URL:10 (<http://sumerpamuk.com/pamuk.html>)
- URL:11 (http://www.taris.com.tr/uzumweb/t_tarihce.asp)
- URL:12 (<http://soke.gov.tr/ilce-tarim-mudurlugu>)
- URL:13 (<http://www.soktas.com.tr/#sustainability>)
- URL:14(https://www.sto.org.tr/Portals/15/dis%20ticaret/%C4%B0hracat%C3%A7%C4%B1%20firmalar_102019.pdf)
- URL:15 (<http://www.dsymb.org.tr/hakkimizda/>)
- URL:16 (<https://egitim.tarimorman.gov.tr/aydin/Menu/20/Ulasim>)

Diğer Kaynaklar

- Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü (AMEM).
- Aydın Vilayeti İstatistik Müdüriyeti, Emlak-ı Emiriye Mebani-i Umumiye ve Hususiye İstatistiki, s.4-5.
- Bilgin, N. (1994). Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu, İzmir: Ege Yayınları. (<https://perspektif.eu/2020/07/19/asimilasyon-nedir/>)
- Devlet Planlama Teşkilatı (1977). *IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu- Genel Tarım Sorunları*, s. 13-19.
- Fer, Seval. (2010). Murat Alper Bayrak (hazırlayan). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu 07-09 Aralık 2005 içinde (97-136. ss.). Ankara: Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu

NTV (2009), YÖK Katsayı Uygulamasını Kaldırdı, (<https://www.ntv.com.tr/turkiye/yok-katsayi-uygulamasini-kaldirdi,ywcOPJKV7ESa6iJsaP4pcw>).

Öğretim Müesseseleri, 1960 Ziraat Vekaleti Tanıtıcı Neşriyat Serisi: B-4, Güven Matbaası, Ankara.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı (2004). *II. Tarım Şurası Çalışma Belgesi*, s.412-439.

Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü (<https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=A&m=AYDIN>).

Türk, Ercan. (Ed.). Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: 2015

Uslu, Özlem. (t.y.). İlköğretimde Taşınalı Eğitim Uygulaması. (Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi), s. 1-40.

Uysal, Şefik ve Akdoğan, İbrahim (t.y.). *Söke Eğitim Durumu Raporu*, s.11.

Kalkınma planları

Devlet Planlama Teşkilatı (1963). Kalkınma Planı (Birinci Beş Yıl) 1963-1967, s.145

Devlet Planlama Teşkilatı (1968-1972). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 302-308.

Devlet Planlama Teşkilatı (1973-1977). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 208.

Devlet Planlama Teşkilatı (1973-1977). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 913

Devlet Planlama Teşkilatı (1979-1983). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s.338.

Devlet Planlama Teşkilatı (1985-1989). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 37-54.

Devlet Planlama Teşkilatı (1990-1994). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 48.

Devlet Planlama Teşkilatı (1996-2000) Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, s.60.

Ansiklopediler

Ana Britannica Ansiklopedisi (1994). “Söke”. Ana Yayıncılık A.Ş. ve Encyclopaedia Britannica. Cilt: 28

Tebliğler Dergileri

Milli Eğitim Bakanlığı, “Bütün Liselerde (Modern Fen ve Matematik Programı Uygulayanlar Hariç) Uygulanacak Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Ön Taslağı”, *Tebliğler Dergisi*, 8. Şura Özel Sayı (05, 1974), s. 115.

- Milli Eğitim Bakanlığı, “Endüstri Meslek Lisesi Değirmencilik Bölümü Haftalık Ders Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 41. Cilt, 1979 Sayılı (04, 1978), s. 97.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Genel Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 68. Cilt, 2575 Sayılı (08,2005), s. 543.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Lise Haftalık Ders Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, t.y., 2343 Sayılı (09,1991), s. 4.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi (Modern Fen Programı Uygulamayan)”, *Tebliğler Dergisi*, 46. Cilt, 2147 Sayılı (09,1983), s. 363.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 41. Cilt, 2003 Sayılı (10, 1978), s. 456.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, t.y., 2492 Sayılı (09,1998), s. 1128-1134.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Meslek Liseleri Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 68. Cilt, 2575 Sayılı (08,2005), s. 567.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Ortaöğretim Kurumlarından Teknik Liseler Haftalık Ders Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 59. Cilt, 2455 Sayılı (06,1996), s. 336.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Ortaöğretim Kurumlarından Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 59. Cilt, 2455 Sayılı (06,1996), s. 281-288.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 39. Cilt, 1901 Sayılı (10, 1976), s. 350.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Teknik Lise Bilgisayar Bölümü Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 55. Cilt, 2356 Sayılı (04,1992), s.209.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Teknik Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, t.y., 2492 Sayılı (09,1998), s. 1155.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Teknik Lise Mikroteknoloji Bölümü Öğretim Programları Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 43. Cilt, (11,1980), s. 225.
- Milli Eğitim Bakanlığı, “Teknik Lise Öğretim Programları Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Makine Bölümü”, *Tebliğler Dergisi*, 47. Cilt, 2159 Sayılı (02,1984), s. 65.
- Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, “Kurumlara Bağlı Okullar Tablo 1”, *Tebliğler Dergisi*, 50. Cilt, 2249 Sayılı (12,1987), t.y.
- Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, “Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi”, *Tebliğler Dergisi*, 48. Cilt, 2196 Sayılı (09,1985), s. 399.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, “Teknik Lise Öğretim Programları Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Makine Bölümü”, *Tebliğler Dergisi*, 51. Cilt, 2272 Sayılı (10,1988), s.847.

Milli Eğitim Şuraları

- Milli Eğitim Bakanlığı (1962). VII. Milli Eğitim Şurası. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_01/28122537_sura_7.pdf, Erişim Tarihi: 20.06.2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1970). VIII. Milli Eğitim Şurası, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165001_8_sura.pdf, Erişim tarihi: 20.06.2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1974). IX. Milli Eğitim Şurası, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165045_9_sura.pdf, Erişim Tarihi: 20.06.2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1981). X. Milli Eğitim Şurası, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165120_10_sura.pdf, Erişim Tarihi: 20.06.2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1982). XI. Milli Eğitim Şurası, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165200_11_sura.pdf, Erişim Tarihi: 20.06.2021.

8. EKLER

Ek 1. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı İçindekiler Bölümü

İÇİNDEKİLER		Sayfa No
ÖNSÖZ		
1.TARIMSAL YAYIMIN TANIMI VE ÖNEMİ		
1.1.Tarımsal yayımın tanımı.....		1
1.2.Tarımsal yayımın tarihçesi ve gelişimi.....		2
1.3.Türkiye`de tarımsal öğretim ve yayımın tarihçesi.....		2
1.4.Tarımsal yayımın önemi.....		5
1.5.Türkiye`nin tarımsal yapısı.....		5
1.6.Tarımsal yayımın amaçları.....		6
1.6.1.Tarımsal yayımın amaçları belirlenirken takip edilecek yol.....		6
1.6.2.Yayım amaçlarının sınıflandırılması.....		7
1.6.2.1.Yayım amaçlarının konuları itibariyle sınıflandırılması.....		7
1.6.2.2.Yayım amaçlarının kapsamı itibariyle sınıflandırılması.....		8
1.6.3.Tarımsal yayım amaçlarının değerlendirilmesi.....		10
1.7.Tarımsal yayımda strateji.....		11
1.8.Tarımsal yayımda yaklaşımlar.....		12
1.9.Türkiye`de tarımsal yayım örgütleri		13
1.10.Tarım ve Köyişleri Bakanlığı kuruluş düzeni.....		14
2.TARIMSAL YAYIMIN TEMEL İLKELERİ		
2.1.Temel ilkeler.....		15
2.1.1.Kendi kendine yardım ilkesi.....		15
2.1.2.Verilen bilginin fonksiyonel olma ilkesi.....		15
2.1.3.Mevcut şartlara uygunluk ilkesi.....		15
2.1.4.Halkın ihtiyaç ve menfaatlerine uygunluk ilkesi.....		16
2.1.5.Demokratiklik ilkesi.....		16
2.2.Yayımcıların nitelik ve görevleri.....		16
2.2.1.Yöneticilerde aranan özellikler.....		16
2.2.2.Tarım teknisyenlerinin nitelikleri.....		17
2.2.3.Tarım teknisyenlerinin görevleri.....		17
3.TARIMSAL YAYIM PROGRAMLARI		
3.1.Yayım programı.....		19
3.2.Yayım programlarının özellikleri.....		20
3.3.Program plânlamasının esasları.....		20
3.4.Yayım programının aşamaları.....		21
3.4.1.İnceleme aşaması.....		22
3.4.2.Plânlama aşaması.....		24
3.4.3.Uygulama aşaması.....		25
3.4.4.Değerlendirme aşaması.....		26
3.4.4.1.Değerlendirmenin yararları.....		26
3.4.4.2.Değerlendirme hangi bilgileri kapsamalıdır...		27
-I-		

3.4.4.3. Değerlendirme kim tarafından yapılmalıdır....	28
4. EĞİTİMDE KULLANILAN MODERN ARAÇ VE GEREÇLER	30
4.1. Önemi.....	31
4.2. Eğitim araçlarının sınıflandırılması.....	33
4.3. Tepegöz.....	35
4.3.1. Tepegöz çeşitleri.....	36
4.3.2. Tepegöz kullanırken dikkat edilecek hususlar.....	37
4.3.3. Tepegözde kullanılan gereçler.....	37
4.3.3.1. Tepegöz saydamları.....	37
4.3.3.2. Yazı ve boya gereçleri.....	38
4.3.4. Saydam hazırlama metodları.....	39
4.3.5. Hareketli saydamlar.....	39
4.3.6. Polarize saydamlar.....	40
4.4. Fotoğraf makinesi.....	40
4.4.1. Fotoğraf makinelerinin sınıflandırılması.....	40
4.4.1.1. Boyutlarına göre sınıflandırılması.....	41
4.4.1.2. Bakaç (vizör) sistemlerine göre sınıflandırma	44
4.4.1.3. Özel kullanım amaçlı fotoğraf makineleri.....	46
4.4.2. Fotoğraf makinesinin temel parçaları.....	46
4.4.2.1. Objektif.....	46
4.4.2.2. Diyafram.....	47
4.4.2.3. Örtücü (Obtüratör).....	48
4.4.2.4. Bakaç (Vizör).....	48
4.4.2.5. Netleştirme düzeni.....	48
4.4.2.6. Deklanşör.....	48
4.4.2.7. Karanlık bölme.....	48
4.4.2.8. Işık ölçer (Pazometre).....	49
4.4.2.9. Fotoğraf makinesinin diğer kısımları.....	49
4.4.3. Filmler.....	50
4.4.3.1. Filmlerin duyarlılığı.....	51
4.4.3.2. Filmlerin dayanma süreleri.....	51
4.4.4. Flaşlar.....	51
4.4.5. Alan derinliği.....	52
4.4.6. Yakın plân fotoğraf çalışması.....	53
4.5. Slayt projektörü.....	54
4.5.1. Slayt projektörünün elemanları.....	54
4.5.1.1. Işık kaynağı.....	54
4.5.1.2. Objektif.....	55
4.5.2. Slayt projektörü kullanırken dikkat edilecek noktalar	55
4.5.3. Slayt projektörünün basit arızaları ve nedenleri.....	56
4.5.4. Slayt hazırlama ve çoğaltma.....	57
4.6. Epidiyoskop.....	58
5. TARIMSAL YAYIMDA ÖNDERLİK	
5.1. Önderlik.....	58
5.2. Önderin genel özellikleri.....	58

5.3.Önderlik çeşitleri.....	59
5.4.Yerel önderler ve tarımsal yayımdaki rolü.....	59
5.5.Yerel önderlerden yararlanma.....	60
5.6.Yerel Önderlerin seçimi ve eğitimi.....	61
.TARIMSAL YAYIM METODLARI	
6.1.Bireysel metodlar.....	63
6.1.1.Tarla ziyaretleri.....	65
6.1.2.Kişisel mektuplar.....	65
6.1.3.Telefon görüşmeleri.....	66
6.2.Grup metodları.....	66
6.2.1.Gösteriler.....	67
6.2.1.1.Yöntem gösterileri.....	67
6.2.1.2.Sonuç gösterileri.....	68
6.2.2.Tarla günleri ve geziler.....	69
6.2.3.Çiftçi kursları.....	70
6.2.4.Toplantılar.....	71
6.2.4.1.Kuruluş toplantıları.....	71
6.2.4.2.Plânlama toplantıları.....	71
6.2.4.3.Eğitim toplantıları.....	71
6.2.4.4.Özel ilgi grubu toplantıları.....	72
6.2.4.5.Köy toplantıları.....	72
6.2.4.6.Konferanslar.....	72
6.2.4.7.Tartışma toplantıları.....	72
6.2.4.7.1.Forum.....	73
6.2.4.7.2.Sempozyum.....	73
6.2.4.7.3.Panel.....	74
6.2.5.Teşvik yarışmaları.....	74
6.3.Kitle metodları.....	75
6.3.1.Yazı yazma tekniği.....	76
6.3.2.Yazı yazmanın safhaları.....	77
6.3.3.Sirküler mektuplar.....	79
6.3.4.Gazete ve dergiler.....	82
6.3.5.Broşürler.....	82
6.3.6.Radyo ve kasetler.....	83
6.3.7.Televizyon ve video.....	83
6.3.8.Kampanyalar.....	85
.HABERLEŞME	
7.1.Haberleşmenin tanımı.....	87
7.2.Haberleşme süreci.....	88
7.2.1.Kodlama.....	89
7.2.2.İletme.....	90
7.2.3.Alma.....	90
7.2.4.Kod açma.....	90
7.3.Haberleşmede yansıma.....	91
7.4.Algılama.....	91

7.4.1.Algılamayı etkileyen dış faktörler.....	91
7.4.2.Algılamayı etkileyen iç faktörler.....	92
7.5.Yorumlama.....	93
7.6.Haberleşmede başarıyı etkileyen faktörler.....	93
7.7.Bilgi ve beceri kazanma, öğrenim ortamı.....	96
8.YENİLİKLERİN BENİMSENMESİ VE YAYILMASI	98
8.1.Yeniliklerin benimseme süreci.....	99
8.2.Yeniliklerin özellikleri.....	
9.TARIMSAL YAYIM, EĞİTİM VE ZİYARET SİSTEMİ	102
9.1.Eğitim ve ziyaret sistemi.....	103
9.2."TYUAP" yayım projesi.....	103
9.2.1.Proje organizasyonu.....	
10.TARIMSAL YASALAR	105
10.1.Kanunlar.....	109
10.2.Tüzükler.....	110
10.3.Yönetmelikler.....	
11.YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	116

Ek 2. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı
Önsözü

ÖNSÖZ

Bakanlığımıza bağlı Meslek Liselerimizin son sınıflarında okutulmakta olan "Tarımsal Yayım" dersi ile ilgili bir ders kitabının mevcut olmayışı bir eksiklikti.. Müfredata uygun olarak hazırladığım bu ders notlarının önemli bir eksikliği gidereceği kanaatindeyim.

Okullarımızdan mezun olan öğrencilerimizden hayatta beklentimiz; tarımsal yayım çalışmalarında etkin rol alarak ülkemiz tarımında arzu edilen kalkınmanın gerçekleşmesinde üzerlerine düşen görevi yerine getirmeleridir.

Öğrencilerimize yayım çalışmalarında yardımcı olacağına inandığım bu bilgiler, büyük ölçüde literatür listesinde adı geçen eserlerden derlenerek hazırlanmıştır. Mükemmel olduğunu söylemek abartılı olur. Eksik ve hataları elbette olacaktır. Meslektaşlarımdan önerileriyle bu hata ve eksiklikler zamanla giderilecektir.

Okuyuculara faydalı olması dileği ile...

Söke 1997

Ahmet Baki TÜRKOĞLU

Ek 3. Ahmet Baki Türkoğlu'nun Yazdığı Yayın ve Haberleşme Ders Kitabı Kaynakçası

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ANONYMOUS, "Yürürlükteki Kanunlar Külliyyatı", Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1996
- ANONYMOUS, "Yürürlükteki Tüzükler Külliyyatı", Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1996
- ANONYMOUS, "Yürürlükteki Yönetmelikler Külliyyatı", Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1996
- CİNEMRE H.A., "Tarımsal Yayın ve Haberleşme" Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ders Notu No:17, Samsun, 1996
- ERBAŞ O. "I.ve II.Tarımsal Yayın ve Uygulamalı Araştırma Projeleri" Tarım ve Köy Dergisi, Sayı 106, Ankara 1995
- GÜRGEN Y."Tarımsal Yayın ve Haberleşme" Ç.Ü.Ziraat Fakültesi Ders Notları, No: 8 Adana, 1987
- İÇER N., "Görüntülü ve Sesli Yayın Hazırlama ve Kullanma Teknikleri" (Tepegöz) Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, DAGMEM, Ankara, 1988
- İÇER N., KİLİNÇ S., "Görüntülü ve Sesli Yayın Hazırlama ve Kullanma Teknikleri" (Foto-Slayt), Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, DAGMEM, Ankara, 1989
- KUÇUKKURT M."Tarımsal Yayın ve Ziyaret Sistemi" E.Ü.Ziraat Fakültesi No:492, İzmir, 1988
- PEKGÖZ M., HANCILAR R., "Eğitimde Görme ve İşitme Araçları" Ankara, 1970.
- ŞENOCAK C."Yayın ve Haberleşme" Ankara, 1967
- TALUĞ C., TATLIDİL H., "Tarımsal Yayın ve Haberleşme, A.Ü.Ziraat Fakültesi Teksir No:141, Ankara,1993
- TYUAP Yayın Sisteminin Ana Prensipleri" TYUAP Yayın Kılavuzu, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara, 1987
- YURTTAŞ Z."Tarımsal Yayın ve Haberleşme" A.Ü.Ziraat Fakültesi, Ders Notu Yayın No:67 Erzurum,1991

Ek 4. Haydar Köse İsimli Öğrencinin Noter Onaylı Taahhüt Senedi Örneği

T.C. Cumhuriyeti		Y. No. 18135 C. No.
T. C. Amasya 1. Noteri HAYDAR KÖSE Ticaret İş Hanı Kat 2 Tlf. 1301	(KEFALET NAME)	
TARIM ORMAN VE KÖYLERİ BAKANLIĞI'nın nam ve hesabına öğrenim yapmak üzere FATİH KIRAN tarafından TARIM ORMAN VE KÖYLERİ BAKANLIĞINA verilmiş olan Amasya birinci noterliğinden tanzim ve tasdik edilmiş 8/ 9/ 1986 tarih ve 18136 sayılı taahhütname'yi okuyarak hükümlerine aynan kabul ettiğimizi, ve mezkur taahhütnamenin her herhangi bir şartının ihlalinde mesul olduğumuzu beyan ederiz. Taahhüden ihlali halinde TARIM ORMAN VE KÖYLERİ BAKANLIĞININ adı geçen öğrenci için yaptığı bütün masrafların (500.000) beşyüzbin Türk lirasına kadar olan kısımın ve ayrıca bunların her birisi için tedavi veya sarf tarihinden itibaren hesap ve tahakkuk ettirelecek %9 kamui faiz V.S. masrafların masraflardan sonra taahhüdün ihlali halinde işbu kefaletnamede gerektirilen namınca tahakkuk ettirelecek borcun yekûnünden adı geçen öğrencinin ifa ettiği mecburi hizmet süresine tekabül eden miktar tanzim olduktan sonra yapılan tüm masrafların %50 fazlası ve %9 kamui faiz V.S. masraflarına kabul edilen asıl borçlu ile birlikte müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatıyla zamin olduğumuzu (mükerrer borçlu ve müteselsil kefil) her birimiz borcun tamamından müteselsilen mesul olmayı ve TARIM ORMAN VE KÖYLERİ BAKANLIĞI tarafından yazılı olarak talep edildiği takdirde bu meblağ Protesto kâğıdına, hüküm istisna ve asıl borçlunun rızası almayı hacet kalmaksızın nakten ve defaten ödeyeceğimizi, ödeyemediğimiz takdirde talep tarihinden ödeme tarihine kadar borcumuzun ayrıca %9 kamui faize tabi tutulmasını, bize yapılacak tebligata esas olan bu kefaletnamede yazılı adresimizde vakanı bulacak değişikliği AMASYA mahkemelerinin ve işre dairelerinin selahiyetli olacağını kabul ettiğimizi beyan ve taahhüt ederiz.		
KEPİL (VELİ VEYA VASI)		MÜŞTEREK BORÇLU VE MÜTE
Amasyanın ihsane mah. çiğdem sokak NO: 54 rakımı Hüseyin karısı, Fatih kiran annesi, halen İstanbul Çevizli tekel fabrikasında işçi ŞUKRİYE KIRAN S. S. NO: 8741802.		BELİSİL KEPİL öğrenci ince. Dursun oğlu, 1951 D. lu ihsaniye mah. çiğdem sokak NO: 48 de rakım D. S. NO: 8741802. D. S. NO: 8741802. D. S. NO: 8741802.

T. C.

Amasya 1. Noteri

HAYDAR KÖSE

Ticaret İş Hanı kat 2

Tlf. 13 01

(2)

6-Hesabına öğrenim yaptığım kurumun iznini almadan yabancı veya yerli bir müesseseden burs aldığım(karşılıksız burslar hariç)

7-Öğrenim sonu meslek stajını yapmakta olduğum müesseseden, bu çalışmalarımın karşılığında öğrencence tahsisatından fazla bir ücret aldığım taktirde borcumun tamamını kesilmesini, aldığım ücret öğrenci bursumdan tenzih olduktan sonra geri kalanının adama tahakkuk ettirilmesi ne kabul etmişim taktirde, TARIM ORMAN VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI'nın benim için yapmış olduğu bütün masrafların her biri için, tediye ve ya sarf tarihinden itibaren (yıl sonu hesapları dikkate alınmak kaydı ile) tahakkuk ettirilecek %9 kanuni faizi V.S. ve kanuni ödemelerle birlikte, ilgili kurum ve hazine emrine hükümlü tahakkuk line hacet kalmaksızın nakten ve defaten tediye ettiğimi,

ÖĞRENİMİ BİTİRDİKTEN SONRA:

9-Kanun, tüzük, yönetmeliklerle tayin edilmiş müddet içinde vazife talebinde bulunmadığım,

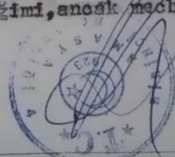
10-verilen görevi ve ücreti kabul ettiğim veya ihtirazı kayıtlı kabûlden imtina ettiğim,

11-Tayin edildiğim görevlerde mecburi hizmet süremi doldurmadan mazeretsiz ve izinsiz işimi bıraktığım,

12-mevburi hizmet sürem sona ermeden meslek memurluktan veya hizmetinde bulunduğum müesseseden ihraç olduğum,

13-İşbu tahsil ve mecburi hizmet taahhütlü ilgili olara k çıkması v ya çıkarılacak olan tüm kanun, tüzük, ve yönetmelik hükümlerini uymadığım, ve yükleyecekleri mükellefiyetleri miza gösterdiğim,

14-askere çağrılmam halinde askerlikten geçirdiğim sürenin mecburi hizmet müddetinden sayılmıyacağını, terhisinden sonra önce iki ay içinde TARIM ORMAN VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI'na yazı ile müracaat edip vazife istediğim, taktirde TARIM ORMAN VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI'nın benim için yapmış olduğu bütün masrafların %50 faslısı ile ve her biri için tediye veya sarf tarihinden itibaren tahakkuk ettirilecek %9 kanuni faiz V.s. kanuni ödemelerle birlikte ilgili kurum veya hazine emrine hüküm istihsaline hacet kalmaksızın nakten ve defaten tediye edeceğimi, ancak mecburi hizmet sürem doklamadan

Ek 5. Söke Ziraat Teknik Lisesi “Grup Ziraat”

Ek 6. Üstteki (Ek 7'deki) Fotoğrafın Arkasında Yazan Not

11.5.1985- Gurup Ziraat Festivali
I. günü türbülerini sunarken
Priene/Güllübahçe
SÖKE
Bircan Akdeniz

10.5.1985- Güllübahçe Priene Festivali için
Halk Müziği Yarışmasında II. olduktan sonra
Gurup Ziraat ⇒ Aydın Türk Demir, Alim
Sükyman Demiroğlu, Ahmet Panirxev, Bircan
Akdeniz, Ahmet Demirci, Hasan Emiroğlu ve
Hocalarımız; Tanfer Dinter, İbrahim Er,
M. Bülent Bazarıcı.
Güllübahçe/SÖKE
Bircan Akdeniz

Ek 7. 1970’li Yıllar Çiftçilere John Deere Marka Traktör Eğitimi Tanıtımı

Ek 8. 1980’li Yılar Öğrencilerin Traktör Uygulama Dersi

Ek 9. Almanya'dan Gelen Tarım Alet Makinelerinin Bir Bölümü (t.y.)

Ek 10. Sulama Projesi Kapsamında Getirilen Tesviye Aletinin Tarladaki Denemesi

Ek 11. Söke Ziraat Teknik Lisesi Okul Gezisi (t.y.)

Ek 12. Söke Ziraat Teknik Lisesi Konferans Salonu

Ek 13. Söke Ziraat Teknik Lisesi Tatbikat Elbiseli Öğrenciler

Ek 14. Türk-Alman Projesi Kapsamında Ziyarete Gelen Alman Temsilcisi Hease Bey

